

Nova centrala štirikrat močnejša

Pridobitev Mokronoga

MOKRONOG — Sobote, 19. septembra 1987, se bodo krajinj mokronoške krajevne skupnosti in tudi sosednjih krajevnih skupnosti Trebelno, Sentrupert, Sentjanž in Tržišče spominjali po pomembnem dogodku — otvoritvi nove avtomatske telefonske centrale z zmogljivostjo 768 priključkov.

»Telefoni na našem področju je bila dokaj nerazvita, zato smo se odločili, da s pomočjo krajevnega samoprispevka razširimo zmogljivost. Plačevali smo ga štiri leta, krajinj pa so prispevali še neprecenljiv delež v delu in materialu, saj so dali 803 telefonske drogove v vrednosti 4.818.000 din, opravili smo 10.245 delovnih ur v vrednosti 20.490.000 din. Poleg tega so združevali sredstva delavci združenega dela, ki imajo svoje tozde in obrate v naši krajevni skupnosti ter krajevne skupnosti Trebelno, Sentrupert, Sentjanž in Tržišče v skupnem znesku 23.289.500 din. Še posebej se moram zahvaliti Iskri Mokronog, ki je prispevala največ, združevala pa je še 20 milijonov kot kratkoročno posojilo za nabavo ATC. Tako je bilo v manj kot štiri letih vloženo v razvoj krajevnega omrežja in sofinanciranje centrale ter v preureditev prostorov, kjer je postavljena ATC, skupaj 103.164.326 din. Tako bo imelo telefonske priključke v krajevni skupnosti Mokronog preko 350 gospodinjstev ali 80 odstotkov vseh gospodinjstev,« je povedal predsednik sveta KS Mokronog Ivan Vovk.

Direktor tozda za ptt promet novomeškega PTT podjetja Jože Kukec pa je dejal, da se mu zdi model za financiranje ptt naprav pravih za današnje čase, a še tako, žal, vstopamo v informatiko skozi zadnja vrata. Montaža Iskrine elektronske ATC 500 A / 1000 in vzpostavitev krajevnih zvez naj bi bili povsem končani do 10. oktobra. Centralo je moč še povečati, in sicer na 1536 priključkov, in tudi prostori omogočajo v prihodnosti to širitev. Po 10. oktobru bo možnih kar 36 hkratnih medkrajevnih pogovorov, saj bodo medkrajevne zveze za štiriinpolkrat večje, telefonskih naročnikov pa bo lahko štirikrat več kot doslej. »Vrednost naložbe bi po današnjih cenah preseгла 350 milijonov, pri čemer pa ne računamo krajevnih mreže. Ob povprečnem telefonskem računu enega naročnika 2000 din mesečno in ob sedanji cen impulza bi tako naložbo samo iz tega vira zmogli kvečjemu v 15 letih. Posebna zahvala velja prizadevnemu Ivanu Vovku in vodstvom ostalih krajevnih skupnosti, saj je ta delovna zmaga dokaz, da je možno tudi v kriznih časih napredovati, če je jasen cilj, je dejal Kukec.

P. PERC

NOVO DVIGALO

ZAGREB — Senovška Metalna se je na zagrebškem velesejmu predstavila z novim dvigalom za gradbeništvo, ki je precej večje nosilnosti, kakor so jih izdelovali doslej. Za dvigalo HC 185 je precej zanimanja, dve dvigala pa so že prodali SCT in Gradisu.

SLABŠI PRIDELEK JABOLK — Na plantažah krškega Agrokombinata so že obrali letošnji pridelek hrušk. Pridelali so okoli 80 vagonov hrušk sorte viljamovka, ki bodo, predelane v kompote in žganje, našle kupce predvsem na tujih trgih, ter 50 vagonov zimskih hrušk. Pridelek jabolk bo letos za tretjino slabši kot lani, saj v Agrokombinatovem tozdu Sadjarstvo računajo, da jih bodo obrali 350 vagonov. Cena jabolk za ozimnico je že dogovorjena, čeprav lahko kasneje pride tudi do sprememb. Starejše sorte, jonatan in zlati delišex bodo na plantažah prodajali po 400 dinarjev kilogram, novejši izbor jabolčnih sort pa po 500 din. K tem cenam je treba pribiti še nekaj več kot 30 odst., če hočemo dobiti maloprodajno ceno v trgovinah. V Agrokombinatu računajo, da bodo jabolka obrali do 15. oktobra. Na sliki: delavke prebirajo hruške v prostorih hladilnice. (Foto: J. Simič)

Poziv k boljšemu gospodarjenju

Krški komunisti zelo kritično razpravljali o gospodarskih rezultatih — Silvo Gorenc: afera v Agrokomercu nima nobene zveze s TCP Djuro Salaj

KRŠKO — Med 11. in 12. sejo občinskega komiteja ZK Krško — slednja je bila pretekli četrtek — sicer ni preteklo veliko časa, razmere pa so se tako v občini kot v državi sploh tako spremenile, da razpravljalcem ni manjkalo izročnic za razpravo. Največ je bilo okoli poročila o polletnih gospodarskih rezultatih, ki je bilo tudi sicer osrednja točka seje, a nanj se je navezalo tudi veliko republik o aktivnosti komunistov, varnostno političnih razmerah itd.

Čeprav je bilo v razpravi slišati tudi osamljen glas o določenih gospodarskih uspehih v občini, je vendarle prevladala kritičnost. Veliko je bilo govora o izgubah, kakor so Kovinarska, Agrokombinat, elektrogospodarstvo, o vzrokih za izgube v teh delovnih kolektivih in načinih reševanja. Člani komiteja so med drugim ugotovili, da v delovnih organizacijah, ki poslujejo z izgubo, nekako še izdelajo sanacijske programe, a so ti največkrat zgolj analiza stanja, ne da bi bili hkrati tudi pot reševanja iz težav. Ta čas je vsekakor najbolj kritično v Kovinarski, kjer sanacija ne poteka v skladu z načrti in pričakovanji, saj je ta delovna organizacija v prvem polletju izkazala izgubo. Zaradi razmer, kakršne pač so v Kovinarski, se seveda nadaljuje fluktuacija, iz delovne organizacije beže predvsem strokovnjaki. Položaj je toliko težji, ker do konca leta ni zagotovljenega dovolj dela, kot neizogibna posledica takih razmer pa sta se pojavila še malodušje in nevera v uspešnost reševanja.

Člani komiteja so menili, da je bil predsednik začasnega poslovnega organa dobro izbran, česar pa ne bi bilo mogoče reči za vse člane. Omeniti je treba tudi, da so se ocene glede stanja v Kovinarski, ki jih je predložilo predsedstvo OK ZK Krško, razlikovale od ocen krškega izvršnega sveta. Vsekakor se mora kar se le da hitro sestati sanacijska komisija, ki bo poročala izvršnemu svetu o dosegaj opravljenem delu.

Člani komiteja so menili, da je bil predsednik začasnega poslovnega organa dobro izbran, česar pa ne bi bilo mogoče reči za vse člane. Omeniti je treba tudi, da so se ocene glede stanja v Kovinarski, ki jih je predložilo predsedstvo OK ZK Krško, razlikovale od ocen krškega izvršnega sveta. Vsekakor se mora kar se le da hitro sestati sanacijska komisija, ki bo poročala izvršnemu svetu o dosegaj opravljenem delu.

BERITE DANES!

na 3. strani:

- Vrhunske hruške iz Zuckovca

na 4. strani:

- Radio po občanovi meri

na 7. strani:

- Blokada je zamajala tla slovenski kulturi

na 9. strani:

- »Kako naj živim?«

na 11. strani:

- »Vse karte so tu, v Italiji«

na 17. strani:

- Turisti-nove barbarske horde

na 18. strani:

- Afera in Dolenjski list

na 24. strani:

- Arheologi raziskujejo gradišče

lu. S težavami se ubadajo tudi v Agrokombinatu, kjer jih najbolj skrbi, kako bo tozdu Vinska klet kmetom izplačal letošnji pridelek grozja. Člani komiteja se tudi niso strinjali s pojmom »sistemska izguba«, ki ga uporabljajo v elektrogospodarstvu, itd.

Varnostno politične razmere v občini seveda zaradi takih in podobnih težav, pa ne samo v občini, seveda ne morejo biti rožnate, čeprav v zadnjem času ni bilo stavk ali kakšnih drugih delavskih protestov. Priložnost za vnovičen poziv komunistom k akciji pa bo že na

• Silvo Gorenc, glavni direktor TCP Djuro Salaj, pa je na vprašanje, ali obstaja kakšna zveza med znano afero z menicami v Agrokomercu in bosanskimi bankami, odgovoril: Afera v Agrokomercu nima nobene zveze s TCP. Bosna je plačala vse obveznosti, ki jih je sprejela v zvezi s sanacijo tovarne papirja v Titovem Dvornju. Še enkrat želim poudariti, da to pot ne gre za politično integracijo, ampak za čisto poslovno potezo, ki je naši tovarni prinesla precej koristi. Mi smo sedaj edina tovarna v Jugoslaviji in ena redkih v Evropi, ki lahko proizvede surovino in jo predela v najkakovostnejše brezlesne papirje. S tem se je položaj TCP bistveno izboljšal, do česar pa brez te integracije ne bi prišlo. So pa tudi težave, ker so v enem tozdu v Krškem glasovali proti združitvi, saj združitve pravno formalno še ni čisto izpeljana.

programsko-volilnih sejah osnovnih organizacij in občinske konference ZK, kjer bi morali spregovoriti tudi o nalogah.

ITALIJANSKI PARTIZANI NA OBISKU

METLIKA — Metliška borbovska organizacija bo konec meseca imela v gosteh bivše pripadnike italijanskih partizanskih brigad Fontanot in Garibaldi, ki bodo 27. septembra pripotovali na obisk v Jugoslavijo. Veterani se bodo ustavili v več belokranjskih in drugih mestih, pretežni del obiska bo na belokranjskih tleh namenjen Suhorju. Srečanje nekdanjih partizanov organizira na italijanski strani vsedržavno združenje partizanov Italije, pokrajinski odbor za gorško.

Blanca: 200.000 Elanovih smučí

Do leta 1990 naj bi v Stillesovem obratu dosegli tako proizvodnjo, zvečine za izvoz — V Sevnici sta Elan in Stilles podpisala pogodbo o sodelovanju

SEVNICA — »Izbirali smo med 20 možnostmi in se naposled odločili, da proizvodnjo tekaških smučí preselimo iz Begunj v obrat Stillesa na Blanci,« je dejal predsednik poslovnega odbora Elana Uroš Aljančič prejšnji teden ob podpisu pogodbe o dolgoročnem tehničnem sodelovanju za proizvodnjo tekaških smučí s sevniškim Stillesom.

Položaj v Begunjah Elanu ne omogoča nikakršne razširitve tovrstne proizvodnje, tako zaradi pomanjkanja prostorov kot tudi delavcev. Zato se je pred časom Elan odločil za postavitev tovarne alpskih smučí v Brnici na avstrijskem Koroškem, kjer je zaposlenih okrog 120 koroških Slovencev. Podobno potezo je Elan naredil, ko je začel lani sodelovati z Agrostromem pri izdelavi plovil, saj se je ta program tudi na zunanjih tržiščih pokazal dovolj kakovosten.

V obratu na Blanci nameravajo potem, ko bo deloval s polno močjo, izdelovati 200.000 parov tekaških smučí v vseh kakovostnih razredih. To količino naj bi dosegli postopoma do leta 1990, ko naj bi dosegli 12 do 15 odst. svetovne proizvodnje smučí. »Računamo na zavzetost in pripravljenost vseh delavcev v obratu, saj bo samo tako mogoče brez problemov uspešno uresničiti ta projekt. Prodaja tekaških smučí je močno vezana na razvita zahodna tržišča, tako da predvidevamo, da bo 70 odstotkov izdelkov prodanih na konvertibilno tržišče. Ker gre za izdelke, ki je namenjen končnemu potrošniku, je

VREME

Po današnjem prehodnem poslabšanju se bo vreme ob koncu tedna spet izboljšalo, tako da bo jasno in toplo.

Pomanjkanje vode že kritično

Pozivi k varčnosti

BELA KRAJINA, KOČEVJE, NOVO MESTO — Dolgotrajna suša je že dodobra osiromašila vodne vire na širšem območju Dolenjske, tako da postaja preskrba z vodo že kritična. V Beli krajini so v Semicu in KS Petrova vas začeli vodo zapirati že prejšnji teden, seznam krajev, ki trpijo zaradi suše, pa se še veča.

Odločajo se za omejitve; vodo zapirajo okrog 19. ure, znova pa priteče okoli 5. zjutraj. To velja za številna naselja KS Butoraj in KS Dragatuš. V Podrebrju, Oskoršnici in Streklevcu bodo brez vode že popoldne od 15. ure, medtem ko v Spodnjem delu Vavpče vasi pipe presahnejo uro kasneje. Podatki črnomajškega občinskega izvršnega sveta govori o velikanski porabi vode.

Položaj se poslabšuje posebej na območju Semic, obstaja pa tudi nevarnost zapiranja vode v Črnomlju. V vasi dovažajo vse dragocenejšo tekočino s cisternami. Brez vode so tudi v metliški občini, posebej v višje ležečih krajih pod Gorjanci. O suhih pipah poročajo tudi S Kočevskega, kjer so v preskrbo z vodo tudi vključili gasilce. Suša ogroža tudi Suho krajino in kraje pod Gorjanci na novomeški strani. Povsod opozarjajo prebivalstvo na skrajno varčevanje z vodo.

TEKMOVANJE MLADIH V TO — Mladi teritorialci štirih dolenskih občin so se v soboto na območju Škrjanč pomerili v tradicionalnem tekmovalju v orientacijskem pohodu, poznavanju topografije, streljanju, metu bombe in postavljanju šotorov (na sliki). Najbolje se je odrezala 1. ekipa občinskega štaba TO iz Trebnjega, za njimi pa sta bili prvi ekipi OŠ TO iz Novega mesta in Metlike. Tekmovanje je vzorno pripravil pokrajinski štab TO. (Foto: J. Pavlin)

Določena je cena krompirja

Maloprodajna cena za ozimnico je 180 din, pri kmetih pa 150 din

LJUBLJANA — Lani je bilo po vsej državi dovolj krompirja, še posebej, ker se je povečala ponudba te poljščine iz južnih republik. Letos, ko je krompirja manj, je ponudba nekoliko manjša, vendar na poslovni skupnosti za sadje, krompir in vrtnine oziroma v odboru za krompir menijo, da bo 400 do 430 tisoč ton krompirja dovolj za pokritje slovenskih potreb.

Znane so že tudi cene krompirja za ozimnico, saj sta slovenska poslovna skupnost za sadje, krompir in vrtnine ter zvezna grupacija za krompir določili enotno odkupno ceno. V Sloveniji bodo krompir od kmetov odkupovali po 120 din, krompir za ozimnico pa bodo v trgovinah prodajali po 180 din kilogram. V poslovni skupnosti menijo, da bo tudi maloprodajna cena krompirja pri kmetih, ki naj bi znašala 150 din, kar pravišnja.

Seveda bo krompirja dovolj, če ga letos ne bodo pretrano ponujali na tuje trge in v južne republike. Žal pa se spet ponavlja tipično jugoslovanska krompirjeva zgodba. Lani je cena krompirja padla zaradi velike ponudbe pridelovalcev, ki sicer niso stalno prisotni na trgu. Letos, ko je krompirja manj, pa so se že začele spekulacije z njim. Kot je bilo slišati, je cena krompirja v Beogradu krepko preskočila 200 ali celo 300 din, zato imajo seveda tudi slovenski pridelovalci interes za prodajo krompirja na trg, kjer bodo zanj dobili več kot doma. Zaradi tega se lahko zgodi, da bo imela težave tudi mirnska tovarna za predelavo krompirja, kjer je odkup krompirja uspešno potekal na začetku sezone, sedaj pa ponudba upada.

J. S.

OČITKI NA LEVO IN DESNO

BREŽICE — Delavci zdravstvenega doma se ne morejo sprizniti s tem, da so kaznovani zato, ker so v revni občini. Na prostem sestanku 21. septembra so zahtevali, naj vodstva centra, tozda in sis za zdravstvo več naredi za izboljšanje osebnih dohodkov. Nezaдовolstvo delavcev se je kazalo v vsesplošni nestrpnosti in očitki so leteli na vse strani: na sindikat, da ne skrbi za interese delavcev, na tozdu, da lani decembra ni popravil osebnih dohodkov; na prisilno upravo, da prav tako ni nič napravila za materialni položaj delavcev; na zdravstveni center in tozdu, da jih slabo informirata, ter na občino, da ni nič ukrenila za bolnišnico, ko so vendar vsi vedeli, da se bo ustavljal dotok bolnikov s Hrvaškega, itd. Na seji so delavci dobili zagotovilo, da bodo v centru v dveh dneh preračunavali, če je kaka možnost za popravek osebnih dohodkov za več kot 17 odstotkov. Dogovorili so se, da bodo s svojim položajem na naslednjem zasedanju občinske skupščine seznanili zbor združenega dela in ga pozvali, naj jim pomaga, da položaj zdravstva ne bo odvisen izključno od nemoči občinskega gospodarstva.

P. P.

Vre tudi v zdravstvu

Ponedeljkov protestni zbor delavcev brežiškega zdravstvenega doma je bil reprimira junjskega, razlog zanj pa nezadovoljstvo z osebnimi dohodki, ogorčenje nad razlikami v primerjavi z nagrajevanjem enakih strokovnih profilov v drugih zdravstvenih domovih. Ni treba pogledati daleč čez občinski plot, ampak samo do Sevnice. Delavci tozda zdravstveni dom v Brežicah zahtevajo tokrat zvišanje osebnih dohodkov za 47 odstotkov, možnost pa imajo samo za 17 odstotkov. Pa smo spet pri nič kolikorkrat ponovljeni zahtevi po enotni rizični skupnosti v Sloveniji. Tudi danes, ko republiška skupščina sprejema zakon o financiranju družbenih dejavnosti od januarja 1988 dalje, prizadevi zagotoviti ne bodo molčali. Dokler bo slovensko zdravstvo razcepljeno na občine, bo obrobje še naprej izgubljalo dobre strokovnjake in mladi se po študiju ne bodo vračali. Nepravilne razlike kvartirjo vzdruže v kolektivih in ljudem jemljejo voljo do dela. Res je, da za zdravstveni program v republiku visi v zraku še cela decembrska dvanajstina, ne le osebni dohodki, in da zato vsi čakajo na nujne spremembe pri metodologiji izračunavanja, res pa je tudi, da so revni zaradi tega še revnejši. Podobno kot v zdravstvu vre tudi v šolstvu, kjer prav tako zahtevajo za enako delo enako plačilo.

JOŽICA TEPPEY

Zrasli brez posebne podpore

Praznovanje 40-letnice Tovarne obutve Novo mesto — 800.000 parov čevljev na prebivalce vseh celin sveta — Proizvodnja bodo še posodobili

DOLENJSKE TOPLICE — V soboto popoldan so se na Jasi zbrali delavci in upokojenci Tovarne obutve Novo mesto in proslavili 40-letnico delovanja. Ob tej priložnosti so pripravili pester program, v katerem so nastopili pionirji osnovne šole Baza 20 iz Dolenjskih Toplic, Dolenjski oktet, Toni Gašperič in ansambel Cof. Vsem delavcem, ki so bili ali pa so še v podjetju že več kot dvajset let, so podelili spominska priznanja.

Za začetek tovarne štejejo leto 1947, ko je iz majhne zadruge s 27 delavci nastalo čevljarstvo podjetje v kasnejših prostorih »Krojača« na koncu Glavnega trga. Potem so se čevljarji preselili v nekdanjo Povhovo tovarno in leta 1976, ko so se združili s čevljarstvom podjetjem Bor iz Dolenjskih Toplic, so ustanovili enovito delovno organizacijo z dvema tozdoma. Prvo leto po nastan-

ku podjetja so lahko ročno izdelali 11.200 parov obutve, danes pa 427-članski kolektiv z moderno strojno opremo zmore kar 800.000 parov čevljev na leto. Nikoli niso bili deležni kakšne posebne družbene pomoči in ugodnosti.

• Tako je v svojem govoru poudaril tudi slavnostni govornik Janko Goleš, član predsedstva ZS Slovenije: »Vztrajno in trdno ste morali delati, da ste izpopolnili tehnologijo, modernizirali proizvodni proces in si pridobili ugled na tržišču. Uveljavili ste strokovni pristop in znanje pri delu. V vseh minulih letih ste se zavedali, da je za vašo prihodnost najboljše zagotovilo krepitev lastnega razvoja, posodabljanje tehnologije in povečanje izvoza na konvertibilno območje. Zavedali ste se, da je potrebno vlagati še posebej v kadre in znanje.«

Tovarna obutve je danes mlad kolektiv, saj je povprečna starost zaposlenih le 30 let. V svojih vrstah imajo tudi 81 študentov, njihovi delavci pa se izobražujejo tudi ob delu. Kar 40 odstotkov vse proizvodnje izvozijo na konver-

tibilno tržišče. Njihovi izdelki: moška modna obutev, športna obutev, zaščitni in planinski čevlji, so zastopani na domala vseh kontinentih sveta. Po besedah direktorja delovne organizacije Remza Skenderovića, imajo v svojih novih prostorih tozda Obutev v Bršljunu pa tudi v Dolenjskih Toplicah še dovolj skritih možnosti za povečanje in izboljšanje proizvodnje. J. PAVLIN

MERKATORJEVI VREDNOSTNI KUPONI

LJUBLJANA — Sozd Mercator je pred kratkim uvedel v nekaterih svojih trgovinah in gostinskih objektih novost — prodajo kuponov v vrednosti 20, 50 in 100 tisoč dinarjev. S kuponi je moč plačevati vse vrste blaga in storitev v več kot 1.600 trgovinah ter gostinskih in turističnih objektih iz sestava Mercatorja v Sloveniji, ponekod na Hrvaškem in v Beogradu. Za kupon dobiva kupec 50-odstotno obresti, če ga nvoči ali porabi kako drugače prej kot v letu dni po nakupu, če ga uporabi po enem letu, dobi 100-odstotno obresti. Vrednostne kupone je moč zamenjati za gotovino, in sicer tam, kjer je bil kupon kupljen. Kupci dobijo skupaj s kuponom še člansko kartico Kluba Mercator.

PRIZNANJA ČEVLJARJEM — Upokojencem pa tudi delavcem, ki v Tovarni obutve vztrajajo že več kot 20 let, so ob jubileju delovne organizacije podelili posebna priznanja. Med dobitniki je bil tudi upokojenec Franc Kren (na sliki). (Foto: J. Pavlin)

SAMO V ČASOPISU DELO

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 184
z dne 21. septembra 1987

država	valuta	tečaj velja za	za devize, efektivno, črke, kreditna pisma		
			nakupni	srednji	prodajni
Avstrija	šiling	100	6631,13	6641,09	6651,05
Belgija	frank/C	100	2248,07	2251,45	2254,83
Belgija	frank/F	100	2236,16	2239,52	2242,88
Danska	krona	100	12131,16	12149,38	12167,60
Finska	marka	100	19266,32	19295,26	19324,20
Francija	frank	100	13997,33	14018,36	14039,39
Nizozemska	gulden	100	41469,00	41531,30	41593,60
Italija	lira	100	64,63	64,73	64,83
Norveška	krona	100	12735,61	12754,74	12773,87
Portugalska	escudo	100	591,91	592,80	593,69
ZR Nemčija	marka	100	46652,63	46722,71	46792,79
Španija	pezeta	100	696,51	697,56	698,61
Švica	frank	100	56344,66	56429,30	56513,94
Švedska	krona	100	13264,33	13284,26	13304,19
V. Britanija	funt	1	1397,22	1399,32	1401,42
Japonska	jen	100	589,64	590,53	591,42
Kuvajt	kv. dinar	1	3005,98	3010,50	3015,02
Kanada	dolar	1	641,19	642,15	643,11
ZDA	dolar	1	842,22	843,49	844,76
Avstralija	a. dolar	1	620,21	621,14	622,07
	ECU	1	969,57	971,03	972,49
Grčija	drahma	100	610,33	611,25	612,17
Irska	funt	1	1252,99	1254,87	1256,75

Jubilej Ljubljane iz Essna

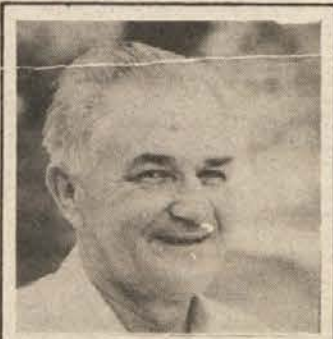
Slovensko-nemško društvo praznuje 10-letnico

SEVNICA — V soboto, 26. septembra, bo Slovensko-nemško prijateljsko društvo Ljubljana v Essnu s kulturno-zabavno prireditvijo zaznamovalo 10-letnico uspešnega delovanja. Najboljša skupina SNPDLjubljana, ki šteje okrog 75 članov, je folklor za orkestrom, saj društvo poznajo v Porurju predvsem po tem kulturnem poslanstvu naših delavcev na začasnem delu v tujini. Večina članov društva je iz sevniške občine, zato je razumljivo, da si zdomci žele tesnejših stikov z matično občino. Eden korakov na tej poti bo tudi sodelovanje delegacije sevniške občine, ki jo bo vodila predsednica občine Breda Mijović, na sobotni proslavi ob jubileju društva v Essnu, kar naj bi simbolično naznačili s podpisom listine o sodelovanju med OK SZDL Sevnica in SNPDLjubljana. Seveda naši rojaki zlasti težko pričakujejo folkloro boštanjkega Prosvetnega društva Anton Umek-Okiški.

»Šele od marca letos sem predsednik društva Ljubljana, ki ga je prej uspešno vodil Jože Košar z Zigrskega vrha, podpredsednik pa je bil moj sošolec in prijatelj Anton Bauman. Zdaj je podpredsednik Ivan Hudina z Bizeljskega. S folkloro smo imeli že veliko javnih nastopov v porurskih mestih, toda nastopov ni nikoli preveč. Seveda imamo dobre stike tudi z drugimi jugoslovanskimi društvi, čeprav menim, da bi lahko bili še dosti boljše. Zlati velja to za odnose s slovenskim društvom Bled v Essnu.

Z dvema nemškima društvoma, s katerima si že 10 let delimo prostore v stari šoli, pa zelo dobro sodelujemo. Ali ni to malce čudno, da ne rečem žalostno?« razmišlja 42-letni predsednik Alojz Jazbec.

P. PERC

JOŽE NAGELJ iz Novega mesta je edini, ki je v Tovarni obutve delal in vztrajal od njenih skromnih začetkov, padcev in vzponov, do svoje upokojitve, ki jo je po 38 letih dela dočakal pred dvema letoma. Še več, bil je v skupini 15 čevljarstev delavcev v nabavno-prodajni zadrugi »Naproza«, ki so jo ustanovili leto dni po osvoboditvi. Prav iz te zadruge je 1. januarja 1947 nastalo mestno podjetje »Čevljarstvo« Novo mesto, kar se danes šteje za rojstni datum današnje tovarne. »Začel sem kot navaden delavec za čevljarstvom stolom. Drugih razen šivalnih strojev nisimo poznali. Prijel si v roke usnje in oddal komplet par čevljev,« se začetkov spominja Jože Nagelj. Pridnost in zagnanost sta ga kmalu pripeljala do oddelčnega mojstra montažnega oddelka. Rad se spominja novih prostorov v bivši Povhovi tovarni, ki so jih do požara 1953 leta delili skupaj z mizarstvom podjetjem. Po tem dogodku so z udarniškim delom uredili spodnje prostore in pričeli s prvim razmišljanjem o posodabljanju proizvodnje. Kasneje so zgradili tudi novo tovarno v Bršljunu, potem pa so nastopili manj rožnati časi. V vlogi tehničnega direktorja in potem še bolj v vlogi nabavnega referenta, je doživel marsikatero težko urico.

ksistov-leninistov Kosova, Gibanje za albansko socialistično republiko Kosovo ter Fronto vseh levičarskih sil v tujini.

Iz analize, ki jo je izdelal ta sekretariat za notranje zadeve, je ne glede na različne oblike in nazive razvidna njihova skupna nit — sovražno delovanje. Imajo skupni cilj — oblikovanje posebne družbenopolitične skupnosti, manj pa poudarjajo pripadanje Albaniji. Ugotovili so, da je bila večina organizacij in skupin v neposredni zvezi z albansko obveščevalno službo in albansko sovražno emigracijo vseh treh usmeritev (balistična, zogišči in »rdeča«). Vztrajanje pri odkrivanju nekakšnega »vrha« organizacij ni upravičeno, ker stopnja in širina prej izvedene indoktrinacije zagotavljata usklajeno delovanje in pojav ilegalnih organizacij in skupin in ustvarjanje vtisa v javnosti, da vse te niti vodi en center.

Eno ključnih vprašanj je, s koliko uspeha in kako odgovorno na Kosovu ščitijo veliko število pripadnikov albanske, srbske in črnogorske narodnosti pred napadi albanskih nacionalistov. Nedvomno premalo in premalo učinkovito, v glavnem s paragrafi, kar pomeni, da pridejo nacionalisti na sodišča in v zapore, potem pa nanje pozabijo. Sole, iz katerih so prišli mnogi mladoletni storilci sovražnih dejanj, niso storile skoraj ničesar za nov, boljše način vzgoje. Tudi iz drugih okolij ni podatkov, kako sprejemajo zdaj že bivše zapornike.

Odgovorni ljudje s pristišinske univerze v zadnjem času tudi vse pogosteje opozarjajo na »pritiske« zaradi vse večjega števila študentov, ki prihajajo študirat na pristiško univerzo v zadnjih štirih, petih letih, in to povprečno po 2.000 študentov iz Makedonije, južne Srbije in Črne gore. Od skupno 37.000 rednih in izrednih študentov te univerze jih je skoraj 6.600 iz teh okolij. Glede na možnost študiranja v materinem jeziku jih je seveda največ iz vrst albanske narodnosti, med njimi pa so najštevilnejši iz tistih občin v Makedoniji, kjer živijo Albanci. Tisti, ki v Pristino prihajajo študirat, ustvarjajo dodatne probleme materialne, pa tudi politične narave. Sodeč po gibanjih v minulih petih letih je pristiška univerza na zelo dobri poti, da zelo kmalu postane tisto, kar želi iredenta — etnično čista oz. izključno »albanska«.

VINKO BLATNIK

Naša anketa

Ozimnica z domačega vrta

Čeprav je vreme zadnjih tednov veliko bolj poletno kot jesensko, je jesen vendarle že tu, z njo pa tudi spravilo letošnje letine in priprava ozimnice. Danes, ko je vse tako zelo drago, nakup ozimnice ni mačji kašelj, še posebno, ker pade v čas, ko so družinski proračuni hudo izčrpani že zaradi nekaj drugih velikih izdatkov (šolske potrebščine, kurjana itd.). Zato ni nič čudnega, da si vsak skuša vsaj nekaj sam pridelati, če ima le možnost za to. Ponekod lajša bo treme tudi sindikat, ki omogoča obročno odplačevanje ozimnice, pa morda tudi nekaj nižjo ceno.

KARLA SIMONIŠEK, bančna službenka iz Brestanice: »Večino ozimnice pridelamo doma. Glede na sedanje cene, zlasti pa glede na osebne dohodke nam to veliko pomeni. Družinam z nizkimi plačami je verjetno težko, in dvomim, da bodo ti ljudje kupovali ozimnico v jeseni. Večina bo prisiljena kupovati krompir in jabolka sproti, seveda po višjih cenah, in tako bodo zaradi tega še enkrat udarjeni. Kreditov se ne bo splačalo najemati, ker so tudi za te namene predragi.«

SREČKO ZORE, prosvetni delavec iz Brežic: »Z zelenjavo in krompirjem je naša družina preskrbljena, oboje smo z ženinimi in mojimi starši pridelali na vrtu. Jabolka letos niso obrodila, zato jih bomo morali kupiti. Najbrž bodo draga, ker letina ni najboljše. Dobro, da imamo vrt. Če bi morali za štiričlansko družino kupiti vso ozimnico, v trgovini, bi bil to velik izdatek.«

IVAN MALEŠIČ, predsednik sindikata v tozdu Konfekcija Beti, Metlika: »Sindikati bo kupil za ozimnico jabolka in hrške. Krompirja ne nabavlja, ker ga delavci večinoma pridelajo sami ali kupijo pri kmetih. Nakup preko sindikata ni nič ugodnejši, saj sindikat nima denarja za pomoč ali obročno odplačevanje. Včasih smo nabavljali pakete ozimnice, a smo to opustili, ker so cene enake kot v trgovini.«

JOŽICA SPASOJEVIČ, prodajalka v trafiki Dela v Črnomlju: »Letos smo za zimo precej pridelali na njivi in vrtu. Dokupili smo le nekaj malega zelenjave, preko sindikata v moževi delovni organizaciji pa bomo še sadje. S spravilom ne bo težav, saj imamo veliko klet in mrzlo shrambo. V blokih imajo s tem najbrž probleme. Mislim, da si ljudje zmeraj več pridelajo sami na svojih vrtovih. Ozimnica se dobi tudi v trgovinah, a je boljše preko sindikata zaradi obročnega odplačila.«

ANTONIJA LEKŠE, delavka v novo-mestški Tovarni obutve: »Za ozimnico je treba delati vse leto, s plačo si jesenskega nakupa ne bi mogla privoščiti. Med letom pomagam kmetom na njivi, v jeseni pa se spomnijo name. Nasploh je v današnji druginji najboljše, če si človek kaj pridelava sam. V bloku, kjer živim z dvema otrokoma, za shranjevanje ozimnice niti ni možnosti. Po krompirju in po sadju zato grem, kadar to rabim.«

BENJAMIN DERŽANIČ, kovinostrukar v Tovarni konstrukcij STT v Sevnici: »Skoraj vso ozimnico mi bo priskrbel sestra iz Krškega. Sicer pa so v naši tovarni večinoma sami polkmetje in se sindikatu ni treba toliko ubadati z ozimnico kot v kolektivih, kjer so bolj čisti proletarci. Kljub temu da bom razmeroma poceni prišel do ozimnice, to še vedno pomeni vsaj 100 tisočakov izdatkov. Kako je šele v številnejših družinah!«

RUDI ZUPANČIČ, inštruktor AMD Trebnje: »Imamo okrog 10 arov obdelovalne zemlje in si doma pridelamo vso ozimnico. Letos bodo težave, ker ni dovolj sadja. Ozimnica bo zato nekoliko dražja, ker bomo morali sadje kupiti. Ne bi bil rad v koži tistih, ki nimajo nič zemlje. Draginja je že nekaj časa tudi pri hrani več kot očitna. Če si povsem odvisen od trgovcev, je s povprečno plačo na primer v štiričlanski družini že kar nemogoče voziti iz meseca v mesec. Brez dodatnega zaslužka ne gre.«

MARJAN KLAUS, varilec v Riku, Ribnica: »V Riku je že vsa leta dobro poskrbljeno za ozimnico. Za letošnjo ozimnico smo že lahko kupili krompir po 150 din kilogram, fižol po 1.000 din, papriko za vlaganje po 300 din in breskve po 500 din. Kasneje bo naš sindikat poskrbel še za jabolka pa morda še za kaj.«

JANEZ OVEN, direktor TOK kmetijstva pri KG Kočevje: »Naša trgovina vsako leto priskrbi ozimnico za tiste občane, ki je iz različnih vzrokov ne morejo nabaviti preko sindikata. Ker nismo sindikat, so cene, razumljivo, nekoliko višje, je pa zato tudi kakovost boljše. Zaradi izkušnje iz prejšnjih let bomo letos prodajali za ozimnico le krompir, in sicer po 180 din, in jabolka po 600 do 720 din kilogram. Za plitvejšo žepo bomo nabavili tudi jabolka II. kvalitete.«

NOGOMET — Nesmrtna fotografija Mladine je pred dnevi v Novem mestu odigrala prijateljsko nogometno tekmo z reprezentanco Iskre-Tenela, ki so jo okrepile posamezne žogoborne zvezde iz vrst sedanjih in nekdanjih novomeških mladinskih voditeljev. Pričakovati je, da bo sodelovanje med Iskro, mladinci in Mladino prineslo na dan nove nepristranske bisere o novomeški gradbeni aferi. Največ se zve in sklene v gostini. Se sreča, da imamo tu in tam tudi kakšnega javnega tožila, ki ne igra nogomet, poleg Mladine pa bere tudi debelo knjigo po imenu Kazenski zakon.

DOBRIČINE — Za razliko od Večobnov imamo v našem mestu milo in dobrodušno policijo oziroma miličnike. Te dni oziroma noči je na Jerebovi v avtu maligno zamrskal mlajši Podgorc. Ker se v mestu še ne počuti najbolje, ga je med smrcanjem varovala tudi lastna lovska puška. Ko so moške postave naleteli nanj, so ga začeli prijazno buditi, k težki vzdamitvi je bistveno pripomogel bokal vode, ki ga je iz bližnjega bloka prinesla čuječa občanka. Fanta so nato spravili domov. Takega prijaznega ravnanja si občani Novega mesta še želimo!

KRUH — V tednu, ko je bilo v našem listu objavljeno, da je visoka komisija novomeški kruh razglasila za enega najbolj slastnih v Sloveniji in na tem koncu Balkana, je občan v hlebcu našel toliko moljev, da bi kruh, če ne bi bil pečen, verjetno letal naokoli. Zadevo so pokazali inšpektorici.

Ena gospa je rekla, da se ji vse bolj kolca po starih, dobrih časih, ko je s pošto kočijo prispelo pismo iz Novega mesta v Ljubljano v enem dnevu, zdaj pa niti v dveh ne več.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 10. do 16. septembra so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Majcen z Malkovca — Majo, Vlasta Povše iz Mirne peči — Neja, Darja Sinkovec z Rateža — Diano, Branka Matkovič iz Metlike — Andreja, Bojana Mikee s Hriba — Alenko, Darinka Mantelj z Vrhov pri Dolžu — Tadeja, Majda Tomažin iz Brinja — Sebastjana, Nataša Pavlič iz Krškega — Gregorja, Zalka Butala iz Črnomlja — Marka, Tanja Mušič s Stražnjega vrha — Aleša, Nataša Škvorc iz Gorenje Straže — Dašo, Rozika Turkovič iz Črnomlja — Marjano, Majda Gorenc s Homa — Bojana, Slavka Stojnič z Jurgorja — Petro, Branka Smajdek iz Dolje Straže — Primoža, Raduša Zepič iz Črnomlja — Marjuto, Vesna Belavič iz Radatovičev — Nikolino, Stefka Horvat iz Gorenje Straže — Marija, Suada Kovac iz Metlike — Denisa, Vida Frankovič iz Podbočja — Davida, Zdenka Pezdirc iz Črnomlja — Katjo, Marija Grzetič iz Črnomlja — Mateja, Marjeta Končar iz Sentjerneja — Mitja, Terežija Kočevar iz Rosalnic — Žiga, Suzana Zagar iz Birčne vasi — Ireno, Terežija Žulič iz Ostrca — Tadeja, Marijana Vidmar iz Gorenje Lepe vasi — Uroša, Anica Panjan iz Malega Nerajca — Roka, Jožica Bregar s Cateža — Klemena, Tatjana Kutija iz Sentjerneja — Kajo, Danica Rahija iz Mošanev — dečka, Liljana Ivačić iz Krškega — deklino, Marinka Murn iz Podgore — 2 dečka, Bernarda Panjan iz Sodevev — dečka in Angela Milavec iz Krivogorav — dečka in deklino.

IZ NOVEGA MESTA: Krista Zoranovič iz ulice K. Roku 83 — Danijelo in Jana Perše iz Ulice Mirana Jarca 12 — Dejana. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

SEPTEMBER JE BIL KREPKO TOPEL, zato ni nič čudnega, če so se posebno mladi ljudje veselo kopali v Kolpi. Vsak popoldan je bilo na metliškem kopališču precej kopalcev, nekaj tudi tudi, ker je bife Breza še vedno odprt. Gostilničar Asani Nuhi se je odločil, da ne odide v Črnomelj pred koncem tega meseca.

SOLSKA MLADEŽ ZBIRA TE DNI odpadni papir, zato je videti solarje na poti v šolo s svežnji časopisnega in drugega papirja. Prvčkom pomagajo pri tem starši, večji učenci pa se že sami znajdejo. Nema-to jih pripelje to še kako potrebno surovino z vozickom. Po stanovanjih zvonijo zvonci, pred vrati so učenci in njihovo vprašanje: »Stric, imate kaj starega papirja?« Ko bi otroci ohranili to navado tudi, ko odrastejo!

VSAK ČAS SE BODO PRIČELA ŠPORTNA tekmovalja med severom in jugom Metlike, in sicer v dvajsetih športnih disciplinah. Mesto deli na sever in jug Cankarjeva cesta. Organizator in pokrovitelj tekmovalja je metliška občinska TKS, vodja Juš Mihelič, glavni za ekipe severa Branko Ivičič-Mica, za jug pa Nenad Jelenič-Jelenko. Sprva bodo tekmovala le moške ekipe, ker pa vlada veliko zanimanje tudi med predstavnicami nežnejšega spola, se jim bodo to pozneje pridružile.

Kako do hišic za pionirski tabor?

Seja gradbenega odbora Doma pionirjev — Slabo skladišče in premalo sence

DOLENJSKE TOPLICE — Tukaj se je 21. septembra sestel odbor, ki vodi gradnjo Doma pionirjev v Dolenjskih Toplicah. Precej pozornosti je posvetil namestitvi mladih gostov in bil enotnega mnenja, da šotori niso najboljša rešitev, posebno ne zaradi zdajšnjega pomanjkanja kakovostnih lesenih podov zanje. Boljše od šotorov bi bile hišice, ki naj bi jih po enem od predlogov s seje pridobili s pomočjo družbene skupnosti. Tako naj bi na taborski prostor v Dolenjskih Toplicah prispevale vse slovenske regije po eno hišico, obenem pa predlog predvideva možnost, da bi se za pomoč pri nakupu tipskih hišic obrnili na vsako od republik in pokrajin. Na seji se sicer niso izrekli proti tej pobudi, vendar so jo ocenili kot težko izvedljivo.

Kar je na prostoru Doma pionirjev že narejenega, bo trpelo škodo, če ne bo poskrbljeno za stalno vzdrževanje objektov. Zato se je gradbeni odbor zavzel za zaposlitev delavca, ki bi se s tem ukvarjal. Člani odbora so med problemi našli še neustrezno skladišče za opremo, neurejeno odvajanje meteorne vode in slabo zasaditev dreves na tabornem prostoru. Neurejenost okolja po tej plati, ki je naravnost kritična v poletni pripravi, naj bi odpravili strokovnjaki Arboretuma Volčji potok. Na seji so spregovorili še o pokrivanju nekaterih stroškov letošnjega mednarodnega pionirskega tabora. Ob koncu je dosednji predsednik gradbenega odbora Franc Šali prošil za zamenjavo zaradi delovnih obveznosti drugod.

L. M.

POLETNA OSEKA POLITIČNEGA DELA

METLIKA — Nedavnega posveta, ki ga je sklicala metliška občinska konferenca SZDL v okviru priprav na izvedbo programskovolivnih sej po krajevnih skupnostih, se niso udeležili vsi predsedniki in sekretarji krajevnih konferenc Socialistične zveze. Delna nezainteresiranost za politično delo je po ocenah iz občinskega vodstva frontne družbene organizacije posledica obilice kmečkega dela in tudi reakcija občanov na družbeno dogajanje. V občinski konferenci SZDL upajo, da bo v krajevnih skupnostih do konca oktobra kljub temu izpeljali programsko-volivne seje Socialistične zveze, ki naj ne bi bile samo volitve, ampak tudi razprava o žgočih življenjskih problemih krajanov. Ob uspešno izvedenih krajevnih bi v novembru organizirali še programsko-volivno sejo na občinski ravni.

J. P.

Premalo vemo o trpljenju zapornikov

Prvo srečanje zapornikov, internirancev, vojnih ujetnikov in izgnancev

NOVO MESTO — Komisija za bivanje politične zapornike, internirance, vojne ujetnike in izgnance pri OO ZZB NOV v Novem mestu je v soboto v telovadnici osnovne šole Katje Rupena pripravila prvo srečanje svojih članov. Dolga leta so se nekdanji interniranci in zaporniki množično srečevali le na komemorativnih in drugih svečanostih v nekdanjih italijanskih in nemških taboriščih. Danes se njihovo število iz leto v leto manjša (1977 je bilo v novomeški občini 61 takšnih oseb, lani že samo 364); vzroki so leta in zdravje, nenazadnje pa je za takšno potovanje v tujino potreben tudi denar.

Po besedah predsednice komisije mimi Perc bodo ta srečanja in druženja sedaj postala tradicionalna. »O vojnih grozotah vemo že veliko, o tem, kaj so doživeli zaporniki in interniranci, pa premalo. S preživeli bomo pripravili srečanja z mladimi, da bodo še kaj izvedeli o teh bolečih spominih na trpljenje. Marsikatera zgodba dolenjskega interniranca pa bi bila zanimiva tudi za takšen ali drugačen zapis.«

Prvega srečanja se je udeležila tudi predsednica republiške komisije Ivanka Zagar-Milovanovič in 150 udeležencem predstavila tudi program svoje komisije. Med pomembnimi aktivnostmi velja omeniti zbornike, ki prav v tem času že čakajo na izid. Tako bodo pripravili knjigo o taborišču Jasenovac in zloglasnem nemškem taborišču »Dora«. Uredili bodo tudi spominsko celico v Ravensbrücku, za katerega so sami interniranci zbrali kar 8 milijonov dinarjev.

J. P.

L. M.

Radio po občanovi meri

S seje predsedstva občinske konference ZSMS — MDB med praznimi blagajni in praznimi obljubami

NOVO MESTO — Predsedstvo občinske konference ZSMS Novo mesto je na seji 15. septembra podprlo t. im. model odprtega radia in se zavzelo za to, da bodoči novomeški radio, sledeč takemu modelu, odpre vrata resnično vsem delom družbe in ne le enim skupinam. V tej zvezi so na seji zaostriili vprašanje, o čem naj bi poročal radio, če naj bi informiral občane o zadevah, pomembnih za njihovo življenje in delo. Hkrati so se vprašali, kdo naj odloči, kaj je pomembno za vso družbeno skupnost. Na ta način so želeli opozoriti na možnost, da bi se radio lahko ustrašil skupin ljudi z »neustreznim« mišljenjem in bi jim odrekel pravico sooblikovanja oddaj. Prihodnjim presenečenjem

programske zasnove za nekoliko preveč posplošene.

Velik del razprave na seji je veljal mladinskemu prostovoljnemu delu. Zanj se odloča vse manj mladih, so menili, obenem pa so brigade deležne kaj skromne družbene moralne in materialne podpore. Glede tega so postregli s podatkom, da je imela dolenjska brigada na ZMDA v Skopju letos na voljo desetkrat manj sredstev za reprezentanco kot nekatere iz drugih delov države. Ne zatika se le pri »žepnini«, ampak tudi pri iskanju mladih v delovnih organizacijah. Predsedstvo je ocenilo kot neustrezno stališče tistih kolektivov, ki zahtevajo od brigadirjev, da za akcije porabijo del svojega letnega dopusta. V takih razmerah bo predsedstvo novomeške mladinske organizacije predlagalo republiški konferenci ZSMS, da doseže na zvezni ravni dogovor o najnужnejši opremi brigad na zveznih akcijah, in hkrati terjalo več podpore zveze komunistov in sindikata pri organiziranju mladinskega prostovoljnega dela.

L. M.

PRVO TAKŠNO SREČANJE — Bivši interniranci, zaporniki, vojni ujetniki in izgnanci novomeške občine so se doslej srečevali le v nekdanjih nemških in italijanskih taboriščih. Srečanje, kakršno je bilo v osnovni šoli Katja Rupena, je bilo prvo in bo postalo tradicionalno. Program in postrežbo so pripravili učenci gostujoče šole. (Foto: J. Pavlin)

Narediti čimveč na enem mestu

V obratu tozda Črpalke sedanji vrsti elektromotorjev pridružujejo nove tipe teh izdelkov — Večinoma z domačimi surovinami — Manjka pločevine

METLIKA — Čas je pokazal, da bi vztrajanje pri zdajšnjem obsegu in sedanji vrsti proizvodnje metliškega obrata Proizvodnja elektromotorjev, ki posluje v okviru ljubljanskega tozda Črpalke, enote IMP, v bodoče lahko zagotovilo le životarjenje brez večjih obetov za boljše zaslužek. Tako ugotavljajo v vodstvu obrata. Zaradi tega so se v metliški enoti JMP, ki pošilja na tržišče elektromotorje k črpalkam za centralno ogrevanje, odločili za širitev proizvodnje in danes s pomočjo matičnega tozda zamisel že pripeljali do zaključne faze.

Načrtovana novost pomeni prehod od proizvodnje ene vrste elektro-

motorjev na izdelavo več tipov teh izdelkov. Omogočalo ga bo vlaganje v novo tehnologijo za tlačni liv aluminija, s čimer bodo prišli v lastnem obratu do sestavnih delov, ki jih zdaj proizvajajo zanje kooperanti. Investicija, s katero bodo prenesli omenjeni proizvodni postopek pod svojo streho, pod katero je še dovolj prostora, je po besedah vodje proizvodnje vredna okrog 137 milijonov. S tem denarjem si bodo med drugim zagotovili dodatno potrebno orodje, ki je že dalj časa na mizah načrtovalcev tozda Črpalke in nekaterih drugih domačih izdelovalcev, del pa ga bodo uvozili. Predvidevajo, da bo v metliški obrat prispelo v celoti do konca septembra in bi lahko že kmalu poslali s tekočih trakov prve primerke iz novih serij. Gre za večje elektromotorje, ki jih tozda Črpalke kupuje zdaj pri drugih ponudnikih, ker je metliški obrat v delovni organizaciji edini proizvajalec teh izdelkov; večinoma namenjenih za črpalke napeljav cen-

tralnega ogrevanja. Te značilnosti so verjetno spodbudile matični tozda k dodatnemu vlaganju v Metliki, kjer

• Obrat Proizvodnja elektromotorjev kupuje več kot 99 odstotkov količin izdelavalnega materiala na domačem trgu. Preskrba je večkrat motena, trenutno čutijo pomanjkanje t.i. trafo pločevine.

bodo tako v prvi fazi zaposlili štiri ali pet novih delavcev.

K temu, da so investiciji prižgali zeleno luč, je verjetno delno pripomogla tudi sorazmerno čista proizvodnja. Kot zatrjujejo v vodstvu obrata, po ekološki plati ni zadržkov, da ne bi stekla ta in še poznejša dodatna proizvodnja.

M. LUZAR

IZLET NA HRVAŠKO

METLIKA — Občinski odbor Zveze združenih borcev NOV Metlika je pred časom organiziral za člane izlet na Hrvaško. Petdeset borcev je na poti po sosednji republiko obiskalo Kumrovec ter si ogledalo grad Trakošćan in v Zagrebu Mimarin muzej. Obisk nekaterih hrvatskih znamenitosti sodi v redni načrt izletov metliške borbevske organizacije.

Raziskave s pogledom naprej

Občina se ne more pohvaliti z velikim številom raziskovalcev

NOVO MESTO — Občina Novo mesto ima glede na stopnjo gospodarske razvitosti izredno skromno raziskovalno dejavnost, saj premore le okrog 0,6 odst. slovenskega raziskovalnega kadra, ugotavlja sestavljalec gradiva o tej dejavnosti v občini. Kolikor je je, ostaja dejavnost še vedno razdrobljena, nepovezane razvojnoraziskovalne enote pa so slaba osnova za večje uspehe na ravni občine.

V preteklih desetletjih so raziskovali v manjšem obsegu v nekaterih občinskih kulturnih ustanovah in v delu gospodarskih organizacij. Izstopa Krkin raziskovalni inštitut, ki se je razvijal skladno s potrebami tamkajšnje proizvodnje in je zaposloval v

prej nastopila občinska raziskovalna skupnost kot spodbujevalec, organizator in usmerjevalec raziskovalne dejavnosti v občini. Njena naloga utegne biti še nekaj časa težka, če bo vztrajala na oblikovanju raziskovalnih načrtov skupnega družbenega pomena. Lažje ji bo toliko, ker je njen program za obdobje 1986—1990 manj natrpan kot prej, vendar se še srečuje z različno usposobljenimi raziskovalci in različnimi metodami ra-

ziskovanja ter s pomanjkanjem denarja. K temu dodaja obravnavano poročilo zamuden, nedorečen in premalo odprt postopek uskalajevanja posameznih načrtov. V vsakem primeru naj bi tako dogovorjene prednostne raziskave posegale v žgoče probleme, čemur naj bi zadostila občinska raziskovalna skupnost s podporo raziskavam s področja usmerjanja družbenega razvoja občine, energije, hrane, surovin in varstva okolja. Vendar prispeva pravo vrednost šele prenos izsledkov v prakso. Tako so ocenili sestavljalec poročila in nekateri razpravljali na seji občinskega izvršnega sveta.

L. M.

• Od leta 1981 je občinska raziskovalna skupnost sofinancirala 156 raziskovalnih nalog. Pregled dosedanjega dela kaže, da gre v 58 primerih ali 37 odstotkih za tehnološko-tehnične raziskave, ki jih opravljajo novomeške delovne organizacije. Tem slede naloge za potrebe družbenega planiranja, ki jih je 30 ali 19 odst., raziskave v kmetijstvu je bilo 22 ali 14 odst., v arheologiji 19 ali 12 odst. V spodbudo raziskovalcem in inovatorjem je doslej občinska raziskovalna skupnost podelila 229 nagrad 235 nagrajencem iz 28 delovnih organizacij in delovnih skupnosti.

začetku leta 1985 prek 260 delavcev, od teh 85 visoko izobraženih raziskovalcev. Ponekod so raziskovalno dejavnost zadnja leta precej osiromašili, kar se pozna še danes. V takih razmerah naj bi z jasnim pogledom na

Vsega ni moč narediti v pisarni

Marina Janjac o sebi in svojem delu

METLIKA — »Ko sem aprila leta 1984 začela s tukajšnjim delom, je bilo precej težav. Delovni prostor je bil majhen, vlažen in neogrevan, razen tega je bila problematična tudi dokumentacija. Arhiva pravzaprav sploh ni bilo, zato sem morala najprej urediti uradne papirje za dvajset let nazaj. Še prej je bilo treba izmed dokumentov pomesti vse perje ter mrtve golobe in miši,« pove Marina Janjac, da pred kratkim sekretarka občinskega odbora Rdečega križa iz Zveze prijateljev mladine Metlika. S 1. septembrom je šla kot učiteljica

Marina Janjac

razrednega pouka nazaj na metliško osnovno šolo.

V Zvezi prijateljev mladine so imeli vsako leto precej skrbi z organizacijo skupnih letovanj za otroke pobratenih mest Metlike, Wagne in Ronchija. »Pred tiskimi obiski so potrebni številni dogovori, vendar moram povedati, da kaže Metlika za izmenjavno otrok veliko razumevanja. K nam pridejo Avstrijci in Italijani za deset dni, včasih je bilo letovanje štirinajstredno, vsake tri leta in takrat je dela posebej veliko,« pove o mednarodnem sodelovanju. Razen tega zveza organizira še druga letovanja za šolske otroke, dedka Mraza, živžav, ure pravljic in še kaj. S tem delom je zlahka napolnila štiri ure, kolikor naj bi dnevno namenjala Zvezi prijateljev mladine. Drugo polovico delavnika je bila aktivist Rdečega križa. Tu jo je dobri zaposlila kartoteka, v kateri je sistematično razdelila v ustrezne skupine krvodajalce iz občine in kamor je želela vpisati čimveč novih imen. Poleg akcije za več krvodajalcev omenja med dejavnostmi še zbiranje oblačil, pripravo proslav in pogostitev dolgoletnih dajalcev krvi.

Marina Janjac pravi, da ji ni žal treh let in pol, ki jih je prebila kot sekretar obeh organizacij. Ne zanika, da je za učitelja celo dobro, če za nekaj časa zapusti šolo, da mu življenje natakne drugačna očala.

M. LUZAR

V soboto, 26. septembra, bodo do 19. ure odprte naslednje prodajalne živili:

- V Novem mestu: Dolenjkin Market na Cesti herojev
 - v Sentjerneju: Mercatorjeva Samopostrežba
 - v Dolenjskih Toplicah: KZ Krka prodajalna Vrelec
 - v Žužemberku: Dolenjkin Market
 - v Straži: KZ Krka
- Ostale prodajalne živili bodo odprte do 13. ure.

JAZ PA MORAM BIT SOLDAT — Konec prejšnjega tedna so tudi mladeniči iz metliške občine odšli služiti enoletni vojaški rok. Pred odhodom so se zbrali na terasi metliškega hotela, od njih pa sta se poslovila sekretarja OK SZDL Jože Geršič in OK ZSMS Branko Ivičič. (Foto: A. Bartelj)

KONCERT — Kdor čaka, dočaka, si najbrž misli te dni črnomaljski Sv. duh. Z dobrodelnim koncertom so se ga usmili nekateri dobri duhovi. Drugače skoraj ni mogoče imenovati prireditelja tega koncerta, saj so se obdali s popolno anonimnostjo. Da se z duhovi ne gre šaliti, vedo tudi pomembni duhovi, pa so raje ostali doma. Mar kroži po Črnomlju kak zli duh?

PROSTORSKA STISKA — Delavci črnomaljske kmetijske zadruge doživljajo v času prenavljanja težke trenutke. Na hodnikih in stopnicah se morajo do delovnega mesta prebijati med kablji, deskami, orodjem in kupa peska, ko pa si izoborijo pot do lastnih vrat, jih pričaka nova žalost v delovnih prostorih. Ne le da drhtijo pod udarci kompresorjev vse nako, ampak so tudi neizmerno natrpani. V njih je tako malo prostora, da se ne da obrniti niti list na koledarju, ne da bi se zvil. Zato so koledar pustili kar v juniju.

MIS TOPLES — V Preloki so se odločili, da bodo izbirali mis toples. Dolgo vroče poletje očitno Belokranjec ne uspa, ampak vzemirja.

GRADBENSKA — Črnomaljska zadružna stavba v prenavljanju spominja prebivalce Dragatuša na stisko v njihovi trgovini. Pravijo, da komaj čakajo, da bi se kdo zaletel v vogal stavbe, kot se je v Črnomlju. Kmalu potem so jo namreč začeli razširjati.

Drobne iz Kočevja

NIČ VEČ SPOŠTOVANJA — Za mlade mopediste in kolesarje je znano, da ne spoštujejo nobenega predpisa in da za to povzročajo tudi hude nesreče. Po prvo stezi od Trdnjave do Kočevja pa menda ne vozijo le mopedisti, ampak celo avtomobilisti. V Kočevju vidiš včasih tudi po tri ljudi na enem mopedu. Mopedisti in kolesarji vozijo po mestih po pločnikih in peš poteh. Čejo oblasti oz. občine ne spoštujejo več, saj vozijo slalom med pešci po pločniku in peš stezi, ki vodi mimo občinske stavbe.

ZASVINJANA RINŽA — Skozi vse poletje je Rinža bila in še vedno je polna zelenja, na katerem se zadržuje množica smeti in umazanije. Tudi njena barva in vonjava nista prijetni. Nekateri pravijo, da je prava sramota za mesto. Prebivalci Stare cerkve celo prisegajo, da je lepša njihova gnojnička luža v vasi, saj je prek in prek lepo enakomerno prekrita z zelenimi algami.

ZAMENJAN PULT — Ni res, da se v Kočevju nič ne zamenja oz. spremeni. Pred kratkim so v bifeju samopostrežne trgovine v Kidričevi ulici zamenjali točilni pult, zaradi česar je bil bife začasno zaprt. Takrat so ga najbolj pogrešali njegovi najboljši redni gostje, se pravi delavci Elektra in drugih okoliških proizvodnih in ne-proizvodnih kolektivov. Zdaj je spet vse normalno.

Ribniški zobotrebci

NOVO IN STARO — V sicer lepo urejenem okolju Prijateljevega trga, ki mu dajejo poseben pečat novozgrajene stolpnice, je »na ogled« prevrnjena in razbita Zavata 101. Svoji čas je doživela nesrečo, potem so iz nje pobrali, kar je bilo uporabnega, lupina pa očitno ostaja kot spomin na nekdanje vozilo. Kot kaže, ni nikomur na poti.

SPOPRIJELI SE BODO — V Ribnici je storjeno vse, da se bodo spoprijeli tudi z napakami in jih uspešno premagali. Sankukai karate klub Ribnica je že razpisal začetne in nadaljevalne tečaje karateja, samoobrambe in dihalne gimnastike (vpis v telovadnici osnovne šole vsak torek in petek od 18. do 20. ure). Trener bo Beno Oražem. Klub obstaja šest let, šteje pa 40 do 50 rednih članov.

POHOD V NEZNANO — Ne gre samo Jugoslavija v neznanu, tudi AMD Ribnica bo 26. septembra organiziral izlet v neznanu z avtobusom (prijava sprejemajo v pisarni AMD). Za člane bo prevoz plačalo AMD, hrano pa vsak sam. Trajal bo ves dan. Bo zabavno in veselo!

KONDOMI GREDO V PROMET — V okviru ukrepov proti AIDS je tudi v Ribnici vedno večje povpraševanje po kondomih. To zaščitno sredstvo so včasih kupovali moški skrivaj, sramežljivo ali pa so ga šli kupiti celo v druge kraje. Zdaj pa opravijo nakup kar v trafikii ali kiosku, brez nepotrebnega srama, podobno, kot kupujejo časopise.

Trebanjske iveri

AVTOBUSI — Nekateri potniki »Gorjancev« so nas poklicali, da bi pohvalili novoimeško prevoznico, organizacijo, ker je pričela precej pogosteje voziti iz Trebnjega v Mokrnož in obratno kot doslej. Vse lepo in prav, če bi večina potnikov vedela za nove linije. Toda očitno se Gorjanci niti krajevne skupnosti ne morejo domeniti, kdo naj seznanji potnike z razširjenim vozilnim redom. Gorjanci menijo, da bi za informiranost potnikov morale poskrbeti krajevne skupnosti s pripisom, na tablah z običajnim vozilnim redom. Vodstva krajevnih skupnosti očitno mislijo obratno, zato ostaja vse po starem, avtobusi pa vozijo bolj prazni. Ker gre za preizkusno, prehodno obdobje, se verjetno lahko zgodi, da bodo Gorjanci ugotovili, da se jim nove avtobusne proge ne splečajo, in jih bodo lepega dne ukinitili tako, kot so z njimi tudi prisenešli. Ljudje pa, ah, kdo pa je še kdaj kaj dal na njihovo besedo...

LETALIŠČE — Po uspešnem nastopu trebanjskega obrtnika na celjskem obrtnem sejmu z lastnim avionom bo verjetno treba odkriti novo letališče, saj utegne tisto pri Veliki Loki zaradi silnega zanimanja novih navdušenih letalcev postati pretesno. Iskali bodo, kje je zemlja najbolj mehka.

ZADRUGO OBNAVLJAJO

ČRNO MELJ — Tukajšnja Kmetijska zadruga po s preurejanjem upravne stavbe v Kolodvorski ulici v Črnomlju izboljšala prostore skladišča zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev ter pridobila prodajne površine oddelka s kmetijskimi zaščitnimi sredstvi. V novi kmetijski lekarni bodo kupcem postregli tudi s strokovnimi nasveti. Dela, ki jih je domači Gok začel izvajati v začetku julija, so s predračunom ovrednotili na slabih 140 milijonov dinarjev, vendar se bo znesek zaradi nujnih nepredvidenih posegov povečal za približno petino.

»Posilstvo« z belim kruhom

Pa vendar krivec je

KOČEVJE — V Kočevju se vsak dan dogaja »posilstvo« z belim kruhom. Potrojalnih običajno zamenjuje po črni ali polbelem kruhu. Odgovori prodajalk so skoraj vedno isti: »Zmanjkalo ga je«. »Ni smo ga še dobili.« Itd. Menda je lažje zadeseti na lotu, kot priti po redni poti do črnega oz. polbelega kruha.

Ne gre le za posebno obliko posmehovanja ljudem, ki morajo kljub skromnim osebnim dohodkom kupovati dragi beli kruh, ampak predvsem za dejstvo, da bi mnogi občani v resnici raje jedli črni kruh, ker je bolj zdrav ali ker so ga navajeni od mladih let. Ti bi radi plačali za črni oz. polbeli kruh tudi ekonomsko ceno, samo da bi ga dobili. Vendar do željenega kruha ne morejo. Kaj takega se gotovo ne dogaja v nobeni drugi državi.

Za tako stanje pri nas potrošniki običajno krivijo trgovce, češ da ne naročijo dovolj črnega kruha. Trgovci se izgovarjajo na peko, da ti ne spečejo dovolj cenejših vrst kruha, da ne bi imeli izgube. Pekli spet pravijo, da ne morejo peči v izubo, ker država odreja cene. Krivca torej navidežno ni.

Pa vendar krivec je. Krivi so tisti (ne)odgovorni politiki ali gospodarstveniki, ki so našo državo pripeljali tako daleč, da mnogi ljudje ne zaslužijo niti dovolj za preživetje.

J. PRIMC

TOKRAT NA DNEVNEM REDU

RIBNICA — Na seji zborov občinske skupščine Ribnica, ki bodo okoli 10. oktobra, bo več zanimivih točk, ki zadevajo tako rekoč vsakega občana, in sicer gospodarjenje, samoprisevek in razlastitev zemljišč. Podani bosta poročili o zbranih in porabljenih sredstvih iz sedanjega samoprisevka ter o izvajanju letnih planov krajevnih skupnosti v tem letu. Obe poročili sta namenjeni pripravam za uvedbo novega samoprisevka. Zanimiva bo tudi točka o sprejemu odloka o prenehanju lastniške pravice na uređenih območjih Mlaka v Ribnici in soseske 2/3 (Hosta) v Sodražici.

NAMA ZA PRAZNIK

KOČEVJE — Ob prazniku občine Kočevje bo v dneh od 28. septembra do 3. oktobra že po običaju kočevska Nama spet nudila potrošnikom razne ugodnosti (popusti, ugodni kreditni pogoji) pri nakupih. Razen tega bodo tudi pokušnje raznih živilskih proizvodov.

Učitelji med teorijo in prakso

ČRNO MELJ — V Črnomlju izvajamo učitelji pouk v izredno težkih razmerah. Osnovna šola Mirana Jarca gostuje v mestu v petih stavbah, ki so med seboj oddaljene in imajo povrhu vsega še majhne prostore. Po normativih razredi lahko sprejmejo 32 otrok, vendar smo daleč od tega. V razpoložljive učilnice, ki bi sicer ustrezale za 24 učencev, smo namestili 26 otrok. V dijaškem domu, eni od »šolskih« stavb, smo celo spalnice spremenili v učilnice. Zaradi velikega števila učencev smo v stiski tudi glede telovadbe in ne moremo izvajati vseh ur telesne vzgoje, v kratkem oriše

Kljub gneči v razredih skušajo na šoli čimbolj popestriti izvenšolske dejavnosti. Učenci so pred kratkim sodelovali na razstavi Gozd-gobe-cvetje '87 in prejeli zahvalo Dolenjske turistične zveze iz Novega mesta. Lani so na šoli razdelili med 1.141 učencev 2835 pohval in nagrad.

razmere v črnomaljski osnovni šoli ravnateljica Vera Zalokar.

Razrede so sicer razporedili v stavbah v Loki in v Župančičevi ulici tako, da se učencem ni potrebno seliti, vendar morajo popotovati po mestu učitelji, ki tako izgubijo kar nekaj časa. Zaradi prostorske stiske poučujejo dva oddelka popoldne, s čimer so nezadovoljni starši otrok iz teh razredov. Razen tega je popoldanski čas manj primeren tudi za vozače, ki jih je več kot dve petini in prihajajo iz sedmih krajevnih skupnosti. »Delitev dela je učitelje dodatno obremenila. Z njo se je dejavnost šole povečala, medtem ko ostaja število delavcev enako. Učitelji so postavljeni pred republiške zahteve glede kakovosti dela, možnosti izvajanja pouka pa so, kakršne so,« ocenjuje Zalokarjeva.

Po njenem naj bi bile zdajšnje razmere, ko je pouk za nižjo stopnjo v Župančičevi ulici in za učence od četrtega do osmega razreda v Loki, prehodno obdobje v oblikovanju dveh popolnoma samostojnih črnomaljskih osemletk.

L. M.

Lesarje že šolajo doma
Že vpisanih 33 učencev, največ iz občine Kočevje

KOČEVJE, RIBNICA — Predsednik izvršnih svetov občin Kočevje in Ribnica sta že januarja letos naslovila na republiško izobraževalno skupnost predlog, naj bi že v tem šolskem letu odprli za potrebe lesne industrije teh dveh občin v Kočevju vsaj en oddelk lesarske šole, v prihodnje pa sta potrebna vsaj 2 oddelka VIP lesarstvo do četrte zahtevnosti stopnje. Predlog sta utemljila tudi s tem, da je lesnopredelovalna industrija v obeh občinah doložena v dolgoletnih planih obeh občin kot prednostna panoga in nosilka razvoja.

Direktorica srednje šole tehničnih usmeritev in družboslovja v Kočevju Ksenija Vidošević nam je povedala, da so letos prvič vpisali v prvi letnik dislocirane enote srednje lesarske šole Ljubljana v Kočevju učence, in sicer skupno

Narediti več — toda za koga?

V Beltovem tozdu Mehanska obdelava bi bili sposobni večje proizvodnje, a je naročil manj — Tuji trg plačuje slabše — Izrabljena oprema

ČRNO MELJ — V Beltovem tozdu Mehanska obdelava ta hip še niso popravili stanja, potem ko so ob polletju pridelali za 87 milijonov din izgube. Poglavitne vzroke težav bi bilo težko najti le na enem mestu in samo pod tozdovo streho, menijo v temeljni organizaciji, katere proizvodni načrt sloni na obdelavi ulitkov ter na izdelavi gozdnih traktorjev, gradbene mehanizacije in strojev za betonske polizdelke.

Med razloge za izgubo štejejo v vodstvu tozda nezasedene zmogljivosti, kar je posledica manjših naročil, katerih obseg upada glede na lansko leto in v odnosu na letošnji plan. Letošnje proizvodnje so načrtovali na podlagi sklenjenih pogodb in dogovorov, vendar se je izkazalo, da številni partnerji spričo padanja kupne moči ne bodo šli dlje od neobveznih poslovnih razgovorov. Zmanjšanje naročil se nanaša zlasti na domači trg, medtem ko tozda ne beleži bistveno manjšega izvoza od lani.

Kot zatrjujejo v vodstvu, so spremembe na tujem tržišču le v tem, da eni kupci zmanjšujejo naročila, drugi pa povečujejo, kar da na koncu približno enak dosežek. Kljub zmanjšanemu fizičnemu obsegu proizvodnje bremenijo »Mehansko obdelavo« zaloge, ki zaradi visokih obrestih za kredite poberejo preveč denarja. K slabemu rezultatu je prispevalo svoje tudi cenovno nesorazmerje na domačem tržišču in v izvozu. V tozdu ugotavljajo, da morajo za izdelavi material praviloma plačevati več, kot lahko iztržijo s prodajo svojih izdelkov. Obenem jim deli udarce še svetovni trg, ki je pripravljen plačevati za nekatere njihove izdelke manj kot domači. Spričo dejstva, da prodajo na tuje bodisi neposredno, bodisi

prek poslovne skupnosti skoraj tretjino proizvodnje, je zaradi nižjih tam veljavnih cen izpad prihodka precejšen.

V uteho jim je dejstvo, da proizvajajo pretežno za znane kupce, med katerimi so največji odjemalci mariborski Tam, Vozila Gorica in kočevski Itas. Ker predstavlja Beltov tozda za nekatere od teh izključnega do-

Težje do denarja

Skrb zaradi nelikvidnosti v Bosni in Hercegovini

RIBNICA — Ribniško gospodarstvo je sorazmerno uspešno zaključilo polletno poslovanje, podobno pričakujejo tudi ob tritrtletju. V začetku leta je bilo nekaj težav s prodajo v Inlesu, ki izdeluje stavbno pohištvo, stanovanijska gradnja pa je bila z raznimi predpisi omejena. Zdjaj so se skladišča že izpraznila. Velike zaloge so se nagrmadile tudi v Riku in znašajo okoli 20 milijard dinarjev, vendar je upanje, da bodo prodorni Rikovi gospodarstveniki tudi to težavo kmalu premostili.

Nezadovoljni pa so v Ribnici s šibko akumulacijo. To v Riku, Inlesu in Eurotransu opravičujejo z nalaganjem denarja v lastna obratna sredstva. Najtežji položaj je še vedno v trgovini, gostinstvu in turizmu. Te panoge že leta ne morejo iz težav.

Zaradi nepokritih menic ribniškega gospodarstva ne boli glava, vendar pa ribniške gospodarstvenike skrbi nelikvidnost bosansko-hercegovskih bank, ki neredno plačujejo blago, ki ga ribniško gospodarstvo prodaja v tej republiki.

M. GLAVONJIČ

PRAZNIK OBČINE KOČEVJE

KOČEVJE — Bliža se praznik občine Kočevje 3. oktober. Nekatere praznične prireditve se bodo začele že prej. Tako bo v torek, 29. septembra, ob 19.30 v Šeškovem domu v Kočevju glasbeni večer, na katerem bodo nastopili Jozo Turk, Sonja Hočevar, Ladko Korošec, Janez Škof in drugi. V četrtek, 1. oktobra, pa se bo začelo ob 17. uri v Gaju srečanje športnikov pobratenih občin Kočevje in Dolina pri Trstu v nogometu (moški) in odbojki (ženske). O drugih prazničnih prireditvah bomo poročali prihodnjič.

TEŽKO ČAKAJO NA VSELITEV

STARI TRG — Tu dograjujejo večnamensko stavbo, ki bo, ko bodo končali še notranja dela, sprejela pod streho gasilsko društvo, otroški vrtec in krajevni urad, o drugih načrtih pa za zdaj v gradbenem obdobju in vodstvu krajevnih skupnosti, še ne govorijo. V družbeni dom, za katerega med drugimi pomaga z denarjem Unior, so doslej vložili okrog 60 milijonov dinarjev. Gradnjo, katere nosilec je domače gasilsko društvo, so začeli pred dvema letoma.

JUTRI USTANOVITEV

RIBNICA — Jutri, 25. septembra, ob 18. uri bo v domu JLA v Ribnici ustanovni občni zbor Društva prijateljev mladine Ribnica, na katerega so vabljeni starši in vsi, ki čutijo odgovornost do otrok in mladine. Taka društva bodo ustanovili v vseh KS v občini, ribniška KS pa je najbolj pohitela. Doslej so imeli v občini le občinsko Zvezo prijateljev mladine, društev pa ne.

DVAKRAT ZADNJI ROK 6. OKTOBER

KOČEVJE — Ureditveni načrt za Livold je razstavljen v hodniku prvega nadstropja stavbe občinske skupščine Kočevje. Zadnji rok za dajanje pripomb nanj je 6. oktober, ko bo razstava tudi zaključena. Običajno se dogaja, da pripomba na načrte ni, ko pa začno veljati, šele tedaj občani ugotove, da z njimi nekaj ni v redu. Bo tudi tokrat tako?

6. oktober je tudi zadnji rok za prijavo v tečaj karateja, in to začetne pa tudi nadaljevalne, ki jih organizira kočevski sankukai karate klub.

P. PERC

bavitelja določenih izdelkov, je to obet na kolikor toliko trdnih nogah, posebej še, ker se stranke ne pritožujejo nad kvaliteto izdelkov. Vendar so zaradi občutne nestabilnosti celotnega gospodarstva pripravljene v tozdu, kjer jim je izgubo sicer še uspelo pok-

• Tozid Mehanska obdelava je usmerjen tudi v posodobitev proizvodnje. Letos so že dobili dve numerično krmiljeni strojici in tri naj bi še pred novim letom. Sicer delajo na izrabljeni opremi, saj je po ocenah vodstva odpisana že 90-odstotno.

riti s sredstvi lastnega rezervnega sklada, močnejše udariti po lastnem konju. Po sprejetem načrtu ukrepov naj bi med drugim prevetrili zaloge, odpisali nekudentno blago, prilagodili nabavo vhodnega materiala proizvodnim možnostim in odprodali čimveč gotovih izdelkov iz skladišča.

M. LUZAR

V Mokronogu so posodobili 28 km cest

Samo letos novih 4.000 kv. metrov asfalta — Deuov vsek

MOKRONOG — V krajevni skupnosti Mokronog so letos na novo položili 4.000 kv. metrov asfalta in preko 11.500 kv. metrov zapornega sloja na lokalnih in krajevnih cestah. Cestno podjetje Novo mesto pa je posodobilo voznišče na trgu v dolžini 500 metrov.

Če kdo, ki pride v trebanjsko občino ali Mokronog, morda ne ve, kje je kakšen kanal ali kaj podobnega, kar zadeva komunalno urejanje tega prijaznega kraja, pravijo, da to zasnelijo ve Peter Deu starejši. Denimo, da ga vsi bolj poznajo kot dolgoletnega gostilničarja priljubljene gostilne Pri zlati kaplji. Deu je pri mokronoški krajevni skupnosti dolga leta skrbel prav za komunalne naprave, zato ima še zdaj vrsto podatkov v mezincu.

»V zadnjih petih letih smo v naši krajevni skupnosti posodobili okrog 28 km cest. Cesta Slepsek — Beli grič — Ostrožnik do meje s krajevno skupnostjo Mirna je bila ena najaktivnejših zaradi vsakega pri Belem griču. Nagajali so nam republiški inšpektorji in gradbeni inšpektorji, ki so trdili, da je to nemo-goča gradnja, daje prevelik vzpon. Precej milijonov smo morali vnaprej plačati za dokumentacijo in

OGRONOMNO DELA IN MATERIAL — Vsek pri Belem griču ali tudi Božjem grobu, kot pravijo temu delu posodobljene ceste, je terjal izjemno veliko dela in krajanji menijo, da bi ga lahko imenovali kar Deuov vsek. Na sliki: Peter Deu st. je prerezal vrstico. (Foto: Perc)

zakoličenje. Mi pa smo očitno dela prej končali, kot je njim uspelo cesto zakoličiti. Z materialom iz vseka Beli grič smo zgradili cesto Pijavice preko vasi Hrustovice do Ciganske doline, uporabili pa smo ga še za mnoge druge ceste. Mirne duše lahko rečem, da smo vse, za kar smo se ustno ali pisno zavezali, dosleno izpolnili, da nas nihče od domačinov, ki nam vsi niso bili ravno naklonjeni, niti kdo drug ne more vletati za jezik,« je povedal Peter Deu starejši.

P. P.

Marjan Umek

Iz hlevov zraste sodoben obrat

Polikemov tozd Kemija-Impex načrtuje posodobitev obrata v Velikem Gabru

VELIKI GABER — Ljubljanska delovna organizacija Polikem in njen tozd Kemija-Impex se nista nikoli pokesala, da sta odprli obrat v Velikem Gabru. Obrat ima dela čez glavo, zato je razumljivo, da pogumno zastavlja razvojne načrte tudi v teh hudih, kriznih časih.

»Pripravljamo program za novo naložbo. Zdjaj delamo v eni izmenici, včasih pa morajo ljudje malo potegniti ali delajo pač, kadarkoli je to potrebno. Ljudje živijo s tovarno, tu pa pomaga pri razvoju krajevnih skupnosti. Prevzeli smo patronat nad osnovno šolo Petra Deržaja, ki kupili računalnik, pomagamo tudi raznim društvom. V tem srednjeročnem obdobju smo predvideli tudi izgradnjo nove hale s površino 1200 kv. metrov in vsa infrastruktura je že narejena. Nova naložba bi po zdajšnjih cenah veljala več kot 1,2 milijarde. Zaposlenost se bistveno ne bo povečala, od sedanjih 32 delavcev na okolišnih 75, zato pa bo to sodobna tehnologija; nove linije bodo vse iz uvoza. Upamo, da bomo to speljali, ker se bodo izboljšali tudi delovni pogoji. Zdjaj je vse bolj poenostavljeno. Vidite, tu je bil poprej konjski hlev sosednjega ostrirja. Ekspedit in skladišče gotovih iz-

Gabru Tip-top po licenci svetovno znane trvdke za hladno vulkanizacijo pnevmatik, avtoplaščev in transportnih trakov Stahlguber iz Muenchna. Vsodelovanju z Johnsonom iz ZDA izdelujejo 6 vrst čistilnih sredstev za nego trdnih in mehkih talnih oblog, plastičnih podov in preprog. Osnovno surovino kupujejo od Američanov, domačih surovin pa je še vedno za okrog dve tretjini. Proizvodnja ni namenjena široki potrošnji, ampak le industriji, bolnišnicam, hotelom. V Velikem Gabru imajo v tujini usposobljeno demonstratorko, ki na seminarjih za čistilce podučuje, kako varno in učinkovito uporabljati čistila. Z Johnsonom naj bi že konec tega leta izdelovali še avtokozmetiko, kot to Polikemov obrat že počne s trvdko Permaglass, prav tako iz ZDA.

Naposled izdelujemo v Velikem Gabru še pralni prašek za pómivalne stroje, za laboratorijske posode, za bolnišnice ipd., tudi v sodelovanju z nekim nemškim podjetjem.

Ljudje zbero iz žepov polovico

Preostalo vsoto za ceste dobijo v brežiški občini iz dodatnih virov

BREŽICE — Izteka se tretje referendumske leto in po programu naj bi občani tokrat zbrali 300 milijonov dinarjev za popravilo in zaporno plast asfalta na občinskih cestah. Vrednost letošnjih del bo še enkrat večja, zato v pristojni interesni skupnosti računajo na dodatne vire. Po besedah predsednika referendumske komisije Tonia Kostanjška lahko sklepamo, da bo tudi tokrat uresničeni ves B program.

Te dni namreč dokončujejo še zadnja dela iz obveznega A programa, po katerem so sanirali in prevlekli z zaporno asfaltno plastjo cestne odseke Dečno selo — Sromlje, Dečno selo — Globoko, Brežice — Cundrovec, Dvorce — Sobena vas ter Cankarjevo ulico v Brežicah. Zadnja je na vrsti Cesta pod obzidjem.

V komisiji čakajo na obračunske podatke o doslej opravljenem delu, da bodo vedeli, za kolikšno vsoto naj zaprosijo interesno skupnost v republikli in Cestno podjetje v Novem mestu. Vsakoletne podražitve vzbujajo dvome o možnosti, da bo v petih letih saniranih vseh 120 kilometrov občinskih cest, občani pa pritiskajo na komunalno interesno skupnost iz strahu, da se tam, kjer so zadnji na vrsti, ne bi obrisali pod nosom.

Ta hip nihče ne verjame v ponoven referendum na občinski ravni. Vedno bolj se namreč kaže, da se ljudje bolj ogrevajo za krajevne samoprireditve tudi pri cestah. Programi iz neposrednega življenjskega okolja so jim veliko bližji, saj pri njih sodelujejo in jih povsod pomagajo uresničevati s prostovoljnimi delom. Razen tega vsakič vedo, kdo je kriv, če so površni pri delu, saj se nimajo na koga izgovarjati. Drugod napake navadno tako dolgo ugotavljajo, da vse skupaj zvedeni in zastara, kar prelagajo odgovornost z rame na ramo.

J. T.

V Pišecah uredili lep ribnik

Turistično društvo Pišce v soboto obogatilo mesec turizma

PIŠECE — Ob mesecu turizma v brežiški občini so se spet izkazali marljivi člani turističnega društva Pišce. V soboto so odprli nov ribnik na Marofu, kulinarčna sekcija je pripravila kulinarčno razstavo in tudi prodajo dobrot, po srečanju harmonikarjev pa so za zabavo poskrbeli še Novi prijatelji in ritmična skupina Ritem s Senovega.

»Vsakemu gostu oziroma obiskovalcu naše krajevne skupnosti želimo ponuditi čimveč,« pravi predsednik TD Pišce Branko Kopinč; zanj krajani ne pravijo zaman, da je gibal vsega, kar uveljavlja ta prikupno urejeni kraj ne le v Posavju, ampak kar v slovenskem merilu. Zato ni naključje, da so Pišecani lani prejeli tudi turistični nagelj.

»Za ureditev ribnika smo lani in letos opravili 553 udarniških ur. Vsa prostovoljna dela bi lahko ovrednotili na okrog 550.000 din. Samo betonska ograda je stala 1,1 milijona dinarjev. Pri poglobitvi ribnika smo si pomagali s strojem. Sicer pa smo družno z mladinsko brigado že kar lepo očistili park pri pišeckem gradu, veseli smo tudi, ker je dovolj podmladka, saj so naši šoli pobude turističnega društva vedno podprli in je vse večje zanimanje za delo v turizmu,« je povedal Branko Kopinč.

P. P.

Z novim avtobusom do deviz

Brebus prevaža z njim tujce — Pozimi bo vozil smučarje v Avstriji in Franciji

BREŽICE — V slovenskem potniškem prometu ustvarja brežiški tozd ljubljanskega Integrala največji delež devizne realizacije v celotnem prihodu. Letos bodo ta priliv povečali od sedanjih 22 na 25 odstotkov, je napovedal direktor Rudi Arnšek. Do dodatnega deviznega zasluga jim bo pomagala vključitev novega avtobusa Sanos Mercedes v mednarodne evropske ture.

Z njim so začeli voziti junija v aranžmaju s Kompasom. Vozilo je vredno danes sto milijonov dinarjev. »V njem je dobro preskrbljeno za udobje potnikov,« je razlagal Arnšek. Klimatska naprava omogoča poleti brezhibno hlajenje, pozimi dodatno ogrevanje. Novost pa je tudi oprema s hladilnikom in televizorjem, ki ga bodo vgradili naknadno.

V konkurenci za prevoz inozemcev zmaguje kakovost, zato lahko računata z naročili le tista organizacija, ki ima na voljo dobre avtobuse. Toda eden je toliko kot nič, meni Arnšek, saj ga sploh ne morejo nadomestiti, če se pokvari. Zato nameravajo kupiti še

enega. Sedanega so prislužili z deviznim prometom. Devize potrebujejo tudi za rezervne dele, zato bi radi prevoze tujih turistov še pomnožili. Vendar so zaskrbljeni, ker delo za devize pri nas nima cene. Pri obračunu deviznih stimulacij v potniškem prometu jim jih priznavajo samo 0,75 odst., letalskemu in luškemu prometu pa do 30 odst. Zato predlagajo, da bi jih izenačili. Ekspanzija ni več možna.

Slavko Prah ob svojem avtobusu

Novi avtobus trenutno vozi Slavko Prah, ki je obšel z njim že skoraj vso Evropo. Potniki so bili do zdaj večinoma Američani. Najbolj jim je všeč pri nas, ker je zanje vse zelo poceni. Varčujejo veliko bolj kot mi in dvakrat premisljivo, preden kaj kupijo. Nasploh so zelo zahtevni in voznik mora biti z njimi vedno prijazni.

»Sicer pa ne vemo, kaj imamo,« je dejal, ko se je vrnil iz Romunije in Bolgarije. »Tam ni življenja, ni svobode. Trgovine so prazne, ničesar ne moreš kupiti in ljudje po uro, dve čakajo na kruh. Povsod se zbirajo okrog nas, ker takega avtobusa še niso videli. Mimogrede prosjajo za kavo, za sokove in cigarete.«

J. TEPPEY

Načrtno izkoristiti gramoz

Projektna skupina za gramoz pri Programskem svetu za Krško polje je že izdelala potrebne projekte

KRŠKO — V skladu z velikimi interesi za posavski prostor — gradnja hidroelektrarn, nove ceste, kmetijstvo, industrija — je treba najti tudi rešitev za izkoriščanje gramozu. Projektna skupina za gramoz, ki deluje v okviru Programskega sveta za Krško polje pri Medobčinski gospodarski zbornici za Posavje, je že pripravila razvojni program za pridobivanje in predelavo gramozu.

Doslej so gramoz v Posavju izkoriščali predvsem na desnem bregu Save, v Veliki vasi, Drnovem, na Bregeh, v Borštu in drugod. Vsaka delovna organizacija, ki je gramoz izkoriščala, je imela tudi svojo separacijo in se je pri uporabi gramozu vedla v skladu s svojimi interesi. V Posavju niso nikoli zanikali, da gramoz ni naravno bogastvo, ki ga je potrebno izkoristiti med vsemi interesi. Odkar pa je izkoriščanje gramozu postalo ena izmed sestavin bodoče prostorske politike v Posavju, se vsem obega več načrtosti.

Trenutno je najpomembnejša naloga priprava na izkoriščanje gramozu na področju bodoče akumulacije HE Brežice, kasneje pa bo prišlo na vrsto še območje na področju bodoče HE Mokrice. Gre za začasni gramoznici, ki bosta

kasneje pod vodo. Največje količine gramozu pa bodo lahko pridobivali na območju Starega gradu. V skladu z načrti bodo tam zgradili tudi separacijo gramozu za vse delovne organizacije, ki so že doslej izkoriščale gramoz na tem področju. Hkrati z novo gramoznico bodo rešili tudi problem odlaganja odpadnega pepela TCP Djuro Salaj. Na ta način bi seveda gramoznico tudi sanirali in bo kasneje lahko uporabna tudi za

Skupni razvojni program, katerega sestavni del je tudi skupna in načrtna politika izkoriščanja gramozu v Posavju, pomeni prvi večji korak na poti sodelovanja med posavskimi občinami. Za sedaj skupno razvojno politiko še usmerja programski svet oziroma projektna skupina za gramoz, kasneje pa se bodo o izkoriščanju dogovorile med seboj delovne organizacije, ki bodo ustanovile konzorcij.

Kmetijstvo. K temu je treba dodati, da je večina gramoznic na desnem bregu Save že izkoriščena in sedaj potekajo sanacijska dela. Dosedanje raziskave na področju bodočih gramoznic kažejo, da bo mogoče izkoriščanje gramozu še nadaljnjih 30 let. Sem je prišeta poraba 300.000 kubikov letno in pa seveda še dodatnih 88.000 kubikov, kolikor bo porabljenih za gradnjo verige savskih elektrarn.

J. S.

Za telefone veliko iz lastnega žepa S posveta vodstev

SEVNICA — Za razvoj telefonije v sevniški občini bi do leta 1990 potrebovali (po cenah 31. julija letos) 1,54 milijarde dinarjev. Od tega bi morali zbrati v občini blizu milijarde dinarjev. Akumulacija Podjetja za ptt promet Novo mesto ne zadošča niti za nakup dveh avtomatskih telefonskih central.

»Zatorej naj tam, kjer bi radi čimprej prišli do telefona, nikar ne držijo rok križem, ampak kar nadaljujejo s pripravami za izgradnjo krajevne mreže,« je pozval vodstva krajevnih družbenopolitičnih organizacij in krajevnih skupnosti predsednik OK SZDL Janko Rebernik na zadnjem posvetu s temi predstavniki o načrtih za razvoj ptt omrežja. V sevniški občini je bilo v zadnjih letih toliko kritik na račun nezadostnega razvoja in pomoči novomeškega ptt podjetja, da so celo razmišljali o problemski konferenci s to problematiko.

Taka pot je, žal, edino sprejemljiva tudi za Scentjanž, ki ob 411 gospodinjstvih premore komaj 37 telefonov. In upravičeno se sprašujejo v odročnejših krajih, če so sami krivi, da živijo v takem okolju. V tej luči je izvenela tudi pobuda Alojza Pavkoviča s Studenca, da bi morali tudi bodoči naročniki v središču občine več prispevati za infrastrukturo.

P. P.

POPESTRITEV TURISTIČNE PONUDBE — Na Marofu pri Pišecah so otvoritev ribnika omogočili tudi člani brežiške ribiške družine, ki so darovali ribe. Na prvem tekmovalju so ribiči ujeli nekaj lepih krapov. Pišecani pravijo, da je bilo nekaj okrog pišeckega gradu več ribnikov, vendar so po zadnji vojni žalostno propadli. (Foto: P. Perc)

Pripombe na sanacijske programe

V M-Agrokombinatu morajo predsanacijski program še dopolniti

KRŠKO — V drugem polletju se je Krško gospodarstvo izkazalo s precej slabšimi poslovnimi rezultati kot v prvem trimesečju. Izgube so se povečale domala za 100 odst., kar pri nekaterih izgubarjih niti ni bilo posebno presenečenje. M-Agrokombinat, ki je tudi med izgubarji, je z motnjami posloval že lani, letos pa sta zašla v izgubo dva njegova tozda, med izgubarji je tudi elektrarna Brestanica ter seveda še več drugih. Izvršni svet oziroma komite za gospodarstvo krške občine je v skladu s svojimi pooblastili naročil, naj v teh dveh delovnih organizacijah izdelajo sanacijske oziroma predsanacijske programe.

Medtem ko so bili na izvršnem svetu zadovoljivi s sanacijskim programom, ki so ga pripravili v brestaniški elektrarni, je bilo na račun predsanacijskega programa Agrokombinata izrečenih več pripomb. Seveda tudi sanacijski program brestaniške elektrarne ni šel povsem gladko skozi. V Brestanici

namreč razmišljajo na več načinov o svoji bodoči vlogi v okviru elektroenergetskega sistema, a dalj od razmišljanj niso prišli. V skladu z novimi določili zakona o organiziranosti elektro gospodarstva bi se morali v Brestanici odločiti o povezavi z JE Krško ali da postanejo vzdrževalni center ter za bodoče HE na

Savi. Obstaja tudi možnost povezave proizvodnje električne energije s proizvodnjo toplotne energije.

Malo trši oreh pa bo verjetno krški Agrokombinat, kjer so sicer izdelali predsanacijski program, a z njim v krškem izvršnem svetu niso bili zadovoljni. Tozda Poljedelstvo — meso je že lansko poslovno leto zaključil z izgubo, letos pa sta se med izgubarje zapisala še tozda Vinogradištvo — kleti in Sadjarstvo. Sanacijski program tozda Poljedelstvo so na sozdu zavrnili, predvsem z utemeljitvijo, da mora temeljna organizacija predvsem sama poskrbeti za pozitivno poslovanje. Izvršni svet pa je imel še dodatne pripombe na počasno reševanje ekološke problematike na prašičji fermi, ki mora potekati hkrati s poslovno sanacijo. V tozdu Vinogradištvo-kleti so našli več vzrokov za izgube, med poglavitne pa padec prodaje, velike zaloge, rast materialnih stroškov in neplačano realizacijo. Da bi se vsem tem težavam izognili, predlagajo drugačen način odkupa grozdja, saj sedaj poteče tudi 15 mesecev od odkupa grozdja do prodaje vina. Obresti na zaloge pa seveda bremenijo predvsem temeljno organizacijo. Zato predlagajo, da bi pridelovalcem grozdja plačali pridelek šele potem, ko bodo prodali vino. Izvršni svet se ni v celoti strinjal s takim predlogom, saj lahko tak način plačevanja povzroči še večje motnje pri prodaji oziroma odkupu grozdja, dolgoročno gledano, pa lahko prinese še nezaželen stranski učinek, prehod na druge kulture. Izvršni svet je predlagal še, naj bi se kupci grozdja vsaj v Posavju dogovorili o enotnem načinu odkupa in o ceni grozdja.

V tozdu Sadjarstvo sicer pričakujejo pozitiven poslovni rezultat do konca leta, vendar bodo vsakakor morali še več naportov vlagati v obnovu nasadov, gradnjo oroševalnega sistema in pa povečanje hladilniških zmogljivosti.

J. S.

Družabnost Posavskih pevcev

GLOBOKO — Po prvem družabnem srečanju posavskih pevskih zborov, ki je bilo lani na Lisci, je bilo tokratno sobotno srečanje pri lovskem domu globoških lovcev. Posavska pevška zveza je povabila vse zbere iz regije. Družabno so se povesečili, zaplesali in tudi pogovorili o nadaljnjem delu. Z Zavasci se še dogovarjajo za skupen jesenski nastop nagradjenih zborov iz obeh regij.

UKINJENA OO ZK MOTIV JUTRANJKE

SEVNICA — Sevniški občinski komite zveze komunistov je na zadnji seji sklenil, da ukine osnovno organizacijo ZK Motiv, to je v temeljni organizaciji Jutranjke. Zanimiv je sam postopek, ki je pripeljal do ukinitve te osnovne organizacije. Na njeni zadnji seji so pod prvo točko predlagali za ponoven sprejem pred časom iz ZK izključenega direktorja tozda, ker tega niso mogli speljati, so pod drugo točko dnevnega reda štirje člani ZK Motiva (tudi sekretarka) izstopili. To so storili tudi zaradi nezadovoljstva z razpletom zadeve Stopar. Ker je v OO ZK Motiv ostal en sam komunist, je partijska celica tako, ne povsem nenadejano, prenehala obstajati. Komite je bil postavljen pred izvršeno dejstvo!

Ugoden veter zajeti v jadra

Na 20 mednarodnem sejm obrti v Celju so se vodilni sevniški politiki pogovarjali s predstavniki sevnškega obrtnega združenja

CELIJE — »Zavest po razvoju ni usklajena s trenutnimi možnostmi, tudi zaradi slabih izkušenj nekaterih obrtnikov iz preteklosti. Zdj zelo veliko gradimo in trenutno je več razpoložljivih zgradb kot pa blesteče tehnologije. Brez te pa ni napredka,« je dejal predsednik sevnškega obrtnega združenja Slavko Vilčnik na razširjeni seji izvršnega odbora združenja na 20. mednarodnem sejm obrti v Celju, ki so se je udeležili tudi najvidnejši občinski politiki.

Ko so se pogovarjali o stanju in ciljih tega drobnogospodarstva, so se obrtniki zavzemali, da bi vnesli v obrt podjetniški sistem, kajti le taka ekonomija naj bi zagotavljala, da se akumulacija ne bi prelivala v osebni standard, ampak v proizvodnjo. Od občinske uprave za družbene prihodke pričakujejo, da ne bo drastično povečala 4. akontacije, ki v minulih letih. Obrtniki pričakujejo podporo pri spreminjanju zakonodaje, ki duši, ne pa spodbuja razvoj obrti.

Jože Ribič je povedal, da zaposluje 5

delavcev in vsi imajo boljše plačo kot on, ki lani ni dosegel republiškega povprečnega osebnega dohodka. Direktor Obrtne zadruge Bohor Vojteh Roglič je menil, da se stvari v občini le spreminjajo na boljše, toda načrtovati kaže še pogumneje.

Precej besed je bilo na posvetu izrečenih o skladu za pospeševanje razvoja obrti ki je v Sevnici zaživel s 1. januarjem letos. V njem je trenutno 18 milijonov dinarjev, letos pa naj bi se na teklo okrog 35 milijonov. Ta denar bo

do letos razdelili kot posojilo po ugodni 50-odstotni obrestni meri večjemu številu obrtnikov. Za pozneje razmišljajo,

• Obrtniki in občinski moške so se zavzeli, da bi zagotovili nadaljevanje proizvodnje oz. obratovalnic povsod, kjer se obrtniki odpravljajo v pokoj. V obratovalnicah Šlogar, Švab in Rupret so obrtniki stvari dobro zastavili in se ni bati za prihodnost. Predsednik izvršnega odbora sklada za pospeševanje razvoja obrti Drago Krošelj je povedal, da bi za 13 prijaviteljev na razpis sklada potrebovali petkrat več denarja za posojila, kot ga zbero zdaj.

da bi te ne prav velike denarce raje posodili za razvoj bolj maloštevilnih obrtnikov, ki imajo obetavne programe.

Blokada zamajala tla slovenski kulturi

Izbruhnile že spomladi napovedane težave

Zadnje dni vznemirja slovensko kulturno javnost hudo strašljiva novica, ki pa je do pičice resnična: sredstva republiške kulturne skupnosti so blokirana, tako da izvajalci ni moč plačati niti osnovnega programa. Septembra je blokada zajela pet milijard dinarjev, toliko pa jih bo (zaradi inflacije) še do konca leta. Namesto 32 milijard, s katerimi bi kulturna skupnost še lahko izpeljala letošnji program, bo na voljo le 22 milijard ali tretjina manj. Tako je ogroženo že presegla kritično točko in sprožila plat zvona. Ze dolgo ne tako naelektreno ozračje je prav izsililo izredne sklice kulturne skupnosti.

Več kot očito je, da se v razmerah, v kakršne je pahnjena kultura, ne da delati. Na eni strani je tu kronično pomanjkanje denarja, na drugi pa dejstvo, da se zdijo delegatske seje čedalje bolj nesmiselne, ker se pravi- ca za kulturo kroji zunaj kulturnih instanc. »Ljudje so začutili«, je te dni poudaril Sergij Pelhan, predsednik skupščine republiške kulturne skupnosti, »da se odloča na drugih ravneh, ne pa v kulturnih skupnostih.« Dodal je, da zaradi tega izvajalci neredno pošiljajo svoje programe. Postalo jim je že vseeno, saj vedo, da bodo programi vsaj trikrat spremenjeni, preden bodo obveljali. Poleg tega se delo izvajalcev ne vrednoti po ekonomskih načelih svobodne menjave dela, temveč kakor nanese.

Takšnih in podobnih hudih reči bi lahko nanizali še več, a že navedene napeljujejo na misel, da se s samim ustavno zastavljenim samoupravnim sistemom na področju kulture dogaja nekaj zelo čudnega in celo tragičnega. Kajti vse to so tudi bolj ali manj otipljivi znaki, da omenjeni sistem ni samo močno natrgan, ampak tudi že razpada.

Ni pa vse to udarilo kot strela z jasnega, nepričakovano. Republiška kulturna skupnost je zdajšnje zagate predvidela. Na težave, ki jih kultura zdaj občuti, je že aprila opozorila z javnim pismom. Kasneje, ko so kulturni dinar vzeli v precep intervencijski ukrepi zvezne vlade, s čimer so se nevarno zamajala tla pod nogami vse slovenske kulture, pa je sprožila tudi ustavni spor. Kot kaže, sta bili obe potezi brez haska, saj je kultura namesto pomoči dobila še težje udarce po glavi.

Sicer pa ni bila kultura nikoli vojna božanja. Vedno so ji od kosa, do katerega je bila upravičena, kaj odščitili. Zadnje čase celo čedalje več. Rečeno je bilo, da mora tudi kultura lajšati breme gospodarskih težav. In ga je. Kaj pa učinek? »Ugotovimo lahko«, je dejal Sergij Pelhan, »da stabilizacija gospodarstva kljub temu ne uspeva in da se kriza še poglablja. Ukrepi torej niso našli pravih virov, da bi privedli do stabilizacije.«

In res razne afeze, še posebej zadnja z Agrokomisijom in njegovimi glavnimi »junaki«, kažejo, da so vzroki nestabilnosti povsem druge. Korenine tega so resda tudi v kulturi, vendar posebni, v tisti, ki je ali pa je ni globoko v ljudeh.

I. ZORAN

Dogovor, ki bo poenotil Slovenijo

S sprejemom tega dokumenta v občinskih ZKO in kulturnih skupnostih bo pri nas v dveh letih uveljavljeno enotno oblikovanje kriterijev za razvoj ljubiteljske kulturne dejavnosti — Kakovost bo še bolj cenjena

V Sloveniji naj bi še letos sprejeli, potem pa postopoma v prihodnjih dveh letih uveljavili dogovor o enotnem oblikovanju kriterijev za razvoj ljubiteljske kulturne dejavnosti. Predlog tega dokumenta je bil že poleti poslan občinskim, mestnim in medobčinskim Zvezam kulturnih organizacij in kulturnim skupnostim, da še zadnjič pretresejo njegova določila, ga na demokratičen način sprejmejo in podpišejo. Veljaven pa bo, ko bo to storilo več kot polovico podpisnikov.

In kaj uvaja dogovor, ki so ga oblikovali dalj časa in njegove določbe ponekod že izvajajo? Najprej obveznost podpisnikov za organizirano in stalno prizadevanje, kar zadeva omogočanje kulturne dejavnosti, vrednotenje kulturne ustvarjalnosti in nagradjevanje strokovnih sodelavcev, ki delujejo v ljubiteljski kulturi. Z doslednim izvajanjem dogovora bi radi predvsem povsod zagotovili vsaj minimalne pogoje za kulturno dejavnost, uveljavili čimbolj enotne krite-

• Eno načel, ki naj bi ga res povsod spoštovali, pravi, naj bi sredstva zagotavljali zlasti za vnaprej določene in prioritete naloge, ne pa jih porabljali za tisto, kar pride v danem trenutku. Drugačen odnos naj bi uveljavili tudi, kar zadeva strokovne sodelavce. Slednje bi po vsej pridobivali načrtno, tudi z lastnim stipendiranjem, in jim omogočali dopolnilno izobraževanje. Tudi pri nabavi strokovne literature ne bi smeli več ravnati tako, da bi nekatera področja zasuli s tako literaturo, za druga pa se sploh ne bi zmenili.

rje za vso Slovenijo, omogočili dejavnost na vseh, ne samo na nekaterih področjih, ki so temu ali onemu bolj pri srcu.

Dogovor bo podpisnike obvezoval, da bodo spodbujali začetek delovanja skupin za manj razvita področja kulturnega delovanja. Poslej se ne bodo mogli nikjer več izgovarjati, da se to ali ono ne plača, da ni interesa, da ni časa. Pretiranemu forsiranju nečesa in neupravičenemu zapostavljanju drugega bo moralo enkrat za vselej odzvoniti.

Zelo pomembno določilo iz dogovora govori o kakovosti kulturnega dela. Ne bo več dovolj prisegati na dejstva, da so tu ali tam dosegli zadovoljivo množičnost, za dvig dejavnosti pa so storili malo ali nič. Poslej bodo v vseh občinah dolžni ugotavljati

kakovost pri najrazličnejših kulturnih akcijah, najbolj kakovostnim skupinam pa omogočiti gostovanje.

Premaknilo naj bi se tako rekoč marsikaj. Podpisniki dogovora bodo morali med drugim omogočiti ustanovitve društvenih knjižnic ali izposojevališč, kjer bo to pač možno in bo dejavnost zastavljena v skladu z zakonom in normativi. Podobno velja za likovna in druga razstavišča in še kaj, če bodo možnosti za ustanovitve in normalno delovanje takšne dejavnosti.

Dogovor posredno spodbuja tudi k tesnejšim stikom med občinami in regijami na področjih, na katerih pravega sodelovanja ni bilo ali pa je bilo zreducirano na občasno izmenjavo informacij, stališč in česa podobnega. Sicer pa se bodo smotri takšnega dokumenta kmalu pokazali, vsekakor prej, preden bo dogovor dokončno uveljavljen.

I. Z.

Portreti iz gline

V Petkovi galeriji v Ribnici razstavlja Mirsad Begić

RIBNICA — V Petkovi galeriji so od minulega tedna na ogled skulpture — portreti akademskega kiparja Mirsada Begića, ki je doma iz Glamoča v Bosni in Hercegovini, študiral in udomil pa se je v Ljubljani. Tukajšnje likovno občinstvo Begića nekoliko že pozna, saj je sodeloval na likovnih srečanjih, kolonijah, ki jo v Ribnici prirejajo že več let zapored. Portrete oblikuje iz gline in to zvrst intenzivno goji, čeprav pomeni le dopolnilno njegovega siceršnjemu delu.

Lev Menaša je zapisal, da lahko Begićeve portrete, tudi te na razstavi v Ribnici, delimo v dve skupini. »V prvi gre za upodobitve moških, pri katerih je poudarjena monumentalna,

pa s slikovitimi elementi, predvsem z izgrivo oblikovanimi lasmi.«

Obiskovalci Petkove galerije si bodo to vsekakor zanimivo in tudi po likovni zvrsti redko razstavo lahko ogledovali do 4. oktobra. Prav gotovo jim bodo razstavljena dela tudi blizu, saj portret, še posebej kot kip, lahko veliko neposredne »spregovori« gledalcu kot, denimo, neizrazna abstrakcija.

KONCERT V SEVNIŠKI ŽUPNIJSKI CERKVI

SEVNICA — V župnijski cerkvi v Sevnici bo jutri, v petek, 25. septembra, ob 19. uri koncert klasične glasbe. Nastopili bodo Zlata Ognjanović — sopran, Marcel Ostashevski — bariton, Dragiša Ognjanović — bas in Hubert Begant — orgle. Predstavili se bodo z deli Haendla, Bacha, Verdija, Mendelssohna, Wagnerja, Schuberta in drugih skladateljev.

Od »Ščuke« do »Antigone«

Do zdaj znanih pet od sedmih predstav v okviru novega novomeškega gledališkega abonmaja

NOVO MESTO — Na novomeškem odru se bo v okviru novega gledališkega abonmaja zvrstilo sedem predstav. Pet je že znanih, dve pa bodo izbrali med sezono. Abonmajske predstave so tudi tokrat oblikovale iz ponudbe poklicnih slovenskih gledališč. Gledališki abonma je tokrat prvič razpisal Dom kulture, ki je postal delovna organizacija, medtem ko ga je do zdaj razpisovala Zveza kulturnih organizacij.

Novomeščani si bodo torej od letošnje jeseni do konca prihodnje pomladi lahko ogledali Partijčevo komedijo Ščuka, da te kap, s katero bo gostovalo Slovensko ljudsko gledališče iz Celja, Cankarjevo dramo Kralj na Betajnovi v izvedbi Slovenskega stalnega gledališča iz Celja, ljubljanska Drama bo nastopila z Antigono, znanim delom Dominika Smoleta, Mestno gledališče ljubljansko bo uprizorilo Jančarjevo delo Klementov padec (v režiji Janeza Pipana, dolenskega rojaka iz Brusnic), Primorsko dramsko gledališče iz Novogorice pa bo gostovalo z Ortonovo igro Kaj je videl strežnik. Kateri dve preostali predstavi bosta zapolnili

razpisani novomeški abonma in katero gledališče bo še gostovalo v Novem mestu, to pa bo, kot rečeno, določeno kasneje.

• Vpisovanje gledališkega abonmaja za sezono 1987/1988 poteka ta teden. Od ponedeljka do vključno včeraj je bil vpis za dosedanje abonente, danes in jutri pa vpisujejo novince. Cene so se v primerjavi z minulo sezono zvišale. Kdor plača abonmajske vstopnice za vse predstave ob vpisu, odšteje 12.000 din, kdor se odloči plačati v dveh obrokih, s tem da bo drugača poravnala do 1. februarja 1988, pa mora dati 14.000 din. Dijaki, študentje in vojniki morajo za abonma odšteti po 8000 din, vendar lahko znesek plačajo v dveh obrokih. Vstopnica v prosti prodaji pa bo veljala za abonmajske predstave 2000 din.

Najava omenjenih del kaže, da bo Novo mesto spet doživelo zanimive gledališke dogodke in okusilo vsaj nekaj takega, kar ta čas premorejo slovenska poklicna gledališča.

I. Z.

V Miklovi hiši bo srce kulture

Ko bo ta znamenita ribniška stavba obnovljena, bo v pravem pomenu dom kulture in kulturnikov — Te dni začetek javne razprave o programu v njej

RIBNICA — Zadnja leta tu veliko govorijo in tudi pišejo o Miklovi hiši. Z njo se ukvarjajo krajevni zgodovinarji, narodopisci, urbanisti, arhitekti, spomeniškovarstveniki, občinski organi, kulturniki in drugi. Hiša priteguje širok krog ljudi najrazličnejših poklicev in predstavnikov interesov. Zanimanja zanjo ne vzbujajo samo njena častitljiva starost, saj je ena najstarejših zgradb v Ribnici, ampak tudi dejstvo, da je bila v njej rojena Marina Česaček, ki so jo leta 1701 sezgali na grmadi pod velikanskim hrastom na Starih njivah in velja za zadnjo usmrčeno čarovnico na Kranjskem.

Seveda Miklove hiše, ki je sicer pod spomeniškim varstvom, ne želijo ohraniti le kot spomenik nekdanjim časom, marveč jo hočejo vključiti v življenje. Čeprav je predlogov, kaj vse bi v njej lahko bilo, veliko, se je jezičje na tehnični interesov že pred časom nagnil v prid kulturi. Prevladalo je mnenje, naj to hišo usposobijo za nekakšen ribniški kulturni center, jo spremenijo v prostor, kjer bo združeno oziroma povezano vse, kar sodi na področje kulture. Postala naj bi torej ne samo »komandno mesto« za kulturo, temveč in predvsem dom kulture in kulturnikov, domačih in gostujočih ustvarjalcev in poustvarjalcev.

• Čas, ko naj bi Miklova hiša res postala vse to, se pravi kulturno žarišče, ni več tako odmaknjen, kot se je zdelo še lani. Pravzaprav je za pokušnjo že začela služiti (bodočemu) namenu. Od 4. do 20. septembra je bila v njej razstava fotografij Jošta Rotarja, prostore, kjer so bile na ogled fotografije, pa so imenovali Galerija Marine Česačkove. Ni kaj, ime lepo zveni, imenitna pa je bila tudi razstava, vse skupaj pa je lep kažipot za dejavnost, ki bo tu tekla, ko bo hiša ustrezno urejena.

Razstavna oziroma galerijska dejavnost je ena najpomembnejših, ki bodo sestavljale program v Miklovi hiši. Okvirni program dejavnosti v njej, ki ga je pripravil arhitekt Božidar Rot iz Dolenskega projektivnega biroja v Novem mestu, bo šel te dni v javno razpravo. Sestavljalec programa je namreč glede na funkcionalno izrabo prostora v hiši predvidel, kaj naj bi bilo v posameznih etažah, v razpravi pa bodo preverili, ali se njegove zamisli skladajo z predvidevanji naročnikov in porabnikov sob in hodnikov po etažah.

Iz programa povzemamo, naj bi bile v kletih, velikih kot dvosobno stanovanje, občasne razstave, poleg pa še prostorček za pogovore. V pritličju je predvidena galerijska dejavnost. Tu bi bil večnamenski prostor za slavnostne sprejeme, predavanja, glasbene in druge prireditve, največkrat pa bi ga kajpak uporabili za razstavišče. V prostoru poleg bi bila shramba za eksponate, ki bi jo lahko uporabili gostujoči likovni umetniki za atelje. Nekaj prostora bi tu namenili za administrativno in organizacijsko delo ter stike z javnostjo, v tej etaži bi hranili avdiovizualna sredstva, sedež pa bi imelo tudi vodstvo galerijske dejavnosti. Poleg bi delovala tudi čajna kuhinja. Prostore v nadstropju in podstrežju bi v celoti zasedla splošno-izobraževalna knjižnica. Tu bi tekla vsa dejavnost knjižnice od izposoje po prostem pristopu do skladiščenja in popravila knjig, najmlajši obiskovalci bi se zbirali v pravljicih sobi, starejši pa v oddelku za odrasle, kjer bi lahko prebirali tudi revije in druge publikacije.

Tako predvideva okvirni program; kaj od tega pa bo moč tudi uresničiti, bodo povedali strokovnjaki, ko bodo hišo temeljito proučili. Še posebej bodo morali presoditi in povedati, ali bo v nadstropju možna tolikšna obremenitev, kot jo s knjigami predstavlja knjižnica, ali bo tam glede na

okoliščine lahko le čitalnica. Zavedajo se, da je hiša stara in da nosilna konstrukcija najbrž ne bi prenesla prevelike obremenitve. Če bi bili potrebni večji posegi, pa bi to stroške preureditve in usposobitve hiše za nameravano dejavnost močno povečalo.

Kaj in kako bo z Miklovo hišo, je torej stvar temeljite presoje, ne pa hitre odločitve na podlagi želja ali sugestij posameznikov, saj bi se prena-gljenost lahko grdo maščevala. Če bo šlo vse po sreči, se bodo ureditvena, še posebej pa nujna zaščitna dela kot podlaga vsega začela prihodnje leto.

I. ZORAN

Drago Čuden, operni pevec, ki je postal likovnik

Čopič in paleta zamenjala glas

Nekdanji operni pevec bo svoja likovna dela razstavljal v novomeškem Novoteksu

Operni pevec Drago Čuden, dolgoletni član ljubljanske Opere in eden najbolj priljubljenih pevcev v opernem ansamblu, se je po upokojitvi posvetil slikarstvu in tako glas zamenjal s čopičem. Najraje ima tihotižja in krajine, ki jih realistično upodablja v olju. Svoja dela tudi razstavlja in jih bodo lahko tudi v Novem mestu kmalu videli. Njegov prijatelj Tone Kozlevčar, tudi pevec, včasih dolgoletni član Slovenskega okteta, zdaj pa Ribniškega okteta, nam je sporočil, da bo Drago Čuden svoja tihotižja in krajine od petka, 2. oktobra, razstavljal v menzi tekstilne tovarne Novoteks v Novem mestu. To bo prav gotovo zanimivo srečanje s človekom, ki zdaj kot likovnik služi umetnosti.

napeta oblika, ki izraža energijo in moč upodobljenca. V drugo skupino, pravi Menaša, »sodijo ženski in otroški portreti, v katerih je že osnovna forma praviloma bolj elegantna. V nasprotju s kroglo, ki predstavlja osnovni element moških likov, se zdaj uveljavlja bolj manieristično spotegnjena oblika glave, dopolnjena

DRUGA RAZSTAVA V GALERIJ KRŠKO

KRŠKO — Galerija Krško je letos drugič odprla svoja vrata, tokrat za razstavo del akademskega slikarja Nikolaja Beera iz Izlaka, ki so jo odprli minuli petek večer. Uvodno besedo o avtorju in njegovem delu je imel prof. Nande Razboršek. Otvoritevno slovesnost je s krajšim koncertom popeljal kitarist Dušan Pavlenič iz glasbene šole Marjana Kozine v Novem mestu. Razstava bo na ogled do 2. oktobra.

V Ganglovem razstavišču v metliškem gradu bo še nekaj dni na ogled razstava intarzij novomeškega intarzista Cirila Podbevška, enega zadnjih likovnih ustvarjalcev v Sloveniji, ki se gojijo to likovno zvrst. Razstava je vzbudila precejšnjo pozornost med belokranjskimi obiskovalci kulturnih prirediteljev.

Od pipca do pravega letala

Na celjskem sejmu so vzbujali pozornost tudi naši obrtniki

CELJE — V nedeljo so zaprli 20. mednarodni obrtni sejem. V dvanajstih dneh si ga je ogledalo okrog pol milijona ljudi, kar je že pol toliko, kot je imel obiskovalcev znani jesenski zagrebški velesejem.

Pod geslom »Vse za obrt — obrt za vse« obiskovalci že vedo, da na celjskem sejmu ne le vidijo, temveč lahko tudi kupijo mnogo tistega, česar ne nudi ita industrija in trgovina. Tudi obrtniki in zadruge iz Posavja, Dolenjske, Bele krajine, Kočevja in Ribnice so se dostojno predstavili. Minuli petek, torej že blizu konca sejma, smo med predstavniki naših obrtnih združenj in zadrug naredili kratko anketo. Ker je nevhvalno delati izbor — vsakdo pač išče, kar ga zanima — smo jih povprašali, za katere razstavljene izdelke so se obiskovalci sejma najbolj zanimali.

Na razstavnem prostoru brežiškega obrtnega združenja zadrug Grič in Metalgrad, Obiskovalci so se zelo zanimali, naj bo to še tako presenetljivo, za navadne pipce Preskarjevih iz Bukoška pri Brezicah. Verjetno so nekateri že mislili na trgatve. Seveda niso umanjali znani Cerjakovi kardani, Ajstrove črpalke itd. Sevniška obrtna zadruga Bohor se je tokrat predstavila tudi z izdelki enote iz

Zagorja. Obrtno združenje te občine žal ni dobilo prostora ob zadrugi. INES iz Lisce je pokazal svoj frekvenčni regulator, med drugim na tem sejmu tudi zagotegadelj, ker pri izdelavi sodelujejo tudi obrtniki. Kranjc in Pavičeva iz Bostašnja sta dobila na sejmu priznanje za inovacijo aparata za gretje kovin pri toplotni obdelavi. Marsikdo je vprašal, kje rastejo takšne korenine kostanja, iz katere je Kranjc oblikoval lstenec v obliki Jugoslavije, z lučko v vsakem glavnem mestu.

Precej težje opreme je bilo na razstavnem prostoru novomeškega obrtnega združenja. Omenili smo že, da je Karel Zeljko prejel nagrado za inovacijo. Obrtnik Petar Ostojič je pokazal prve domače vrtnice stroje za vrtnje železnih pragov. Izdeluje jih že dve leti. Čeprav na vsakem koraku tarnamo, kako težko je za geizve, je še pred kratkim sarajevsko ŽG uvozilo kar 2.000 takih strojkov.

Uletovo super lahko letalo iz Trebnjega je bilo nasploh atrakcija sejma. Konec minulega tedna ga je moral graditelj žal predčasno odpeljati s sejma na letalsko prireditve v Ajdovščino. Trebnjska zadruga Unitehna je na razstavnem prostoru prikazovala vrsto izredno praktičnih izdelkov, npr. priročne stole poly, prilagodljive za razna sedeča opravila. Obrtni združenji Črna mlja in Metlike sta razstavljali skupaj. Obiskovalci sejma so se zanimali za hišne telefonske centrale in priročna vretena za zvijanje cevi. Na prostoru obrtne zadruge Metlika je razstavljalo sedem članov. Liparjeve vakuumske črpalke so bile ponujene kot nov izdelek, z njimi je vzbudil zanimanje že tudi na Čehoslovaškem. Ribniška in kočevska stojnica je bila minuli petek dopoldne brez predstavnik.

Sejem je spremljala vrsta posvetovanj in sestankov. Slovenska gospodarska zbornica želi v republiko v-

• Ob več kot 3.000 razstavljalcih prihaja tudi do težav. Privediteljem primanjkuje razstavnega prostora. Tri trgovske organizacije so zato tik pred sejemom odpovedale sodelovanje, organizacija za tehnično kulturo je po nekaj dneh odpeljala računalnike zaradi prevelike vročine pod šotorom, kozmetičarjem in zeliščarjem se je podrla šotorska streha na glavno. Priveditelji imajo načrte za novogradnje, čó prihodnjega leta bo marsikaj še boljše.

taviti informacijski sistem drobnega gospodarstva. Za Posavje in Dolenjsko je za to nalogo kot nosilec določena skupščina občine Krško.

A. ŽELEZNIK

CARINIKI NA KOLPI?

Že nekajkrat sem brala v časopisih ali slišala po radiu tisto o priporniki »Ko bom velik, bom carinik na Kolpi«, ki so jo izdali menda v Kranju. Pred kratkim pa sem ob Kolpi doživela nekaj, da sem se vprašala, če so cariniki res že na Kolpi. Na cesti v Lazih sta ustavljala avtomobile dva možakarja, pravzaprav možakar in mladinec, ki sta imela na rokavu obešen znak »Civilna zaščita«. Ko sta popisala mene in vozilo ter z očmi preiskala tudi notranjost avta, sta me pomirila z besedami, da se ni treba ničesar bati. Iz njunih besed sem razbrala, da ne gre za carino na Kolpi, ampak za običajne vaje enote Civilne zaščite. Pa vendar je nekaj nenavadnega v tej »carini«, saj podobnega pregleda nisem doživela še nikjer, čeprav potujem po vsej Sloveniji.

J. R.
Ljubljana

SREČANJE LEVSTIKOVCEV

RIBNICA — Borci Levstikove brigade, ki ima domičil v ribniški občini, so se pred kratkim srečali na Ugarju pri Ribnici. Zbralo se je okoli 100 borcev te brigade. Ob tej priložnosti so se dogovorili, da se bodo prihodnje leto dobili v Dolenjskih Toplicah, kjer bodo proslavili tudi 45-letnico ustanovitve brigade.

M. G-č

ZAHVALA

Bohinjski gorski reševalni službi, ki mi je 14. septembra pomagala pri nesreči na poti od Prehodavcev proti koči pri Sedmerih jezerih, se najlepše zahvaljujem. Marjan Mengger, Novo mesto.

KOSTANJEVIČANI DVOMIJO

KOSTANJEVICA — Krajani Kostanjevce močno dvomijo, da bodo delavci Cestnega podjetja iz Novega mesta še do konca tega meseca popravili oba mosta v Kostanjevici. Poročajo nam, da delavci pri delih ne kažejo posebne vneme, primanjkuje jim orodja itd. Kostanjevičani se zlasti boje, da bo vojska prej odpeljala pontonski most, preden bosta mostova popravljena, in se bodo potem morali voziti po obvoznicah.

MLADI DOPIŠNIK

SEJEM NA VESELI GORI

5. septembra je bil na Veseli gori pri Šentrupetu sejem, na katerem so prodajali suho robu, krila, jopice in ključavnice, blago in tudi lončarske izdelke. V grajski kuhinji so kuhali dobre jedi in za točilno mizo ponujali pijačo. Gostje so si lahko ogledali tudi muzej kmečkega orodja. Sejem je bil kar dobro založen, vendar je bilo na njem malo kupcev.

MARJETKA FLORJANČIČ, 6. r.
Novin. krožek
OŠ dr. Pavla Lunačka
Šentrupert

ZBRAJMO STAR PAPIR!

S takim geslom že nekaj let začnemo šolsko leto. Tokrat smo učenci nabrali štiri zabojnike tega odpadka, iztrženi denar pa bomo namenili nakupu novih učbenikov, ki si jih bomo v šoli izposojali. Te možnosti se dobro zavedamo, zato smo prišli na zbiralno akcijo.

JOŽE JUDEŽ, 5.a
OŠ Senternej

NA ZAČETKU

Učenci OŠ Senternej nismo ob začetku šolskega leta kar takoj začeli s poukom. Za začetek smo si ogledali film Poletje v školkji in se ob njem poslovili od lastnih počitniških norčij. Lotili pa smo se tudi dela. Četrti razredi smo očistili partizanski grob, peti širšo okolico šole, šesti, sedmi in osmi razredi pa so tri dni obrabli hmelj v nasadih na Draškovcu. Počitnice so jim torej malo podaljšale.

SIMONA SELAK
DARJA TRATAR

NA PROSLAVI

Udeležil sem se proslave ob 45-letnici Gubčeve brigade na Trebelnem. Ob prihodu na kraj proslave sem zagledal tudi vojake. Na proslavi je igrala godba na pihala, za njo je pevski zbor zapel himno, pri kateri smo vsi vstali in se ozrli k pevcom. O ustanovitvi in bojih Gubčeve brigade je govoril Miran Potrč. Proslava se je končala z družabnim srečanjem borcev in občano-trebanjske občine, ki v spomin na ustanovitev Gubčeve brigade slavijo praznik.

GORAZD MANDELJ, 7. r.
OŠ dr. Pavla Lunačka
Šentrupert

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 25. IX.

TV MOZAIK
10.00 DOKUMENTAREC MESECA: Različne hitrosti časa
MATINEJA
10.40 AVGUST STRINDBERG, ponovitev 3. dela nadaljevanke
16.35 — 00.00 TELETEKST
16.50 TV MOZAIK, ponovitev
17.30 POROČILA
17.35 VUKOV KOTIČEK, 4. del otroške serije
17.50 DR. WHO: ROBOT, 8. del angleške nadaljevanke
18.15 DVA OBRAZA JADRANSKE OBALE: Industrija zagorele polti
18.45 RISANKA
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 SEVER IN JUG, 1. del ameriške nadaljevanke

20.55 ZAKON LJUBEZNI, 3. del dokumentarne serije
21.45 REZERVIRAN ČAS
22.15 DNEVNIK
22.30 IGRA UŽITKA, francoski film
V tem Chabrolovem filmu gre za psihološko dramo, ki vodi v družinsko katastrofo. Glavni junak je nadvse izumetničen očarljivec, ki svoj zakon spravi v polom. Mož ženi prizna, da jo je prevaral in jo spodbudi k podobnemu dejanju. Žena pa se potem zave sebe, zapusti dom, se zaposli, hčerko pošlje v internat. Vztrajno odklanja, da bi se vrnila k možu. Konec je grozljiv in absurd.

DRUGA TV MREŽA

16.55 Test — 17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Znanost — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Šopek domačih — 19.30 Dnevnik

SOBOTA, 26. IX.

7.45 — 10.55 in 15.50 — 23.05 TELETEKST
8.05 POROČILA
8.10 KLJUČEVE DOGODIVŠČINE, 5. del lutkovne serije
8.25 MOJ PRIJATELJ PIKI JAKOB, 5. del otroške serije
8.40 Neža Maurer: JESENSKI VETER
8.50 NARODNI PARKI: Mljet
9.15 EX LIBRIS M&M, ponovitev 6. oddaje
10.20 DANZAS MARACAIBO, ponovitev
10.50 POROČILA
16.05 POROČILA
16.10 LAURENCE OLIVIER — POR-TRET, 1. del angleškega filma
Dokumentarni film o najimnitnejšem angleškem igralcu so posneli na njegovem

posetvu na angleškem podeželju. Sloviti igralec pripoveduje o svojih umetniških in življenjskih izkušnjah. Dokumentarec v dveh delih je uvod v cikel treh filmov teg igralca: Hamlet, Hernik V in Kratika romanca.
17.30 GLASOVI ZGODOVINE: AHMED SUKARNO, dokumentarna serija
18.20 DA NE BI BOLELO
18.45 RISANKA
19.00 KINO
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
19.50 ZRCALO TEDNA
20.15 IGRA S V...iški film
22.00 DNEVNIK
22.15 MESTO KOI...LICE, 2. del avstralske nadaljevanke

NEDELJA, 27. IX.

9.00 — 13.05 in 13.20 — 22.15 TELETEKST
9.15 POROČILA
9.20 ŽIV ŽAV
10.15 DR. WHO: ROBOT, ponovitev 8. dela
10.40 MESTO KOT ALICE, ponovitev 2. dela nadaljevanke
11.30 DOMAČI ANSAMBLI: ALSPSKI VEČER, 6. oddaja
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
13.35 MRTVE DUŠE, 4. del sovjetske

nadaljevanke
14.55 POROČILA
15.00 POZNATE JUGOSLAVIJO? — kviz
16.30 PRISLUHNI MO TIŠINI
17.10 CAPRICE, ameriški film
18.45 RISANKA
19.00 KINO
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 PRETEŽNO VEDRO, 6., zadnji del nadaljevanke
20.55 ZDRAVO

PONEDELJEK, 28. IX.

TV MOZAIK
10.00 ZRCALO TEDNA
MATINEJA
10.20 ČISTO NA DNU, nemški film
16.45 — 23.00 TELETEKST
17.00 TV MOZAIK, ponovitev
17.20 POROČILA
17.25 RADOVEDNI TAČEK
17.40 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
17.45 NARODNI PARKI: Skadarsko jezero

18.15 GLASBENI ROPOT
18.45 RISANKA
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 IFIGENIJA V AVLIDI, drama
21.35 KO MISLIM NATE, samospevi R. Simonitija v izvedbi Jurija Reje
22.00 DNEVNIK
22.15 JUGOSLOVANSKA TEVETKA: LICE OB LICU

TOREK, 29. IX.

10.00 TV MOZAIK — ŠOLSKA TV
11.00 JEZIKOVNI UTRINKI
11.05 TUJI JEZIKI: Angleščina XVII
16.20 — 23.10 TELETEKST
16.35 TV MOZAIK — ŠOLSKA TV, ponovitev
17.40 POROČILA
17.45 PERISKOP

18.45 RISANKA
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 IFIGENIJA V AVLIDI, drama
21.35 KO MISLIM NATE, samospevi R. Simonitija v izvedbi Jurija Reje
22.55 DNEVNIK

SREDA, 30. IX.

TV MOZAIK
10.00 INTEGRALI
MATINEJA
10.40 IFIGENIJA V AVLIDI, ponovitev drame
15.35 — 23.35 TELETEKST
15.50 ROKOMET DINOS SLOVAN : MEDVEŠČAK
17.15 POROČILA
17.20 OTROŠKA ODDAJA
17.40 KLJUČEVE DOGODIVŠČINE
17.55 MOJ PRIJATELJ PIKI JAKOB
18.15 ŽIVALSKI SVET
18.45 RISANKA
19.00 OBZORNİK

19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: DOBRODOŠLI NA DUNAJU, 3. del avstrijske trilogije KAM IN NAZAJ (ČB)
Tako kot v filmu Santa Fé, je tudi tokrat junak Freddy Wolff, ki je vstopil v ameriško vojsko, da bi pripomogel k čim hitrejšemu zlomu nacizma. Pred leti je Dunaj zapustil kot ubežnik, sedaj se vrača kot osvoboditelj. Dunaj ga sprejme odprtih rok. Vendar je zanj zato toliko bolj boleče, ko spozna, da ljudje pozdravljajo predvsem njegovo uniformo in moč, ne pa njega. Zmaga zanj ne pomeni zmagovalja. Nekdanji nacisti se hitro prilagodijo in

ČETRTEK, 1. X.

10.00 TV MOZAIK — ŠOLSKA TV
11.00 — 22.55 TELETEKST
16.25 VIDEOSTRANI
16.40 TV MOZAIK — ŠOLSKA TV, ponovitev
17.40 NASLIKAM TIČKO
17.55 PISMA IZ TV KLOBUKA
18.25 ZELENA STRAŽA
18.45 RISANKA
19.00 OBZORNİK
19.12 IZ TV SPOREDOV
19.25 ZRNO, VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 TEDNIK
21.10 AVGUST STRINDBERG, 5. del nadaljevanke
22.10 DNEVNIK
22.25 VIDEOSTRANI

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Izobraževalna oddaja — 18.30

nik — 20.00 Zabavnoglasbena oddaja — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Znamenje (ameriški film) — 22.35 En avtor, en film: R. Grlič: Pitna voda in svoboda — 22.50 Kronika Bitfa

TV ZAGREB

8.20 Poročila — 8.25 »Fore i fazoni« (otroška oddaja) — 8.55 Kdo dela, kako dela — 9.10 Igra je najboljši prijatelj — 9.30 Angleščina — 10.00 Dragutin Damjanović — 10.30 Poročila — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 14.40 TV v šoli — 15.40 Program plus — 17.10 Kronika Reke — 17.30 Fore in fazoni — 18.00 Znanost — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV koledar — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Čigav otrok (avstralska nadaljevanke) — 21.05 Kviz — 22.00 Kulturni magazin — 23.50 Program plus — 01.20 Poročila

DRUGA TV MREŽA

13.45 Test — 14.00 — 23.00 Športni maratoni: skoki na plastični skakalnici, namizni tenis, rokomot, košarka, hokej, nogomet — 23.00 Poročila — 23.05 Jazz

TV ZAGREB

9.00 TV v šoli — 10.30 Poročila — 10.35 Program plus — 13.30 Narodna glasba — 14.00 Okno v svet — 14.30 Otroška predstava — 15.30 Kritična točka — 16.15 Poročila — 16.20 TV koledar — 16.30 TV drama — 17.40 Dallas — 18.30 Dokumentarna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.15 Boljše življenje — 21.05 Povampirjeni Milles (ameriški film) — 22.35 Dnevnik — 22.50 Nočni sporod

DRUGA TV MREŽA

8.55 Poročila — 9.00 Oddaje za JLA in igri film — 12.00 Anglunipe (oddaja v romščini) — 12.15 Oddaja resne glasbe — 15.30 Jeres: Avtomobilske dirke F1 za VN Španije — 16.00 Kvalifikacije za svetovno ekipno prvenstvo v speedwayu — 17.15 Namiznoteniški turnir Vilim Harangozo — 18.30 Konjenstvo — 18.45 Oddaja iz kulture — 19.30 Dnevnik — 20.00 Avtomonija — 20.25 Mali koncert — 20.40 Včeraj, danes, jutri — 21.00 Žarko Zrenjanin (dok. oddaja) — 21.45 TV galerija

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Basnodrom — 17.45 Vukov kotiček — 18.00 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Meridiani (zunanje-politična oddaja) — 20.30 Mali koncert — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Kosilo na travi (francoski film) — 22.35 Znanost — 23.20 Kronika Festa

DRUGA TV MREŽA

17.30 Tuji jeziki — 18.30 Premor — 18.40 Številke in črke — 19.00 Videogodba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Obiskujemo slovenske muzeje in galerije: Primorski muzej v Piranu — 20.35 Zrebanje lota — 20.45 Informativna oddaja — 21.00 Narodna glasba — 21.50 Glasba na ekranu: Bojan Adamič, 2. del

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Indijanske legende — 18.00 Izobraževalna oddaja — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV koledar — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Športna sreda — 22.15 Dnevnik

kih nogometnih igrišč — 21.20 Dokumentarni večer — 22.50 Branje
OPOMBA: 16.00 — 18.00 Beograd: tenis Živojinović-Becker

ATRAKCIJA SEJMA — Ultra lahko letalo Lada Uleta iz Trebnjega je imelo vse čas obilo obiskovalcev. Žal ga je moral graditelj predčasno vzeti s sejma, ker je moralo na posebno prireditve v Ajdovščino. (Foto: A. Železnik)

Boško je umrl

V nedeljo popoldne sem pred Bartusovo gostilno zvedel, da je Boško umrl.

Nič posebnega. Boško ni bil ugleden meščan, celo njegovega priimka nisem nikoli slišal.

Boško je bil priseljenc: neurejen, zaraščen človek, ki se je priklatil v Metliko neke z juga. Vedel sem, da dobro igra šah. Gotovo najboljšega belokranjskega šahista Nina Petrica je premagal, kadar je hotel, ne da bi gledal šahovnico. Boško se je kopal, ko ni tega počenjal nihče. Boško je pel čudne pesmi. Besedila si ji izmišljal sam. Svojo jezo je stresal nad metliške mogote, ki so se po njegovem dokopali do denarja in ugleda s prevaro. Boško je bil hlapec. Neprijavljen je opravljal po Metliki različna dela: kidal je hleve, klad ovce, spal je po parkih, po senitih, verjetno nikoli v hotelu. Vsi smo ga poznali. O njem nismo vedeli skoraj nič, morda razen tega, da rad pije. Ljudje pa so govorili, da ima težko preteklost. Ga je kdo vprašal o tem?

Verjetno je ni duše.

Bil nam je za zabavo. Ljudje so govorili: »Boško poje. Boško je čuden. Boško je kot z nemških mark.«
On pa je sedel pri Mežnaršiču, žulil alkohol ves zaraščen, umazan in odsojen, raztrgan in nikakršen. Za delo pa! Kdor ga je poznal, mu lembo ni mogel očitati. Sekal je drva, še do pred kratkim je za deset metrov računal tisoč dinarjev. Malo, bedno.

Vem. Ne bo se našel nihče, ki bi Bošku zapel pesem, pa čeprav njegovo o Rusih, ki se jim krasno fučka za težave naše domovine... Nihče se ne bo odrazil, ko ga bodo zakopali.

Boško je bil brezimna kaplja. V eter ga je prinesel v ta naš belokranjski konec. Verjetno slučajno. Morda vsem nam presitim v opomin, da so še na svetu Boški, zaposlavljeni in odrinjeni, vendar enaki v koncu — v smrti.

TONI GAŠPERIČ

»Kako naj živim?«

Prof. dr. Josip Županov, dolga leta eden najbolj znanih jugoslovanskih sociologov, je v nedavnem intervjuju za zagrebško revijo Danas med drugim govoril tudi o socialni diferenciaciji pri nas. Ugotavlja, da če odštejemo socialistične milijarderje iz zasebnega sektorja ter dobro plačane državne in partijske funkcionarje, se vsem drugim dohodki zmanjšujejo, vsi drugi dobivajo vse manj in manj. Diferenciacija je na liniji: eko-

nomska in politična elita na eni strani, vsi ostali pa so na drugi strani. Srednji sloj občuti vse večje siromašenje, kar je v popolnem nasprotju z moderno družbo, ki se vedno oblikuje kot piramida, v kateri je niz položajev, ki se med seboj razlikujejo le v niansah. Pri nas pa se sedaj ponovno uspešno uresničuje model široke množice in ozke elite. V času velike inflacije se izdvaja ožji krog, ki dobro živi, drugi, mnogo večji,

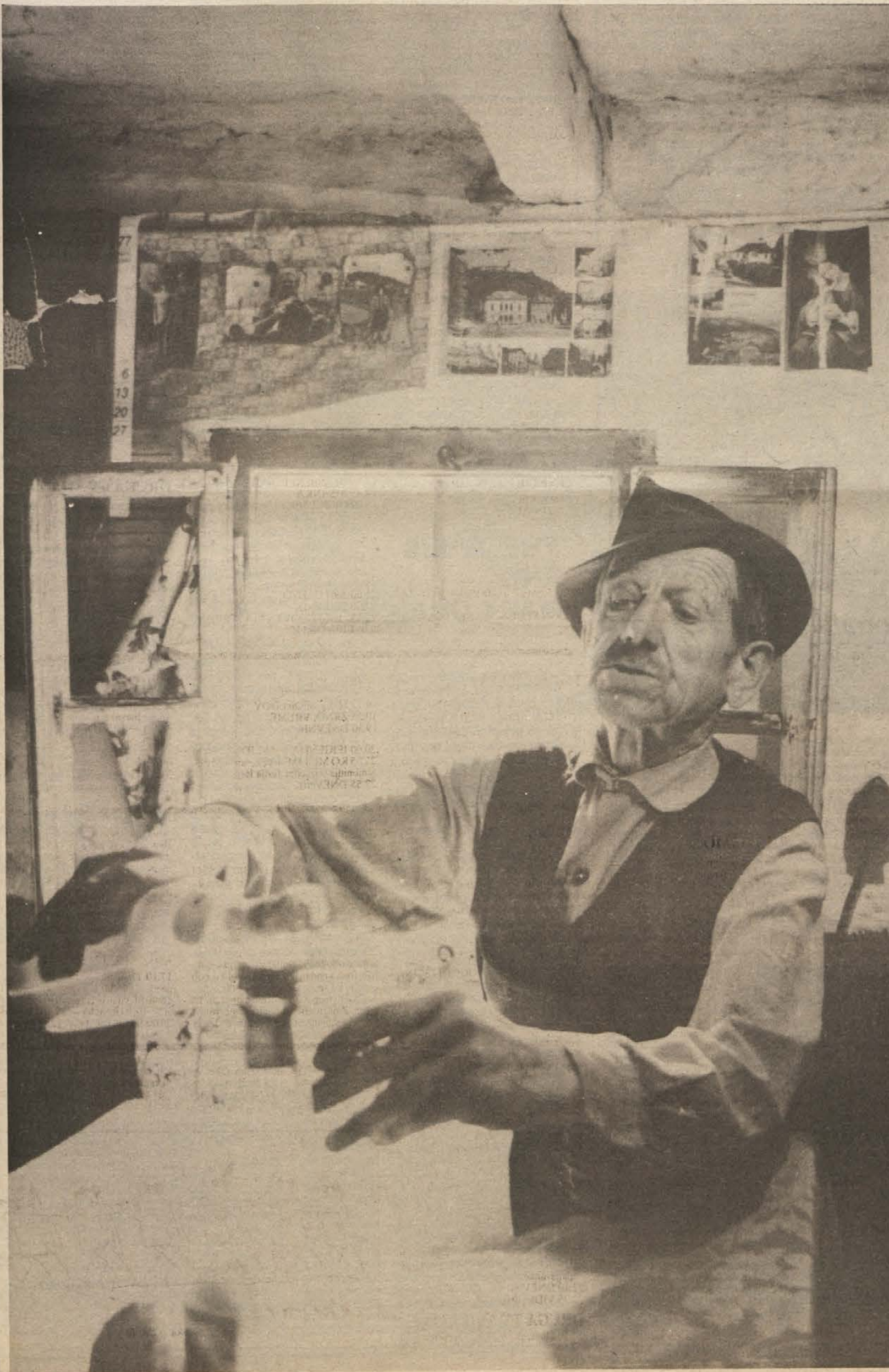
pa je izpostavljen siromašenju. Ob vsem tem je dokaj presenetljivo, pravi Županov, da ob stalnih podražitvah pri nas ni nemirov. V prenekateri državi bi na primer toliko višje cene kruha, kot smo jih doživeli pri nas ob zadnji podražitvi, ljudi pognale na ulice. Pri nas pa, kot da so se ljudje sprijaznili z inflacijo, z vse večjim siromaštvom. Slika jugoslovanskega standarda prav zares ni roznata. V začetkuavnega 1983.

leta so jugoslovanski strokovnjaki za standard na srečanju v Osijeku med drugim ugotovili, da povprečni Jugoslovijan poje tretjino hrane več, kot je potrebuje iz zdravstvenega vidika. Mislili so kruh, maščobe, sladkor in meso; svetovali so, naj bi v korist zdravja namesto belega ljudje jedli črni kruh. Marsikaj, kar so strokovnjaki takrat želeli, se je danes že uresničilo, žal razlog za to ni večja zdravstvena ozaveščenost ljudstva, ampak plitkejši žepi. Večina ljudi danes je manj, ker nima denarja, da bi si kupila več hrane, kruh (črna zaradi cen povsod zmanjkuje) pa ima še naprej častno mesto na jugoslovanski jedilni mizi. Po podatkih zagrebškega centra za marketing okrog 4 milijone gospodinjstev od 6,7 milijona le-teh pri nas iz rednih dohodkov ne more kriti življenjskih stroškov, 55 odstotkov Jugoslovijanov pa izraža željo po boljši prehrani. Podatki zagrebških raziskovalcev so dvignili mejo revščine na tri petine vsega prebivalstva, dr. Berislav Šefer pa je v svojem raziskovanju prišel celo do podatka, da je 95 odstotkov Jugoslovijanov prepričan, da se z rednimi dohodki ne da normalno živeti in preživeti, polovica Jugoslovijanov pa trdi, da je njihov standard pod eksistenčnim minimumom. V zadnjem času je na primer 14 tisoč Jugoslovijanov prosilo sindikat od občinske ravni navzgor za materialno pomoč. Po julijski podražitvi stanarin so občinske stanovanjske skupnosti dobile 40 tisoč novih zahtevkov za subvencijo stanarine, takšno pomoč pa v Jugoslaviji že prejema 60 tisoč gospodinjstev. Podatki, od katerih že vsak zase govori, kam plove barkača jugostandarda.

Življenjski stroški so se v obdobju avgust 86 — avgust 87 povečali za celih 133 odstotkov, od tega največ za obleko in obutev, stanovanje, kulturo, razvedrilo in oddih, pa tudi hrana uspešno lovi druga povečanja. Seveda so se povečali tudi osebni dohodki in pokojnine pa razne vrste družbenih pomoči, a galop inflacije — ta se po nekaterih izjavah uspešno približuje 150 odstotkom — je bil vseskozi v koraku all celo nekaj pred drugimi porasti. Cene na drobno so se v letu dni povečale za 130,8 odstotka, od tega največ za storitve (153,8 odstotka), industrijski izdelki so bili dražji za 126,7 in kmetijski pridelki za 152 odstotkov, pri čemer je treba povedati, da smetane od teh podražitev nikakor niso pobrali kmetovalci, saj so cene njihovih reprodromaterialov poskočile še precej bolj.

Kako v takem živi povpračna jugoslovanska družina? V veliki večini prej slabo kot dobro, to je jasno, čeprav je precej razlik med različnimi deli Jugoslavije v številu članov, stopnji zaposlenosti, višini prejemkov in standardu. Ta povprečna jugoslovanska družina, ki jo obdeluje statistika, ima štiri člane, od katerih je zaposlen le eden, ima pa le redne dohodke. Takšna družina je junija (ko je znašal minimum za njeno preživljanje dobrih 243 tisočakov (po republikah so precejšnje razlike, minimum je bil najvišji v Sloveniji, dobrih 283 tisočakov, najnižji, nekaj pod 200 tisočaki, pa zaradi najnižjih sezonskih cen v Vojvodini), porabila za hrano preko 56 odstotkov družinskega proračuna. Toda družina se ne gosti s kaviarjem in šampanjcem, prehranjuje se v glavnem s krompirjem in kruhom, na dan si lahko vsak član namaže na kruh 5 gramov masla. Kadi in pije v družini nihče, celo mleko, čaj in kava ne priromajo na jedilno mizo prav vsak dan. Sadje je redko na mizi, od mesa poznajo v glavnem le še govedino s kostmi. Družina ima črno-beli TV, nima pa pralnega stroja (!), novo pohištvo za spalnico si lahko privoščijo le na vsako četrstoletje, na dvanajst let pa tri krožnike. Mati si lahko kupi hlače nogavice le dvakrat v treh mesecih, šolarji morajo imeti pet let isto torbico itd.

Seveda zadeva v večini primerov v praksi — čeprav je siromašenje nesporno — le ni tako obupno črna. Ljudstvo se pri nas namreč na srečo — tudi oblasti — kar dobro samo znajde in najrazličnejše oblike sive ekonomije le pomagajo, da vsakdanjik v glavnem vendar še ni tak, kot je zarisan v tej zadnji podobi povprečne jugoslovanske družine, čeprav je ponekod tudi že slabši. Daleč od tega pa le nismo. Najnovejše cene hrane, obutve, obleke, stanovanj, avtomobilov in še vseh tisoč bolj ali manj drobnih in pomembnih reči, ki so potrebne za današnje življenje, jemljejo sapo tudi tistim, ki po zaslužku precej presegajo povprečni zaslužek. V hrvaškem republikanskem sindikatu že obupujejo nad vse večjo množico pisem z vprašanjem: »Kako naj živim?«. Oblasti, tiste, ki množicam zares kroji usodo, pa kot da vse to ne gane. Doklej?
Z. LINDIČ-DRAGAŠ

SKUPINSKI AVTOPORTRET

Pred kratkim je nekaj jugoslovanskih časnikov začelo objavljati odlomke iz spominov Dragoslava Draže Markovića, revolucionarja in nekdanjega visokega političnega voditelja Srbije in Jugoslavije, ki je v lastni ožji domovini za časa svoje največje moči dobil pridevek »vladar Srbije«, Novomeščani pa se ga spominjajo po tem, da si je na ne tako davni konferenci mest (doletela nas je kot gostitelj) v restavraciji na Bregu ob zori zaželel pečenega odojka.

Brez študija primerjalne književnosti je takoj jasno, da Markovićevo spominjanje na več kot 1000 straneh ni nobena literatura, vendar se kljub temu bere kot najbolj razpita uspešnica. Zakaj? Edino zato, ker je avtor totalno razgalil potek političnega odločanja v Jugoslaviji, iz Markovićevega pisanja je kristalno jasno, da je v naši državi v obdobjih, ki jih pisec obravnava, o vsem odločalo največ 50 nacionalnih voditeljev. Njihovi nenehni dvoboji in spopadi so potekali v krčevitem trudu za Titovo in Kardeljevo milost. Ta dva sta, na podlagi pravih ali nepravih informacij, podeljevala točke ali pakce zdaj tej, zdaj oni strani.

Za državo, ki je bojda zgrajena tudi na samoupravljanju in delegatskem sistemu, so to dokaj grozljiva spoznanja. Marković pripoveduje o tem povsem prostodušno, iz vsebine in načina obravnave je mogoče videti, da se je tudi sam izredno dobro znašel v svetu manipuliranja in taktiziranja, intrigiranja in vsakovrstne kombinatorike.

Lepotna napaka tega spominjanja, ki mu je pisec dal

naslov »Življenje in politika«, pa je, da je avtor pameten predvsem za nazaj. Uporaba načela, da je »po bitki lahko biti general«, meče na Markovića senco neverodostojnosti oziroma naknadnega friziranja in šminkanja spominov. Če pa je bil Dragoslav Draža Marković res tak videc in je vsakodnevno videl, na kateri in kakšni stranpoti bo končal ta ali oni tekmeč ali ideja, pa ga moramo vsaj danes pobratiti, zakaj ni ukrepal takrat, ko sta bila za to čas in potreba. Še posebej, ker je večina tistih, ki jim deli največje črne pike, že mrtvih.

Zdaj, ko vidimo in na svoji koži čutimo, kam so ljudstvo ter državo pripeljali Marković in bratovščina, bi se bilo treba vprašati, kako naprej. Tudi zato, ker vsak dan znova spoznavamo, da Marković v globalu sploh ne laže.

Kaj pa je afera Agrokomerc drugega kot demonstracija neomejene moči posameznih politikov oziroma klana, kaj drugega je spročilo najvišjih organov SR Makedonije, da v Vevčanih policaji niso topli starcev, žensk in otrok, am-

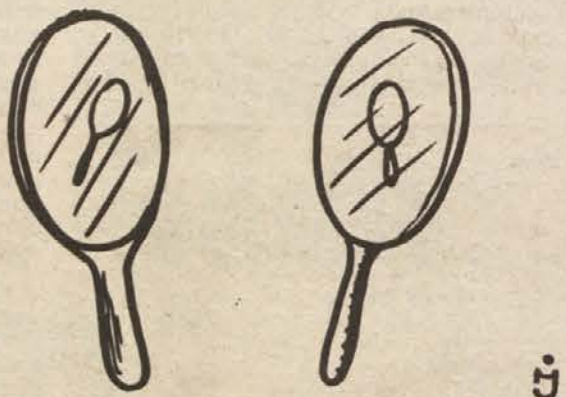
pak starci, ženske in otroci policaje, kaj drugega je tih pristonek oblasti, da je odprt svoboden lov v inkriminiranem primeru nedolžno družino in rodbino nedvomnega zločinca Kelmendija?

Ti primeri različno govore o sistemu, v katerem imajo tisti, ki so na oblasti, vso moč, vse možnosti in vso zaščito. Kaj se z njimi zgodi, ko spet padejo na zemljo, je napisal in tudi doživel Dragoslav Draža Marković. On je namreč tisti Marković, ki ga njegovi partijski tovariši ob koncu kariere niso izvolili v najvišje partijsko telo. V naši politiki očitno ne velja, da vrana vrani ne izključe oči.

Tudi danes ni nič drugače. Ista politična moč, ki je Fikreta Abdića postavila za enega od svojih, ga je zdaj zrušila tako zlahka in tako brezkompromisno, da je bil presenečen celo sam veliki kombinator. Zakaj je to storila? Da bi dokazala, čeprav se to seveda ne da, svojo lastno nedolžnost, da bi ohranila svojo današnjo in jutrišnjo moč.

Dražo Marković je, čeprav šele kot upokojenec, naredil največji podvig v svoji politični karieri. Ne glede na nejasnost motivov njegovega spominjanja se mu je posrečil odličen avtoportret, ki je hkrati skupinski avtoportret jugoslovanske politike in politikov.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Eno od najbolj znanih novinarskih načel se glasi: »Ni novica, če pes ugrizne človeka, novica je, če človek ugrizne psa.« Inačica tega rekla je prišla na dan po objavi newyorške statistike, po kateri je lani v ambulantah tega mesta iskalo pomoč 11.300 ogrizenih oseb. Od tega so 9809 ljudi ogrizli psi, preostanek pa so ljudje, s katerimi žrtve očitno niso bile v najboljših razmerjih.

Pred nekaj leti so v ZDA razpustili organizacijo, ki je delovala skoraj pol stoletja. Imenovala se je Liga za boj proti nedostojnostim, pri živilih. Ustanovitelji lige so menili, da živali po svetu ne bi smele hoditi neoblačene in ljudem kazati zadnjice in lulke.

V Italiji je nedavno naredila preplah anketa z naslovom Seksualno obnašanje današnjih Italijanov. V anketi so sodelovale žene in seveda prinesle na dan marsikaj o svojih možeh. Med drugim je kar tretjina vprašanih žensk (vse so bile mlajše od 40 let) menilo,

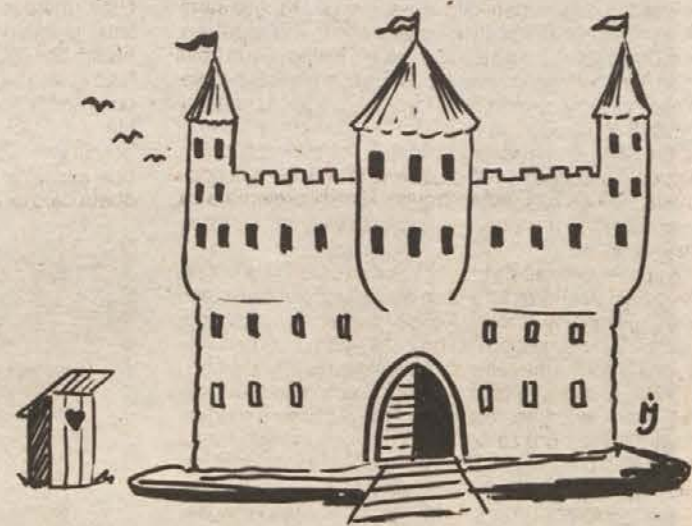
da so njihovi možje v postelji nesposobni začetniki, skoraj pol anketiranih Italijanov pa je izjavilo, da se med ljubljencem samo pretvarjajo da uživajo. Zato, ker vedo, »da to može veseli slišati«.

živel precej stoletij za Karlom, je za razliko od njega znal odlično brati in pisati, vendar na svojem dvoru ni imel niti ene kopalnice in stranišča!

Ko to berete, torej v vsakem danem trenutku, divja po svetu okoli 2000 neviht z bliskanjem in grmenjem.

Današnji svetovni rekord v teku na 100 metrov je manj kot deset sekund. Pred 85 leti je Američan Bill Roberts, poklicni plesalec stapa, to razdaljo pretekel v 14,5 sekunde. Tekej je nazaj, torej s hrbotom naprej. Rezultat je nedvomno vreden vsega spoštovanja, še posebej, če vemo, da je bil starojugoslovanski rekord v teku na 100 metrov 11,3 sekunde. To je danes popolnoma ženski rezultat.

Najkrajša vojna v zgodovini je bila leta 1896 med Anglijo in Zanzibarjem. Sovražnosti so bile končane že po 38 minutah, odveč je povedati, da se je vdal Zanzibar oziroma njegov sultan Said Khalid.

VSE O KABELSKI TV

KAKŠEN TV SPREJEMNIK

Med mnogimi aktualnimi vprašanji smo za današnji kotiček izbrali naslednje: ali so vsi televizijski sprejemniki prirejeni za priključitev na kabelsko omrežje?

Prav vsi res niso. Edini pogoj, ki ga TV sprejemnik pravzaprav mora izpolnjevati je, da ima že vgrajen konverter (pretvornik) za UHF področje, področje torej, ki ga »pokrivajo« oddajniki druge TV mreže. Teško je verjeti, da še kje deluje televizor, ki ne bi bil že tovarniško tako opremljen, saj sta potekali več kot dve desetletji, odkar so se takšni TV sprejemniki prvič pojavili tudi iz domače proizvodnje. Televizorji s serijsko vgrajenim pretvornikom za sprejem direktno iz kabelskega omrežja pa tudi v tujini niso tako dolgo v proizvodnji, da bi to možnost omogočali prav vsi (izjeme so vrhunski sprejemniki). Za TV sprejemnike domačih proizvajalcev imamo bolj natančne podatke: to možnost imajo samo sprejemniki Gorenje z letnico proizvodnje 1984 in mlajši.

Verjetno ste se ob vsem tem že vprašali kakšen smisel je v kabelskem omrežju, če niso TV sprejemniki temu načinu prenosa prirejeni in zakaj pravzaprav sploh so težave pri tem načinu sprejema TV signalov.

Frekvenčni obsegi, ki so namenjeni radijskim in TV signalom so razporejeni na posamezna področja in sicer: F1, ki obsega frekvenčni pas od 47 MHz do 68 MHz ter vsebuje kanale 2,3 in 4, F2 področje, ki je namenjeno prenosu radijskih signalov UKV s frekvenčnim obsegom od 87 do 104 MHz, F3 (174-230 MHz) s kanali 5 do 12, F4 (470-606 MHz) s kanali 21 do 38 in F5 (807-860 MHz) s kanali 39 do 68. Frekvenč-

ni področji F1 in F3 kratko označujemo tudi s kratico VHF (zelo visoke frekvence), F4 in F5 pa UHF (ultra visoke frekvence). »Praznine« med posameznimi področji so namenjene oziroma rezervirane potrebam točno določenih uporabnikov od katerih je eden sistem za kabelski prenos TV in radijskih signalov. To rezervirano področje označujemo s črko »S« (sonder kanal), deli pa se na S1, ki zaseda frekvenčni pas od 104 do 174 MHz, ter S2 na področju od 230 do 300 MHz. Sedaj je morda že bolj jasno, da sta ti dve frekvenčni področji tisti, ki dejansko onemogočata prav vsem direktno sprejem s kabelskega omrežja. Rešitev problema je pravzaprav zelo preprosta: signale, ki prihajajo po kabelskem omrežju je potrebno pretvoriti na UHF področje (F4/5), kar lahko naredimo z dograditvijo ustreznega pretvornika pred TV sprejemnik, v skupinskih napravah (blokovske zgradbe) pa pred končni ojačevalnik za celo verigo. V kabelskem omrežju lahko uporabimo tudi drugačen način uporabe pre-

tvornikov, vendar mora biti ekonomsko upravičen, je pa tudi sicer tehnično zahtevnejši. Ne razpolagamo s cenami, vendar lahko trdimo, da je cena individualnega pretvornika zanemarljiva proti ostalim stroškom za vključitev v kabelsko TV omrežje.

Za konec morda še tole: veliko bralcev sprašuje, kako bomo v kabelsko omrežje vključili signale s satelitskih oddajnikov, ko pa so frekvence le teh sila visoke (do 15 GHz) v dveh polarizacijah, horizontalni in vertikalni?

Signali so po jakosti zelo šibki, zato so najprej ojačeni in pretvorjeni s kvalitnim nizkošumnim pretvornikom na frekvenčno področje, ki je višje od UHF. Na tem področju so signali ponovno ojačeni na primeren nivo ter z razdelilnikom razdeljeni na število vej, ki ustreza številu sprejemnih kanalov. Vsak kanal posebej je nato demoduliran, ponovno moduliran, s pomočjo medrekvence pa pretvorjen na področje »S« kanalov. Pri kabelskem prenosu je načelno na voljo samo 6 kanalov na področju F1 in F3, na področju S pa dodatnih 10 kanalov. Upoštevati je potrebno, da je prenos možen le na vsakem drugem kanalu, sicer bi se na sprejemni strani pojavila (zaradi slabših TV sprejemnikov) slaba selektivnost ponujenih programov. Dražje rešitve sicer omogočajo tudi podvojeno število programov, vendar je tudi 16 različnih programov čisto dovolj, mar ne?

Torej brez bojznih lahko pričakujete sprejem iz kabelskega omrežja, če le ima TV sprejemnik vgrajen pretvornik za UHF področje. Vsi tisti, ki pa imate kvalitete ali celo vrhunske TV sprejemnike pa do sedaj tako ali tako niste mogli izkoristiti vseh možnosti, ki vam jih TV sprejemnik deklarirano ponuja.

MARJAN HRIBERNIK

Glasba

THE JESUS AND MARY CHAIN

Ko sta se v začetku osemdesetih let brata Jim in William Reid iz majhnega škotskega mesta East Kilbride odločila prekiniti petletno prostovoljno osamitev, se je že dalo slutiti o rojstvu skupine, ki je trenutno v samem vrhu britanske glasbene scene. Z osnovanjem skupine The Jesus and Mary Chain sta konformistične tokove sodobnega britanskega popa usmerila v drugo, pozitivnejšo smer in takoj na začetku s tem dobila etiketo novih Sex Pistols. To skupina le ni bila, sicer pa česa takega niti najmanj ni želela. Vodja Pistolsov John Lydon pa se je zelo pohvalno izrazil o glasbi Jesusov, kar ni bilo ravno njegova navada.

V omenjenih petih letih prostovoljnega hišnega pripora pa brata Reid nista le pasla dolgčasa. V tem času sta pripravila velik del pesmi, ki so bile kasneje objavljene pod imenom The Jesus and Mary Chain in razčistila večino dvmov v zvezi s konceptom skupine in njeno možno kariero. Že takrat sta vedela, da nočeta zvezdnitva za vsako ceno, ampak da bosta poskušala vladajočemu britanskemu popu dati vsaj malo sveže krvi. Težave pa so se začele takoj, ko so prvič stopili na oder. Njihovi koncerti nikoli niso trajali dlje kot 20, 25 minut, in to peklenskih minut, v katerih je pogosto prihajalo do raznih incidentov. Po drugi strani jih je del neodvisne scene hotel proglasiti za izda-

jalce, ko so po eni sami mali plošči (Upside Down) podpisali pokroviteljsko pogodbo s koncertom WEA. Njihove plošče še naprej izhajajo pod oznako male kompanije Blanco Y Negro, za skupino pa dejansko skrbi WEA. Vse pa je izvedeno tako, kot ustreza Jesusovcem.

Po ustaljeni praksi naprednih in samosvojih britanskih skupin nove generacije so The Jesus and Mary Chain najprej objavili nekaj malih plošč, z albumom pa so čakali na primeren čas. Ko se je LP Psychocandy končno pojavil, je izzval pravo malo revolucijo, žal pa se ni mnogo spremenilo. Skupini pa je album omogočil, da postavi piko za enim razdobjem svoje kariere z izdelkom, ki spada med najboljše zadnjih let in daje upanje za lepšo prihodnost rock'n'rolla. Njihova formula je zelo preprosta: ustvarjati konvencionalne pop pesmi v zelo nekonvencionalnih aranžmajih. Ta princip je v sedemdesetih letih patentiral Marc Bolan, ki je s svojo skupino T. Rex ponudil do danes neprepečen koncept teenagerske glasbe. Jim Reid pojasnjuje, da morajo sami producirati svoje plošče, ker ne bi noben producent pristal na zvok, kakršnega želijo. Tega pa ne počno zato, da bi delo-

vali ekscentrično, ampak ker so enostavno prepričani, da takšen zvok odgovarja njihovi glasbi. Zvok je predimenzionirani feed-back in zvočni zid kitar, česar pa ne gre jemati kot pravilo. Dve mali plošči, Some Candy Talking in April Skies, objavljeni po albumu Psychocandy, to potrjujeta. Kitare ne zvenijo več kot motorne žage, pa tudi Jimov glas je bolj kontroliran. S tem so glasbo, ki sicer ni izgubila osnovne ostrine, naredili bolj prikupno za poslušanje, kar se je takoj poznalo tudi na uradnih top listah. To pomeni, da se jim z naslednjim albumom obeta tudi komercialni uspeh, posebno, ker imajo v zadnjem času tuč koncerte precej daljše kot včasih.

William razlaga, da res predelejuje tuje pesmi. Čudno je le, pravi, da vsi kot osnovo predelave navajajo napačne pesmi. Gre pač za to, da ne gre za preprosto krajo, ampak za jemanje iz preteklosti in ustvarjanje sedanosti. V tem pa je tudi vsebina rock'n'rolla. The Jesus and Mary Chain ne hitijo z naslednjim albumom. Ne želijo se namreč ponavljati. Plošča ne bo izšla, dokler ne bodo prepričani, da so pripravljene na nov podvig. Do takrat pa imajo njihovi oboževalci na voljo odlične male plošče.

MORA RES ZMANJKATI MESA IN MLEKA?

Kmetijski strokovnjaki in kmetje že dolgo govorijo, da so razmere kmetijstvu vse manj naklonjene. Ekonomski položaj se je poslabšal zlasti lani, še posebej pa v začetku tega leta in se sedaj prav gotovo ne izboljšuje. Cene reprodukcijskega materiala in naložbenega denarja so se oblikovale prosto, medtem ko jim cene kmetijskih pridelkov niso sledile. Zlasti se je poslabšal položaj govedoreje. Stalež živine se sicer ni bistveno zmanjšal, ker so kmetje, ki imajo v naši republiki veliko več živine kot družbeni sektor, pač stisnili zobe. Kaj bo prinesla prihodnost, tako nihče ne ve, vsekakor pa kmetje takega razkoraka med cenami ne bodo več dolgo zdržali. Posledice take kmetijske (ne)politike so lahko katastrofalne, saj državljanji te države za sedaj še ne morejo živeti brez hrane.

Če gledano na splošno, se nam zdi kriza, ki prizadeva kmetijstvo, kaj abstraktna zadeva. Ljudje se bomo prav ovedeli, kaj smo z našim kmetijstvom naredili, šele tedaj, ko bo zmanjkalo mesa, mleka... Kmetje sami so se sicer že naveličali ponavljati eno in isto zgodbo o razkoraku med cenami, saj pri nas ni nikogar, ki bi imel posluš za njihove težave. Vse skupaj bi bilo seveda še veliko hujše, če pri nas ne bi imeli takšnega zasebnega kmetijstva, kakršnega imamo. Če bi bili odvisni samo od družbenega sektorja, bi verjetno bolj tenko piskali. V Sloveniji bržkone ni več družbene farme, ki ne bi poslovala s tako ali drugačno izgubo, ki ne bi prejemala za vsak liter mleka precej več stimulacij, kakor jih prejemajo kmetje.

Kaj na vse to rečejo kmetje? Starejši samo nemočno zmgijejo z rameni, mlajši pa ne vidijo v kmetijstvu nobene perspektive več. Ko se primerjajo s svojimi sovrstniki, ki so si poiskali delo v tovarni, vidijo, da delavcu ob koncu meseca ob veliko manjši odgovornosti in manj neznanjih ter manj negotovosti ostane veliko več. A ne gre samo zato, kako je ovrednoteno delo na kmetiji, tudi ne gre za družbeni in kdove kakšen status še. Gre za preprosto ekonomsko ogroženost kmetijstva. Ogrožene so zlasti velike kmetije, ki so postale že prave male tovarne hrane, kjer se sicer vrtijo veliki denarji, a nihče ne vidi več poti naprej.

V krški občini imajo močno razvito kmetijstvo, ki deluje pod odkriljem M-Agrokombinata. Hrbenica tega kmetijstva je govedoreja, ker so zanjo pač najboljši pogoji, ker je tu močna živinorejska tradicija. Dva izmed kmetov iz Malega Podloga, ki sta kooperanta Agrokombinata, morda nista najbolj tipična predstavnika svojega stanu, a pogovor z njima razkriva vse tiste stiske, s katerimi se ubadajo kmetje.

Najprej smo se pogovarjali z Jožetom Meničem, 26-letnim kmetom iz Malega Podloga. Povedal je, da imajo 22 hektarov zemlje, od tega 10 hektarov obdelovalne. Poleg svoje zemlje imajo še tri hektare v najemu. Na kmetiji delajo oče Alojz, mama Karolina in Jožetova žena Milena, ki je sicer zaposlena v trgovini.

MILIJARDE SE VRSTE, OSTANE PA ZELO MALO

»Na naši kmetiji delamo štirje, toliko delavnih rok pa je potrebnih ne glede na to, da imamo vsemogoče stroje. V hlevu, ki smo ga zgradili konec sedemdesetih

let, imamo sedaj 42 glav živine, v poprečju pa 35. In s to živino je veliko dela in skrbi, saj je trajalo kar nekaj časa, da smo ugotovili, kaj ji najbolj prija, v kakšnih razmerah pridobiva na teži,« pripoveduje Jože. »Seveda vrtimo velike denarje, okoli milijardo starih dinarjev, kar se sliši veliko. Ampak ves denar spet vložimo nazaj v proizvodnjo; nam ostane le 100 milijonov starih dinarjev, kar je za štiri ljudi toliko kot nič. Jaz namreč ne gledam na kmetijo kot hobi, ampak je to zame ekonomska enota, ki živi po ekonomskih zakonih. Računati moramo, da so osnovna sredstva, zemlja, poslopja, stroji, vredni več kot 20 milijard starih dinarjev. In ob tako velikem vložku nam ostane samo še 100 milijonov dinarjev, ne da bi računali morebitni osebni dohodek. Za kaj gre toliko denarja? Na kmetiji porabimo po 3000 litrov nafte, 200 vreč gnojil in še bi lahko našteval, kaj vse taka kmetija potrebuje. Pri nas pa velja dvojni sistem cen. Cene nafte, umetnih gnojil se prilagajajo inflaciji, cene mesa pa so umetno zadrževane. Meso je sedaj po 200 tisočakov, cena pa bi morala biti najmanj 300 tisočakov, če naj bi kaj ostalo za nas in za amortizacijo. Ob takih cenah se nam večja pridelava ne izplača, saj z njo izguba samo še narašča. In nasploh je pri nas odnos do kmetijstva in do kmetov mačehovski. Deloval sem v aktivu mladih zadržnikov, toda za ta aktiv nikoli ni bilo nobenega denarja. Zato seveda ni čudno, da je v naši vasi vse manj kmetov, saj tako ne more več naprej,« je povedal Jože Menič.

GROZDJE BODO PLAČALI SPOMLADI

»Ko smo se po vojni vrnili iz izgnanstva v Nemčiji, smo našli kmetijo povsem opuščeno. Komaj smo si malo opomogli, že je prišla obvezna oddaja in smo morali vse oddati. Kmetje smo vedno na tih,« je povedala Jožetova mama Karolina. Še bolj odločen je oče Alojz: »Mi kmetje nimamo zastopnika, ki bi naprej prenesel naše tegobe in probleme. Star sem 65 let, vse življenje sem delal na kmetiji, in kaj imam od vsega tega? In kaj naj pričakuje moj sin? Štiri hektare zemlje ima prepisane nase pa za četrti pokojninski razred plačuje več kot 30 milijonov dinarjev četrtletne akontacije. Za nas čiste kmetje je vse skupaj pravzaprav še huje kakor za tiste, ki imajo po osem do deset hektarjev zemlje pa hodijo še v službo. Tisti kmet dobi v službi posojilo za hišo in ima še druge ugodnosti, kmetje pa smo odvisni od kreditov, ki jih dobivamo z enako obrestno mero kakor vsi drugi. In Agrokombinat? Kmetje smo skupaj gradili zadržno klet, sedaj pa se nam dogaja, da raje odkupujejo grozdje na jugu kakor od nas. Zdaj se nam obeta celo to, da nam bodo grozdje plačali šele spom-

ladi. Spanje je edina ugodnost, ki jo imam, kako pa naj spim v takih razmerah? Res je, hrano imamo, a več kot do siteda najesti se tako ne morem. Res je, da smo nekdanj živeli bolj skromno, a tako so živeli tudi drugi. Sedaj pa gre kmetu spet najslabše.«

Toda Meničevi so imeli še srečo, saj so nov hlev zgradili še konec sedemdesetih let, ko so bili posojilni pogoji veliko ugodnejši, tudi stroje — imajo popolne linije za spravilo sena in silaže — so nabavili tedaj. Niti predstavljati pa si ne morejo, kaj bi bilo, če bi vse začeli znova. Malo močnejši traktor stane že več kot milijardo dinarjev, takega denarja pa kmet ob skromni akumulaciji že ne more več zbrati.

V isti vasi živijo Meničevi sorodniki, Martin in Jožica Menič. Martin je za delo na kmetiji zagrabil pred tremi leti, ko je prišel od vojakov. V hlevu ima sedaj 50 glav živine, večinoma redi teleta za agrokombinat, saj je izračunal, da se mu to še najbolj splača. A samo zato, ker vso krmo razen manjših količin pridelava doma. Za kilogram živage prirasta namreč porabi do 3,5 kilograma krmil in s ceno za ta prirast vseh stroškov ne bi pokrtil. »Rejo živine sem začel na priporočilo in pod strokovnim vodstvom inž. Bogoviča iz Agrokombinata. Reči moram, da je na začetku kazalo precej boljše, sedaj pa se razmere iz leta v leto bolj zaostrejuje. Cene reprodukcijskega materiala, strojev, gnojil in goriva gredo tudi za 100 odst. navzgor, cene mesa pa tem cenam ne sledijo. Seveda živimo, a kmet mora paziti na sleherni dinar, če pa bi izračunal vse vložene delo in stroške, potem prav gotovo ne bi prišel skozi,« pravi Martin Menič.

A naj bodo ekonomske razmere še tako zategle, človek mora živeti. Zato tudi Martin Menič načrtuje naprej. Števila živine v takih razmerah seveda ne bo povečal, ker je izračunal, da se mu ne izplača. Gradi pa novo hišo, z ženo Jožico, ki je prav tako zaposlena kot Jožetova žena, pa sedaj živita v garaži. Čez zimo bosta preživela pri sestri, hiša pa mora biti prihodno jesen nared za vselitev. A hiša ni edina naložba, ki se je loteva Martin, razširiti namerava tudi hlev, zgraditi še en talni silos, skratka, tudi on ves denar vlaga nazaj v kmetijstvo.

ŠTUDIJA O POMEBNOSTI ŽIVINOREJE

Kako pomembna je živinoreja za kmetijstvo v krški občini, kažejo tudi podatki iz študije inž. agr. Iva Bodorja, tehnologa za živinorejo v krškem Agrokombinatu. Po podatkih iz te študije znaša skupna vrednost živinorejske proizvodnje preko 173 milijard starih dinarjev, vse ostalo — krompir, pšenica, ribez, jagode, kumarice, grozdje, jabolka in breskve — pa okoli 60 milijard

starih dinarjev. Živinoreja vrednostno predstavlja domala 75 odst. blaga, ki ga odkupijo v Agrokombinatu od svojih kooperantov. Toda struktura kmetij v občini še zdaleč ni naklonjena intenzivni živinoreji. Največ je kmetij od 1 do 5 hektarov, kmetij z nad 10 hektari pa je komaj 10 odst., kar je veliko manj, kot znaša republiško poprečje. In samo te kmetije so primerne za proizvodnjo mleka in mesa, znano je namreč, da je za rejo ene krave potreben en hektar zemlje. Seveda je izhod v intenziviranju pridelave krme, toda večja pridelava trši ob prvo čer že pri umetnih gnojilih. Teh bodo kmetje uporabljali manj, kot bi bilo s tehnološkega stališča zaželeno, in pridelek krme bo zaradi tega manjši. Koruza, ki je tudi eno izmed pomembnih krmil, še zdaleč ne daje dovolj velikih hektarskih donosov. Vzrokov je več, predvsem pa so v pomankljivi agrotehnik, nestrokovni rabi herbicidov, izbiri, k vsemu skupaj pa prispeva svoje tudi brezperspektivnost kmetijstva.

PREVEČ OVIR

Pa vendar se v krškem Agrokombinatu še ne nameravajo odredi načrtom. Na ravninskih kmetijah se bodo usmerjali predvsem v pridelavo mleka. Na hribovitih kmetijah, kjer ugotavljajo, da še niso izkoristili vseh možnosti, pa bodo razvijali rejo plemenskih telic in mladega goveda. Doslej so že delovali v tej smeri in zgradili 70 hlevov za krave molznice in 80 hlevov za rejo mladega goveda. V ravnini bodo pridelali koruzo za siliranje in silažno koruzo, sejali travno deteljo, samo petina površin pa bo namenjena za poljedelstvo, pšenico, krompir, vrtnine. Predvsem pa bodo delovali v smeri, da se stevilo živine ne bi povečalo, ampak da se poveča intenzivnost priraje mesa in pridelave mleka. Vse to bodo kmetje lahko naredili v sodelovanju s stroko, ki natančno ve, kaj je potrebno narediti, a ves čas obstaja bojazen, ali bo moč načrte tudi uresničiti. Razkorak v cenah prav gotovo ne govori v prid večjemu zanimanju za rejo živine, tudi struktura kmetij ni najbolj prava, saj tudi pri nas že veljajo nemške norme, kjer se pridelava mleka izplača šele, ko je v hlevu po 15 krav. Sploh pa bo težko graditi nove hleve in nove silose, saj denarja za take načrte tudi ne bo dovolj.

Glede na vse to, da bi veljalo pritrlditi mnenju Alojza Meniča: »Tudi v kmetijstvu mora priti do selekcije. Kmet naj bo samo tisti, ki je za to sposoben, kdor pa ni sposoben delati na kmetiji, naj raje gre.« Seveda se bo taka selekcija lahko začela šele tedaj, ko bodo odpravljena v naši kmetijski politiki vsa tista bremena, ki kmeta tišče k tlom. Ovir pa je več kot dovolj in morda ni najhujša zemljiški maksimum, ampak bi sem lahko prišli tudi kreditno politiko, cene industrijskih proizvodov itd. JOŽE SIMČIČ

Od leve proti desni: Jožica Menič, dipl. inž. agr. Ivo Bodor in Martin Menič.

Alojz in Jože Menič

Zamejski Slovenci

»VSE KARTE SO TU, V ITALIJI«

Naključje je hotelo, da sem med oddihom v Vrsarju spoznal Jelko Gerbec, tržaško Slovenko, ki je bila kar tri mandate senatorka v italijanskem parlamentu. Ker je onorevole (častitljiva), kakor v Italiji titulirajo politike takega formata, redno obiskovala svojo sestro in hkrati mojo prijazno sosedo v kampu, ni bilo treba veliko besed, da sem se z Jelko Gerbec dogovoril za pogovor o življenju zamejskih Slovencev v Italiji, zlasti v luči prizadevanj za sprejetje zakona o globalni zaščiti slovenske manjšine.

• **Kaj vas je zaneslo v razburkane tokove političnega dogajanja? Od kdaj vaša zvestoba italijanski komunistični partiji?**

»Rojena sem v delavski družini v Barkovljah na Tržaškem in že zelo mlada sem se srečala s političnimi vprašanji, kajti tedaj je divjal fašizem in naša družina je bila zelo prizadeta. Še ne 15-letna, ko sem bila na učiteljski, sem se priključila ilegalnemu antifašističnemu gibanju. Oče je bil pek, a smo bili vseeno zelo lačni, saj 7 let ni dobil dela, ker se ni hotel vpisati v fašistično stranko in ni hotel spremljati priimka. Leta 1926 so fašisti s posebnim zakonom ukinili slovenske šole in začeli preganjati slovenske šolnike. Med vojno sem leta 1944 postala članica SKOJ, leta 1947 KP, leta 1953 pa članica CK KP STO (SVobodno tržaško ozemlje). Leta 1957 je KPO STO vstopila v KPI kot samostojna federacija. Nove meje so razkrale hiše, vrtove in dru-

žine. Po vojni sem še poučevala tudi v Dutovljah, ki so bile tedaj pod cono A.«

• **Funkcij, tudi zelo odgovornih, niste imeli ravno malo. Še zdaj ste članica izvršnega odbora federacije KPI tržaške pokrajine in deželnega odbora KPI za Furlanijo-Juljsko krajino. Zakaj menite, da ste se znašili leta 1976 prvič na kandidni listi KPI in bili zatem še dvakrat potrjeni na volitvah za parlament?**

»KPI edina resno podpira prizadevanja za globalni zakon. V prvem in zadnjem mandatu, ki mi je potekel približno pred 2 mesecema, sem bila v zanimivi komisiji za ustavna vprašanja, katere tajnica sem bila v zadnjem mandatu. Ta je veliko pozornosti posvečala tudi vprašanju Slovencev. Verjetno je bilo moje delo pozitivno ocenjeno, da sem bila večkrat potrjena, kajti ponavljanje mandata je v praksi le pri najozjem vodstvu partije. Tudi zdaj, ko nisem več v parlamentu, ni kaj dosti več časa in se nad tem niti ne pritožujem, ker moje politično delo ni le nekakšna rutinska zadeva, ampak je tudi rahla čustvena. Dokler se mi zdi, da lahko pomagam, ne kanim vreči puške v koruzo.«

• **Craxijevi socialisti niso naredili kakšnega odločilnega koraka v prid zamejskih Slovencev, ko so bili dovolj dolgo na krmilu vlade. Mnogi jim celo očitajo, da so začeli barantati s programskimi načeli, ko socialisti bolj razmišljajo o volilnem izidu kot pa o načelnih zadevah.**

»Zelo smo razočarani nad Craxijevo vlado. Uspelo nam je izboriti razpravo glede globalne zaščite v komisiji za ustavna vprašanja v senatu; uspelo nam je tudi sestaviti ožji odbor, ki je imel nalogo, da pripravi avdicije, da prisluhne vsem pristojnim organizacijam o slovenskem vprašanju. Mi bi v mojem 3., sicer pa skupno 9. mandatu, prav gotovo rešili vprašanje globalne zaščite, če bi bila vlada resnično pripravljena pomagati temu procesu, pomagati slovenski manjšini, če bi dovolila, da se zakon izdela. Zavlačevala je krščanska demokracija kot ena izmed petih komponent vlade, pa tudi drugi njeni tradicionalni zavezniki, in vlada kot taka je tudi zavlačevala.

Januarja 1985, ko smo bili v ugodnem trenutku, kar se tiče parlamentarne razprave, je Craxi v Beogradu obljubil, da bo vlada v roku 10 dni predložila zakonski

osnutek za globalno zaščito. Tako ne bi bilo potrebno naporno delo za poenotenje petih zakonskih osnutkov, ki so jih uradne stranke že predložile, in sicer KPI, PSI (socialisti), krščanska demokracija, neodvisna levica. Peti osnutek je predložila slovenska skupnost. To je stranka, ki obstaja na Tržaškem, v Furlaniji-Juljski krajini, to je stranka, ki nima svojih zastopnikov v rimskem parlamentu, a je tudi dobila podporo senatorjev drugih etničnih skupin. Čakali smo 10 dni, 10 tednov, 10 mesecev in še drugih deset in ta zakonski osnutek ni nikoli prišel na dan.«

• **Pa ste v senatu postavljali vprašanja, zakaj se vlada ne zgane?**

»Neštetokrat sem vprašala jaz in drugi iz moje skupine. Že kar prepirali smo se, večkrat na teden smo se oglašali. Tudi z ministri smo se pogovarjali, a so nam odvrnili, da je še veliko drugih vprašanj, da se je treba dogovoriti itd. V resnici je bil načrt ta, da zavlačujejo, kolikor je le mogoče. Res se je sicer v petstrankarski vladi težko dogovoriti, ker ima vsaka teh strank različno stališče do Slovencev. Socialistična stranka je predložila zakonski osnutek, ki je zelo podoben tistemu od KPI. V tržaških krogih smo močno sodelovali in tudi v okviru dežele Furlanije-Juljske krajine. Krščanska demokracija zagovarja neke vrste obrambo slovenske manjšine na Tržaškem in Goriškem, ne priznava pa Slovencev Videmske pokrajine, zato ni za globalno zaščito Slovencev v Italiji. Globalna zaščita pomeni zaščito celotne skupnosti, ki živi v Italiji. Druge tri vladne stranke zagovarjajo, še danes, da je treba ponotiti to, kar je do danes slovenska manjšina dosegla, da je treba pripraviti neke vrste notni zakon — testo unico (tako ga imenujejo), oziroma da ni treba nobenega novega zakona za slovensko manjšino. V tako močno razdeljeni skupini strank je nemogoče, da bi dobili enotno linijo, da bi mogli sestaviti enotno besedilo, ki naj bi ga predstavili kot vlada. Zato sem od vsega začetka s svojo skupino zagovarjala tezo, naj pustijo razpravo, da steče v parlamentu, senatu, ker tam gre na večino vsak del zakonskega osnutka. Ko gre na glasovanje, se lahko ustvari ena večina okoli enega, druga spet okoli drugega vprašanja, ampak tu je tudi parlament, ki odloča demokratično. Vlada se ne bo nikoli sporazumela, če je tako razdeljena in tudi razbila se ne bo. Kaj potemtakem lahko stori drugega, kot da zavlačuje in varuje svojo kožo?«

• **In kakšna je prihodnost slovenske manjšine v Italiji?**

»Vlada je po 3. in 6. členu italijanske ustave dolžna poskrbeti za etnične manjšine. Sklicujemo se tudi na nekatere mednarodne sporazume, kot je londonski in nazadnje ozimski, toda le po duhu, ne po črki. Vlada pravi, da se slovensko vprašanje lahko reši le v Trstu, mi pa pravimo, da je treba gledati stvari širše, globalno. Res pa je, da so vse karte tu, v Italiji.«

P. PERC

DIVJI PRAŠIČI, PREMOG IN VELIKO SAMOTE

Čedem je odročen hribovski zaselek na Gorjancih, kjer ga od vseh strani obdajajo gozdovi. Komaj pet hiš in, vendar je poln življenja, saj samo na eni kmetiji gospodarijo brez mladih. Dodaten dinar prinašajo k hiši zaposleni družinski člani. To jim je olajšala cesta, ki so jo dobili pred osmimi leti. Do takrat so iz doline lahko samo pešali ali se vozili z volovsko in konjsko vprego. Često jim je finančna krivica skupnost izidava vas, celali so jo vaščani, ki jo zdaj sami vzdržujejo.

Kmetovanje je naporno, ker si na hribovitem svetu ne morejo pomagati s stroji, razen tega vedno manj žanjejo, kot sejejo. Največja nadloga so divji prašiči in ta mesec se na vse načine trudijo, da bi obvarovali koruzo.

»Njive imamo ograjene z žico,« je dejal Jože Kovačič, »vendar to ni dovolj. V koruzi prižgemo zvečer vrtljivo luč na akumulator in še ogenj zakurimo v bližini. Vsako noč privežemo na njive tudi pse, da z lajejem oganjajo vsiljivce.«

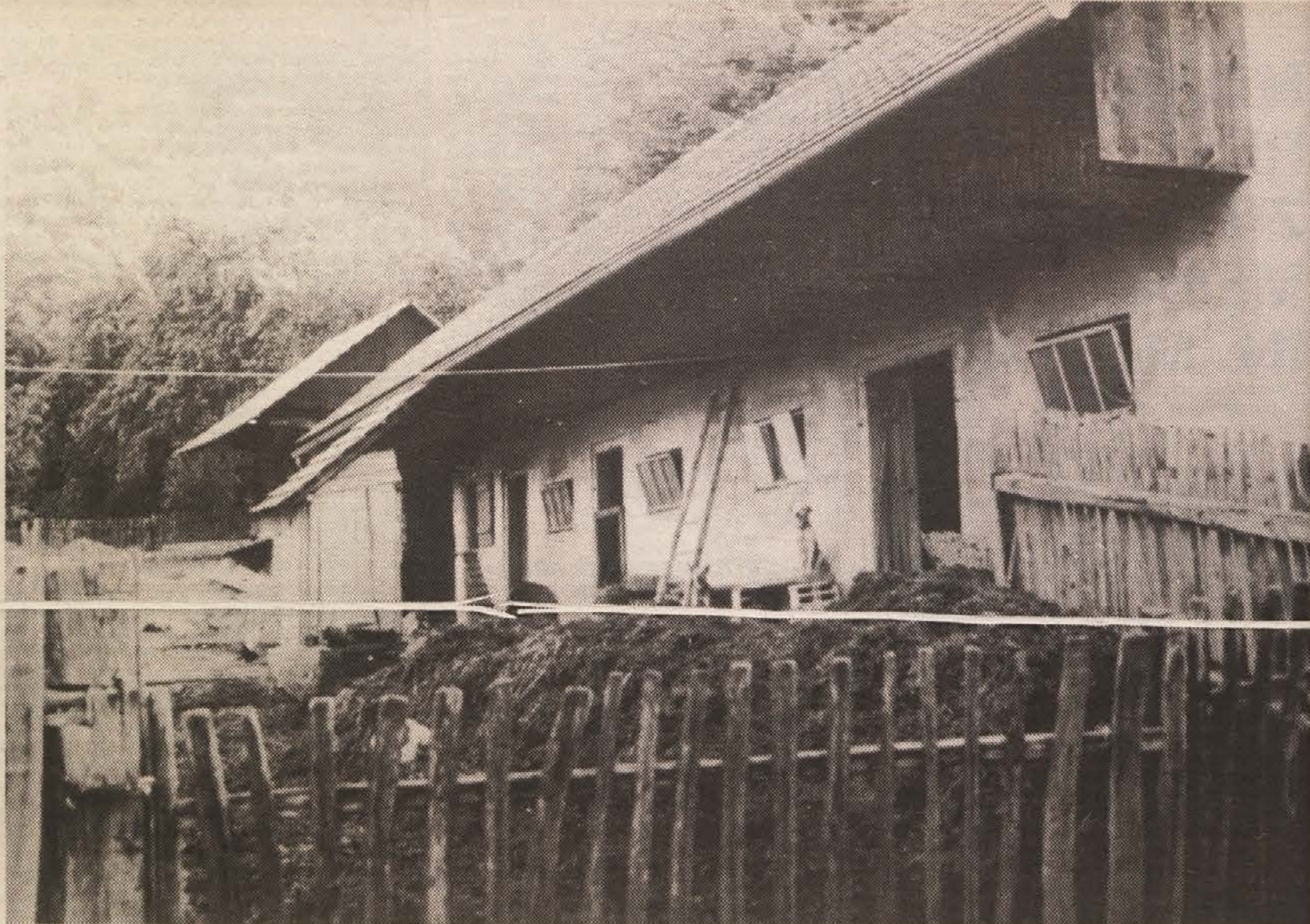
Vsaka hiša ima najmanj po dva psa, navadno pa tudi več. Kovačičeva mama skuha zanje vsak dan po deset litrov žgancev. Toda pred divjimi prašiči celo psi niso varni. Lovskega psa iz soseseke so pred leti tako ogrizli, da ran ne bi preživel, če ga ne bi odpeljali v veterinarsko bolnišnico v Zagreb, kjer so ga še dolgo zdravili. Zgodilo se je, da so privezanemu čuvaju na njivi prašiči pred nosom pojedli vso koruzo, ker so natanko vedeli, ko kod se lahko zaganja vanje na verigi. En sam pes se navadno ne počuti varnega, in če se utrga, zbeži domov. Tudi ljudje morajo biti previdni. Kovačič se spominja, da je eden od vaščanov ujel mladiča divje svinje in čeprav ga je takoj spustil, je prihrumela nadenj mati in predzrežji je komaj ušel na kopič.

Kovačičevi obdelujejo štiri hektare zemlje. Nekaj njiv imajo na srečo v dolini, da si pridelajo hrano za prašiče. Prideljo jih zase in za prodajo. Vinograd imajo skoraj šest kilometrov daleč v Piroškem vrhu. V hlevu redijo par volov, na dvorišču pa stoji še traktor. V okolici doma orjejo z volmi, spodaj v Krški vasi s traktorjem.

Sin, ki je zaposlen v Skopicah, pozimi s traktorjem pluje čisto in se z njim vozi tudi v službo. Mlada družina ima tri šolarje. Darko je v tretjem letniku strojne tehniške šole v Krškem in se z mopedom vozi devet kilometrov do Krške vasi, od tam naprej pa z avtobusom. Marjan obiskuje prvi letnik poklicne šole za avtomehanike v Novem mestu, kjer stanuje v internatu. Najmlajša, Mateja, je še osnovnošolka, vsako jutro pešachi do Izvira in tam počaka na šolski avtobus, s katerim se odpelje v Cerklje.

Mladi prebivalci Čedma so zelo navezani na rojstno vas. Devetnajstletna Sonja Gramc, ki je končala gostinško šolo in je zaposlena v čateškem motelu kot kuharica, bi svoj domači kraj najbolj pogrešala čez poletje. Dela je res veliko, pa vseeno je lepo. Ko bodo dokončali novo hišo, bo dom še privlačnejši, ker bodo imeli več udobja. Sonjina sestra je v gostinski šoli v Ljubljani in bo natakara. Brata sta še mlajša. Toni obiskuje šesti razred osnovne šole, Boris je še doma; star je komaj štiri leta in pol. Odkar imajo cesto, je pozimi lažje šolarjem in zaposlenim, saj je vedno pravočasno splužena.

Prebivalci Čedma se živijo večinoma iz gozda. Tudi pri Gramčevih dobijo največ denarja s prodajo lesa. Imajo 17 hektarov zemlje z gozdom vred. Nekaj njiv so opustili zaradi divjih prašičev, ker so jim požrli preveč pridelka. Celo koruzo v neposredni bližini hiše ni varna pred njimi, zato vsak večer privežejo na njivo dva psa. Zraven je tudi stojišče za lovce, vendar takrat, ko čakajo, prašičev navadno ni blizu. Pridelke varujejo tudi ta-

Gramčev hlev. V njem vedno redijo par volov, ker brez njih ne bi mogli obdelati svojih hribovitih njiv.

ko, da na žico, s katero je ograjena koruzo, zvečer priključijo električnega pastirja.

Gramčevi obdelujejo nekatere njive tudi s traktorjem, vendar ne bi mogli biti brez volov. Ajdo in koruzo meljejo doma, pšenico za belo moko pa vozijo v mihalovski mlin. Razen lesa prodajajo še grozdje, vino in ajdovo moko, včasih pa so za prodajo delali tudi sir.

Pred leti so si zgradili nov hlev, za katerega pravijo sosedje, da stoji na premogu. Sonja je povedala, da so ga takrat nakopali za velik voz, ko so delali temelje.

Nanj so naleteli takoj pod vrhno plastjo zemlje. Tudi letos so ga nekaj razkrili, ko so napeljevali vodovod. Z bratom Tonijem sta me peljala do jarka za hlevom in takoj postregla z dokazi. Kosi rjavega premoga še vedno ležijo tam. Premog je bil sprva pomešan z zemljo, vendar ga je med tem dež že spral. Ko se na soncu posuši, je odličen za kurjavo. Sonjin stari oče ga je uporabljal za kuhanje žganja in se je zelo pohvalil z njim. Ni mu bilo treba tako pogosto nalagati, ker je dolgo gorel.

Premog na Čedmu ni novost. Jože Kovačič ve povedati, da so ga odkrili že pred vojno. Pisali so leto 1928, ko so prišli v vas pravi rudarji. V hrib so izvrtali štirideset metrov dolg vodoraven rov in štiri metre globok jašek. Od takrat naprej Gramčeva njiva spreminja površino. Premog, ki so ga nakopali, so pustili vaščanom kot plačilo za poti, uničene v neurju. Rudarji so pobrali šila in kopita in se niso več vrnili. Najbrž so bile zaloge premajhne, da bi se povrnila kaka večja nalozba. Razen tega ni bilo ceste in prevoz z vprego bi bil predrag. Domačini se za premog ne zanimajo, ker so obdani z gozdovi in zato dobro preskrbljeni s kurjavo. Zvedeli pa so, da bodo oktobra letos prišli tja gor geologi in da bodo delali poskusne vrtnice. Nekateri mislijo, da bodo vrtali za vodo, vendar bodo vseeno lahko povedali, kakšno bogastvo skriva ta del gorjanskega sveta.

Vas Čedem je bila med zadnjo vojno hrvaška. Ljudje so preživljali hude čase, saj so živeli na tromeji in gospodarji so se kar menjavali. Prihajali so ustaši, Italijani, Nemci in partizani. Ljudje so veliko pomagali partizanom, čeprav včasih sami niso imeli kaj jesti. Kovačičevi se spominjajo, da so jim Nemci nekoč odpeljali vso živino, prašiča pa so ustrelili kar na dvorišču. Ob koncu vojne so imeli prazne hleve in svinjake, zato si dolgo niso opomogli. Gospodar je med vojno izgubil osemnajstletnega brata, ko je z Ivanom Zorkom iz sosednje Kamenice poskušal narediti prehod za partizane pod bodečo žico. Naletela sta na mino in oba obležala mrtva. Mine so zahtevale žrtve še po osvoboditvi. Jožetov nečak je bil takrat še šolar, komaj deset let star, ko je v gozdu odkril granatino in se z njo igral. Bil je ob oko in nogo, a je ostal vsaj živ. Izučil se je za finomehanika in zdaj dela v Novem mestu. Kovačič starejši pa je lani našel v gozdu 50 kilogramov težko protitankovsko mino in takoj poskrbel, da so jo uničili. Za sina, ki dela v Skopicah, so doma tudi stalno v skrbeh, saj ima v obratu podjetja Kamnik vsak dan opravka z razstrelivom. Toda neko od hiše mora biti zaposlen, drugače ne bi mogli napredovati in vsaj približno tako živeti kot v dolini. Imajo lepo hišo, v kateri so pustili toliko žuljev, da je mladi ne želijo zapustiti, vsaj ne vsi.

J. TEPPEY

Sonja in Toni Gramc s kosom premoga, na katerega so naleteli letos med kopianjem vodovodnega jarka.

Jože Kovačič: »Divji prašiči nam vsako leto znova pospravijo nekaj letine.«

Ustvarjalnost

PONOVRNO FOTO- GRAFSKO SREDIŠČE

kluba, katerega člani in sodelavci so znani v dolenjski metropoli pritegnili ne samo redne razstave domačih in tujih fotografskih ustvarjalcev, marveč tudi republiško delovno srečanje fotografov, ki ga poznamo pod nazivom Fotografska delavnica.

Prva je bila v Novem mestu že lansko jesen. Dejstvo, da jo je od vseh mest dobilo prav Novo mesto, je dovolj zgovorno. Naš kraj se je s svojo fotografsko dejavnostjo toliko uveljavil, da so mu zaupali organizacijo prve fotografske delavnice. Pravzaprav ni pošteno pisati kar o Novem mestu v celoti, saj za živahno fotografsko dejavnostjo stoji predvsem peščica zagretilih posameznikov, ki jim pri organiziranju fotografske delavnice priskočijo na pomoč razumevajoči novomeški ZKO in ZOTK ter nekaj organizacij združenega dela (Tiskarna, novomeška enota Ljubljanske banke, Novoles, Krka, Iskra). Levji delež pa seveda nosi Fotogalerija pod vodstvom Bojana Radoviča. S svojo redno razstavno dejavnostjo predstavlja danes edini razstavni prostor v Sloveniji, kjer teče neprekinjeno predstavljanje fotografskih ustvarjalcev, domačih in tujih, predvsem pa tistih, katerih kvaliteta ni več vprašljiva in je priznana v širšem jugoslovanskem ali celo mednarodnem prostoru. Fotografska delavnica je v nekem pogledu potrditev in priznanje uspešnosti kluba in Fotogalerije.

»Lanska fotografska delavnica je lepo uspela in imela dober odziv,« pravi Bojan Radovič. »Pri organiziranju prve pa smo dobili tudi nekaj izkušenj, kako bolje speljati drugo srečanje. Izkazalo se je, da je najbolje, ako srečanje posvetimo eni sami temi, da se razgovori ne izgubljajo v iskanju osnovnih definicij in ne skrenejo na preveč različnih poti. Tokrat bomo imeli kot temo avtoportret v fotografiji. Predavali bodo priznani strokovnjaki, sodelovali pa bodo tudi fotografi, ki bodo osvetlili praktične plati problematike. Med predavatelji so Luc Menaše, Sava Stepanov, Cene Avguštin in Stane Bernik, od fotografov pa omenimo Aljančiča, Kerblerja, Kolaso, Dabaca in Viranta, posebej pa še Lada Jakša, ki bo predstavil svoj multimedijijski projekt.«

Vse tri dneve, to je od tega petka do nedelje, ko bo delovala fotografska delavnica v prostorih hotela Metropol, bo potekala tudi živahna razstavna sejanost. V razstavnem prostoru gostilne Pri slonu bo Bojan Radovič razstavil svojo fotografsko kolekcijo Tunizija, v Fotogaleriji pa bodo ob prisotnosti avtorja odpri razstavo Dvoplastov španskega fotografa Rafaela Navarre. Žal je predvidena razstava v spodnjih prostorih Dolenjske galerije odpadla. Lani se je Dolenjska galerija vključila v dogajanja ob fotografski delavnici, letos pa je brez razumljivega pojasnila odpovedala načrtovano

sodelovanje in tako pokazala nesprijemljivo nerazumevanje za nedvomno pomembno dogajanje v Novem mestu.

Omeniti velja, da bo v času fotografske delavnice izšla tudi tematska številka revije Odsevi, ki bo posvečena fotografiji.

Čeprav je po šele dveh fotografskih delavnicah težko govoriti o tradiciji, pa organizatorji razmišljajo o nji. Njihovi načrti so ambiciozni, pestri in zasnovani daleč naprej. Zavedajo pa se, da bo treba nekatere vrtnice potreben denar. Razmišljajo o močnejšem pokrovitelju, ki bi jim omogočil pripravo rastrov za bodočo monografijo, v katero bi zajeli utrip vsega fotografskega bogastva, ki se je in se bo v naslednjih letih pretočilo skozi novomeške razstavne prostore. S takšnim prikazom bi se prav otipljivo potrdil središčni položaj Novega mesta vsaj v eni kulturni dejavnosti. Sponzor pa bi gradivo lahko uporabil za kvaliteten koledar ali kaj podobnega.

»Ob tej priložnosti moram posebej opozoriti na neurejeni položaj Fotogalerije,« poudarja Bojan Radovič. »Zdajšnja dva prostora, večji razstavni in manjši, kjer imamo shranjeno gradivo in ostale reči, sta pač tisto najmanj, kar moramo imeti stalno na voljo, če naj še naprej uspešno vodimo razstavno dejavnost. Z izgubo malega prostora bi bilo naše delovanje močno ogroženo in oteženo. Upamo, da na to pri uredjanju položaja Doma kulture ne bomo spregledali.«

Lahko pa se zatakne tudi pri bodočih fotografskih delavnicah. Tisti hip, ko bodo v program delavnic vključili tudi praktično delo, bo srečanje moralo prevzeti kakšno drugo mesto. Novomeški Foto-kino klub pač ne premore dovolj in zadosti kvalitetne opreme. Prizadevnost in domiselnost sta morda dovolj za zagotavljanje pogojev dela »teoretičnih« fotografskih delavnic, opreme pa ne moreta narediti. Prej ali slej bo treba potipati tudi v to smer, če naj bi Novo mesto tudi v ustvarjalnem pogledu nekaj pomenilo.

M. MARKELJ

HALŠTATSKA KNEŽEVINA V NOVEM MESTU

Vsakokratno arheološko izkopavanje v Novem mestu prinaša ne samo nova spoznanja iz naše prazgodovine, temveč tudi dragocene najdbe, ki bogatijo kulturno dediščino tega kraja. Letos poleti smo pri raziskovanju ene mestu prihajajoče gomile na Kapiteljski njivi v Novem mestu našli eno od mnogih prazgodovinskih grobov, ki je živel na začetku starejše železne dobe na Dolenjskem, pred približno 2.700 leti. Ker je bilo v Novem mestu doslej odkritih že več halštatskih knežjih grobov, si oglejmo čas in razmere v starejši železni dobi, ko so

živeli, vladali in poveljevali v naših krajih ti prazgodovinski aristokrati.

Starejša železna doba ali halštatsko obdobje, ki je pri nas trajalo med leti 750 in 300 pred našim štetjem, je na Dolenjskem zapustilo izjemno bogato dediščino, ki je v evropskih strokovnih krogih že dobrih sto let znana kot »dolenjska skupina« halštatske kulture. Dolenjska je bila že v 8. stoletju pred n. št. gosto naseljena, kultivirana in bogata dežela sposobnih in ustvarjalnih ljudi. Takratni prebivalci Dolenjske so bili Iliri in njim sorodna plemena, svoja značilna prebivališča so si zgradili za močno utrjenimi naselji na strateških višinah-gradiščih, mrtve pa so pokopavali z osebno opremo in pogrebni darovi vred v velikih zemljenih gomilah. Desetine prazgodovinskih gradišč in stotine halštatskih gomil na Dolenjskem so ostaline davnih naseljencev

naše ožje domovine. Od Litije do Vinice in od Molnika pred vrati Ljubljane do Velikih Malenc v Posavju so še vidni dokazi njihovega ustvarjalnega dela. Že na začetku halštatskega obdobja, ob koncu 8. stoletja pred n. št., je bila tedanja družba močno razslojena in razdeljena na več socialnih »razredov«, kot bi rekli v sodobnem jeziku. To veliko socialno diferenciacijo razberemo iz pridatkov v grobovih halštatskih ljudi, ki odražajo družbeni položaj pokopanih oseb, podobno kot danes. Reprezentanti halštatske kulture in omike so bili pripadniki vojaške aristokracije, ki bi jih do neke mere lahko primerjali s srednjeveškimi plemiči. Razlike v materialni zapuščini pokopanih oseb so zelo velike: od grobov brez vsakršnih pridatkov in opreme do bogato opremljenih grobov aristokratov. Najbogatejši med njimi so bili nedvomno nosilci oblasti in vojaški poveljniki. Te izjemno bogate grobove halštatskih odličnikov označujemo kot knežje grobove.

PRAZGODOVINSKI ARISTOKRATI

Z izrazom »knežji grob« poimenujemo zelo bogato opremljene prazgodovinske grobove, za katere domnevamo, da so v njih bile pokopane osebe najvišjega družbenega sloja tedanjega časa: vladajoči oblastniki ali knezi. Za halštatski knežji grob so značilne naslednje sestavine: nadpovprečno bogata oprema, reprezentativna garnitura orožja, razkošna noša, dragoceno pivsko posodje in pokop konja ali pa samo priložena oprema za jezdnega konja. Med knežje grobove štejemo tako moške kot tudi ženske grobove. Za moške grobove je značilno orožje in jezdnj konj, za ženske grobove pa je značilno veliko nakita iz različnih materialov. Odlične osebe so bile pokopane v leseni krsti,

njihove grobne jame so večkrat obdali in pokrili s kamenjem.

Pridatki v knežjih grobovih so vedno številni in iz dragocenih materialov: bron, jantar, zlato, steklena pasta, redko srebro. Okrasne dele noše in nakit najdemo v grobu funkcionalno razporejene na telesu tam, kjer so ga za življenja nosili, orožje je položeno ob strani pokojnika, obredne posode s hrano in pijačo pa so položili k nogam pokopane osebe. Zaponke — fibule, okrasne igle, ogrlice, zapestnice in nanožnice (te nosijo samo ženske) ter kovinske garniture za pas so deli svečane noše odličnih oseb. K oborožitvi davnih knezov sodi: meč ali bodalo, bronast prsni oklep, ščit, bronasta čelada, več sulic, bojna sekira in nož. Meč, prsni oklep in čelada so najbolj reprezentativna in vidna znamenja dostojanstva ali statusni simboli halštatskih

aristokratov na Dolenjskem. Čelade so bile narejene iz bron, domiselno oblikovane, večkrat okrašene z drobnim ornamentom in z mogočno perjanico na temenu. V skladu z modo in načinom bojevanja se je oblika čelade v starejši železni dobi večkrat menjala. Najstarejša je skledasta čelada, sledi ji sestavljena čelada, tej dvogrebenasta čelada in nazadnje čelada negovskega tipa.

Posode v grobovih halštatskih aristokratov so pogosto izdelane iz bronaste pločevine: s figurami okrašene in neokrašene vedrice-situle, narebrne ciste, trinožni in ročajasti kotlički ter bronaste skodelice. Med lončeni posodami, ki so tudi za današnji okus zelo privlačnih oblik, so okrašene z geometrijskimi motivi, rdeče in črno pobarvane, je najti tudi uvoženo keramiko iz Apulije. V ženskih knežjih grobovih je obilica bronastega nakita, zelo dolge ogrlice iz stotin jantarnih in raznobarnih steklenih jagod ter nakit, izdelan iz tanke zlate pločevine in s finim okrasjem. Zlat nakit se najde samo v ženskih grobovih. Jezdnega konja so v moškem grobu pokopali bodisi celega ali pa so v grobu položili samo glavo ubitega konja. Opremo za konja: oglavje in uzdo, so mrtvemu jezdecu položili ob strani.

PET HALŠTATSKIH KNEZOV

Doslej je bilo v Novem mestu odkritih že pet takih halštatskih grobov, ki jih prištevamo med knežje. Prvi knežji grob v Novem mestu je odkril dr. Valter Smid že pred osemdesetimi leti. O najdbi je zapisano takole: »Spomladi leta 1905 je dal ciganom kmet Peter Maleček iz Kandije pri Novem mestu od kamenja otrebiti nekoliko vzvišeno mesto na svoji, deset minut iz Novega mesta oddaljeni njivi, na katero je plug pri oranju vedno zadeval. Ko so že skoraj odstranili precej pravilno naložen kup kamenja, so naleteli delavci na bronaste predmete in železne sulice. Oglede najdišča je potrdil, da imamo pred sabo z oranjem že močno znizano gomilo, ki je bila v naslednji jeseni popolnoma odkrita.« V gomili so našli grob moža z bojno opremo, bronasto situlo in narebrno cisto, okostje konja in lepo okrašeno bronasto oglavje za konja.

Naslednji halštatski knežji grob so odkrili po naključju pri ravnanju zemljišča za ureditev športnega stadiona na severni strani današnje Kristanove ceste v Kandiji leta 1939. V grobu so našli znameniti prsni oklep iz bronaste pločevine, okovje za ščit, dele čelade, konjsko uzdo in več lončenih posod. Najdbe je rešil pred uničenjem in shranil za novomeško muzejsko zbirko prof. Janko Jarc. Tretji grob ilirskega velikaša so odkrili

dve leti kasneje, poleti 1941, ko so ponovno širili in ravnali stadion v Kandiji; takrat so našli v gomili s knežjim oklepom nove bogate najdbe iz drugega groba, med njimi še vedno edinstveni bronasti trinožni kotliček, ki je služil kot daritvena posoda. Takratno izkopavanje je vodil dr. Rajko Ložar iz Ljubljane.

Leta 1968 smo v Kandiji na nekdanjih Znančevih njivah odkrili najbogatejši knežji grob, ki je poleg popolne bojne opreme s čelado vred vseboval tudi tri bronaste posode, veliko nakita, lončene posode in konjsko opremo. To je bil grob zadnjega halštatskega kneza v Novem mestu, ki so ga pokopali skupaj z jezdnim konjem v 4. stoletju pred n. št. Z njim se je končala dolga vrsta prazgodovinskih knezov, ki so vladali v Novem mestu v stoletjih pred našim štetjem.

Letos avgusta pa smo pri raziskovanju velike gomile na Kapiteljski njivi odkrili najstarejši knežji grob na novomeškem področju, ki je tudi med najstarejšimi halštatskimi odličniki v Sloveniji. Tega moža, ki so ga pokopali ob koncu 8. stoletja pred n. št., so položili k večnemu počitku v polni bojni opremi, ki jo sestavljajo: bronasta čelada skledastega tipa, bronasta sekira, zakrivljen kratek meč-mahaira (podoben je turškemu jatanaganu), dve železni sulici in okovje za ščit. V grobu so mu položili še opremo za jezdnega konja, dve izredno dolgi bronasti igli (za spenjanje obleke in kot okras), bronast prstan in tri lončene posode. Zaradi pomembnosti in dragocenosti bodo najdbe iz tega groba restavrirali v slovitih delavnicah Centralnega muzeja v Mainzu.

Več kot tri tisoč let je minilo, odkar so pokopali kneza z zakrivljenim mečem na Kapiteljski njivi in onega s sulicami v Kandiji. Vmes pa je bila vrsta vladajočih aristokratov, ki so načelovali novomeški knezevini s sedežem na utrjenem Marofu. Letošnje arheološko odkritje je spet pokazalo, da je bilo Novo mesto v starejši železni dobi, od 8. do 4. stoletja pred n. št., važno središče halštatske kulture na Dolenjskem, sedež halštatskih knezov, ki so vladali v novomeški kotlini in na njenem obrobju. Njihovi najbližji aristokratski sosedi so prebivali in gospodovali na Vinjem vrhu, v Brezju pri Trebelnem in na Cvingarju nad Dolenjskimi Toplicami. Temelji njihovega gospodarskega blagostanja in posredno politične moči so bili: pridobivanje železa, izdelovanje železnega orožja in orodja, bronastega nakita in steklenih jagod, zelo verjetno pa tudi živinoreja. V grobovih odkrite lončene opreme pa izpričujejo odlično znanje in oblikovanje tedanjih lončarjev.

TONE KNEZ

Pogled na odkopani knežji grob na Kapiteljski njivi.

Detalji knežjega groba z lobanjo, čelado in mečem.

Zakrivljen bronast meč — mahaira iz knežjega groba.

Načrti

AJDOVSKI GRADEC POSTAJA ARHEOLOŠKI PARK

Ajdovski gradec na Vranju pri Sevnici je ena od številnih poznoanatičnih naselbin, ki so bile odkrite v zadnjem času. Gre za naselbino iz 5. stoletja našega štetja, ki je nastala okrog družine cerkva. V njej so prebivali ljudje v nemirnem času preseljevanja ljudstev, ko je bila mejna črta Ren—Donava opuščena (v sevniškem primeru donavska) in ko je vojaška in politična organizacija propadla, cerkev, ki se je takrat razvijala, pa je edina ohranila povezovalno vlogo. Ajdovski gradec je eden najstarejših takih spomenikov, najdišč; odkrit je bil povsem slučajno leta 1811, večja izkopavanja so bila potem med leti 1901 do 1905, v zadnjem času pa od leta 1970 do lani. Arheološke raziskave je vodil Narodni muzej v Ljubljani, v začetku skupaj z univerzo iz Muenchna. Večji del raziskav je potekal pod vodstvom dr. Petra Petruja, po njegovi smrti pa so delo nadaljevali njegovi mlajši sodelavci. Med temi je Sevnicanom in strokovnjakom najbolj znan dr. Timotej Knific z ljubljanske Filozofske fakultete.

»Odkriti so trije sklopi izkopanih, in sicer najprej družina cerkva, vodni zbiralnik stanovanjske hiše oziroma del obzidja s stolpom. Odkrito pa je bilo, seveda pod naselbino, »extra muros« tudi grobišče. Vsi ti objekti predstavljajo najboljše raziskano naselbino iz tega časa v Sloveniji. Podobna naselbina, tudi dobro raziskana, je Rifnik pri Šenturju, ena najvišje ležečih pa je Ajdna nad Potoki na Gorenjskem (1.048 metrov). Po načrtih iz leta 1974 naj bi na Ajdovskem gradu uredili arheološki park, nekaj, kar bi bilo pristopno in z razlagalnimi tablamami razumljivo vsakemu obiskovalcu, nekaj, kar bi se ujemalo s kulturno dediščino in z zelo zanimivim naravnim okoljem. Podrobnejše razlage pa naj bi obiskovalec dobil na sevniškem gradu, kjer bi

pripravili razstavo vseh izkopanih predmetov z načrti, dokumentacijo ter zgodovinskim in arheološkim pogledom na naselbino. Zdaj sta odkriti dve tretjini naselbine, letos pa smo se lotili pozidave odkritih objektov. Mislim, da bomo letos ta dela večidel končali. Če nam bodo vse stvari naklonjene, bi potem opravili še manjše raziskave med posameznimi objekti, da bi se vednost o naselbini stalno večala, ne pa da bi spomenik ponovno preraslo trnje, podrast, tako kot je bilo pred leti.« strne razmišljanje dr. Knific.

Če so bile v začetku, 1970, in 1971. leta pa še kasneje, presenečenje ne ena, ampak kar tri cerkve — zato jih imenujejo kar družina cerkva — s krstilnico, je bil v drugi fazi presenečenje vodni zbiralnik. Ta je bil izredno velik, saj je držal kar 120.000 litrov vode. Ko so ga odkrili, je bil do polovice napolnjen z vodo in v njej so se ohranili les od konstrukcije, vretenca, škripčevja, leseni deli, skodele strehe, vedrice in tramovi. Vse to je bilo deloma ožgano, propadlo, a se je toliko ohranilo, da je bilo povsem spoznavno. V tretji fazi pa je bil za arheologe zanimiv nekakšen življenjski utrip vsake hiše posebej. To so predvsem stanovanjske hiše. O stanovanjih nasploh pa govore žrmlje, ročni kamniti mlin in določeni deli posodja za gospodinjinske potrebe.

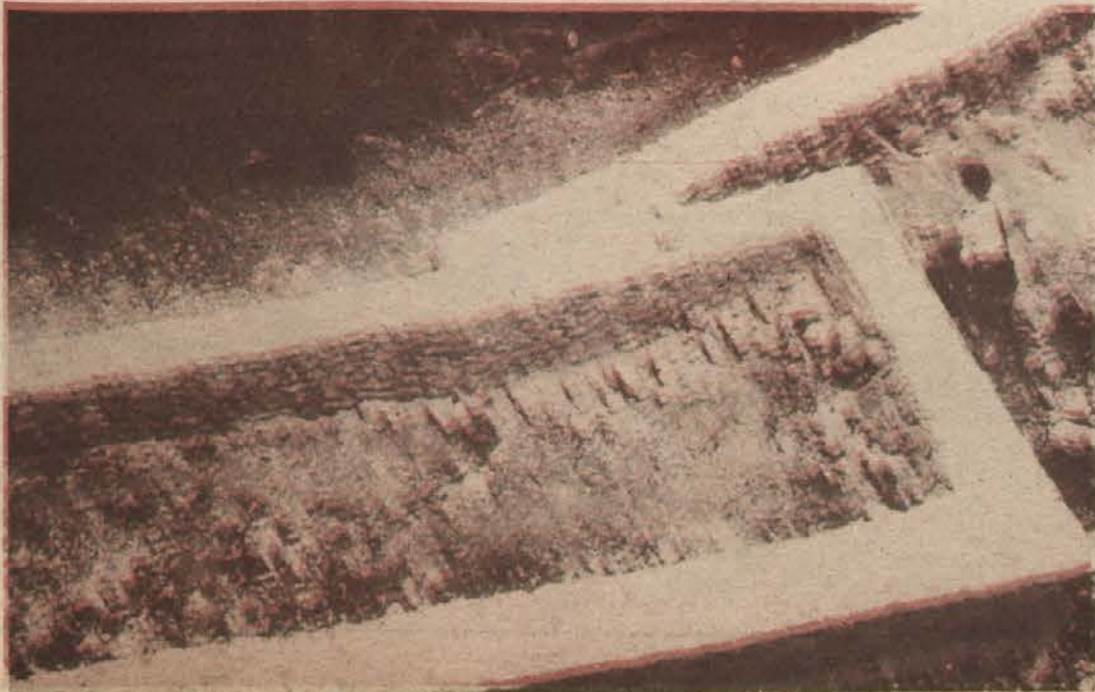
»Tako je na primer ob sami cerkvi največja hiša — dr. Petru jo je imenoval episkopij — imela tri prostore in

v njej so bile najlepše najdbe: Luna — utež, bronasti pladenj, srebrna igla in posodje, ki je redko, prišlo naj bi tja iz langobardske Panonije. Pri tej hiši je imel človek občutek, da gre za razkošno predstavnisko hišo, in to še preden smo pri izkopu okolice našli krasno zaponko v obliki križa. Ta zaponka pričča, da je v hiši bival dostojanstvenik, saj je zelo redka. Podobno so našli še na dveh mestih, in sicer v Siscii (Sisku) in Kninu, kjer sta bili pomembni središči tega časa. Stavbe spodaj, ki so jih odkopali med letom 1901 in 1905 in kjer so odkrili tri tehtnice in kup druge opreme, so označili kot zakladno najdbo. Kasneje se je izkazalo, da je vse to inventar neke hiše, kjer so se na veliko ukvarjali s tehtanjem. Čemu je to tehtanje služilo, je vprašanje. Lahko so pobirali dajatve — konec koncev gre za cerkveno središče daleč naokrog — lahko so trgovali.

Nižje spodaj, na vzhodnem bregu, pa je sodelavka Jana Horvatova izkopala zanimivo hišo, v kateri je našla veliko obrtniškega orodja. V naselbini smo velikokrat našli rožene glavnike. V tej hiši smo odkrili tudi jelenji rog, iz kakršnih so izdelovali take glavnike. Preden pa rečemo, da gre za hišo, v kateri je stanoval glavnikar, bo treba še kaj raziskati. Bilo je še ogromno drugega orodja. Besedo ogromno je treba jemati z arheološkimi merili: ogromno je, če imaš deset kosov tega orodja, in toliko ga je bilo v tej hiši,« pripoveduje docent Knific.

Arheološki park, ki nastaja po zamislih iz člena 1974, naj bi pokazal predvsem okolje, v katerem je ta naselbina nastala. Zato naj bi bil v skladu z naravo v redko poseljenem predelu sevniške občine. Ajdovski gradec obdajajo manjši zaselki in vasi: na zahodu Zabajek, na vzhodu pa vinorodni Podvrh, Trnovec. Lepoto tega območja dopolnjujejo še Miški vrh in polja v vznožju naselbine na Vranju. Arheološki park, obdan z zelenjem, naj bi postal prijetna izletniška točka, kjer bi se obiskovalec naužil miru in lepega razgleda, hkrati pa bi spoznal življenje pred približno poldrugim tisočletjem. Nepremišljena posodobitev kmetij bi utegnila zasekati rane etnološkimi posebnostim domačij, zidanic, čeprav bi bilo za obiskovalce Ajdovskega gradca dobro, če bi naleteli ne le na odprta vrata, ampak tudi kakšen bokal osvežilne kapljice. Korist bi bila obojestranska. In končno bi kazalo pripraviti veliko razstavo, kjer bi bili osrednji eksponat vodni zbiralnik in konzervirani deli lesa. »To je evropska, enciklopedična najdba. Kar si drugi domišljajo, je tukaj dejansko predstavljeno, stoji,« pravi Timotej Knific in pohvali veliko razumevanje Sevnice, posebno kulturne skupnosti, ki zagotavlja večino denarja za pozidavo (to vodi dr. Iva Curk z zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine). Sonja Petru, Eva Kocuvan in Polona Bitenc pa so imena strokovnjakov, ki jih Sevnici tudi hvaležno omenjajo.

P. PERC

TELOVADNICE DELAVCEM

Skupna kondicija je vedno pogostejše geslo v ameriških revijah, ki ljudi poučujejo o koristnosti gibalne dejavnosti za splošno zdravje in večjo storilnost pri delu. Geslo meri na podjetja, ki vsem svojim delavcem nudijo brezplačno možnost za vadbo v lastnih objektih, namenjenih aktivnemu oddihu med delovnim časom.

Industrijski velikani, kakršni so General Electric (16.000 zaposlenih), Texas Instruments (20.000) in glavni štab Coca-Cole na svetu v Atlanti (3000), ponujajo svojim uslužbencem telovadnice z napravami za vadbo aerobne vzdržljivosti, s prostori za vadbo moči, igrišča za igre z žogo in zdravstvena središča. Seveda ne gre brez osnovnega: slačilnic in prh.

Tako razvijanje uslužbencev upravičujejo z dognanji, da je zdrav uslužbenec produktivnejši in da tako lažje je nováčijo in usposablja osebje. Kaj je torej z zadevo, ki, kot je že običajno, iz Amerike sili tudi v Evropo? David Hughes, upravnik športne dvorane, ki jo njegovo podjetje Orion Sports Services vodi za Rank Xerox v Londonu, sicer pravi, da še ne. Rank Xerox velja za vzornega delodajalca, ker svojim uslužbencem nudi več kot večina drugih družb. Nič kolikokrat jih obiščejo predstavniki drugih podjetij in si ogledujejo telovadnico in ob njej zgrajeno zdravstveno in fizioterapevtsko središče. »Pridejo in vseč jim je, kar vidijo, potem pa ne storijo ničesar.« pravi Hughes, »zato, ker so stroški takojšnji, koristi pa šele v prihodnosti.«

Telovadnico Rank Xeroxa je pred 13 leti zasnoval avtor knjige Super Fit for Business Gerry Rickards skupaj z enim od Xeroxovih direktorjev Grahamom Pricom. Najprej je bila dvorana odprta le za ožji krog uprave kot sredstvo za lajšanje stresa in vadbeni prostor, ki so ga lahko izkoriščali kadarkoli med svojim napetim delovnim dnevom. Pred petimi leti so objekt odprli vsem uslužbencem in zdaj jih od 550 redno vadi kar 400. David vsak dan nadzira okrog 100 treningov in vsak uporabnik ima lasten vadbeni program izdelan glede na zdravstveno stanje in kondicijsko pripravljenost, kar oboje ugotavlja Xeroxov zdravnik. Osebnosti programi vadbe se ravna po običajnem vzorcu ogrevanja, razgibanja sklepov in raztezanja mišic in aerobne vadbe, kot sta tek po tekoči preprogi ali veslanje. Zadnji del, krožno vadbo na posebni napravi, trenaržerju, sklonejo z iztekanjem. V bližnjem parku pogosto tečejo po 5 km dolgi progi, še posebej, ko se bliža tekmovalje med podjetji.

David Hughes ima poleg tega, da je fizioterapevt, tudi diplomiro iz športne znanosti. Prepričan je, da športni kompleks, kakršen je Xeroxov, potrebuje polno zaposlenega direktorja. Ne gre le za varnost ljudi pri tem, ko uporabljajo opremo, ki je niso vajeni, ali za to, da reaktivcem preprečijo, da bi prezgodaj poskušali doseči preveč. Sebe vidi tudi v vlogi spodbujevalca. »Večina ljudi potrebuje pomoč, zlasti na začetku. Tiste, ki že redno vadijo, od časa do časa merimo in spremljamo njihov napredek. Ko ljudje na primer vidijo, da se jim znižuje krvni pritisk, spoznajo koristnost svojega

početja in ostanejo pri nas. Osip je majhen — znaša manj kot 1 odstotek.«

Medtem, ko tajnice in uradniki običajno prihajajo ob točno določenem času — v času kosila — direktorje spodbujamo, da prihajajo kadarkoli in zlasti, ko doživljajo psihične obremenitve. David pri merjenju krvnega pritiska spozna, kako koristna je za sprostitve telesna dejavnost. »Po desetih minutah teka se tlak že približa normalnemu. Bolečine v tilniku in hrbtu pestijo 90 odstotkov obiskovalcev fizioterapevtske sobe, ki je okrašena z ilustracijami človekove anatomije in razlagami fiziologije človeškega organizma. Pri Xeroxu so očitno prepričani o koristnosti dobre kondicije vseh svojih uslužbencev. Davidovo poročilo delodajalcu govori o 5-odstotnem zvišanju storilnosti, 20-odstotnem zmanjšanju odsotnosti z dela, o večji stalnosti osebja, o boljših povezavah z industrijo, manjših stroških za zdravstveno nego, večjem delovnem poletu in redkejših nesrečah. Uslužbenci se po vadbi počutijo bolj, so bolj zdravi in telesno dobro pripravljani, bolj pa se tudi družijo s sodelavci z drugih ravni in iz oddelkov, s katerimi sicer ne bi nikoli prišli v stik. Vsako dopoldne pride v telovadnico zdravnik, vendar ga zato, ker je v športni opremi, ljudje niti ne opazijo.

Xeroxovo športno dvorano imajo za zdravstveno, ne za rekreacijsko ustanovo. Njeno upravičenost potrjujejo dejstva, kot je 27 milijonov izgubljenih delovnih dni na leto v VB zaradi boleznih srca. V preteklih osmih letih, pravi Xeroxov zdravnik, je imel le en njihov uslužbenec srčni napad. Pomembni so tudi prihranki: 40-letni direktor, ki na leto zasluži 20000 funtov, bi do svojega 65. leta (če bi se moral zaradi slabega zdravja upokojiti pri 40-ih) »stal« 250 000 funtov. Toliko pokolnine bi dobil v 25 letih. Pri tem pa je neizmerljiva izguba človeka kot strokovne moči!

Čisto konkreten primer uspešnosti Xeroxovega programa je 38-letni direktor, ki mu je v osmih tednih uspešno svoj zvišani krvni tlak 150/110 znižati na 124/84. Ko se bo Xerox preselil v nove prostore, bo tam delavce že čakala tudi povsem nova telovadnica — bolje rečeno dvorana — za 1000 ljudi.

Svojim uslužbencem nudi skupni program športne vadbe tudi osvojenega tovarna jedrskih goriv British Nuclear Fuels v Springfieldu. Lani je bila BNF potencialni pokrovitelj britanskega mladega atletskega moštva, a so jo zadnji trenutek zavrnili. Nič nenavadnega ni, da BNF vneto skrbi za zdravje svojih delavcev. Glavni direktor tovarniške medicinske službe dr. Robin Goodfellow priznava, da s pregledovanjem in merjenjem svojih uslužbencev pretiravajo. »Toda 99 odstotkov naših ljudi je zdravih. Pregledovanje ni obvezno, vendar sta se mu izognila le dva od 4800 zaposlenih.«

BNF svoje ljudi spodbuja, naj se začnejo ukvarjati s športom in rekreacijo, toda v prostem času in v objektih, ki niso njihovi, to pa zato, ker je Springfield osamljena lokacija med Blackpoolom in Prestonom. »Večina delavcev živi kilometre daleč, zato se ob večerih ne morejo zbirati,« pravi dr. Goodfellow. Dve vrsti uslužbencev pa imata na voljo napravo za razvijanje moči in krožno vadbo ter fizioterapevtske storitve. To so pripravili in tovarniške gasilske brigade. Gasilci morajo biti telesno dobro pripravljani, ker to zahteva narava njihovega dela; v čas, ko čakajo na akcije, je moč vnesti kondicijsko vadbo. »Pripravniki pa so v glavnem 16 let stari fantje, ki so prišli naravnost iz šol, pravzaprav so še vedno šolarji. Poskušamo jih spodbuditi, da bi se s športom in rekreacijo ukvarjali tudi pri nas.«

D. Goodfellow je tudi zdravnik britanskega kolesarskega moštva, zato dobro pozna športne poškodbe. Največ dela pri BNF ima po vsakoletnem medoddelčnem tekmovalju v teku na 3500 m. »Po tistem treningu nevajeni tekači« še dva tedna stokajo zaradi bolečin v mišicah nog.«

Ustanova, ki v tovarni vsako leto opravlja zdravstvene preglede, se imenuje AMI Lifestyle. AMI Lifestyle

uvaja tudi ukrepe, ki niso le medicinski. Posameznikom krojijo programe zaščitnih ukrepov, s katerimi zboljšujejo zdravje. Ti ukrepi so skrb za prehranjevanje, vadba in kar precejšnje zmanjšanje porabe alkohola in tobaka. Direktor AMI Bruce Davies opozarja, da podatki Svetovne zdravstvene organizacije kažejo na to, da so britanski delavci na vrhu lestvice tako imenovanih civilizacijskih bolezni, to je bolezni srca in pljučnega raka. V zadnjih 10 letih se je v ZDA smrtnost zaradi koronarnih srčnih bolezni zmanjšala za 37 odstotkov. Tudi Avstralija, Kanada in Finska so po odmevnih akcijah za pozitivnejši življenjski slog na tej tabeli močno zdrsile navzdol.«

Te številke v svoji najnovejši bitki, ki se je začela 15. aprila z geslom »Skrbite za svoje srce«, uporablja tudi Svet za zdravstveno vzgojo Velike Britanije. SZV je v skrb, ker prejšnji poskusi, da bi z zdravstvenozgodnjimi sporočili prebudili predvsem ljudi z dna družbeno-ekonomске lestvice, niso uspeli. Svet je prepričan, da je vloga industrije in trgovine pri vplivanju na delavce in na družbo, ki ji služita, življenjskega pomena. Zato nameravajo povabiti velike družbe, da bodo »podpisale pogodbo« in v skladu s strategijo Sveta podpirale njegov boj. SZV pa še ne ve povsem, kako bi delodajalce spodbudili za dejavnostjo vlogo, ne le za lepjenje plakotov in pisanje gesel. Priporočajo skrb za zdravo prehrano v tovarniških restavracijah, več površin, kjer je prepovedano kaditi, več priložnosti za ukvarjanje s športom in rekreacijo in več preverjanja zdravstvene stanja delavcev. Premalo pa znajo prikazati prednosti vsega tega za delodajalca. Če želijo denar stiskajočo industrijo prepričati, da bo v bitki za nacionalno zdravje prispevala kaj več kot le gesla, bo treba ubirati druge poti.

Glavnim direktorjem bi bilo pri upravnih odborih lažje uveljaviti investicijske načrte za »klube zdravja«, če bi

taki klubi obetali tudi dobiček, če ne bi bili le »health centres«, zdravstveni centri, ampak tudi »profit centres« središča dobička. Kot tako skuša Fern Cowen prodati Kondicijsko izkušnjo (The Fitness Experience), nov oddelek družbe, ki je lastnica petih klubov zdravja v Londonu in ki je prepričana, da je prišel čas za klube zdravja v okviru podjetij in tovarn. Cowenova žena, ki je doktorica fiziologije naporov, pravi: »Prazno staro zgradbo ali klet lahko spremenimo v klub in ga vodimo za delodajalca, ki se mu bo naložba splašala.«

Skrivnost pretvorbe takega kluba zdravja v dobičkonosno ustanovo je v tem, da lastniki zbudijo zanimanje krajanov za souporabo kluba. Ponuditi je treba dodatne storitve, na primer umetno sončenje itd. Klub bi po dnevi uporabljal predvsem uslužbenci, ob večerih in ob koncih tedna pa še prebivalci tistega okoliša. Vprašanje delitve plačila bi lahko rešili v članjanjem ljudi v klub.

Cowenova se posebno navdušuje za telovadnico, namenjeno samo aerobni vadbi, brez prostora, kjer bi lahko dvigali uteži. Model takega kluba je Seymour Hall v osrednjem Londonu. Klub je opremljen z računalniško vodenimi tekočimi preprogami, napravami za kolesarjenje in veslanje, ima pa tudi majhno točilnico in restavracijo ter prostor za sproščen počitek. »Ena od težav pri delu z velikimi družbami je v tem, da te želijo sodelovati le s prav tako velikimi partnerji. Poleg tega so nekateri klubi zdravja na zelo slabem glasu.«

Doktorica Cowenova je prepričana, da bi oprema športne dvorane, kakršno ima Seymour Hall, stala okrog 200.000 funtov, toda če bi bila popolnoma razprodana, bi v enem letu lahko vrnila že polovico te vsote.

Seymour Hall je v prvih 9 mesecih delovanja namenjena 250 ljudem na dan. Velika prednost je v tem, da ne potrebuje osebja, ki bi nadzorovali nevarno vadbo z utežmi. Stroški so zato precej manjši. Kmalu bodo dobili novo, močno izpopolnjeno opremo proizvajalca Nissen International: vsak posameznik bo imel lastno »kreditno kartico«, ki jo bo vložil v računalnik, ta pa bo glede na človekovo stanje treniranosti določil vadbeni program, število ponovitev posameznih vaj, upor in podobno. Naprava za veslanje je opremljena celo z računalniško podobno drugega veslača, tako da človek lahko z njim tekmuje!

Telovadnice, individualni vadbeni programi, sprotno preverjanje zdravja in telesnih zmogljivosti so imenitna zamisel, toda večina manjših podjetij si takih stroškov ne bi mogla nikoli privoščiti. Tu pa velja pomisliti na najcenejšo in najnaravnnejšo obliko vadbe: tek. Poskrbeti je treba le za slačilnico in prho. Kako priti do teh? Morda takole:

- Zaingrati je treba na prave strune. Če ne bo prha služila tudi šefu, je malo možnosti, da jo boste dobili.
- Iščite zaveznike. Poudarjajte prednost prhe tudi za druge, recimo za tiste, ki prisegajo na aerobni ples.
- Poznatci je treba dejstva. Oborožite se z dokazi o gospodarnosti!
- Ne posegajte po zvezdah. Je kje kakšna primerena, redko uporabljena shramba ali dodatno stranišče, ki bi ju bilo moč spremeniti v kopalnico?
- Spoštujte hierarhijo. V večini uradov so utrjene poti odločanja, vendar boste svojemu primeru močno koristili, če boste našli tekača na visokem položaju.
- Svojo potezo morate časovno pravilno uskladiti z razmerami. Napačen čas je, ko podjetje ravno razglasi svojo tretjo zaporedno četrtletno izgubo. Morda je najboljša priložnost, ko objavijo nove podatke o koristnosti vadbe za zdravje, počutje in storilnost na delovnem mestu.

Čas, ko bodo vsi zaposleni skrbeli za dobro telesno pripravljenost, bo prišel, ko podjetja, tovarne in druge organizacije nanjo ne bodo gledale več kot na modno muho, ampak kot na družbeno potrebo.

J. PENCA

Prvaki

TEK NI NAJ-POMEMBNEJŠA STVAR NA SVETU

Spremenjeno stališče. Cel svet lahko obrne na glavo, posebno atletu. Še zlasti sprinterju ali tekaču čez ovire, ki s samozaupanje potrebuje prav tako kot bliskovit start in eksplozivno hitrost.

Greg Foster, svetovni prvak v teku na 110 m z ovirami, ve, da mu je spremenjeni odnos do svoje discipline pomagal osvojiti še en naslov najboljšega na svetu. In kako je spremenil svoje stališče? Tako, da tek zanj ni več najpomembnejša stvar na svetu!

»Včasih sem zmagovanje poudarjal nad vsem. Kadar nisem zmagal, sem to težko prenašal, še težje pa so moje slabo razpoloženje prenašali moji najbližji,« pravi 29-letni diplomant z znamenite kalifornijske univerze v Los Angelesu. »Nihče ni rad poražen, jaz pa, tako se zdi, še najmanj. Toda zdaj si mislim: Kaj pa s porazom sploh lahko izgubim? Dovolj sem izgubil in vse drugo je ... no, nepomembno.«

Najbolj pretresljivo izgubo je doživel poleti 1985, ko je avtomobilska nesreča v njegovi rojstni državi Illinois vzela življenje njegovi materi, teti, nečakini, nečaku in najboljšemu prijatelju. Foster takrat ni tekmoval do konca poletja, a je bil na koncu še vedno drugi na svetovni lestvici. Lani mu je tik pred prvenstvom ZDA umrl štari oče, toda nastopil je in zmagal. Zmagal je tudi na lgrah dobre volje v Moskvi in si je v stem spet pridobil naslov najboljšega tekača na svetu na moških visokih ovirah.

»Ob izgubi zame tako pomembnih ljudi sem se nenadoma zavedel, da je v življenju veliko važnejših stvari, kot je zmagovanje v teku. Tek z ovirami mi še vedno pomeni zelo veliko, dovolj, da vsak dan treniram in na lokmi stremim k najboljšemu možnemu dosežku. Toda v celotnem spletu mojega življenja ni absolutno najpomembnejši.«

»Greg Foster, ki je leta 1983 osvojil naslov svetovnega prvaka, se od rimskega razlikuje v tem, da je njegov pogled na življenje mnogo širši. Zato sem tudi nasploh veliko bolj sproščen. Potrežljiviji sem, kot sem bil prej. Prepričan sem se, da se, ne glede na izid katerekoli situacije, nima smisla vznemirjati, kajti to je pač ne bo spremenilo. To mišljenje mi je vcepila nesreča.«

Foster se zaveda, da lahko vpliva le na tisto, v kar je dejavno vpleten on sam. Vzemimo dva primera: svetovne rekorde in svetovnega rekorderja Renalda Nehemiaha.

»Zdaj sem brezskrben in sproščen in zavedam se, da v teku z ovirami še vedno zelo uživam. Pa še nekaj me žene, da vztrajam: vseh svojih ciljev še nisem uresničil. Največji je olimpijska zlata medalja (leta 1984 mu jo je za las odščipnil Roger Kingdom). Druga je svetovni rekord v teku na 110 m z ovirami 12,93 s.«

»Spremenil sem se tudi v tem, da nikakor ne poskušam več izsiliti, da bi tekel svetovni rekord. Poskušam pa se zanj vedno pripraviti. Če bo prišlo do zares hitrega teka, potem bo moč doseči tudi rekord. Nič več si pred tekmo ne dopovedujem: Tole bo pa rekord. V tem teku ga bom pa dosegel.«

O vrnitvi Renalda Nehemiaha na oviraško bojišče (med profesionalnimi igralci ameriškega nogometa sicer hitri, a prenežno grajeni Nehemiah ni uspel) pravi: »Osebnost me njegov povratek ni prizadel. Mislim pa, da je Renaldo disciplini prinesel nekdanji blišč in pozornost, ki ga je z njegovim odhodom izgubil. To me veseli. V spopade z njim bom šel čim mirnejši. Poskušam celo ravnati, kot da Nehemiaha sploh ni, kajti dejstvo je, da zdaj nisva več sama. Tu so Tonie Campbell, Roger Kingdom, Keith Talley in tujci Mark McKoy in Stephane Caristan. Ne morem ves časa misliti samo nanj. V vsakem teku je pol ducata ovirašev, ki lahko tečejo zelo hitro, to pa pomeni, da z Nehemiahom lahko končava na drugem in tretjem ali pa morda na tretjem in četrtem mestu.«

Praden je letos spomladl Nehemiaha s steze pregnala poškodba — kostni izrastek na levi nogi, ki je povzročil tudi hudo vnetje njegove Ahilove kite — je Foster zmagal v obeh letošnjih dvoranskih tekmah. To je statistiko njihovih srečanj spremenilo v 28:7, a še vedno močno v Nehemiahovo korist.

Fosterjevo spreminjanje iz napetega in obsednega v sproščene in mirnega tekača je ves čas spremljal Bob Kersee, ki trenira žensko moštvo kalifornijske univerze v Los Angelesu. On je Fosterju pomagal, da je postal oviraš svetovnega razreda. Do leta 1985 ga je treniral, od tedaj pa mu je svetuje, kajti Foster se trenira sam.

»Greg se je povsem osredotočil nase in na to, da bo postal najboljši tekač čez visoke ovire na svetu. Doživljal je že marsikaj hudega, toda atletiko ima še vedno rad in odločil se je, da bo napredoval z jekleno disciplino in da bo vse opravil sam.«

»Pred kratkim se je zgodilo nekaj, s čimer mi je potrdil to misel. Enkrat na teden se Jackie (Joyner-Kersee, Bobova žena), Greg in jaz dobimo, da bi se pogovorili. Jackie je nekaj pripravljala za radio in je z Gregom odigrala navidezni intervju. Vprašala ga je nekaj o Nehemiahu in o tem, kaj bi bilo, če bi spopad z njim zgubil. Greg je odvrnil. Največje izgube svojega življenja sem že pretrpel. Porazi ga ne vznemirjajo in nase ne pritiska več z zahtevo po zmagovanju za vsako ceno. Včasih pa je veliko tekov končal na tleh med polomljenimi ovirami.«

Kersee pravi: »Greg je pogosto rinil z glavo skozi zid, preveč je vse poskušal dosežati s silo. Toda spremenil ni le odnosa do atletike, tudi mehanika njegovega teka se je izboljšala. Zdaj zmaguje brez nepotrebnega divjanja in pritiskanja na svoje skrajne sile.«

V Rimu je bilo to več kot očitno. Mirno, čeprav povsem skupaj z zasledovalci, je tekel do polovice razdalje, nato pa je v sproščnem in hitrem ritmu požel zmago v zadnji tretjini proge.

J. PENCA

OLZORJA

knjižna

O PRVENCU LIDIJE GAČNIK

Nedavno izšla osma knjiga zbirke ALEPH, ki jo izdaja Književna mladina Slovenije, ima naslov Magdalena, avtorica pa je Lidija Gačnik z Mirne na Dolenjskem. To je knjižni prvenec mlade pisateljice, sicer po študijski izobrazbi profesorice slovenskega in ruskega jezika, ki se je prej kot s prozo uveljavila s poezijo, zato je nekolkokrat čudno, da ni dala najprej natisniti pesniške zbirke, vsaj v manjšem obsegu. Literarne stvaritve je do zdaj priobčevala v slovenskih revijah za književnost, kjer so bralci lahko prebrali tudi njene preprešnitve iz ruske poezije (npr. pesmi Marine Cvetajeve). Se posebej naj omenimo, da so bile njene pesmi iz dijaških in študentovskih let objavljene tudi v Samorastniški besedi in Dolenjskih razgledih, trebanjski in novomeški literarni publikaciji.

Magdalena je torej prozno delo, zbirka dvanajstih pripovedi, ki jim daje značilen ton in barvo uvodni »cikel« prirovnih drobcev s skupnim naslovom Magdalena, Magdalena. To so do skrajnosti metaforizirane drobne pripovedi, nekakšne lirčne črtice, skoraj pesmi v prozi. Tako imenovane zgodbe v njih tako rekoč ni, vsaj ne zunanje, pisateljica pripoved namesto tega izpostavi in intenzivno doživi bit Magdalene. Magdalena je biblijska ženska, ki pomeni za ženski svet to, kar je za moške sveti Pavel. Seveda velja Pavel za spreobrnjenca, ki je postal tako zelo drugačen, da si je celo zamenjal ime. Magdalena pa je ostala Magdalena, tudi potem, ko se je odpovedala svojemu razpuščenemu telesu in se vpisala med svetnice. In čeprav taista Magdalena ni izrecno navedena kot junakinja ostalih zgodb, je vendarle vseskozi čutili njeno prisotnost. To pa je tudi povsem naravno, saj je Magdalena navezadnje pisateljici rabila za metaforo, prek katere je lahko še bolj, kot bi sicer, intenzivno ter z

močnim čustvenim in miselnim nabojem spregovorila o svetu in vprašanih, ki so jo pritegnili. Liričnost pa ni značilna samo za omenjeni »cikel«, marveč kar za večino pripovedi ali pa vsaj do novele Labodja carična. V tej noveli se lirski element umakne epskemu, pripovedni izpovedi. To pa ni samo »pravo« pisateljsko delo, prav ta novela navezadnje pa tudi ne samo ta, razkriva izjemen pisateljičin dar, ki zna krik, ki se je prej izpoveduje, pripraviti do tega, da pripoveduje. In to na imeniten način.

In zaključna misel? Lahko pritegnemo recenzentu, ki pravi: »Pri Gačnikovi ljubezen in porajanje ne presegata čarnega risa smrti — rodimo se, da umremo, živimo, da umremo. To ni tragično dejstvo, je zgolj dejstvo, bi dejal predstavnik modernizma, Gačnikova pa ne. V tej knjigi ni nevtralne eksistence. Bivanje je zaznamovano s strastjo in ta strast je strast do smrti kot edine človeku še preostale transcendence, kot edine poti onkraj.«

Knjiga bralca nikakor ne pusti ravnodušnega.

I. ZORAN

LJUBEZENSKI TRIPTIH

Na knjižnem trgu je že nekaj časa knjižna novost znanega slovenskega publicista, urednika, kritika in prevajalca Frančka Bohanca, s katero se ta predstavnik starejše slovenske pisateljske generacije po več kot trest desetletjih ponovno predstavlja javnosti kot pisatelj. Nazadnje se je kot književni ustvarjalec predstavil s knjigo novel v družbi s pisateljema Kovačičem in Hiengom leta 1954.

Na predstavitvi svoje nove knjige, »Ljubezenski triptih« llovica, ki je izšla pri Založbi Borec, je pisatelj dejal, da si je vedno želel pisati leposlovje, a mu poklic in druge naloge tega niso dopuščali. Tako se je šele po upokojitvi lahko temeljiteje posvetil »uresničitvi svojega življenjskega cilja — postati slovenski pripovednik.«

Bohančeva vrnitev v pisateljske vrste je zaznamovana z dokaj zapleteno zasnovanim delom, kateremu bi nekoliko težje našli pravo oznako, saj se preplet tre daljših proznih enot, lahko bi rekli daljših novel, kaže kot svojevrstna romaneskna tvorba. Lok pripovedi je zasnovan kot pot skozi poglavitna življenjska obdobja in je najgloblje zaznamovan z ljubeznijo kot očiščujočo in ustvarjalno močjo. Vloga romanesknega junaka pa vsakič nosi druga oseba pripovedi. Gre za zapise doživetij treh ljudi, ki jih avtor z okvirnim zapisom poveže v celoto. Lahko bi rekli, da ima Bohančev roman nekakšnega kolektivnega junaka.

In čemu podnaslov »Ljubezenski triptih«? V središču pripovedi je ljubezen. Avtor je splel več ljubezenskih motivov, »polnih zanosa, a tudi trpljenja v neusmiljenih življenjskih minih«, kot je zapisal Rado

Bordon v spremni besedi na zavihu štirnega ovoja knjige. Ljubezen pa se kaže kot »ena izmed oblik ustvarjanja, ki zapuščajo črte v ilovnati zemlji«, če jo označimo z besedami, kot jih je uporabil pisatelj sam v svojem vsekakor zanimivem in branja vrednem delu.

MIM

STARA PESNITEV

Med najpomembnejše spomenike španske književnosti spada starodavna pesnitev o srednjeveškem narodnem junaku Cidu, ki je nastala pod vplivom starejših francoskih »chansons de geste« ali junaških epov, ki predstavljajo srednjo vrst srednjeveške književnosti. Iz bogatega španskega epskega slovstva tistega časa se je do današnjih dni ohranilo bolj malo, predvsem odlomki in delci nekdanjih pesnitev. Junaška pesem o Cidu pa je izjema, saj se je ohranila v celoti, če odmislimo tiste tri manjkajoče liste, enega z začetka in dva s sredine speva.

Kmalu po nastanku tega epa — avtor pesnitve je ostal neznan — je Peter Abada zapisal celotno pesem o Cidu, kot je bilo v navadi pri nekaterih pevcih in recitatorjih dolgih epskih pripovedi, da so bili kos zahtevnemu opravilu. In ta zapis iz leta 1307 je služil kot predloga za prvi natis, do katerega je prišlo leta 1779. Tisti čas, ko je Junaška pesem o Cidu dočakala tiskarski stavek, je bila že skoraj povsem pozabljena, kot so šle v pozabo številne druge srednjeveške pesmi in pesnitve. Toda z nastopom romantike, ki je prinesla obnovljeno zanimanje za stara izročila, se je pesnitev ponovno začela uveljavljati in po začetnih mlačnostih kaj kmalu postala znana v vsej Evropi. Cenili so jo mnogi poznani ustvarjalci in poznavalci, danes pa v njej nihče več ne vidi zgolj rimane kronike o dogodkih, povezanih s Cidom in njegovo družino, ter o bojih z Mavri v 11. stoletju na Španskem, marveč pravo umetnino.

Kot je znano, so bile srednjeveške pesnitve polne čudežnega, fantastike in izmišljotin, Junaška pesem o Cidu pa je presenetljivo na trdnih tleh. Dogodke, ki jih opisuje, in tudi vse njene osredne osebnosti je zgodovinske potrdilo kot resnične, čeprav je seveda

PISATELJICA O OČETU PISATELJU

V zadnjem času smo dobili kar nekaj zanimivih knjig, v katerih hčere slovenskih literatov z več ali manj literarnega navdiha pišejo o svojih očetih. Sila spomina nam je prinesla spominska besedila Ernestine Jelovškove, Prešernove hčere, o njenem slavnem očetu, Bazilija Pregelja je svojega izrisala v knjigi Moj oče, prav pred kratkim pa so pri Mladinski knjigi v zbirki Nova slovenska knjiga izdali avtobiografski roman Nade Maticičeve Moja hoja z očetom. Knjiga je izšla v počastitev skorajšnje stoletnice rojstva pisatelja in publicista Ivana Maticiča, ki se je vpisal v slovensko književnost z vrsto zgodovinskih romanov in ljudskih povesti, prizadeven, a manj poznan pa je bil tudi kot publicist.

Tudi Nada Maticič ni novo ime v povojni slovenski književnosti. Napisala je že več romanov, v katerih realistično prikazuje polpreteklo in sodobno življenje. Kot je pisateljica izjavila v pogovoru za Književne liste, je s knjigo želela predstaviti očeta in njegov čas, kot ju je sama takrat in ju danes doživlja in razume, obenem pa je knjiga nastajala iz občutka dolžnosti, da mora kot pisateljica ob stoletnici očetovega rojstva napisati knjigo o njem. »Bil mi je vzor kot človek, kot samorastnik in neuklonljiv duh,« je zapisala v knjigi.

Kot spodbuda za pisanje in nastanek Moje hoje z očetom pa so ob vsem tem delovali še v mnogocem podobni odnosi na literarnem in družbenem prizorišču, ki oba po svoje zavezujejo. Pisateljica čuti odgovornost, da očeta predstavi javnosti v nekoliko polnejši in drugačni luči, kot pa so jo nanj usmerili dosedajni ocenjevalci Maticičeve literarne in miselne zapuščine, hkrati ko izrisuje nekatere poteze našega javnega in poljavnega življenja, ki je vplivalo in še na različne načine spodbujevalno ali zaviralno vpliva na pisateljico prisotnost, tiskanje njegovih knjig, njegov položaj, ugled in drugo glede na njegovo politično prepričanje in pomembne zveze.

V knjigi, ki ima tako značaj leposlovnega dela kot spominske proze — prevladuje pa literarnost — Nada Maticičeva brže dlake na

res, da je ustvarjalec dogodke in osebe nekoliko preoblikoval po svoje, ohranil pa je precejšnjo mero realizma pri opisovanju dogodkov in tudi pri izrisavanju junakovih notranjih vzgibov, ki ga vodijo v de-

janja, saj kljub povzemanju idealov viteštva in srednjeveškega krščanstva pokaže tudi na junakovo ljubezen do gmotnih dobrin, na krutost bojevnikov, spletkarstvo vazalov, skratka na realne človeške navdi.

Podlaga epa je zgodovinska. Pod imenom Cid (izhaja iz arabske besede el Cid, ki pomeni gospodar-

ja) opeva junaška dejanja don Rodriga Diaza de Vivara, ki je živel v 11. stoletju. V treh delih ep opeva junakov izgon, njegove spopade z Mavri, osvajanja in plenjenja, nato pa obdobje ponovne kraljeve milosti in maščevanja nad obrekljivci.

Te temeljno delo španske književnosti smo pred kratkim dobili tudi v slovenskem prevodu. Za izid je poskrbel Cankarjeva založba, prevajalsko delo pa je opravil znani prevajalec iz špansčine Niko Košir. Pri prevodu je upošteval mero in rimo izvirnika, ki je v tem pogledu dokaj svoboden, vendar je na nekaterih mestih prevajalec dal prednost jasnosti besedila pred obliko. Omeniti velja tudi, da se je za lep zunanji videz in zanimivo opremo knjige posebej potrudil Cveto Jeraša. Tako smo dobili knjigo, po kateri bo rad segel tudi bibliofil, da o ljubiteljskih starejši književnosti niti ne govorimo.

M. MARKELJ

EVNUH

Četudi le z eno novo knjigo na leto, se je zbirka iz antičnega sveta pri založbi Obzorja v poltretjem desetletju toliko razrastla, da bi ji po obsegu stežka našli par na tistem koncu slovenske prevodne književnosti, kjer slednja črpa iz antike. Še bolj pomenljiva je vsebinska plat

omenjene zbirke: omejena ni zgolj na literaturo, ampak premore še dokaj filozofskih in zgodovinskih del.

26. knjiga je spet literarna, Evnuh je namreč ena od šestih ohranjenih (in morebiti edinih) komedij Publija Terencija Afričana, z njo je ta rimski dramatik prvič dostopen slovenskemu bralstvu, hkrati pa je deloma dopolnjen prikaz rimske komedije v zbirki iz antičnega sveta, ki je doslej že prinesla dvoje del znamenitega Plavta. Evnuha je spomnil in s spremno besedo opremil dr. Kajetan Gantar.

Znano je, da rimska komedija izhaja iz grške ti. nove komedije; Plavti in Terencij sta predelovala živirne Menandra in njegovih sodobnikov, dve komediji sta običajno združila v eno, kajpak z bistvenimi vsebinskimi spremembami,

saj mnoge grške ideje in motivi niso bili sprejemljivi za rimsko okolje. Terencij (bil je afriški suženj, v Rimu osvobojen in sprejet v Scipionov krog, umrl je mlad) je za razliko od Plavta ostajal bliže grških predlog, šlo mu je za enotnost dogajanja, pazljivo je slikal značaje, ogibal se je grobosti, od burke je težil v resnobno komedijo. Za življenja ni imel uspeha, a je kmalu postal klasik, njegov vpliv pa je čutili prek srednjega veka in renesanse do razsvetljenstva.

Komedija o mladeniču, ki se preobleče v evnuha in si tako utre pot v hišo ljubljene dekleta, je ob glavnem motivu polna vsečnih komičnih prizorov, vsekakor pa izpade, kako tankočutno je Terencij znal izrisati značaje ljudi, ki niso nič božanski, ampak preprosti sleherniki, v glavnem dobri. Že res; datu di brez slabosti in napak niso; toda te so človeške in zato odpustljive.

D. R.

GLASBA

Njene pesmi pejejo o ljubezni, o nikoli izpetem odnosu med moškim in žensko. Pesmi poraja stiska, prepad med resničnostjo in sanjami. Kot pravi sama, niso plod dolgega ustvarjalnega napora, ampak se porodijo v trenutku in največkrat jih nenadni tok časa odnese s seboj. Doslej je namreč zapisala samo kakšnih trideset pesmi in toliko je tudi ohranjenih. Pesmič za otroke je morda prav toliko, kolikor jih je doslej ustvarila kar med poukom glasbe, pa niti sama ne ve.

»Do svojega ustvarjanja sem zelo kritična in zato le redkokatero pesem zapišem, saj se mi vedno znova zdi, da moja dela niso dovolj zrela. Pa tudi živim tako, za trenutek, bi rekla. Že tako in tako v življenju ne prenesem klišejev, kalupov in pravil, ki me utišujejo. Če bi se podala na pot resne ustvarjalnosti, bi izgubila ta pristni stik z življenjem,« pripoveduje Stanka Macur, učiteljica glasbe z osnovne šole Adama Bohoriča v Brestanici.

Doma je iz Maribora. Tam je končala srednjo glasbeno šolo, pela v akademskem pevskem zboru, plesala v folklorni skupini, bila solistka v narodnozabavnem ansamblu. Rada je obiskovala operno hišo in tudi sama si je želela nekoč stopiti na odrske deske, a na ljubljanski glasbeni akademiji ji kljub laskavim ocenam

POROJENE V TRENUTKU

njenega petja le niso odprli vrat. Potem pa je za možem prišla v Brestanico, se zaposlila v osnovni šoli in tam poučuje glasbeni pouk že 10 let.

»Kar težko je bilo priti iz Maribora v Brestanico. Ljudje so v manjših krajih drugačni, tu so drugačne navade. Toda vse skupaj mi je že zdavnaj priraslo k srcu in sedaj ne bi šla nikamor več. Sicer pa niti ni bilo dosti časa za premišljanje o teh razlikah. V šoli je veliko dela, saj poučujem glasbo od 1. do 8. razreda, vodim tri pevске zборе, pa še Brestaniški ženski oktet, ki ga sestavljajo moje kolegice. Zanimanje za petje tod okoli pa je veliko, zato dobivam veliko vabil, da bi vodila ta ali oni zbor, jaz pa nimam ne časa ne energije, da bi ponudbe sprejela.«

Stanka je že več kot šest let tudi članica literarnega kluba Beno Zupančič, v zadnjem času pa prepeva z brestaniškim narodnozabavnim ansamblom Jožeta Škoberneta. Z njim je sodelovala na festivalu narodnozabavne glasbe v Števerjanu, kjer so jo k sodelovanju vabili tudi iz drugih ansamblov. Ena izmed pesmi s kasete ansambla Jožeta Škoberneta pa je bila nekaj časa celo na prvem mestu Lojtrice domačih.

»Vem, da se sliši čudno, toda meni je všeč vsaka lepa glasba, ki seže do srca.

Zato je tudi moj repertoar širok in med mojimi pesmimi, kjer vedno najprej nastane glasba, niso samo popevke, ampak tudi šansoni in druge podobne pesmi. Sploh imam zelo rada raznolikost.

Celo na šolskih proslavah ne vidim rada, da otroci kar naprej pejejo samo pesem Hej brigade, pa kdaj pa kdaj sestavnim pesem posebej zanje. Sicer pa glasbo niti ni tako lahko poučevati. Ne morem reči, da otroci nimajo radi glasbe, saj domala vsi pejejo v pevskem zboru. Toda začetni s poukom glasbe ob pol osmih zjutraj je pa včasih le preveč naporno,« iskreno pove Stanka.

Pravi, da nima ambicij, čeprav se je med drugim zelo uspešno predstavila tudi v eni izmed TV oddaj Pod lipo, pa tudi ne načrtov za prihodnost. Kljub temu pa je pristala na to, da pripravi svoj večer v organizaciji literarnega kluba Beno Zupančič. Zapela bo nekaj svojih pesmi, predstavili se bodo vsi njeni štirje pevski zbori, zapela in zaplesala pa bo tudi z ansamblom Jožeta Škoberneta. Vsi, ki so že kdaj slišali Stanko Macur, pa nestrpnost čakajo na ta večer, s katerim se bo prvič predstavila oktobra na Senovem.

J. SIMČIČ

KAMNI NE MELJEJO ZLATNIKOV

lo, je vse razen vinske letine močno najedla izredno suha druga polovica leta. Potem je razsajala leta 1933 povodenj, še veliko huje pa je bilo dve leti kasneje. Takrat so grži sledili požigi, po dvomesečni hudi suši pa je pridelek dotokla avgustovska nevihta s točo, ki je pokončala vse, česar ni že prej vzela peklena pripeka. Državna pomoč, dva vagona koruze, občine ni mogla ubraniti tragedije: z zimo se je prišla gret na zapečke še lakota. Ljudje so še živo pomnili prazne lonce, ko jih je leta 1937 doletela nova nesreča. Toča je pobila vse, kar je zraslo na polju. O čemer se je razvedelo celo prek luže, tako da so državni pomoči sledile še pošiljke izseljencev, ki so šli iz teh krajev kar v lepem številu iskat srečo v zakajena mesta in širna prostranstva obljubljenе dežele Amerike. Dve leti pred koncem desetletja je ljudi tepla huda lakota kljub mili zimi, 1940. pa je pritisnila spet huda zima, ki je spraznila kašče, čeprav so jeseni že kaj znosili vanje.

V takem času se je na Marijo skopalo še dodatno gorje. Ostala je sama z dvema otrokoma, po moževi smrti pa je bil še prodan mlin, tako da je bila prisiljena začeti malodane znova. Poročila se je s Povšetovim Andrejem, mlinarjem, a je ob njem živela le kratek čas. Svet se je vnel in vojna je potrkala tudi na vrata odmaknjene mlina ob Rateškem potoku, tako da je Marijin mož odšel k partizanom. Tedaj je Andrejčkova žena znova nataknila moknati predpasnik, obenem pa so se zgrnila nad njo še kmečka, gospodinjska in gos-

podarska opravila. Sama ni zmogla vsega, zato je najela pomočnice: prišle so Francka, pozneje Ančka in včasih Albina, ki so popazile na otroke, zapregle konja in stopile tudi v mlin. Kolesa so se morala vrteti naprej in naprej. Prihajali so vojaki — eni in drugi. Kdo bi mogel odreči moko in hlebec kruha partizanom, ki so na večer trkali na vrata?! Vselej se je kaj našlo zanje, razen živeža pa so dobili v mlinu še novice, saj je bila ena od dekel nadvse spretna kurirka. Včasih so prišli v mlin tudi beli in Italijani, ustrahovali domače in potem pobrali vreče. Nekoč so Povšetovim Italijani zagrozili še s požigom, tako da so se zatekli v strahu v neko zidanico na Tolstem vrhu. Zažgali jim sicer niso, vendar se tesnobe niso znebili do konca vojne. Mleli so tudi za okoliške prebivalce. Po moko so precej prihajali celo Novomeščani in dajali v zameno sladkor, oblačila in drugo. Povšetovi so večkrat naložili tudi na svoj voz in konj Miško je potegnil moko v Gabrje in še dlje. »Na takih vožnjah pa se je dalo prepeljati še marsikaj drugega kot moka,« se zvito nasmehne Marija ob spominu na zdravila, ki so prispela do partizanov večkrat ravno v vrečah s pšenico in moko. Vsaka taka vožnja je bila drobcena zmaga, vredna nasmeha.

To se je dogajalo v vojni, a vojna, ki spre med seboj najboljše prijatelje in raztroši smrt, kjer je prej najbolj svetelo življenje, je dovolj velika žalost, da se prisesa na dušo kot zlovesča pijavka in kakor trpek spomin plane na dan še davno

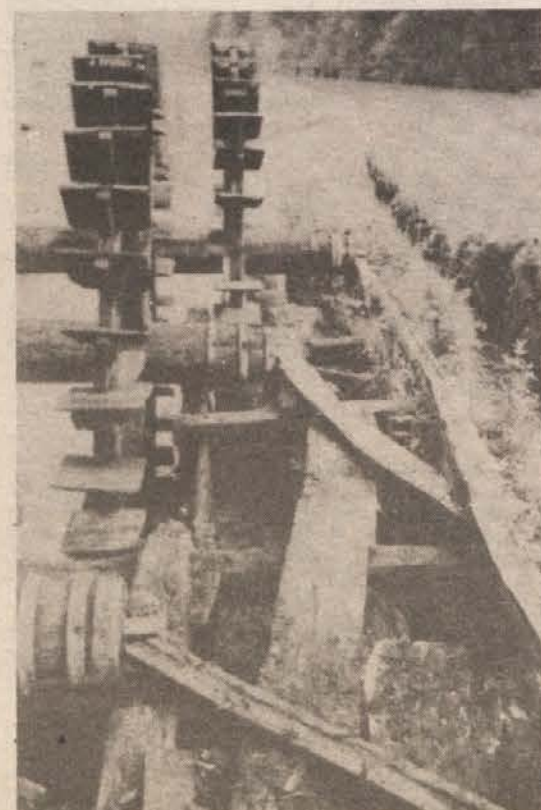
potem, ko so se vojaki pobotali. Taka pride na plano tudi v pripovedi, s katero se Povšetova spominja ne le mrkih vojakov, ampak tudi moževе bolezni, ki jo je prineslo mokro partizansko ležišče in jo je vzela šele zemlja, ter nesrečnega otroka, ki resda ni umrl pod streli, a je preminil v vojnem času. Zato Marija bolj veselo pripoveduje o čem drugem.

Na primer o tem, kako so sploh mleli. Delo je bilo težko ob suši in takrat, če je bilo preveč vode. V prvem primeru so strugo zagradili, in ko se je nabralo vode, so dvignili zapornico, da se je kolo zavrtelo vsaj za kratek čas. Ob dolgotrajnem deževju so vodo obračali stran od kolesa, da se ne bi kaj zalomilo v sicer dobri napravi. Vrteli so se trije kamni. Na enem so mleli pšenico, na drugem zmes, posebej so mleli tudi za svinje in čistili žito. Poleg kamnov so imeli Povšetovi tudi štiri stope. Kako se z vsem tem ravna, Marija dobro ve, saj je prenekaterkrat dvignila kamen, zasipala v grot, ki bi mu danes rekli vsipalnik, in naravnala koritce tako, da se je zrnje vsipalo skozi luknjo v zgornjem kamnu natančno v sredini in se potem dobro zdrobilo. Če so se kamni vrteli, se niso nikoli v prazno. »Ko se melje, moraš biti zraven. Ne moreš zaspati in oditi stran, kamni in sita naj delajo pa kar sami,« se zavzame Marija. Če pa se je le kje zamudila, jo je poklical zvonec, ki se je oglašil, brž ko se je spraznil grot. Z leti se je tudi naučila prepoznavati moko. »Mlinar mora poznati moko pod palcem in skoraj že na oko. Moka iz mlinov na kamen je bila boljša, ker je bila bolj vlažna in se kruh ni tako hitro posušil,« da Povšetova vedeti, da pozna zadevo. Kruha je omesila precej, kajpak, saj je bila moka pri roki. »Veliko sem ga spekla in ga veliko razdala, a nam ga vseeno ni manjkalo,« poseže Marija še malo nazaj v čas, za katerim ji je kar malo žal, zakaj dandanes ljudje samo nekam hitijo in vsak gleda le bolj zase.

Niti ne meljejo več tako kakor včasih. »Na Ratežu je bilo pet mlinarjev, pa so vsi propadli,« je Povšetovi žal, da so umolknila stope in se ustavili kamni. A sluti, zakaj se je obrnilo tako. »V mlinu ni še nihče obogatel, vsaj jaz še nisem slišala za to. Z žitom je veliko dela in stalno je treba nekaj popravljati, tako da je to garanje,« se zamisli sedemdesetletna Marija in najbrž ima pred očmi vse vreče, ki jih je premetala, škafe, s katerimi je nosila nazaj v grot, in sploh cel tisti čas, ko se je muhasta voda lovila v kolesih in poganjala zahtevno mlinsko napravo.

To je bilo tedaj, ko je po dobre četrte ure krepke hoje od obrežja Krke navzgor ob strugi Rateškega potoka pričakala popotnika livada, na eni strani zamejena z gozdom in na drugem koncu zaznamovana s skromnim, a ličnim mlinom. Nič ni lezel vase, pajki v njem so ždeli po skritih kotovih in do njegovih vrat je vodila uglajena steza. Kot potok v bližnji strugi je v njem valovalo življenje, ki se je danes potegnilo malo više v hrib v lepo, novo hišo, ob kateri kajpak ni mlinškega kolesa.

M. LUZAR

Po dobre četrte ure krepke hoje od obrežja Krke navzgor ob strugi Rateškega potoka pričaka popotnika livada, na eni strani zamejena z gozdom in na drugi strani posejana z nekaj poslopji z lepo hišo. Malce odmaknjena, tam, kjer se potok iznenada obrne v levo, ždi v senci starih vrb še hišica, ki že kar malce leze vase. Pajčevina na podbojih vrat in neuhojena steza do nje nemo pričata, da neustavljivo teče okrog zgradbe le še potok, medtem ko življenje k njej ne najde več prave poti. Kar oko vidi, je tudi res: Povšetov mlin, kar je ta hišica, je že zdavnaj ustavil kolesa. Marija pa še pomni čas, ko so se vrtela, da je bilo veselje.

Povšetov mlin na Ratežu so gotovo zapisali v svoj seznam državni uradniki, ki so leta 1930 naštel v Dravski banovini še okrog 2.000 manjših vodnih mlinov, najbrž pa so vedeli zanj že ob koncu prejšnjega stoletja, ko so na Kranjskem zabeležili okoli 1.500 do 1.700 mlinov. Star je namreč že precej čez sto let. Zaradi tega Marija ne more povedati, kako so ga gradili, ve pa, kako so ga uporabljali. V mlin na Ratež se je primožila nekaj pred tridesetimi. Prej enkrat se je že poročila prav tako v mlin, ampak v Stopiče. Če bi takrat, ko se je omožila iz rojstnega Sevnega pod Trško goro v Podgorje, slutila, kam jo pelje usoda! Saj ne, da bi bili pri hiši slabi zanjo, le omožila se je ob nesrečnem času, ko je bila žalost bajtarjem vsakdanji kruh. Še narava se je obrnila proti njim, o čemer med drugim poroča tudi šmihelska kronika. Kašče so precej prazne, zato vsepovsod vladata beda in brezposelnost, je zapisal kronist v letu 1931. Leto pozneje, ko je še 10. maja sneži-

roki koristen ljudski rek: »Delo je vedno pri tleh.« In nemalo samozavesti nam to vliva, dovolj, da se samozadovoljno ozremo na naše skrbno obdelane zaplate zemlje in na naša prebivališča, zgrajena povečini z lastnimi žulji in znojem, s popoldanskim in nočnim delom in z mnogimi odrekani. Kadar pa trud na domačih dvoriščih le ni bil dovolj, smo po stari navadi vzeli v roke popotno culico in se podali v kraje, kjer je rezina kruha debelejša. Tako nas je pot zanesla v bližnje in daljne dežele, od koder pa so se naši Janezi še kdaj vrnili, ali pa tudi ne, ker so po imenu postali Johni, pa Hanziji in Jacqui, ali bog vedi koliko je še različic tega imena v vseh svetovnih jezikih. Ime se pač spremeni, srce je vedno isto, delovno roko pa tudi povsod cenijo.

Poldetu Dolinarju, drobnemu možakarju, ki pere avtobuse v mehanični delavnici v Bršljinu, bi človek na prvi pogled ne prisodil, da je pokukal kaj daleč iz Malkovca, kjer mu je tekla mladost. Vendar se je Poldetovo romanje po svetu pričelo že pred šestindesetimi leti, ko se je rodil v Ljubljani, potem pa se je prek Malkovca, Novega mesta in Straže končalo v Rumanji vasi, kjer ima sedaj lepo hišo in od koder ga ne vleče nikamor več naprej. Pa še eno pomembno romanje smo pozabili omeniti. Dolgo potovanje v Avstralijo. Poldetov oče je imel v dveh zakonih štiri otroke, dva fanta in dve dekleti. Poldetov brat je odšel v Avstralijo, potem pa je pregovoril še Poldeta, naj poskusi z življenjem in delom v tej daljni in za nas tako skrivnostni in tuji deželi.

Polde, ki se je s petnajstimi leti iz Malkovca podal v novomeški Pionir, kjer se je izučil za zidarja ter delal tam devet let, potem pa še nekaj let kot zidar vzdrževalec v Novolesu v Straži, se je naveščal enoličnega dela in se je dal prepričati. Takrat je imel tudi že družino, ženo in dva otroke. Najprej je v Avstralijo poletel sam, čez dobro leto je prišla za njim še žena z otrokoma. Pričelo se je življenje in delo v deželi silnih razsežnosti in ogromnih možnosti, v deželi, ki naj bi za vedno postala novi dom mlade slovenske družine. Pa ni nikoli postala in Poldetu je kdaj pa kdaj, na trenutke, tudi žal, da ni.

Polde je delal ves čas na farmi, katere lastnik je bil primorski Slovenec, kar 150 kilometrov pa je moral prevoziti z avtomobilom vsak dan, ko je prevažal ženo na delo. Že to pove nekaj o tej ogromni deželi, še več pove to, da je žena delala v tovarni po dvanajst ur na dan. No, tudi Polde med tem časom ni počival. Na farmi, veliki kakih osemdeset hektarjev, je bilo vedno dosti dela. Ogromne ravnine avstralske Viktorije so preprežene z namakalnimi in odvodnjavnimi sistemi, farmarji pa pridelujejo ogromne količine krompirja, čebule, kolerabe, pese in ostalih povrtnin. Vse prodajajo tovarnarjem v predelavo in embalaranje. Delo je bilo torej vedno pri tleh in Poldetu ni manjkalo ničesar. Kar dobro se je počutil in tudi angleško je že pričel počasi drobiti, pa otroke tudi. Le žena se nekako ni dobro počutila. Z otrokoma je odpotovala iz domovine sredi zime, iz strupenega mraza, ko pa je letalo pristalo v Av-

straliji, je bilo v senci štirideset stopinj nad ničlo. Tej spremembi, tako rekoč šoku, se ni nikoli dobro privadila. Zato se je družina počasi zopet pripravljala na selitev. Postrgali so prihranke, naložili prtljago in po štirih letih so se zopet znašli v prijazni deželi pod Gorjanci. Iz prihrankov je zrasel dom v Rumanji vasi, vendar se je izkazalo, da za ženo ni pomoči. Bila je neozdravljivo bolna in kmalu potem, ko se je družina preselila v novo hišo, je umrla.

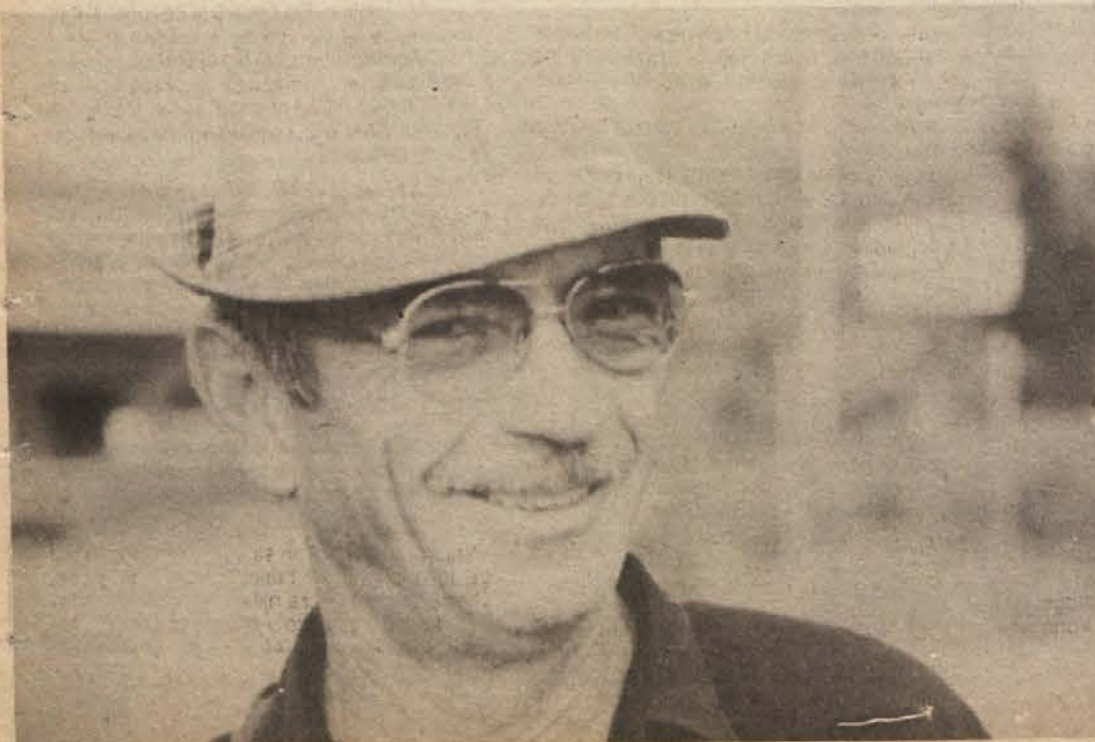
Polde in njegova otroke, sedaj sta že oba pri kruhu in sta si ustvarila lastni družini, lahko daljno Avstralijo gledajo samo v televizijskih nadaljevanjih, s katerimi je ljubljanska televizija zadnje čase tako bogato založena, in razmišljajo, kako bi bilo, če bi... Pota človeških usod so tako različna in na pomembnih križiščih so ponavadi odločilna le majhna naključja. In tako Polde Dolinar pri Gorjancih pere avtobuse in je s svojim delom zadovoljen, to se vidi že potem, da je vedno nasmejan, da se rad pošali s sodelavci in šoferji, ki čakajo, da bodo iz njegovih rok prejeli svetleče se vozilo. In ko se pošalijo na račun njegove velikosti, hitro najde odgovor: »Delo je vedno pri tleh!« Res je tako, Polde ga vedno vidi v službi in doma. O tem, da je njegova plačilna kuverta doma precej tanjša, kot pa bi bila za enako delo v Avstraliji, pa bolje da ne razmišlja preveč. Tudi o tem ne, da so se cene močno približale avstralskim. Dokler je človek zdrav in poln humorja, še nekako preživi.

TONE JAKŠE

OBRAZI

DELO JE VEDNO PRI TLEH

Slovenci smo majhen narod in narod bolj majhnih ljudi. Dvometrašev je med nami malo, zato pa nam, kljub temu da je nova, moderna generacija nena- vadno hitro pognala v višine, še vedno ostane pri

Žreb je tokrat izbral reševalca križank iz Posavja, in sicer bo prejel za nagrado knjigo Tonija Gašperiča Humoreske JOŽE JERMAN-PEPI iz Brežic. Povejmo, da je avtor knjige zapisal kratko posvetilo za nagradjenca in ima knjiga tako nedvomno nekoliko večjo vrednost, kot bi jo imela, če bi jo kupili.

Rešite današnje križanko in pošljite rešitev najkasneje do 5. oktobra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 38.

PRGIŠČE MISLI

Dostojanstvo človekove osebe terja, da prevzame človek svoje odgovornosti nase, ne pa da je le orodje ali sredstvo za uresničevanje ciljev.

A. STRES

Zdrav otrokov razvoj je odvisen od tega, kakšni ljudje smo njegovi starši, in od tega, da živi v domu, kjer sme biti otrok.

H. PUHAR

Človek je stalno v iskanju samega sebe, v hoji za seboj.

A. TRSTENJAK

NAGRADNA KRIŽANKA

DL	POMIRJU- JUCA TINTA	PEVEC DEČIČ	PESNIŠKA KITICA	SESTAVIL J. UDIR	VRSTA VRBE	OS. ZAJMEK	FR. MESTO OB AZURNI OBALI	TELIČKA	MADŽ. POLITIK KADAR
PRIPADNIK NEMSKEGA PLEMENA				RADIOAKT. IZOTOP TORIJA/ ZBOR 8 PEVCEV					
OBRAMBNICA PRI KOŠU									
JAP. LUKA						KOSITER/ BODALCE			
GROFIJA V ANGLIJI/ ZMEGA					SUKNJIČ/ VODNA ZIVAL				
							PRVAK/ STOKLASA		
DL	BRIGA	MLAD GOZD/ VRSTA PAPIRE		ZVEZDA V ORLU				ZELNAT STOR	PLOZAJ V JOGI
SPREJEMNA SODA			PREMICA	KALCIJEV OKSID	SUHA KRAVA				
LEPOTA					DL	PRIPOVEDNA PESNITEV/ DOMAČA ZIVAL			
ETIOPSKI KNEZ			ORODJE ZANJIC/ ORANJE		PERNATA ZIVAL/ JERNEJ KOPITAR				
IZHAJANJE MEHURČKOV IZ TEKOČINE							DEDNA ZASNOVA		
DL	MIT. GERM. OREL			VRSTA GORIVA					Z. IME

Vse manj splošnega znanja

Obsežni testi so pokazali, da so mladi Američani pravi nevedneži — Prvi korak k šolskim reformam

Lani spomladi so v Združenih državah opravili zelo obsežno testiranje znanja zgodovine in literature, se pravi področij vedenja, ki sodi v temeljne splošne izobrazbe, da bi tako imeli na voljo podatke o kvaliteti pouka na šolah in z njimi lahko potrdili ali ovrgli analize nekaterih poprejšnjih študij, ki so pokazale, da je v glavih ameriških šolarjev huda zmeda in veliko neznanje. Študija je zdaj zaključena in pripravljeno je poročilo, ki pa ni prav nič razveseljivo.

Testirali so 8 tisoč sedemnajst let starih šolarjev. Med njimi je bilo kar 80 odstotkov takih, ki so končali leto študija ameriške zgodovine, pa vendar jih kar 68 odstotkov ni znalo odgovoriti na preprosto vprašanje, kdaj je bila ameriška državljanska vojna. To je nekaj podobnega, kot da naši šolarji ne bi vedeli, kdaj je bila druga svetovna vojna oziroma NOB.

Nič boljše ni poznavanje literature. 68 odstotkov testiranih učencev ni vedelo, kdo je napisal Canterburyjske zgodbe, in 60 odstotkov jih ni vedelo za ime pesnika Travnih bilk. Če si pomagamo z našimi primeri, bi to pomenilo, da naši šolarji ne bi vedeli, kdo je napisal prvo slovensko knjigo in kdo je pesnik Sonetnega venca.

Predsednica odbora, ki je vodil študijo, Lynne V. Cheney je takole komentirala stanje: »Ko dopuščamo, da propada zgodovinska zavest, nehoti ogrožamo in izgublamo svojo dediščino.«

Glavni zaključek študije je, da v šolah preveč pozornosti posvečajo praktični vzgoji. K splošnemu znanju pa svoje pripomorejo še slabi učbeniki, ne dovolj izobraženi učitelji in neustvarjalni učni programi. Problemi se začnejo že v osnovni šoli, kjer je zgodovina odrinjena v korist drugih predmetov, pri pouku jezika pa je večji poudarek dan jezikovnim veščinam, denimo oblikam komuniciranja, manj pa učenju in spoznavanju literature.

Po mnenju poznavalcev, so se strokovnjaki prav zadnji čas odločili, da nekaj naredijo v ameriškem šolstvu.

Pogin delfinov

Bakterija uničila delfine — Kaj je v ozadju?

Znano je, da nekateri kiti in pliskavice občasno store samomor, kot pravimo njihovem nenavadnemu početju, v katerega jih sili skrivnosten nagon, da nasedejo na obrežje in tam poginejo. To je skrivnost narave, ki je človek zaenkrat še ne more razumeti. Nič takega pa ni bilo vmes pri zadnjem množičnem poginu delfinov, do katerega je prišlo na obalah New Jerseyja in Severne Caroline. Tam so našli preko 200 nasedlih crknjenih delfinov, močno iznakaženih in s poškodovanimi jetri. A to je del uničenih živali, saj je po mnenju strokovnjakov za morsko biologijo najmanj toliko delfinov poginilo še v morju. Ogrožene pa so tudi vse druge priobalne živali.

Pred nekaj tedni so znanstveniki prišli na sled storilcu in zdaj se že zanesljivo ve, kdo je povzročil množičen pogin. Izkazalo se je, da je bila na delu bakterija vibrios, ki je povzročila usodno vnetje in pogin pri delfinih. Bakterija je sicer manj škodljiva in običajno delfinom ne povzroča hujskih preglavic, pravijo strokovnjaki. Kaj je torej tako oslabilo živali, da so postale plen sicer neškodljive bakterije?

Šele odgovor na to vprašanje bo pravi odgovor na najnovejši množični pogin delfinov. Domnevajo, da so v ekološko katastrofo vpleteni kanalizacijski sistemi in odlagališča odpadkov. Tu se je najverjetneje skotilo tisto, kar je oslabilo naravno odpornost delfinov in omogočilo bakteriji opraviti uničujoče opravilo. Če to predvidevanje drži, potem se bo pogin nadaljeval in se ne bo končal pri delfinih!

Človeška duša je ena sama in zato je povsod enako polna vrlin in podlosti.

D. VESELINOV

Naše življenje temelji tudi na neoprijemljivih in nepreračunljivih vrednotah.

B. STAUFFER

Če si v resnici majhen in šibak, moraš najprej poiskati ali določiti se manjšega; samo ob njem se počutiš velikega.

M. KMECL

Turisti — nove barbarske horde

Vsakoletna turistična reka prinaša dobičke, vendar pa tudi uničuje okolje, kulturne in zgodovinske spomenike — Vsi bi radi petične goste

Velika turistična reka, ki se je pred meseci prelivala po svetu, je usahnila. Zdaj, ko v mnogih državah z večjim ali manjšim zadovoljstvom prestevaljo denarce, ki so jih pri njih pustili turisti, je tudi čas, ko prihajajo na dan številne tožbe nad škodo, ki jo turistična reka nosi s seboj. V najbolj razvitih evropskih turističnih državah, kamor pa mi žal ne spadamo, ogorčeni spoznavajo, da je iz leta v leto slabše. Množični turizem pušča za seboj poškodovane spomenike, zasvinjane javne prostore, onesnaženo okolje, rezdušna nova naselja, pozidane morske obale, porušeno intimo starih mestnih jeter in naravnih znamenitosti. Z grenkobo govorijo turistični strokovnjaki o novih barbarih, ki razsajajo po svetu.

Mi bolj kislega obraza prestevalmo izkupiček od turizma in lahko samo z zavistjo prebiramo visoke številke, ki jih vsako leto zapišejo pod črto svojih turističnih računov Velika Britanija s 24 milijardami dolarjev, Francija z 10 milijardami in Italija ter Španija z 12 milijardami dolarjev zaslužka. V vseh teh državah je turizem še kar naprej v porastu, iz leta v leto se dviga število tujih turistov, vendar pa, kot trdijo, pada raven. Vse več je revnih turistov, takih, ki ne zapravijo veliko, spijo po javnih parkih in nasadih, jedo najcenejšo hrano, ne obiskujejo priveditev, za zabavo pa se izživljajo nad kulturnimi in umetniškimi spomeniki.

V Firencah ima kopija Michelangelovega Davida pobarvane nohte na nogah, z atenskega Partenona turisti odnašajo koščke starodavnega kamena za spominke, na rimskem Forumu, kjer je pred tisočletji govoril Cicero, turisti prav tako lomijo dele marmornatih ostankov in jih nosijo domov kot obtežilnik za papir in spominke, tisočletja stare vrezane risbe na skalah v francoskem narodnem parku v Dolini čudes ljubiteljski fotografirajo in uničujejo z oljem, da bi se bolj videle na posnetkih, bolj priročni turisti pa si kar odlomijo del skale s starodavno risbo, vsepovsod po starodavnih spomenikih so podpisani Johni, Hansi in Jane z vseh koncev sveta. Prenekateri starinski predmet iz cerkva in muzejev izgine za zmeraj v turistični množici. »Vandalizem in kriminal!« ugotavljajo resnični ljubitelji kulturno-umetniške zapuščine.

Ker je danes turizem velika industrija in prinaša velike dobičke, za vso škodo, ki jo za seboj pušča turistična reka, ni mogoče kriviti turistov. Načrtovalci novih turističnih naselij, urbanisti in mestni očetje, ki dovoljujejo razbohoteno gradnjo trgovin, hotelov, lokalov in drugega v starih mestnih jedrih, graditelji, ki ne poskrbe za ustrezne čistilne naprave, načrtovalci, ki prepustajo mesta prometni potegnitvi kar največ in kar najhitreje, so gotovo prav toliko ali pa še bolj krivi za celotno škodo, ki v posameznih okoljih nastaja zaradi turizma.

Slavni raziskovalec morja Jacques Cousteau je že pred več leti opozoril na veliko škodo, ki jo prinaša neobzdrana gradnja novih in novih turističnih zgradb v Sredozemlju. Sredozemsko morje je ekološko ogro-

ženo, je opozarjal takrat, danes pa že pravi: »Turizem postaja katastrofa.«

Tudi najodobnejša kanalizacija ne more biti kos silnim obremenitvam okolja, ko se na morske obale Sredozemlja zgrnejo milijonske množice turistov. Julij in avgust sta za okolje prava katastrofa.

Razumljivo je, da so v najbolj ogroženih predelih že naredili nekaj odločnih korakov, da bi škodo kako zmanjšali, če je že ne morejo povsem odpraviti. V mnogih znanih turističnih območjih ni več dovoljeno graditi novih zgradb, prepovedano je

odpiranje novih lokalov, v muzejih in na mestih priznanih znamenitosti je več čuvajev in kazni za poškodbe in krajso zelo visoke, iz hotelov in kampov izganjajo turiste, ki povzročajo hrup, pijančujejo in razgrajajo. Preganjajo taborjenje na črno in spanje v spalnih vrečah po trgih in parkih. Ponekod so omejili dnevno število obiskovalcev. Še največ pa si poznavalci obetajo od akcij, katerih namen je izobraziti turiste, jim dopovedati, kakšne vrednote so umetnine, zgodovinski in naravnih spomeniki. Nevednost namreč vedno stoji v ozadju ob strani.

MIM (Vir: Time)

Pozidane obale, obremenjeno okolje, sodobni vandalizem — tudi to je plod turističnega buma. (Foto: MIM)

Evropa zaostaja

Nujna preobrazba za naloge prihodnosti

Če poznavalec primerja razvito Evropo in našo državo v razširjanju in uvajanju nove računalniške tehnologije, se lahko samo kislno nasmehne. Toda prav tako kislno se ob najnovejšem poročilu Mednarodne organizacije za delo iz Ženeve nasmehne tudi, če primerja razviti del Evrope z ostalim razvitim svetom. Poročilo namreč govori, da Evropa vse bolj zaostaja na tem področju za Japonsko in ZDA.

Nova tehnološka revolucija zahteva popolnoma drug tip zaposlenih ljudi. Brez poznavanja računalništva oziroma usposobljenosti za delo z računalniškimi napravami ne bo mogoče zagotoviti razcveta in uspešnega poslovanja nobenemu posameznemu podjetju in niti gospodarstvu v celoti. Nujna je preobrazba izobraževanja in usposabljanja, šole morajo postati ustanove, ki bodo lahko odgovorile na zahteve informacijske tehnologije in izobraževale ljudi, da bodo sposobni stopiti v računalniške kolektivne poti v prihodnost.

»Postani informatik in si zagotovi prihodnost!« To je poglavitno poročilo ženevske mednarodne organizacije za delo. Evropa se mora bolj širokopoltno lotiti tehnoloških sprememb.

In mi?

Ni nobene življenjske situacije, ki bi bila resnično nesmiselna.

V. FRANKL

Bolj pametni od voznikov

Kakšen bo avtomobil prihodnosti? Vgrajeni eksperimentalni računalniški sistemi — Novosti s sejma

Slišati je čudno in smešno, vendar pa prihaja čas, ko bodo avtomobili bolj pametni od njihovih voznikov in lastnikov. V razvojnih središčih velikih avtomobilskih proizvajalcev že nastajajo avtomobili prihodnosti. Zaenkrat sicer res samo na inženirskih mizah in v poskusnih laboratorijih, toda nova doba avtomobilizma se nepreklicno pojavlja na obzorju.

Avtomobil prihodnosti bo vozilo z lastnim računalniškim eksperimentalnim sistemom, ki bo sproti preverjal okoliščine in njim primerno prilagajal vozne in druge lastnosti avtomobila. Direktor enega od raziskovalnih oddelkov največjega proizvajalca avtomobilov General Motorsa, Ed Lundberg, takole prikazuje avtomobil prihodnosti:

Voznik se odpravi z doma in se usmeri iz mesta, kjer običajno vozi, na pot proti, denimo, svojem vikendu. Eksperimentalni sistem v vozilu zazna, da so se običajne okoliščine spremenile, da ne gre več za mestno vožnjo. Preveri, kako je z vzmetenjem, krmilom, lego avtomobila, porabo goriva ipd., ter nato spremeni vse potrebno v vozilu, da je kar najbolj prirejeno za vožnjo po slabši podeželski cesti. Računalniški sistem tudi določi najvišjo še varno hitrost in

vozniku ne dopusti, da bi jo prekoračil. Lahko si tudi predstavljamo, kako se vozilo obnaša, ko hoče voznik po veselem večeru in nekoliko kozarčkih preveč odpeljati, pa mu avto odpove pokorščino ali pa se vključi samodejno krmiljenje, počasno, vendar zanesljivo.

Tak avto je res bolj fantazija kot resničnost, vendar pa ne gre pozabiti, da je bil pred dobrimi stotimi leti kakršen koli avtomobil le v glavih zanesenjakov in fantastov. Svet pa se dandanes spreminja precej hitreje, kot se je pred stoletjem.

Nekaj od avtomobila bodočnosti je že videti na letošnjem frankfurtskem avtomobilskem sejmu, kjer so najbolj napredni proizvajalci predstavili avtomobile s pogonom in krmiljenjem na vsa štiri kolesa, avtomobile z računalniki, ki zmorejo nekaj nadzora nad delovanjem avtomobila in pomagajo vozniku, pa avtomobile z infrardečimi oddajniki in sprejemniki za varno vožnjo, avtomobile s samodejnimi hitro in stalno se vožnji prilagajajočimi prestavami, da ne govorimo o avtomobilih z zelo majhno porabo goriva, o vozilih s plastičnimi in keramičnimi deli in podobnim.

Anica Zidar: BRAZDE V SRCU

Pa vendar, nekje mora biti, se je premetavalo po njem, saj ded nikoli ne laže. Ded in atek sta pogosto razpletala take besede, da jih Tomaž kar ni mogel spraviti v red. Ati je razvijal svojo misel o življenju.

»Živeti je treba takšno življenje, kakršno se ti ponuja.«

Ded je vse to ovrgel, razgredo je govoril: »Življenje moraš ti spreminjati, sicer življenje spreminja tebe. Ne smeš ga sprejeti kot darilo in ga vleči s seboj vse do smrti, ko te zlomi.«

Dedove misli so mu bile bolj všeč, čeprav jih še ni znal združiti v skladno celoto. Čutil pa je, da pomenijo nekaj lepega, mogočnega; verjetno je to tista svetloba, ki jo ded tako vneto išče. Ponosen je bil na dedovo modrost. Ati ni imel toliko pametnih misli.

Stekel je po travi, za njim je planil dedov glas: »Le pojdi v Brezovo reber! — Kljub umiranju je tam še veliko lepega. Če ne drugega, šumenje bukovega gozda, vinogradi, trta, njen zlahtni sok, ki ubije še tako veliko žalost. Pa ljudje so tam, ljudje s srcem, s koreninami...«

Spet te besede! Ali jih bo kdaj razvozljal čisto do konca? Misli so se prevrle po njem, izbruhnili je tista, ki ga je najbolj begala: »Ded, si že našel tisto svetlobo?«

»A svetlobo? Ne še, fantič! Ko se mi zdi, da je že pred menoj, da jo bom zgrabil, izgine.«

»Veš kaj, ded! Če je ne boš kmalu našel, jo bom iskal še jaz, ko bom velik. Velja?«

Ded je stopil za njim. Tomaž ni mogel razumeti, zakaj je ded tako hitro končal s sanjami.

»Fantič,« zatopil se je vanj z otožnim, resnim pogledom, »mislim, da jo boš res iskal. Pa

ne samo ti, morda še otroci tvojih otrok. Tako dolgo bo šlo to iskanje, da bomo besedo človek pisali z veliko začetnico. ČLOVEK.«

To je bilo za Tomaža spet nekaj novega, skoraj neznanega.

»Ampak to je še zelo daleč... Predaleč.«

»Vem, zelo daleč. Lepota se kaže od daleč. Bolj jo čutiš, kot vidiš. Tako je tudi z mojo svetlobo.«

»Babica pravi, da je nikoli ne boš našel, da si zaljubljen v nekaj, kar je raztrgano kot večerna mavrica. Nikoli je ne boš združil, povezal.«

»Pa ji ti verjameš?«

»Ne!«

»Tako je prav! Iskati moraš tako dolgo, da najdeš tisto, kar si iskal. Delo ni lahko. Odnosi med ljudmi škripljejo... Vztrajati moraš! Zdaj pa le pojdi! Imej odprto srce in oči!«

Tomažev nemirni gib glave in posebna ogretost v očeh sta dedu že potrdila, da je deček ogret za novo pot, za pot v neznanu.

Neznano? Skoraj. Samo to neznanu ni bilo daleč. Brezova reber je ležala pred njim na strmini kot na dlani. Stisnjena je bila v svojo samotnost, v preteklost, v umiranje. Tomaž se je odpravil na srečanje z ljudmi, ki imajo preteklost, sedanost pa je vsa prepredena s sivino, z bolno človekovo jesenjo, prihodnost pa... Prihodnosti pa ni...

DVEMA LJUBEZNIMA SE NI MOGOČE PREDATI (Ljudski pregovor)

KONJ BELEC

TOMAŽ jo je z jutrom mahnil na Brezovo reber. Sam sebi se je zdel nekaj posebnega.

V jutru je sanjaril tisočero sanj o tisti dedovi svetlobi, o njegovih besedah, o besedi človek, ki jo bomo pisali z velikimi črkami... Le kdaj bo vse to?

Jutro je bilo na široko odprto, svetlo in sončno. Jutro v avgustu. Sonce je popilo vse oblake. Nad krošnjami gozdov so se spreletavale ptice, trta je že kazala svoj sad. Tomaž je pogledal v dolino. Ob potoku je še ropotal star mlin; tako je bil star, da se je večkrat zmotil v enakomernem ritmu, kot bi zajokal, potlej pa je klopotal naprej. Tomaž je se zazdelo, da je podoben dedu. Ded ni maral tišine. Govoril je in govoril. Še takrat, ko je iskal tisto svojo svetlobo, je besedičil.

Tomažu se je zdelo, da je zelo bogat, ker ima deda. K njemu se lahko zateče za zaupanjem in brez strahu, da ga ne bi razumel. Ded je bil za Tomaža nekaj več, drugačen je bil od drugih. Sredi belega dne je znal pričarati sanje, približati preteklost, pogledati v prihodnost. Pa saj ni čudno. Ded je bil partizan. Partizani pa so imeli v sebi žerjavico, kar naprej so oddajali toploto, pogum. Tako je v sebi premeleval Tomaž.

Cvrkotal je s pticami, smukal je kislico. Dišalo je po smoli, veter je trosil vonj po listju, po vlažnih globačah.

V Tomažu so zapele dedove besede: »Najprej se oglasi pri stricu Vinku. Bolj težko ga je pripraviti do besede, potlej pa steče. Gleda za pticami, za njihovim svobodnim letom, ko se izgubljajo v daljavi in govorilo... Ne moti ga! Naj govori! Veš, z leti se vse pomeša, da več ne veš, o čem si se sanjal in kaj si res doživljal.«

Afera in Dolenjski list

Ob obtožbi o spletkarskem politikantstvu, sumljivih španovijah...

Po zaslugi Iva Kuljaja, nepapagajškega, nerezijskega in podobne hvale vrednega, sploh po sili alternativnega novinarja iz »male Moskve« pod Gorjanci, ki ima nepopravnane (?) račune z ljudmi in organi, ki so zdaj dolžni po črki zakona do konca razčistiti razpito

t. i. novomeško gradbeniško, župansko ali kakršno pač že afero, se je v navzkrižnem ognju (na čistini slovenskih javnih občin ga sprožajo ljudje, zaenkrat se zmeraj utemeljeno osumljeni nečednih poslov) znašel Dolenjski list. Vodstvu časopisa ni očitano nič manj kot tesno sodelovanje z lokalno policijo in vodji novomeških družbenopolitičnih organizacij, kajti šele tak trikotnik znotraj je bil menda dovolj ošiljena ost, na katero je bilo mogoče nabosti za občinske politične vodje prenevarnega župana, pionirja pri uvajanju novih oblik vodenja občinske skupščine, ob njem pa še enako škodljivega direktorja, polnega novatorskih samoupravnih isker.

Marsikaj nasilnega, nepoštenega ali krivičnega je v domala štirih desetletjih že bilo nakazano na račun Dolenjskega lista, česa bolj sprevidnega, kot je gornji očiček, pa še ne. Kako Dolenjski list ob zdajšnjih sporni gradnji hiš udejanja novinarske naloge, kakšno je pri tem njegovo pojmovanje svobodnega obveščanja, ki zanj nikoli ni bilo, ni in nikdar ne bo posledica kakršnekoli španovije, tudi s politiko in policijo ne, bomo zaradi krivolovskih novinarskih podtakanj podrobno pojasnili bralcem Dolenjskega lista, za Teleksove pa bo di dovolj razčlenitev sprenevedan-

ja, kakršno si je pred tednom dni dovolil novomeški bivši župan Boštjan Kovačič.

Njegova trditev, da »v Dolenjski list, ki nas je ves čas obtoževal, nisimo mogli spraviti niti ene naše izjave«, je debela laž. Ko je sporna gradnja hiš prišla v javna občila, je bivši župan posebej za Dolenjski list spisal dolgo razmišljanje z naslovom »Anatomija moralne degradacije«. Odločitev za objavo je padla ob dejstvu, da je B. Kovačič zapisal: »Iskanje resnice okrog hiše prepuščam pravosodnim organom.« Tega se je držal in na ogled postavil le svojo človeško, humanistično podobo, ki da je moralna, iskrena. Razmišljanje, objavljeno v Dolenjskem listu 30. aprila, je bilo ogroditelj vseh Kovačičevih pojasnjevanj na raznovrstnih poznejših sestankih, nazadnje tako rekoč dobesedno tudi na seji občinske skupščine, ko je bil odstavljen. Nikakršnega razloga potemtakem ni bilo, da bi v poročilu s te seje Dolenjski list povzema, kar je že bilo objavljeno.

B. Kovačič torej laže, ko zanikuje omenjeno razmišljanje, s svojim poznejšim početjem in izjavo za zadnji Teleks pa je sam degradiral moralnost in iskrenost lastne človeške podobe, kakor jo je izrisal v razmišljanju. Vse, kar bivši župan odtlej počne, je namreč grobo javno vtikanje v pristojnosti pravosodnih organov pri iskanju resnice okrog hiš, človek, ki laže, pa ni moralen ne iskren, z lažmi brezmažnosti ni mogoče dokazati. In lažnivec naj bi bil bodoči župan?

Bivši župan dobro ve, da je Dolenjski list imel priložnost objaviti vprašljiv odziv na njegovo razmišljanje; šlo je za pisanje, ki je B. Kovačiča kot nekdanjega srednješols-

kega ravnatelja kazalo v povsem drugačni luči. Poznavajoč okoliščine, kajpak nismo verjeli, da bi bil B. Kovačič res tolikanj nečloveški, nemoralen in neiskren, zato pisanja nismo objavili. In kje so ga? V Teleksu! Brezdušno, najbrž s privošljivostjo, češ le glodajte se med sabo tam pod Gorjanci. Zdi se, da je podobna privošljivost botrovala še »pomenljivi« novinarjevi opombi v zadnjem Teleksu, ki hoče Kovačičevo lažnivo trditev o zarotniškem sodelovanju vodstva Dolenjskega lista s političnimi vodji in policijo podkrepiti z dejstvom, da je predsednik skupščine Dolenjskega lista občinski sindikalni predsednik. Zaradi nas bi bil lahko kdorkoli, morebitne poduke, kako naj o čem pišemo, bi takoj zatrl v kali; doslej za to še nismo imeli razloga ne pri časopisnem svetu, še manj pri skupščini Dolenjskega lista.

Pri obveščanju javnosti nas brezglavo ne vodi takšno ali drugačno javno mnenje, na katero se tako silovito sklicuje Teleksov novinar. Izkušnja kaže, da je javno mnenje, žal, že dolgo zvečine na strani tistih, ki so zoper oblast, politiko in komunizem. Bivši novomeški župan je bil vse troje hkrati, namigovanje, oprto na nikjer oprijemljivo in nikoli izmerjeno javno mnenje, kdo bo komu zaradi Kovačičeve odstavitve prej ko slej »strgal korenček«, pa ne sodi v novinarstvo, razen krivolovsko.

DRAGO RUSTJA
glavni urednik DL

Boštjan Kovačič: »Afera je nastala ob tesnem sodelovanju lokalne policije in omenjenih vodij družbenopolitičnih organizacij. Dodal bi še vodstvo lokalnega časnika, kajti v Dolenjski list (predsednik skupščine tega lista je Nace Štamcar, op. p.), ki nas je ves čas obtoževal, nisimo mogli spraviti niti ene naše izjave. Celo moj govor na zasedanju skupščine 2. junija so zamolčali, kot da rje tam sploh ni bilo.« (Teleks, 17. septembra: Bivši ali bodoči župan).

Natanko tako izmišljotino in podtikanje, podobno pa še v reviji 7 D, si je v Teleksu prejšnji teden dovolil Boštjan Kovačič, odpoklicani predsednik občinske skupščine Novo mesto, in s tem obtožil uredništvo Dolenjskega lista politikantstva ter sumljive zveze z oblastjo. Dovolj velik razlog, da — če so že drugi tiho — uredništvo obširneje pojasni svoja stališča do zdaj že čez vse mere razpiti novomeški gradbeni »aferi« (besedo uporabljam pogojno, zato narekovaj).

Za uvod bi najprej rekel, da ima uredništvo mirno vest. Že od vsega začetka si je prizadevalo objektivno poročati (vse v pogojniku), in se zavestno zdrževalo komentarjev ali vzporednih lastnih raziskav, ki bi bile pritisk na delo preiskovalnih organov in sodišča. Brez zaupanja v pravosodje in brez neodvisnosti sodne oblasti si pač ni moč predstavljati pravne države.

To sem posebej poudaril tudi na tisti aprilski »nočni« seji predsedstva SZDL Novo mesto, potem ko je po branju pisma javnega tožilca Boštjan Kovačič izrazil željo, da se prek Dolenjskega lista pisno obrne na občane. Dodal sem, da ni v novinarski praksi, oz. da ne dovolimo nobenemu utemeljeno osumljenemu človeku, ki je v preiskavi, da bi se s pomočjo časopisa pral in branil, saj je to lahko še kako velik pritisk na delo preiskovalnih organov in zagotovo ni v interesu preiskave.

Na njegovo vztrajanje, da bo v odprtem pismu kot javna osebnost branil samo moralno plat obtožbe, sem kot odgovorni urednik pristal na izjemo (in za to kasneje doživel kritiko v uredniškem odboru).

Čeprav tov. Kovačič zdaj pozabljivo trdi, da »v Dolenjski list nisimo mogli spraviti niti ene naše izjave«, je takoj naslednji teden v DL izšlo njegovo pismo z naslovom »Anatomija moralne degradacije«, v katerem se je posebej zavezal, da bo iskanje resnice o očitnem grabežu prepustil pravosodnim organom, čeprav je to že samo po sebi razumljiva stvar. Da je s svojim

sprenevedajočim, vase zagledanim pisanjem sam sebi naredil medvedjo uslugo, pa ni več naš problem.

Ni sicer navada, da uredništva obešajo na zvon vse, kar jim kdo piše ali reče, pa vseeno pojdemo tudi v tem pogledu do konca. Dolenjski list je v zvezi z »afero« prejel razen nekaj anonimnih pisem in telefonskih klicev tudi dve pismi, ki ju ni objavil. Prvega je napisal Andrej Švent, sodelavec Boštjana Kovačiča še takrat, ko je bil le-ta ravnatelj srednješolskega centra. Pismo močno diskreditira Kovačiča (ki sicer v njem ni naravnost omenjen), in je pravzaprav nekakšen zapoznel obračun z njim. V pojasnilu tov. Šventu, zakaj se mi pismo ne zdi primerno za objavo, sem zapisal, da se mi ne zdi etično javno brskati po Kovačičevi preteklosti, in to po stvareh, ki niso v direktni zvezi s tistimi, za katere je zdaj osumljen. Prepričan sem, da je ta pomislek dovolj tehten in v skladu z varovanjem osebne integritete osumljenca.

Teh moralnih pomislekov pa ni imel taisti Teleks, ki je Šventovo pismo objavil, zdaj pa »demokracično« odpira svoje strani osumljenecem, da javno pritisajo na preiskovalne organe in sodišče, izražajoč vnaprejšnje dvome o njihovi objektivnosti in pravičnosti. Tov. Kovačič celo ob svoji javni zavezi, da tega ne bo počel.

Drugo neobjavljeno pismo je prišlo izpod peresa inž. Stefana Ščapa, zaposlenega v Iskri Tenel. Za odklonitev objave je bil uredniški odbor Dolenjskega lista, pri tem pa je bilo odločilno dejstvo, da je bil tov. Ščap naknadno zajet v preiskavo in da je objektivnost njegovih navedb vprašljiva tudi zato, ker je bil kot gradbeni strokovnjak nadzorni organ pri sporni gradnji svojega nadrejenega, prav tako osumljenega direktorja Iskre Tenel, Božidarja Zajca. Svoje strokovne pripombe je tov. Ščap tako in tako lahko sporočil preiskovalnemu sodniku, in kot vem, je to tudi storil.

In zdaj še nekaj načelnih besed o samem izvrženem dejanju, za ka-

tereja je šesterica osumljena. V tisku so posamezniki zagnali vik in krik, ker kaže, da bo očitana materialna korist, ki naj bi jo po zaslugi svojega položaja pridobila Boštjan Kovačič in Božidar Zajc, mnogo manjša, kot je prvotno kazalo. Pišejo tudi o spremenjeni, tako rekoč na glavo postavljeni družbeni klimi (ne vem, kako se da v ljubljanski novinarski pisarni ta verodostojno ugotoviti) in celo o neostalinističnem procesu. Ob tem ponavljam v Dolenjskem listu že zapisano javno vprašanje, ali ni tudi tristo ali dvesto milijonov starih dinarjev nezakonito pridobljene materialne koristi dovolj velik znesek, da stvar imenoma s pravimi imenoma: korupcija. Vsaj z moralnega stališča ni nikakršne razlike. Poudarjam, da postavljam načelno vprašanje, ne da bi za osumljene preudiciral sodbo, saj so nedolžni, dokler jim krivda ni sodno dokazana.

Za konec pa še bolj osebno mnenje. Boštjan Kovačič, dovčerajšnji dober znanec, lahko bi rekel celo prijatelj Dolenjskega lista, je morda tragična osebnost, saj trdi, da je o gradnji premalo vedel, in da je ob svoji prezaoplenosti povsem zaupal graditeljem. Lahko da, toda to ne zmanjšuje njegove odgovornosti. Bistveno je, da je s svojim ravnanjem sploh dovolil, da se je okrog njegovega imena spletel oblak sumov, ki je izzval preiskavo, vsejal nezaupanje vanj in v končni posledici pripeljal tudi do odpoklica s funkcije predsednika občinske skupščine, najvišjega zakonodajnega telesa v občini. Takšna je pač neusmiljeno trda logika stvari same.

Zato se mi zdi vse govorjenje o tako rekoč revolucionarnem novem konceptu vodenja Božidarja Zajca in Boštjana Kovačiča, ki da je vzrok razdora in sprožene preiskave, udarjanje mimo. Kolikor poznam teorijo, gre le za večno vprašanje socialističnega družbenega sistema: ali naj ima malo več ali malo manj tehnokratizma. Za skonstruirano tezo o insceniranem neostalinističnem obračunu z izjemnimi ljudmi pa bi dejal, da zvem kot čenčanje, ki mu domišljava, po ceneni slavi hlepeča novinarska ušesa prav rada prisluhnejo, posebno še, če imajo pri tem še kak osebni račun.

MARJAN LEGAN
odgovorni urednik DL

Smrt v silokombajnu

Valji silokombajna razkosali otroka

SLIVJE PRI KOSTANJEVICI — Sezona spravila kmečkih pridelkov se je začela, z njo pa tudi tragične nesreče pri uporabi raznih kmetijskih strojev.

Tako je 18. septembra popoldne Stanislav Kuntarič v neposredni bližini domačije v Slivju blizu Kostanjevice siliral koruzo. Po praznjenju silaže iz traktorske prikolice je

za trenutek pustil traktor s silokombajnom brez nadzora. V tem se je traktorju neopazno približal Kuntaričev 20-mesečni sin Peter in zlezel na silokombajn. Oče otroka ni videl in se je z njim odpeljal na njivo, kjer je spet začel silirati koruzo. Valji v kombajnu so zagrabili nesrečnega malčka in ga skoraj povsem razkosali.

Gasilska enota v Pijavškem

GD Krško ustanovilo enoto v Pijavškem — Dve desetini

PIJAVŠKO — Gasilsko društvo Krško, ki je eno izmed najstarejših v Sloveniji, je preteklo nedeljo v naselju Pijavškem ustanovilo svojo operativno enoto. Ta je dobila novo motorno gasilsko brizgalno, nekaj druge opreme, zgradili pa so tudi jez na potoku, kjer bodo v primeru požara zajemali vodo.

Ob tej priložnosti so gasilci iz Krškega izvedli tudi prikazano vajo. Dokazali so reševanje iz stavb, zaščito stanovanjskih objektov in delovanje najsoodnejše gasilske opreme. Sicer pa so enoto v Pijavškem ustanovili predvsem z namenom, da bi tudi na obrobju lahko hitro in učinkovito posredovali v požarnih in drugih nesrečah. V gasilskem društvu Krško načrtujejo, da bodo do konca leta usposobili za operativno delovanje vsaj eno moško in eno žensko desetino, v enoto pa bodo vključili tudi pionirje in mladince. S to enoto se bo število članov gasilskega društva Krško precej povečalo, saj je med krajinami Pijavškega precej zanimanja za delovanje v gasilskem društvu. Za sedaj so gasilci iz Pijavškega še gostje v najemni stavbi, tudi vse opreme še nimajo, toda na občinskem štabu za civilno zaščito so obljubili, da jim bodo do konca leta priskrbeli tudi delovne uniforme.

ZADEL BLATNIK

VRČICE — 46-letni Angelbert Tešari iz Črnomlja se je 17. septembra ob 13.50 peljal z osebnim avtomobilom iz Črnomlja proti Črmošnjicam. V Vrčicah je zmanjšal hitrost, da bi zavil levo na lokalno cesto proti Planini. V tem trenutku je za njim pripeljal z osebnim avtomobilom 23-letni Ljubiša Mihailovič iz Novega mesta in ga nameraval prehiteti. Ker je Tešari že zavil, se je Mihailovič zaletel v zadnji blatnik. Škode je za okrog 1,7 milijona dinarjev.

SMRT V RIBNICI

RIBNICA — Na Gorenjski cesti v Ribnici je prišlo 16. septembra ob 9.40 do hude nesreče, v kateri je izgubil življenje 66-letni Stanislav Poje iz Grčaric 1. Nesreča se je zgodila, ko je 22-letni Bojan Gornik iz Bukovice 16, ki je peljal iz Ribnice proti Ljubljani, prehitel tovornjak, ki ga je vozil Alojz Benčina iz Zapotoka 3. Prav takrat je pripeljal nasproti Stanislav Poje. Pri čelnem trčenju obeh osebnih avtomobilov je bil Stanislav Poje takoj mrtev, Bojan Gornik pa lažje poškodovan. Na vozilih je za okoli 4 milijone dinarjev škode.

Nenavadna smrt lovca

Med vožnjo se je puška sprožila in smrtno ranila

STRUGE — Na nenavaden način je izgubil življenje lovec Jože Levstek iz Podtabora v Strugah (občina Kočevje), star 36 let.

15. septembra sta z Antonom Meglenom iz Kolenče vasi 14 lovila pse, ki so zašli v lovski revir, in enega tudi us-

tretila. Nato sta se odpeljala proti domu in vmes v vasi Potiskavec v zela v fička Meglenovo ženo, ki je bila tam pri sorodnikih. Meglen, ki je vozil, in njegova žena sta sedela spredaj, Levstek na zadnjem sedežu v sredini, puško pa je imel s kopitom naslonjeno na tla med prednjima sedežma in njeno cev uperjeno sebi v prsi. Po komaj 20 do 30 m vožnje se je puška sprožila in Jožeta Levstka smrtno ranila.

PRISPEVKI ZA DRAGE MEDICINSKE INSTRUMENTE

NOVO MESTO — V sklad za drage medicinske instrumente pri občinskem odboru Rdečega križa Novo mesto so prispevali: Kati Povše in Majda Ambrožič iz Novega mesta, Trubarjeva 1 — 16.000 din namesto cvetja Andreju Sedaju; občinska raziskovalna skupnost Postojna v imenu dr. D. Pluta 21.000 din za opravljeno recenzijo RN; Alojz Bukovec iz Kota 84 pri Semiču 10.000 din; Marija Udovič iz Novega mesta, Kettejev drevored 14 — 20.000 din v spomin na moža Jožeta in obletnico smrti hčerke Darje; osnovna organizacija sindikata Komproservi Črnomelj 50.000 din; KUD Brusnice 25.000 din namesto venca na grob Ernesta Jazbeca; Štefan in Vida Simončič iz Novega mesta, Ragovska 21 a — 20.000 din, dipl. ing. Vladimir Breznik iz Črnomlja, 21. oktobra 17b, 35.000 din; Roman Tomažin iz Zameškega 7 — 20.000 din namesto cvetja na grob Jožetu Avžinu; osnovna organizacija sindikata Splošne bolnice Novo mesto 30.000 din namesto venca za pokojno mamo dr. Branke Stracensky iz Zagreba, Biakinijeva 15; DS SIS stanovanjska in komunalnega gospodarstva občine Novo mesto 50.000 din namesto obdaritve delavk za 8. marec; Cestno podjetje — TOZD Gradnje Novo mesto — IOOS 30.000 din; Alojz Božič iz Ljubljane 48.034 din.

Osnovna organizacija sindikata IMV-TOZD Tehnoservis Novo mesto je za nabavo dragih medicinskih instrumentov v Splošni bolnišnici Novo mesto prispevala 41.500 din namesto venca na grob mame Marka Rudmana. Splošna bolnišnica Novo mesto se za prispevek toplo zahvaljuje.

Doslej so darovalci prispevali za atomski absorber 7.874.436 din. Občinski odbor Rdečega križa Novo mesto se vsem iskreno zahvaljuje.

Komisija, ki je prišla na mesto nesreče je ugotovila, da je imel Levstek naboj v cevi puške, puško pa pripravljeno za rahlo proženje. Zaradi tresenja se je sprožila in Jože Levstek je bil zadet v desno stran prsi ter je zaradi rane hitro izkrmavel.

PREPREČUJMO POŽARE

VAS-FARA — V okviru dneva pionirjev bomo na osnovni šoli Vas-Fara izvedli v torek, 29. septembra, bogat program. Ob tej priložnosti bodo podelili značke »Preprečujemo požare«. Dobili jih bodo učenci, ki so uspešno opravili naloge s področja gasilstva. Skupno bo podeljenih 14 bronastih, 12 srebrnih in 17 zlatih značk.

UKRADEL DENARNICO IZ ŽEPA

NOVO MESTO — 27-letni Emir Rizvanović iz Prnjavora je 18. septembra potoval z avtomobrom preko Novega mesta. Na novomeški avtobusni postaji mu je pri izstopanju iz avtobusa neznanec iz desnega hlačnega žepa ukradel denarnico, v kateri je Rizvanović imel 800 zahodnonemških mark in 40.000 din. Za storilec poizvedujejo.

ZARADI UTRUJENOSTI V DREVO — 31-letni Enes Kizingul iz ZRN se je 20. septembra ob 4.25 peljal z osebnim avtomobilom iz Zagreba proti Ljubljani. Pri Lešnici je v levem preglednem ovinku zaradi utrujenosti zapeljal v desno na bankino, nekaj časa vozil po njej, nato pa trčil v drevo in se prevrnil na streho. V nesreči sta se voznik in sopotnica Nazaket Kizingul, 31 let, lažje poškodovale, 44-letni sopotnik Mustafa Kose pa težje in je ostal na zdravljenju v novomeški bolnišnici. Materialne škode je za okrog 4 milijone dinarjev.

TRČENJE V OVINKU — 38-letni Stanko Peruš iz Trebnjega se je 16. septembra ob 18.30 peljal z osebnim avtomobilom iz Dolge njive proti Sentlovcu. V ovinek, ki je okrog 200 metrov iz vasi Dolge njive, je pripeljal s preveliko hitrostjo, zato je zavrl. Pri tem ga je zaneslo v levo, v tem trenutku pa se je nasproti pripeljal z osebnim avtomobilom 38-letni Stanislav Ravnikar s Čateža. Vozili sta trčili, pri tem pa na srečo ni bilo ranjenih. Materialne škode je za 2,5 milijona dinarjev.

Vse olimpiade Leona Štuklja

Slavni telovadec in dobitnik priznanja olimpijskega gibanja o sebi in gimnastiki svojega časa — Prevelika obleka in kraljevsko kosilo

Na predvečer 14. svetovnih študentskih iger, poznanih kot Univerziada '87, je iz rok prvega človeka svetovnega olimpijskega gibanja, 60-letnega Španca Huana Antonia Samarancha, prejel veliko priznanje olimpijskega gibanja 89-letni Leon Štukelj, predvojni telovadec in osvajač velikih svetovnih in olimpijskih priznanj tistega časa. Še petdeset let po zadnjem uradnem nastopu za reprezentanco sijajnega in nepremagljivega Leona niso pozabili, in kot je sam poudaril ob prejemu, je priznanje nagrada vsem športnikom, ki so branili barve tedanje države.

Leon živi z ženo Lidijo v Mariboru v Kersnikovi ulici, v stari zgradbi nedaleč od avtobusne postaje. Ob obisku smo ga našli v gori papirjev, kar je razumljivo, saj gimnastični starosta piše spomine, teh pa je veliko. Posebno pozornost posveča prav telovadnim dogajanjem predvojnih let. Kot pravi, je lani končal knjigo, v kateri je na 400 straneh zajel obdobje športnega delovanja v letih 1929—1939. Sicer je športni življenjepis Leona Štuklja — rojen 12. novembra 1898, diplomirani pravnik, ki živi v mestu pod Pohorjem od 1927. leta in pravi zase, da je Dolenjec, na delu na Štajerskem — bogat in, reklo bi se, večen. Spomnili bomo na najzanimivejši dogodek iz njegove kariere.

»Po nastanku nove države, Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, smo se mi prvič udeležili olimpijskih iger 1924. leta v Parizu. Dobro sem se odrezal, saj sem v močni konkurenci osvojil dve medalji, zlato v mnogobojju in na drogu. Štiri leta pozneje smo potovali na olimpijske igre v Amsterdam, kjer sem tekmovalje zaključil nadvse uspešno s dvema bronastima medaljama v mnogobojju in na krogih. Na olimpiadi v Los Angeles 1932. leta nismo potovali, ker je prišlo do razdora v reprezentanci, nastopilo je novo vodstvo in sploh so bile težke tudi razmere v deželi. Na moji zadnji olimpiadi v Berlinu leta 1936 sem imel 38 let in tedaj sem z osvojenjo srebrno medaljo na krogih praktično končal kariero, čeprav sem z reprezentanco nastopal še kasneje,« se spominja Štukelj.

Ko govori o športu tistega časa, ne more mimo Sokola, združenja levo usmerjenih naprednih mladincev, kjer je bilo članstvo menda posebej častno. Ta čast in ponos sta bila vredna več kot ves denar in vsa priznanja, ki jih danes dobivajo športniki. Sokoli so bili posebej pri srcu mladim narodom, kot so bili Slovenci, in ti narodi so se tudi na podlagi take pripadnosti držali bolj sami zase, dokler niso ločenosti v tem pogledu presegli z združitvijo sokolskih zvez.

»Ta zgodovina je del moje športne preteklosti. Toda ko prihajajo danes k meni na obisk, se bolj zanimajo, kako da z 89 leti izgledam tako dobro, in le malo povprašujejo o moji pretekli športni poti, na katero sem izredno ponosen. Glede dolgega življenja ne morem ponuditi nikakršnega posebnega recepta, ker ga enostavno nimam. Celó življenje sem bil pri vsem zmeren, tako v hrani kot v športu in drugem. Veliko uživam sadja in povrtin, alkohola nisem nikoli pil. Pri meni čaka vino na vrsto tudi po dva meseca, medtem ko zadnjih pet let po kosilu obvezno pijem kavo. Zelo veliko hodim, med drugim vsak dan do »Piramide«. Hodim hitro in pri tem delam vaj za krepitve srčne mišice in krvnega obtoka...« pravi veliki telovadni as. Očitno brez telovadbe res ne shaja. Ko zanosno govori o zdravju življenju in potrebi stalne krepitve organizma tudi s pomočjo znanstvenih metod rekreacije, postane v naslonjaču skrajno nemiren.

Leon Štukelj: »Medalje s pariške olimpiade so mi najdražje.«

Pokaže nam vajo, stoji na rokah z iztegnjenimi nogama. Naloga bi bila težka celo za mladega tekmovalca, vendar Štukelj je do sebe neumljen, povrh vsega pa dela z lahkoto. »Ampak ne slikajte tega, da ne bi kdo porekel: kaj pa je s tem dedkom, mar je znorel?« Lahko pogledate mišice in muskulaturo ramenskega sklepa. Močneje pritisnite — ni kaj: trdo ko kamen,« pravi skromno in ponosno obenem.

V športnikovem življenju so najbrž najlepše zapisana v spomin potovanja, srečanja, doživlja z velikih tekmovalcev, vrnitev po zmagovaljih. Vemo, kako danes sprejemamo najboljše, a Leon Štukelj pozna to iz tridesetih let tega stoletja. »Res je bilo veliko tega, vendar bi izpostavil leto 1924 in svojo vrnitev iz Pariza v Novo mesto. Someščani so mi pripravili veličasten sprejem, pravzaprav nepojmljiv za tisti čas. Iz Ljubljane sem

najprej celo dobil pooblastilo, s katerim sem se lahko vozil v vlaku v drugem razredu, ki je bil tedaj rezerviran za pomembne posameznike. Ko sem stopil iz vlaka, je množica vzklikala, vriskala in mahala s številnimi transparenti z napisom Ave, triumafor. Istega leta me je v vili Suvovor na Bledu v svoji rezidenci sprejel kralj Aleksander. Na to srečanje sem se dolgo pripravil, to pa iz preproste razloga, ker nisem našel dostojne obleke. Tedaj je bil v modi žaket in našli so mi neke zelo velike hlače, za katere se spominjam, da sem jih zapenjal nekje pod pazduho. Nato so mi natakili velik sako, ki je prekril preostali del oblačila, in tak sem odšel pred kralja. »Aha, ti si ta mali, ki tako dobro telovadi. Čestitam ti, junak, kar nadaljuj tako za dobrobit naše kraljevine,« je rekel tedaj Aleksander in me povabil še na kosilo. Potem mi je izročil priznanje s. Save V. stopnje,« pripoveduje slavni olimpijec.

Spomine je skrtil tudi v slike, ki v glavnem pričajo o berlinskih olimpijskih igrah. Leon nam kaže z njimi svoja srečanja z velikimi imeni tistega časa. Na vidnejšem mestu so fotografije srečanja z velikim Jessejem Owensom, štirinajstkratnim zmagovalcem berlinske olimpiade, črnopolit fantom, katerega uspehi so pregnali s tribune velikega diktatorja rajha Adolfa Hitlerja. Kamera je zabeležila tudi srečanja z Richardom Straussom in Puccinijem in v mestu ob Krki skupino novomeških sošolov, med katerimi sta Leon in slikar Božidar Jakac. To je del opreme strojne delovne sobe, v kateri so seveda še medalje, diplome in trofeje. Med njimi se najdejo celo originalni podpisi Pierra De Coubertina.

Po tem pregledu zavije znova k Sokolom. »Veste, tedaj so bila v modi lepo oblikovana telesa in močne mišice, zato smo fantje, menda da bi ugajali dekletom, preprosto tekmovali, kdo bo videti lepši. To je bila čudovita oblika množične rekreacije, športa in zdravlja, mitege smo pripravljali ob vsakem prazniku. Take načine še danes negujeta Finska in Češkoslovaška, o čemer mi stalno pišejo prijatelji iz teh držav. Ne vem, zakaj pri nas ni tega. Sicer je gimnastika danes zelo napredovala, gre v smeri akrobatike, in razvija težje, zapletene in za oko lepe elemente. Gimnastika mojega časa je imela za cilj napraviti zdrave in dobre ljudi, ki bodo lahko dolgo živeli. Takrat ni bilo medikamentov, znanstvenega pristopa in »laboratorijskega« oblikovanja športnika...« pogleda Leon Štukelj z malce skrbi na sedanost.

Da je bilo zares tako, dokazuje tudi sam Leon Štukelj. MILAN GLAVONJČIČ

VNOVIČNA PREMOČ ŠTAJERSKIH PERES — Minulo sredo je bilo na novomeških teniških igriščih pod pokroviteljstvom Dolenjskega lista že 11. ekipno prvenstvo slovenskih novinarskih hiš v tenisu. Udeležba je bila rekordna, saj so lopotarji vihteli predstavniki kar iz štirinajstih uredništev, največkrat pa je bilo tudi tistokrat za eresa iz Štajerske. V polfinalnih obračunih je namreč ekipa mariborske RTV ugnala mestne kolege iz mariborskega Večera, medtem ko je bil 7 D boljši od Dolenjskega lista I, za katerega sta igrala Jože Splichal in Bojan Budja. V borbi za 1. mesto sta tako Uroš Mencinger in Dragiša Modrinjak (na posnetku) iz 7 D premagala dvojico RTV Maribor (Jože Jagodnik, Saša Snuderl), večerovca Fric in Kancler pa Splichala in Budjo. Končni vrstni red je takšen: 1. 7 D, 2. RTV Maribor, 3. Večer, 4. Dolenjski list I, 5. RTV Koper, 6. Antena/Kmečki glas, 7. Primorske novice, 8. Delo, Ljubljana, 9. Ljubljanski dnevnik, 10. RTV Ljubljana, 11. Radio Ljubljana, 12. Teleks Ljubljana, 13. Dolenjski list II (Izok Gačnik, Slavko Dokl), 14. Kaj. Maribor. Pri organizaciji letošnjega prvenstva so z darili pomagali mirenska Dana, Novoles iz Straže in Krka Novo mesto. (Foto: B. B.)

NOVOMEŠČANKE ZMAGALE

MARIBOR — Ženska ekipa Medobčinske organizacije slepih in slabovidnih Novo mesto se je udeležila 7. republiškega prvenstva slepih in slabovidnih v mini kegljanju. Ekipo so bile v Mariboru Novomeščanke prve, med posameznicami je v skupini popolnoma slepih Marjana Malnaric osvojila 1. mesto, Nežka Furlan je bila 3. Med slepimi z ostankom vida se je uvrstila Fani Pale na 6. in Majda Mežan na 7. mesto.

ELAN IZGUBIL S SLAVIJO

ČRNOMELJ — Na igrišču na Loki so se nogometaši novomeškega Elana pomerili z večško Slavijo in izgubili srečanje z 0 : 4. Slavija sicer ni pokazala posebno žive igre, vendar je znala izkoristiti hitre protinapade. Slabih rezultatov so se bali elanovci že v predsezoni, saj morajo zaradi popravila novomeškega stadiona gostovati v Črnomlju.

Tesna Inlesova pot k uspehu

Drugo kolo republiške rokometne lige — Zanimivo v Sevnici — Novomeščankam v Kranju poraz — Iskra popravila vtis — Igralke Itasa klonile pred Cerkljankami

V drugem kolu SRL so pri moških zmogovale ekipe gostiteljice, pri ženskah velja omeniti, da so igralke Iskre popravile slabi vtis iz prejšnjega kola, medtem ko so si Kočevje na domačem igrišču znova priigrale poraz. Ob zmagi so bile v gosteh tudi rokometarice Novega mesta. O posameznih tekmah bo več povedal pogled na športna igrišča, najprej k moškim ekipam.

INLES—ŠOŠTANJ 25 : 24 (12:11) — K zmagi Inlesove ekipe je odločno pripomogel njen vratar Viktor Žagar, ki je v odločilnih trenutkih ubranil dve sedemmetrovki. Sicer so bili maloštevilni gledalci v Ribnici razočarani nad nepovezavo igre obeh moštev.

INLES—LAPAJNE, DŽOKIČ, MIHELJIČ, T. ILIČ, LUKIČ, ČIROVIČ, JURJČ, LESAR, TOMIČ, MATE, S. FAJDIČ, ŽAGAR.
SEVNICA—BAKOVCI 29 : 24 (11:16) — Sevnčani so doma zasluženo premagali ekipo Bakovcev. V prvem delu srečanja so gostje izkoristili vse napake domačinov, medtem ko je v drugem delu, ko je trener Svažič povsem spremenil taktiko igre, igralo pravzaprav samo moštvo Sevnice. Strokovno vodstvo sevnških prvotegašev je prevzel Tomo Svažič, potem ko je dosedajni trener prestopil sporazumno s klubom k finskemu prvotegašu Helsinku.

SEVNICA; KOVAČIČ, REGNER, STARINA, 5. KOSTEVC, SUNTA, ŠPAN, 8. SVAŽIČ, 1. KNEŽEVIČ, HROVAT, 1. TRBOVC, 5. MOŽIČ.
ČRNOMELJ—SLOVENJ GRADEC 25 : 22 (13:14) — V odločilnih trenutkih so Črnomeljci zaigrali boljše in pred domačim občinstvom osvojili dragoceni

točki. Pri gostih sta pokazala dobro igranje vratar Mavrič in Virant.
Črnomelj: Plut, Bohte, M. Papež, 8. Kavšek, Hodelja, 5. Novak, Možina, J. Papež, 6. Pezdirc, 2. Adlešič, Orič, 4. Kmetič.

PARI 3. KOLA: BAKOVCI-INLES, PRULE-SEVNICA, STT RUDAR-ČRNOMELJ I.TD.
KRANJ—NOVO MESTO 25 : 17 (11:4) — Kranjske rokometarice so s prepričljivo zmago dale vedeti, da jih tudi letos mika vrh. Sobotno zmago so si zagotovile z zelo dobro igranje v prvem polčasju in v začetku drugega.

Novo mesto: Hočevar, Kramar, 3. Pate, 14. Iličin, 1. Jakš, 3. Simonič, Knafelj, Veselič, Repinc, Rebolj, Butala, Opruc, 4.

ISKRA—OLIMPIJA 23 : 19 (13:11) — Medtem ko sta bili v prvem delu igre ekipi dokaj izenačeni, so v drugem polčasu blestele gostiteljice. Med njimi zaslužijo pohvalo Jakštova, Selanova in Rangusova, pri ljubljankah pa Martonova, Šturmoja in Kapidžičeva.

Iskra: Jakše, Gorenc, 2. Dolan, 2. Kegljevič, Kirn, Turk, 3. Selan, 7. Rangus, 5. Vide, 4. Lužar, Bolte, Kos.

ITASA—ČERKNO 15 : 19 (4:9) — Pomlajena vrsta gostiteljice je naredila preveč napak, posebej v napadu, kar so znale gostje spretno izkoristiti. Sodeč po prikazani igri, čakajo Kočevke težki rokometni časi.

Itasa: Filipovič, Dragičević, P. Softič, Guštin, 1. Vuk, 4. S. Jerič, 6. Klančar, Jančovič, Bejtovič, 2. D. Softič, 1. Zalar, 1. Stefanič.
Pri prihodnjega kola: Mlinotest—Itasa, Novo mesto—Iskra itd.

Pavlič zapravlil zmago

6. dirka za DP v motociklizmu — Pavlič padel na treningu — Lavrič spet navdušil

REKA — V nedeljo, 20. septembra, so na grobniški lepotici spet zahrumeli motorji na 6. letošnji dirki za državno prvenstvo v cestnohitrostnem motociklizmu, tokrat v organizaciji AMD Domžale ob izdatni pomoči kolegov iz AMD Matulji. Nastopili so tudi vsi štirje dolenjski predstavniki, njihov izkupiček pa je bil mnogo manjši kot pred mesecem dni.

Ljuge Pavlič, AMD Novo mesto, ki je v kategoriji do 80 cm že na prvem uradnem treningu dosegel najboljši čas kroga, je hotel v drugem treningu rezultat še izboljšati, kar je povzročilo padec v reškem ovinku in zaradi prevelikih poškodb na motorju dirke ni vozil. Če bi Pavlič nastopil na dirki, bi po vsej verjetnosti zmagal, saj mu Grobnič od vseh stez najbolj »leži« in bi si s to zmago že zagotovil naslov letošnjega prvaka, tako pa bo moral na razplet počakati do naslednje dirke, ki bo

v nedeljo v Banja luki. V odsotnosti Pavliča je zmagal Matulja iz Matuljev, pred Domžalcem Pintarjem in Brankom Rokavcem iz AMD Trebnje.

V kategoriji do 125 cm je na treningu dosegel najboljši čas lamski državni prvak Robert Hmeljak iz AMD Novo mesto.

Kolesarji dirkali dvakrat

Zaletelu zlato v Gorici

LJUBLJANA, NOVA GORICA — Kolesarji so zozili pretekli konec tedna na dveh preizkušnjah. V Savljah so jim pripravili že 15. medklubsko dirko okoli Savelj, v kateri je nastopilo okoli 150 tekmovalcev. Največ zanimanja je pritegnil nastop članov in starejših mladincev, ki so vozili skupaj. V skupnem točkovanju je zmagal Župan (Astra), 2. je bil Bonča (Kobarid), 3. Zaletel (Nm). Zaletel je vozil kot mladinec za člansko kategorijo, zato je bron lep uspeh. Izkazal se je predvsem v zadnjem sprintu, ki ga je celo dobil, vendar je imel za skupno zmago premalo točk. K uspehu Novomeščanov in skupni vožnji starejših mladincev in članov sta precej pripomogla Eržen in Fink, ki sta se v skupini ves čas dobro držala. Na dobro organiziranem savelskem tekmovanju se je pri Novomeščanih izkazal zlasti Judež, ki je zmagal v konkurenci starejših mladincev. Z uspehi pionirjev se tokrat ne morejo pohvaliti, saj je bil Kavšek šele peti.

Novogoriški kolesarski klub pa je organiziral prvi kriterij po ulicah svojega mesta. Od Novomeščanov se je uvrstil med mlajšimi mladinci Fink na 2. mesto, pri starejših mladincih je odnesel Zaletel zlato, med člani pa je Papež zasedel tretje mesto.

MORALNI ZMAGOVALEC — Zvonko Lavrič na ramanih navijačev. (Foto: Marko Klinc)

drugi čas pa je imel Rokavec, ki pa na dirki iz nepoznanjih razlogov ni startal. Dirka tako zaradi premajhnega števila tekmovalcev ni šla za DP. Devet krogov je vodil Hmeljak, v zadnjem krogu pa ga je Pintar prehitel in zmagal.

Najrazburljivšeje predstavo so spet pripravili dirkači kategorije do 250 cm, kjer je od dirke do dirke boljši Zvonko Lavrič iz AMD Ribnica, ki je skoraj neverjetno hitro prebolel težke poškodbe po padcu na spomladanskem treningu. Zvonko je imel izmed vseh dirkačev tudi največ navijačev na Grobniču, saj so prišli stiskati palce zanj celo s posebnimi avtobusi. Po odličnem času na treningu je bilo pričakovati, da bo Zvonko tokrat zanesljivo zmagal, vendar je domačin Srdoč s tovarniško hondo — HB na dirki presenetil celo samega sebe. Dirko je Zvonko vodil od samega starta za njegovim hrbtom pa je Lavrič bil neumljen boj s Šrajem in Stefancom, ter ju prepričljivo premagal, v zadnjem krogu prehitel celo vodečega Srdoča, toda močnejša honda je na zadnji ravni pred ciljem spet pokazala zobe in Lavrič je bil za dolžno motorja preprekate za zmago. Kljub drugemu mestu je bilo navdušenje navijačev nepopisno in lahko zapisemo, da je Lavrič moralni zmagovalc Grobnička. M. K.

Na oviri ob dobro uvrstitev

Uspešne mlade topliške atletinje — Tanja Krašovec na oviri izgubila medaljo, Špeličeva druga na troboju — Šimunič četrti na Grand Prixu — Počitniška vadba

DOLENJSKE TOPLICE — Topliške atletinje, ki še vse obiskujejo osnovno šolo Baza 20, se lahko ta hip pohvalijo z vidnimi dosežki, h katerim je nekaj prispevala tudi marljiva vadba med počitnicami. Mlade dolenjske tekmovalke so se pred časom poskusile v republiškem in državnem merilu.

V finalu atletskega pokala Slovenije za mladinke je pionirka Damjana Markovič dosegla dve četrti mesti: v teku na 400 m z rezultatom 60,1 in na enakih progi z ovirami. V finalu atletskega pokala Jugoslavije, ki je bilo 12. in 13. septembra v Beogradu, je Markovičeva dosegla svoj največji uspeh: v teku na 400 m je z odličnim časom 58,9, ki je hkrati njen rekord, osvojila osmo mesto v državi, osma pa je bila tudi v teku na 400 m z ovirami. Uspeh je še toliko večji, ker je bila Markovičeva še letos pionirka.

Ravno tokrat so tekmovalce Topličanke na republiškem pionirskem atletskem prvenstvu v Postojni. Daleč najboljše se je odrezala Irena Špelič, učenka 7. razreda, ki je prvi dan odlično skakala v visokino in s 148 cm, to je z rezultatom zmagovalke, osvojila drugo mesto. Prijeto pa je priselena tudi Vanja Lukšič in s 486 cm in četrtim mestom le za las zgrešila medaljo. Osvojila pa jo je v metu kopja, kjer je z 31,5 m dosegla tretje mesto. Topliške atletinje so tekmovalce tudi v štafetu teku 4 x 100 m dosegle s časom 52,20 s drugo mesto v republiki, vendar so bile zaradi nepravilne predaje diskvalificirane. Da pa je bila

napaka zgolj slučajna, so dokazale naslednji dan, ko so v teku 4 x 300 m osvojile bronasto medaljo. Omeniti velja tudi tek čez ovire, kjer sta Markovičeva in Lukšičeva osvojili peto in šesto mesto in kjer je Tanja Krašovec v glavni skupini vodila

• Špeličeva je upravičila svojo udeležbo na troboju v Wolfsburgu. Kot najmlajša tekmovalka je skočila v daljino 5,08 m in zasedla drugo mesto. Nastop med mladimi športniki treh dežel je bil njen prvi nastop za republiško reprezentanco.

in na predzadnji oviri nesrečno padla ter bila ob medaljo. Izkazala se je tudi Brigita Lampe, ki je z novim osebnim rekordom 1:46 osvojila v teku na 600 m 7. mesto v Sloveniji.

Na koncu velja dodati, da so mlade topliške atletinje osvojile kar 8 medalj, da je bila Špeličeva druga najboljša udeleženka prvenstva in da je ravno zaradi nje moral selektor slovenske reprezentance spreminiti svoj načrt: uvrstil jo je v republiško reprezentanco za nastop na srečanju Fruhani-Julijske krajine, Koroške in Slovenije, čeprav naj bi po prvotnih načrtih odpotovala tja druga tekmovalka.

Topliški atleti so nastopili še na zelo dobro organiziranem mitingu v Brežicah. Damajana Markovič je zasedla v teku na

200 m z rezultatom 27,50 drugo mesto in na 800 m z 2:25,3 tretje. Brigita Lampe je prepričljivo zmagala med pionirkami v teku na 600 m, Milan Šimunič pa je postal prvi kar dva nova rekorda brežiškega stadiona: v daljavo je skočil 7,06 m in v troskoku 15,54 m in obkralj zmagal.

Šimunič je nastopil še na nekaj tekmovaljih. Na drugem republiškem prvenstvu veteranov, ki so ga dobro organizirali Kranjčani, je osvojil zlato na 100 m, v daljavi in troboju. Kot edini dolenjski predstavnik je nastopil v finalu jugoslovskega Grand Prix tekmovalja v atletiki in zasedel četrto mesto v troskoku. Da zmore več, je dokazal v finalnem nastopu, ko je z rezultatom 15,74 prepričljivo osvojil drugo mesto.

M. ŠIMUNIČ

TENIŠKA ZMAGA ŠEFMANU

NOVO MESTO — V okviru prireditve meseca turizma na Dolenjskem se je pomerilo 65 igralcev tenisa iz Novega mesta, Dolenjskih Toplic in Kočevja na odprtem prvenstvu Dolenjske. Zmagal je domačin Šefman, ki je v finalu obračunal s Stokanovičem, tretji pa je bil Guštin, ki je zmagal brez boja z Lovkom. Rezultati: četrtfinale — Stokanovič: Struna 6 : 1, 6 : 0; Lovko: S. Guštin 6 : 2, 6 : 3; G. Guštin: Sekorjan 6 : 2, 6 : 3; Šefman: Wachter 6 : 3, 7 : 6; polfinale — Stokanovič: Lovko 6 : 4, 7 : 6; Šefman: G. Guštin 6 : 1, 2 : 6, 6 : 3; finale: Šefman: Stokanovič 6 : 3, 6 : 2. Prvim 8 igralcem je Dolenjska turistična zveza podarila posebne nagrade: Naslednje teniško tekmovalje bo spominski turnir Roberta Aša.

SREČANJE ŠOLSkih PEDAGOGOV

LESKOVEC — Na tukajšnji osnovni šoli se bodo zbrali 28. septembra na strokovnem srečanju športni pedagogi Dolenjske in Posavja. Ob praktičnem prikazu nekaterih vaj in športnih panog bodo razpravljali o urah telesne vzgoje in o uporabi video tehnike na tem področju. Podrobnejše informacije o pedagoškem zboru dajejo na brežiški ZTKO in v osnovni šoli Leskovcu.

SPET PIONIRSKA OLIMPIADA

ŠENTJERNEJ — 29. septembra, na dan slovenskih pionirjev, se bo ob 10. uri na stadionu osnovne šole Martina Kotarja v Šentjernej začela 3. pionirska atletska olimpiada osnovnih šol novomeške občine. Pionirji in pionirke se bodo za medalje potegovali v teku na 60, 200, 300 in 600 metrov, skoku v višino in daljino, metu žogice in štafeti tehnik. Za posamezne panoge in starostne skupine so razpisane norme, kar bo pripomoglo k še zanimivejšemu in kvalitetnemu tekmovalju. Pokrovitelj letošnje pionirske olimpiade je Iskra-Tenel, pri organizaciji pa pomagajo še ZOTK in občinska zveza prijateljev mladine.

KRŠKO—BREŽICE 39:18

KRŠKO — Krški rokometarji so po povratku v drugo slovensko ligo na sobotnem srečanju z Brežicami pokazali dobro igranje. Z rezultatom 39 : 18 so razveselili kakih 150 gledalcev, ki so se zbrali ob igrišču v Leskovcu.

MEDNARODNI JESENSKI GRAŠKI SEJEM

Gradec, 26. septembra
— 4. oktobra '87

● več kot 2000 razstavljalcev iz 40 dežel
● tekstil, krzno, radio, TV, muzikalije, »Pisarna 90«, vseh vrst stroji in pripomočki za obrt, mlečni proizvodi in mesna predelava, sanitarije, keramika, gradbeništvo, kmetijski stroji in pripomočki, pohištvo, vse za dom in gospodinjstvo itd...

● s posebnimi razstavami sodelujejo
Kitajska, Madžarska, Italija, ZRN, Grčija, Peru, Češkoslovaška in Jugoslavija
Vstopnice prodajajo za dinarje Kompasove poslovalnice v Ljubljani, Mariboru ter na mejnih prehodih Šentilj in Gornja Radgona.

DANES POMISLITE NA VAŠ DIMNIK!

Z VAMI JE **schiedel**® IN **GRADNJA ŽALEC**
tel. (063) 701-011

Mercator - Kmetijski kombinat Sevnica

Sevnica, Glavni trg 41
Razpisna komisija

razpisuje prosta dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA — DIREKTORJA DELOVNE ORGANIZACIJE

Poleg v zakonu določenih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:
— da imajo končano visoko šolo
— da imajo najmanj 5 let delovnih izkušenj pri odgovornih delih
— da imajo ustrezne moralno-politične kvalitete
Kandidati za zasedbo prostih del in nalog naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po razpisu na navedeni naslov z oznako »za razpisno komisijo«. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 8 dneh po imenovanju.

741/38

kmetijska zadruga krka
n. sub. o. novo mesto, cesta komandanta staneta 10

TZO KMETOVALEC, n.s.u.o.
NOVO MESTO
Cesta komandanta Staneta 34
Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge

VODJE ZADRUŽNE ENOTE MIRNA PEČ

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom in družbenim dogovorom o izvajanju kadrovske politike, izpolnjevati še naslednje pogoje:
— visoka ali višja strokovna izobrazba kmetijske smeri ter dve oziroma tri leta ustreznih delovnih izkušenj
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev in opisom doseganih delovnih izkušenj naj kandidati pošljejo na gornji naslov v 15 dneh po objavi.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

744/38

Gorjanci

DO GORJANCI, Vavta vas

Komisiji za delovna razmerja TOZD Tovorni promet in TOZD Avtobusni promet

objavlja prosta dela in naloge:

1. vodja izmene
2. več avtomehaničarjev
3. več avtoelektrikarjev
4. dva avtokleparja
5. kovinostrugarja
6. čistilka avtobusov.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
pod 1: izobrazba V. stopnje avtomehanske ali strojne smeri ter tri leta delovnih izkušenj.
Pod 2, 3, 4, 5: poklicna šola ali IV. stopnja SUI odgovarjajoče smeri.
Pod 6: končana osnovna šola.
Dela in naloge pod 1 in 6 se opravljajo v Novem mestu, pod 2, 3 in 4 v Novem mestu ali Vavti, pod 5 pa v Vavti vasi.
Za vsa dela in naloge je določeno poskusno delo, ki traja 3 mesece.
Ponudbe z dokazili dostavite na naslov: DO GORJANCI, Vavta vas, p. Straža, v 8 dneh po objavi.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

743/38

OK ZSMS TREBNJE

razpisuje dela in naloge

TAJNICE — KNJIGOVODJE

Delo se sklone za določen čas (do 18. 2. 1988), s štiriurnim delavnikom.
pogoji:
— srednja ekonomska oz. administrativna šola
— 1 leto oz. 2 leti delovnih izkušenj
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev morajo kandidati(tke) poslati na naslov: OK ZSMS Trebnje.
Rok prijave: 15 dni po objavi.
Po izteku pogodbe za določen čas je možnost nadaljnje zaposlitve.

739/38

HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD SR SLOVENIJE

61000 LJUBLJANA, VOJKOVA 1/b
Telefon (061) 327 461

RAZPISNA KOMISIJA RAZPISUJE

PROSTA DELA IN NALOGE

1. VODJA RADARSKO-RAČUNALNIŠKEGA CENTRA NA LJUSCI
2. METEOROLOŠKEGA OPAZOVALCA NA GLAVNI METEOROLOŠKI POSTAJI V NOVEM MESTU

POGOJI:

pod 1: — višja strokovna izobrazba, tehnična smer
— 3 leta delovnih izkušenj
— znanje programiranja
— izpit B kategorije
pod 2: — srednja izobrazba, štiriletni program naravoslovne smeri
— 6 mesecev delovnih izkušenj
Poleg gornjih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še splošne, z zakonom določene pogoje.
Delo združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo je v skladu s pravilnikom o organizaciji in delu zavoda. Pisne prijave z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po razpisu razpisni komisiji Hidrometeorološkega zavoda SR Slovenije, Ljubljana, Vojkova 1b. Nepopolnih prijav ne bomo obravnavali. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

737/38

DOM POČITKA METLIKA

METLIKA, Mestni trg 16

Svet doma razpisuje

prosta dela in naloge

VODJA ODDELKA ZA NEGO IN STREŽBO

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati naslednje:
— višja šola zdravstvene smeri s strokovnim izpitom,
— najmanj 3 leta delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih opravilih.
Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisanih pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov z oznako »Za razpisno komisijo«. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

739/38

Vse interesente za nastanitev v Domu počitka Črnomelj obveščamo, da lahko pošljejo vloge na Občinsko skupnost socialnega skrbstva Črnomelj, Mirana Jarca 2, ali na Dom počitka Metlika. Vse dodatne informacije dobite na omenjenih naslovih. Dom bo predvidoma začel delovati v decembru 1987.

PROIZVODNJA IN TRGOVINA

Agraria Export - Import
BREŽICE
N. SOL. O.

Komisija za DR TOZD Cvetje Čatež AGRARIA BREŽICE

objavlja prosta dela in naloge

DEŽURNEGA DELAVCA V PE Vrtnarija Čatež

Pogoji: KV strojni ključavničar ali KV vodovodni instalater z najmanj 2 letoma delovnih izkušenj ter odsluženim vojaškim rokom.
Dela in naloge se objavljajo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in poskusno dobo 3 mesecev.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev je treba poslati v 8 dneh po objavi KOMISIJI ZA DR TOZD CVETJE — ČATEŽ AGRARIA BREŽICE, 68250 Brežice.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni najpozneje v 30 dneh po poteku objavnega roka.

735/38

Razpisna komisija OSNOVNE ŠOLE I. DOLENJSKEGA PARTIZANSKEGA BATALJONA, TRŽIŠČE,

razpisuje dela in naloge

— RAVNATELJA

Kandidat mora izpolnjevati pogoje, ki jih določa zakon o osnovni šoli. Mandat traja 4 leta. Pričetek dela 1. 12. 1987. Stanovanje je zagotovljeno.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

736/38

gozdno gospodarstvo
brežice n. sol. o.

JAVNO LICITACIJO za naslednja osnovna sredstva:

1. Motorna žaga — Husqvarna — 4 kom, izklicna cena od 100.000 do 150.000 din
 2. Vrtni stroj PIONER 120, izklicna cena, 1.000.000 din
 3. Traktor IMT 558, 1. 1987, z IGLAND vitlom, izklicna cena 2.200.000 din
 4. Osebni avto Z 850, I. 1981 — 2 kom., izklicna cena 400.000 din in 520.000 din
 5. Dve skladišni stavbi brez zemljišča, izklicna cena 50.000 in 90.000 din
- Licitacija bo v TOZD GOZDARSTVO Mokronog dne 28. IX. 1987 ob 8. uri. Navedena osnovna sredstva si lahko ogledate v delovnem času v TOZD GOZDARSTVO MOKRONOG. Interesenti bodo pred začetkom licitacije vplačali 10-odst. varščino. V ceno ni vračunan prometni davek. Nakup je po sistemu »videno — kupljeno«.

750/38

Osnovna šola Vinica

razpisuje javno licitacijo za odprodajo osnovnih sredstev:

- a) kombi IMV 2200 D, star 8 let
- b) kombi Zastava 850 AK, star 5 let

Obe vozili sta v voznem stanju in registrirani.
Izklicna cena pod a) 2.600.000 din
b) 1.600.000 din
Licitacija bo v sredo, 30. 9. 1987, ob 8. uri v osnovni šoli Vinica. Kupec mora kupnino takoj plačati pri blagajni OŠ.

748/38

35
let

delovna organizacija »TABOR« 61290 GROSUPLJE
Adamičeva 14
TRGOVINA, GOSTINSTVO in TURIZEM
n. sol. o.

Telefon: 061/772-315, 772-120

Komisija za delovna razmerja TOZD Polževo

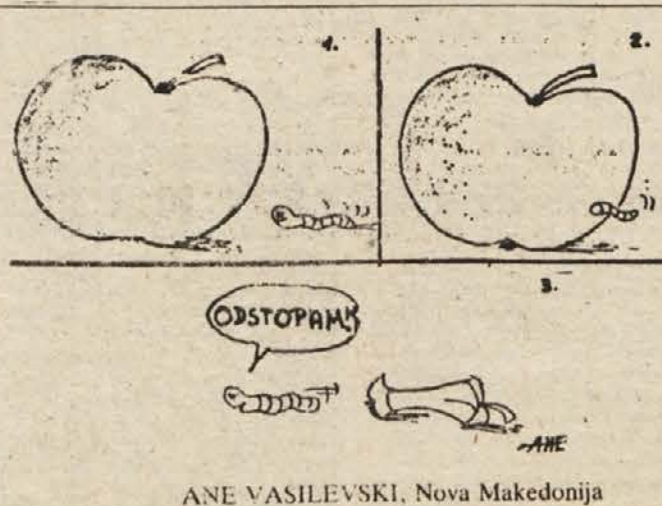
objavlja prosta dela in naloge:

1. VEČ NATAKARJEV za PE na območju Ivančne gorice, Šentvida pri Stični, Turjaka, Vidma-Dobropolje in Grosupljeja

Pogoj: končana Gostinska šola ali več let prakse pri opravljanju del in nalog natakarja.

2. KUCHARICE za PE v Ivančni gorici in Šentvidu pri Stični

Pogoj: končana Gostinska šola ali več let prakse pri opravljanju podobnih del in nalog.
Na razpolago so sobe.
Prijave sprejema kadrovska služba 8 dni po objavi.

ANE VASILEVSKI, Nova Makedonija

KAKO DO NOVE SPALNICE
ALI SAMSKE SOBE?

STARO ZA NOVO

informacije:

LESNA INDUSTRIJA IDRIJA

tel. 065 / 71-266, 71-267

vsak dan od 8.—18. ure, tudi v soboto in nedeljo!

emona dolenjka

68000 novo mesto, glavni trg št. 28

PRODAJA OZIMNICE

v vseh marketih in samopostrežnih prodajalnah

Osnovne organizacije sindikata lahko nabavijo ozimnico v skladišču, Ljubljanska 31, Novo mesto.

	CENA ZA SINDIKALNE ORGANIZACIJE	CENA V PRODAJALNAH
JABOLKA:		
— jonatan, I. kvaliteta, bruto-neto	340 din/kg	400 din/kg
— zlati delišes, I. kvaliteta, bruto-neto	340 din/kg	400 din/kg
— jonagold, I. kvaliteta, bruto-neto	420 din/kg	500 din/kg
— ajdared, I. kvaliteta, bruto-neto	420 din/kg	500 din/kg
— čebula v vrečah po 10 kg	585 din/kg	650 din/kg
— krompir v vrečah po 30 kg	155 din/kg	160 din/kg

Dodatno vam nudimo tudi pakete ETA in sveže svinjske polovice po ugodni ceni.

ZAHVALA

V 79. letu starosti je za vedno prenehalo biti srce naši dobri mami, babici, prababici, sestri in teti

BARBARI PEZDIRC

iz Gribelj 70

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam ustno ali pisмено izrazili sožalje, nam kakorkoli pomagali in počastili spomin na našo drago mamo z vencem in cvetjem ter jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo delovnim organizacijam Novoles-TOZD BLP Novo mesto, Novoles TKO Metlika, MKZ Metlika, IGO Ljubljana, IMP-TOZD TELEKOM Ljubljana, ZZB NOV Griblje, tov. Antonu Kralju za poslovilne besede, pevcem za ubrano petje in duhovniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

Griblje, Semič, Ljubljana, Slamna vas, Maribor, Dragatuš, Črnomelj

Sklad stavbnih zemljišč občine Krško na podlagi 52. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list št. 18/84) in 8. člena Odloka o pogojih, načinu in postopku oddajanja stavbnih zemljišč občine Krško (Skupščinski Dolenjski list 3/86)

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavbnih zemljišč za individualno stanovanjsko gradnjo

a) Razpisane parcele

I. k.o. KOSTANJEVICA	
1. št. parc. 1439/3 v izmeri zemljišče	941 m ² 4.250 din/m ²
komunalna infrastruktura, kanalizacija, vodovod, elektrika, sprememba namembnosti, cesta v asfaltni izvedbi in urbanistična dokumentacija	8.799 din/m ² 13.049 din/m ² 12.279.109 din
2. št. parcele 1458/11 ob Ljubljanski cesti v Kostanjevici v izmeri 615 m ² zemljišče	4.250 din/m ²
kanalizacija, vodovod, elektrika, sprememba namembnosti, cesta v asfaltni izvedbi, urbanistična dokumentacija	8.688 din/m ² 12.938 din/m ² 7.956.870 din
3. št. parc. 1458/14 ob Ljubljanski cesti v Kostanjevici v izmeri 799 m ² zemljišče	4.250 din/m ²
kanalizacija, vodovod, cesta v asfaltni izvedbi, elektrika, sprememba namembnosti in urbanistična dokumentacija	8.332 din/m ² 12.582 din/m ² 10.053.018 din
Skupna vrednost parcele:	

II. k.o. KRŠKO

1. št. parc. 2992/5 v izmeri 673 m ² v Humekovi ulici, Krško zemljišče,	5.545 din/m ²
kanalizacija, vodovod, elektrika, sprememba namembnosti, cesta v makadam, izvedbi,	4.823 din/m ² 10.368 din/m ² 6.977.664 din
2. št. parcele 3001/8 v izmeri 602 m ² v Humekovi ulici, Krško zemljišče	5.545 din/m ²
kanalizacija, vodovod, elektrika, sprememba namembnosti, urbanistična dokumentacija	6.135 din/m ² 11.680 din/m ² 7.031.360 din
Skupna vrednost parcele:	

III. k.o. STARA VAS

1. št. parc. 474/5 v izmeri 452 in parc. št. 474/4 v izmeri 397 m ² zemljišče	5.585 din/m ²
kanalizacija, vodovod, elektrika, sprememba namembnosti, cesta v makadamski izvedbi,	7.432 din/m ² 13.017 din/m ² 5.883.684 din
2. št. parc. 474/4 v izmeri 397 m ² zemljišče	5.585 din/m ²
kanalizacija, vodovod, elektrika, sprememba namembnosti, cesta v makadamski izvedbi,	7.432 din/m ² 13.017 din/m ² 5.883.684 din
Skupna vrednost parcele št. 474/5:	5.883.684 din
Skupna vrednost parcele št. 474/4:	5.167.749 din/m ²

IV. k.o. PODBOČJE

št. parc. 643, 643/34 v izmeri zemljišče	495 m ² 3.262 din/m ²
priključek za električno sprememba namembnosti, urbanist. dokumentacija, zunanja razsvetljava, kanalizacija in vodovod	9.088 din/m ² 12.350 din/m ² 6.113.250 din
Skupna vrednost parcele:	

V. k.o. STARA VAS — RESA

št. parc. 446/23 v izmeri zemljišče	642 m ² 5.545 din/m ²
priključki za vodo, kanalizacija, elektrika, urbanistična dokumentacija, sprememba namembnosti	7.212 din/m ² 12.757 din/m ² 8.189.994 din
Skupna vrednost parcele:	

VI. k.o. LESKOVEC

št. parc. 258/67 v izmeri 553 m ² zemljišče	4.119
priključki za vodo, kanalizacija, elektrika, sprememba namembnosti, urbanistična dokumentacija	3.318 din/m ² 7.437 din/m ² 4.112.661 din
Skupna vrednost parcele:	

- Rok plačila cene stavbnega zemljišča in prispevka k stroškom urejanja stavbnega zemljišča v skupni vrednosti je 15 dni po veljavnosti pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
- Rok za sklenitev pogodbe iz prejšnje točke je 30 dni po odločitvi komisije o izboru ponudnikov, ki v največji meri izpolnjujejo pogoje.
- Rok za začetek gradnje je 6 mesecev, rok za zgraditev objekta do tretje faze pa tri leta po sklenitvi pogodbe.
- Na stavbnem zemljišču je dovoljeno graditi individualno stanovanjsko hišo po določenih lokacijskega dovoljenja, ki je sestavni del pogodbe.
- Komisija bo ponudbe obravnavala v 15 dneh po poteku razpisa in določila najugodnejšega ponudnika na osnovi Odloka o pogojih, načinu in postopku oddajanja stavbnih zemljišč v občini Krško (Skupščinski Dolenjski list št. 3/86), to je po točkovnem sistemu. Vsaka ponudba mora vsebovati naslednje podatke:
 - stanovanjska površina na družinskega člana, ali je ponudnik imetnik stanovanjske pravice, uporabnik oz. lastnik stanovanja v objektu, predvidenem za rušenje po prostorskem izvedbenem načrtu
 - število družinskih članov
 - mlade družine, ki imajo vsaj enega otroka in v kateri noben od zakoncev ni starejši od 30 let
 - skupni dohodek na družinskega člana
 - zdravstveno stanje (morebitna invalidnost oz. kronična bolezen družinskega člana)
 - delovni pogoji
 - oddaljenost prebivališča od organizacije, kjer je ponudnik v delovnem razmerju
 - doba namenskega varčevanja
 - višina privarčevanih sredstev
 - neuspešna udeležba pri že izvedenem javnem razpisu
 - udeleženec NOB

Gornje navedbe morajo dokazati s potrdilom ustreznih organov in služb. Interesenti morajo pisne ponudbe vložiti v 15 dneh po dnevu objave tega razpisa v Dolenjskem listu na naslov: Sklad stavbnih zemljišč občine Krško, komisija za oddajo stavbnega zemljišča, Krško, Cesta krških žrtev 14, z oznako »za javni razpis«. Ponudbi morajo biti priloženi zahtevani dokumenti. Morebitno dodatno pojasnilo dobijo intereseenti pri Skladu stavbnih zemljišč občine Krško, Cesta krških žrtev 14, Krško, telefon 068-71-711 oz. soba 214.

Komisija za oddajo stavbnih zemljišč 747/38

V SPOMIN

Danes mineva leto dni, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož in oče

ALOJZ — SLAVKO DERGANČ

iz Jurke vasi 31

Iskrena hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem preranem grobu.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dragega sina, očeta, starega očeta, brata in strica

STANISLAVA BAHORJA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste z nami delili bolečino. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali cvetje in ga spremljali na zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo DO Iskra Semič za vsestransko pomoč, pevskemu zboru iz Metlike, godbi na pihala iz Črnomlja, GD Semič, župniku za opravljeni obred in govornikom za poslovilne besede.

Žalujoci: sin Stane, hčerka Danica z družino, mama, sestra Mimica, brata Jože in Tone z družinami

OTROKOM — V občinski Zvezi prijatelj mladine Ribnica so poskrbeli, da otrokom ni dolgčas. Na Prijateljevem in Trgu Veljka Vlahoviča so pripravili najmlajšim pisan karneval iger in dobre volje pod skupnim naslovom Juhej. Del tega je zabeležila tudi kamera. (Foto: M. Gavonjic)

MOST ČEZ LAHINJO — Dela pri gradnji mostu čez Lahinjo pri Gersičih lepo napredujejo. Čeprav so zaradi nepredvidenih dodatnih del pri temeljenju nekaj dni v zaostanku, delavci Slovenijacest-Tehnika računajo, da bo most zgrajen do roka, se pravi do srede decembra. Če pa jim vreme ne bo preveč nagajalo — do sedaj je kot nalašč za tako gradnjo — pa bi ga lahko že za dan republike slovesno predali namenu. (Foto: A. B.)

— Zdaj, ko bi nam Golji otok najbolj prav prišel, pa ga gredo ukinit!

(POLITIKA)

tedenski koledar

Četrtek, 24. septembra — Nada Petek, 25. septembra — Uroš Šobot, 26. septembra — Damjan Nedelja, 27. septembra — Adolf Ponedeljek, 28. septembra — Venčeslav Torck, 29. septembra — Mihael Sreda, 30. septembra — Rafael Četrtek, 1. oktobra — Terezija

LUNINE MENE
30. septembra ob 11.40 — prvi krajec

kino

BREŽICE: 24. in 25. 9. ameriški glasbeni film Plesalci iz prve vrste. 26. 9. ameriški znanstvenofant. film Odiseja v vesolju 2010. 27. in 28. 9. ameriški akcijski film Top gun. 29. 9. ameriška drama Jolandina skrivnost. 30. 9. ameriška komedija Mladi volkodlak.
CRNOMELJ: 24. 9. ameriški kriminalni film Preprosto krvavo. 25. in 27. 9. francoski film Nedotakljivi. 27. 9. (ob 17.) mehiški kriminalni film Podgane na asfaltu. 29. 9. ameriški akcijski film Beg iz El'Diabila.

službo dobi

TAKOJŠNO ZAPOSILITEV dobi kuharica. (Tel. (068) 71-352. (pol. SL-38))
KV KUCHARICO zaposlimo v redno delovno razmerje. Gostilna Pavlin, Mačkovec 31, Novo mesto, tel. 22-308. (P 38-3-3MO)

stanovanja

MLADA DRUŽINA išče enosobno stanovanje ali garsonjero v okolici Novog mesta. Poličnik, Ratež 16. (4938-ST-38)
IŠČEM stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Možnost predplačila. Tel. 26-738. (4941-ST-38)

motorna vozila

GOLF, letnik 1978, odlično ohranjen, prodam. Ogleđ: Brež 16, Novo mesto, oz. tel. 21-934. (4961-MV-38)
GOLF bencinar, letnik 1982, ohranjen, prodam. Tel. (068) 23-850 od 19. do 20. ure. (P38-14 MO)
AVTOMATIK Tomos, zračno puško, 16-basno harmoniko, fantovsko in otroško kolo prodam, kupim poju ekspres. Tel. 23-529 v soboto — Miha. (4971-MV-38)
Z 128, staro 6 mesecev, prodam ali zamenjam za golf z doplačilom. Tel. 57-318 zvečer. (P38-16 MO)
LADO 1500, letnik 1980, 38000 km, registracija do septembra 1988, prodam. Janko Babič, Velika vas 25, Leskovec, tel. 22-351. (pol. MV-38)
TOMOS AUTOMATIK 3 ML, star 3 mesece, kot nov, prodam. Andrej Simič, Orehovec 37 a, Kostanjevica na Krki. (P36-22 MO)
Z 750, letnik 1980, prodam. Franc Janežič, Hrastovica, Mokronog. (pol. MV-38)
JUGO 45, julij 1985, prodam. Planinc, Črnomelj, tel. (068) 51-529. (pol. MV-38)
ETZ 250 prodam. Mali Podluben 2, Novo mesto. (4964-MV-38)
ZASTAVO 101, letnik 1984, prodam. Tel. 79-094. (4965-MV-38)
R 18, letnik 1983, 47.000 km, garažiran, dobro ohranjen, prodam. Drago Čudič, Brezje 9, Jesenice na Dolenjskem. (4968-MV-38)
R 4 TLS, letnik 1977, ugodno prodam. Registriran je do marca 1988. Janc, Šentjernej, tel. 42-404. (4921-MV-38)
ZASTAVO 750, letnik 1985, prodam. Tel. (068) 42-413. (4922-MV-38)
R 4 GTL, letnik 1984, ugodno prodam. Tel. 65-122. (4927-MV-38)

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJ: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje. **SKUPŠČINA Dolenjskega lista** je organ upravljanja tozda. Predsednik: Nace Štamcar. **CASOPISNI SVET** je organ družbenega vpliva na programsko zasnovno in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefanič. **UREDNIŠTVO:** Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše (novinarski servis in EP), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simič, Jozica Teppy in Ivan Zoran. **IZHAJA** ob četrtkih. Posamezna številka 300 din, naročnina za 2. polletje 7.000 din, za delovne in družbene organizacije 22.000 din na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga valuta v tej vrednosti) na leto. **TEKOČI RAČUN** pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna dolenjska banka Novo mesto). **OGLASI:** 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 4.500 din, na prvi ali zadnji strani 9.000 din, za razpise, licitacije ipd. 5.000 din. Mali oglas do deset besed 2.500 din, vsaka nadaljnja beseda 250 din. **NASLOV:** Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606 in 24-200, novinarski servis 23-610, ekonomska propaganda, mali oglasi in naročniški oddelek 24-006. Nenaročenih rokopolov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvedov. Casopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

KRŠKO: 24. 9. ameriška komedija Zadnja priloznost. 25. 9. (21.30) in 26. 9. (ob 20.) ameriška melodrama Nekaj vijoličastega. 27. 9. (18.) ameriški akcijski film Zadnja vojakova naloga. 29. 9. (17.) program risank in (20.) am. znanstvenofantastični film Carovnice. 30. 9. (18.) ameriška komedija Nevarna kupčija.
NOVO MESTO — Dom kulture: 24. 9. ameriška ljubezenska drama Biti zaljubljen. 25. (18. in 20.) ter 26. in 27. 9. (16. in 18.) ameriška komedija Mladi volkodlak. 26. in 27. 9. (20.) italijanski erotični film Perverzna služkinja. 28. in 29. 9. ameriška komedija Obupno iščem Suzano. 30. 9. in 1. 10. ameriški akcijski kriminalni film FX — umor s trikom.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 25. do 27. 9. ameriški kriminalni film Divji otok. Od 28. do 30. 9. ameriški film Most, ki ne vodi nikamor.

SEVNICA: 24. in 25. 9. jugoslovanska komedija Prostovoljci. 26. in 27. 9. ameriški akcijski film Ninda — III.

TREBNJE: 26. in 27. 9. ameriški film Karate Kid.

LADO 1500, letnik 1975, obnovljeno, registrirano za eno leto, prodam po ugodni ceni. Uzman, Smolenca vas 65, Novo mesto. (4959-MV-38)
R 4, letnik 1979, prodam. Žnidarič, Šegova 18, Novo mesto, tel. 25-536. Cena 130 SM. (4940-MV-38)
GOLF, letnik 1984, in 126 P, letnik 1977, celega ali po delih, prodam. Gorenje Kamence 23, Novo mesto. (P38-8 MO)

PRODAM WV limuzino (tudi po delih) in tomos avtomatik. Stanko Hosta, Sela 16, Šentjernej. (4868-MV-38)
ZASTAVO 101, dobro ohranjeno, registrirano do 30. 9. 1988, prodam za 1,5 M. Stanišič, Milana Majna 4, Novo mesto, tel. 26-573 popoldne. (4869-MV-38)
GOLF DIESEL, letnik 1985-maj, bele barve, prodam. Tel. (068) 22-871. (4867-MV-38)

ZASTAVO 101, letnik 1981, prodam. Tel. 88-856. (4863-MV-38)
ZASTAVO 750 SC, letnik 1980, ugodno prodam. Tel. 23-881. (4849-MV-38)

Z 101, letnik 1984-november, nujno prodam. Cena 265 M. Jože Vovk, Vratno 1, Šentjernej. (4850-MV-38)
R 4, letnik 1981, prodam. Roman Lešnak, Dobravica 11. (4850-MV-38)

126 P, letnik 1981 (cena 125 M) nujno prodam. Anton Grubar, Gor. Vrhpolje 1, tel. 42-020 (dopoldne) ali 42-081 (popoldne). (4850-MV-38)
Z 101, letnik 1986, odlično ohranjeno, prodam. Tel. 27-112. (4851-MV-38)

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Marjana Bukovec, Slavka Gruma 30, Novo mesto. (4853-MV-38)
ZASTAVO 750, letnik 1984, prodam. Tel. 24-830. (4856-MV-38)

POCENI PRODAM ZASTAVO 850, karambolirano, letnik 1984-oktober, prodam. Tel. 56-173 od 17. do 22. ure. (ček-MV-38)

Z 101 GTL 55, letnik 1985, prodam. Zanošič, Cesta herojev 26, Novo mesto. (4857-MV-38)

ZASTAVO 101 GT 55, staro dve leti, ugodno prodam. Nikola Lončarčič, Nad mlino 23, tel. 26-829 popoldne. (4858-MV-38)

TOYOTA-COROLLA, starejši letnik, in prešo (90 l) prodam. Tel. 84-828 od 10. do 20. ure, Dular. (4853-MV-38)
ZASTAVO 750, obnovljeno, prodam. Ogleđ vsak dan, Dušan Kopač, Pot na Gorjance 9 b (Zabja vas), Novo mesto. (4860-MV-38)

MOTOR A3ML 1985, dobro ohranjen, z litimi platišči, prodam. Rozman, Kristanova 1, Novo mesto. (4846-MV-38)

ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. Marija Judež, Dol. Kamence 71, Novo mesto. (4821-MV-38)

Z 101, letnik 1982, prevoženih 36.000 km, garažirano, prodam. Tel. 65-198. (P38-2 MO)

GOLF DIESEL, december 1984, štiri vrata, prodam. Klobčar, Kotarjeva 1, Šentjernej. (4829-MV-38)

ZASTAVO 101, letnik 1979/80, ugodno prodam. Tel. 27-433 popoldne. (4830-MV-38)

GOLF, letnik 1977, prodam. Tel. 84-644 (dopoldne) ali 25-334 (popoldne). (4832-MV-38)

GOLF JL, 79, dobro ohranjen, prodam. Tel. 56-695. (4834-MV-38)

ZASTAVO 850, letnik 1984, prodam. Jože Zorko, Šmalča vas 10, Šentjernej, tel. 85-958. (4836-MV-38)

FIAT UNO 55 S, letnik 1985-junij, prodam. Tel. 25-332 med 20. in 22. uro. (4838-MV-38)

R 4, letnik 1984, prodam. Tel. 26-060 popoldne, četrtek in petek. (4842-MV-38)

KARAMBOLIRAN GOLF JGL, letnik 1982, z nadomestnimi deli, in škodo 120 L, letnik 1984, prodam. Jože Jerman, Kot 30, 68333 Semič. (4844-MV-38)

R 4 ugodno prodam. Tel. 22-228 po 15. uri. (4845-MV-38)
126 P, letnik 1980, prodam za 100 SM. Tel. 24-249. (4870-MV-38)

DOBRO OHRANJENO 3 leta staro lado ugodno prodam. Tel. 26-511 po 21. uri. (4772-MV-38)

R 4, letnik 1983-november, prodam. Tel. 84-862 od 20. ure dalje. (4784-MV-38)

ZASTAVO 128, letnik 1986, z dodatno opremo, prodam. Tel. 74-643. (4787-MV-38)

ZASTAVO 101 1979, oktober, odlično ohranjeno, in novo kolo Botteccina giro št. 57 prodam 10% ceneje. Ogleđ dopoldne. Matjaž Zvar, Trg 19, Brestanica. (4789-MV-38)

126 P, star dve leti, registriran septembra 1987, prodam. Tel. 25-627. (4813-MV-38)

126 P, letnik 1980, prodam. Vrhpeč 19, Mirna peč. (4792-MV-38)
SIMCO GLS (77.000 km) in kopirni stroj Metem 20 prodam. Tel. (068) 44-135. (4793-MV-38)

MOTOR ELEKTRONIK 9 z vso opremo ugodno prodam. Tel. (068) 56-615. (4797-MV-38)
MOTOR IN STREHO za Z 101 prodam. Tel. 84-727. (4802-MV-38)

ZA ZASTAVO 101 prodam motor (69.000 km), menjalnik, 4 lita platišča z gumami Michelin in 5 platišč z gumami za jugo. Tel. (068) 79-261. (pol. MV-38)
GOLF JL, letnik 1979, prodam. Godler, Pečice 39, tel. 77-316. (pol. MV-38)

globtour novo mesto 25-125, 25-789 IZLETI ZA SKUPINE

LADO 1200, letnik 1977, prodam. Jože Matoh, Vrhpeč 6, Mirna peč. (4877-MV-38)
GOLF DIESEL, letnik 1984, prodam. Tel. 67-247. (4878-MV-38)
126 P, letnik 1981, dobro ohranjen, prodam. Kobe, Uršna sela 92. (P38-3-MO)

ZASTAVO 101 L, letnik 1977, registrirano do septembra 1988, prodam. Marjan Kovarič, Leskovec 11, 68321 Brusnice. (4879-MV-38)

LADO 1200, letnik 1986, prodam. Tel. 43-769. (4882-MV-38)
OPEL KADETT 12/1975 prodam. Milan Merlin, Dol. Kamence 38, tel. 25-905. (ček-MV-38)

KOMBI VW, letnik 1973, s kasonom, prodam. Sanjkovič, Ragovo 13, Novo mesto. (4884-MV-38)

VISO SUPER E, letnik 7/82, prodam. Tel. 26-561. (ček-MV-38)
Z 101, letnik 1978, prodam. Tel. 25-449. (4885-MV-38)

LADO 1300 S, letnik 1985, prevoženih 24.000 km, ugodno prodam. Püreber, na Lazu 33, tel. 27-785 popoldne. (4887-MV-38)

Z 750, letnik 1978, prevoženih 32.000 km, registrirano do septembra 1988 prodam. Jožeta Šimc, Rajnušče 5, Novo mesto. (4888-MV-38)

Z 101 GTL 55, letnik 1984, prodam. Šiško, Mali Slatnik 4, Novo mesto. (4912-MV-38)

ZASTAVO 101, letnik 1979-november, prodam. Lado Urigelj, Cesta herojev 68, Novo mesto. (4911-MV-38)

R 4, letnik 1978, prodam. Marjan Šečak, Bušinec 21 a, Dolenjske Toplice, tel. 65-021. (4887-MV-38)

R 4 TL, letnik 1983, prodam. Vodnik, Volčičeva 19, Novo mesto, tel. 21-176. (4914-MV-38)

GOLF, letnik 1977, 75.000 km, dobro ohranjen, prodam. Slavko Macedoni, Šmarjeta 11, 68222 Šmarješke Toplice. (4913-MV-38)

126 P, letnik 1979, prodam. Tatjana Cujnik, Groblje 53, Šentjernej. (4893-MV-38)

OPEL KADETT, letnik 1973-december, zelo ugodno prodam. Bojan Kobe, Dobindol 17, 68323 Uršna sela pri Novem mestu. (4915-MV-38)

ZASTAVO 750, letnik 1978, prodam. Zagorc, Dol. Brezovica 20, 68310 Šentjernej. (4894-MV-38)

GOLF DIESEL, star 4 leta in pol, ohranjen, 60.000 km, rdeče barve ugodno prodam. Tel. (068) 24-390 od 15. ure dalje. (4897-MV-38)

126 P, letnik 1979, prodam. Tel. 20-391. (4916-MV-38)

ZASTAVO 101 z okvarjenim motorjem prodam. Tel. (068) 44-687. (4899-MV-38)

126 P, letnik 1985, prodam. Tel. 26-728 od 19. do 20. ure. (4900-MV-38)

AVTOMATIK 3 ML, letnik 1986, prodam. Motor je še pod garancijo. Tel. 20-375 od 16. do 19. ure. (4901-MV-38)

ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1984, prodam. Tel. 84-869, Dušan Zupančič, Potok 42, Straža, Novo mesto. (4902-MV-38)

Z 101 prodam. Tel. 60-063 po 15. uri ali Ulica talcev 6, Kostanjevica na Krki. (P38-4 MO)

FIAT 132 GLS 1800, letnik 1975, prodam. Božo Jačmenjak, Šegova 6, Novo mesto. (4918-MV-38)

ZASTAVO 750 lux, letnik 1978, reg. do avgusta 1988, iz Dalmacije (nesoljene ceste), prodam. Telefon: 24-919 (od 13. do 14. ure) in 24-251 (od 15. do 16. ure).

kmetijski stroji

TRAKTOR PASQUALI (29 KM) s kabino, plugi in brano prodam. Pezdirc, Gradac 29 v Beli krajini. (4780-KS-38)

VRINO KOSILNICO Tomos agroal, strižno, pod garancijo, prodam. Tel. 44-753. (4783-KS-38)

TRAKTOR UNIVERZAL 445, nov, prodam. Primostek 18, Metlika. (4801-KS-38)

TRAKTOR MF 35 KS, starejši, obnovljen, prodam. Franc Koren, Ob Težki vodu 90, Novo mesto, tel. 27-143. (4811-KS-38)

TRAKTOR IMT 551 ugodno prodam. Vinko Vrabeč, Martinja vas 19, Mokronog, tel. 47-180 od 19. do 21. ure. (4883-KS-38)

PRODAM traktor Kramer, licenca DEUTZ 33 KM, letnik 1967. Traktor je v dobrem delovnem stanju. Jozica Mlakar, Žadovinec 2, 68273 Leskovec, Krško. (4876-KS-38)

PRODAM silokombajn Merks II in apno za gašenje. Franc Bartelj, Jablan 41, Mirna peč, tel. 84-331. (4875-KS-38)
Nov traktor Ursus 360 prodam. Rudi Povše, Dol. Podboršt 8, Mirna peč. (4872-KS-38)

PRODAM nov trosilec gnoja (4t) s kiperjem 40 M ceneje od novega ali menjam za manjšega. Ivan Jagrič, Gorjane 17, Podseča. (P 38-5 MO)

PRODAM zator 4718 in ZASTAVO 750, letnik 1979. Anton Zajc, Velike Poljane 9, Skočjan. (4847-KS-38)

TRAKTOR Univerzal 550 DTC (hidravlični volan) prodam. Franc Stipan, V. Paka 19, 47272 Ribnik, tel. (068) 58-319. (4852-KS-38)

TRAKTOR Hanomag (16 KM) s hidravliko in koso pogoni prodam. Ogleđ vsak dan. Marica Štefanič, Podbočje 28. (4826-KS-38)

TRAKTOR Ursus 360 prodam. Banič, Hrvaški Brod 2, Šentjernej. (4835-KS-38)

TRAKTOR DEUTZ 4006 prodam. Ogleđ v soboto in nedeljo. Martin Vidmajer, Selce 12, Blanca. (4966-KS-38)

kupim

STAREJŠO HIŠO z vrtom kupim v trebanjski občini. Ponudbe pošljite pod šifro »GOTOVINA«. (4794-KU-38)

prodam

PREŠO IN VEČJI MLIN za grozdje prodam. Potočar, Trška gora 75 (nad gostilno Pugej), 4761-PR-38)

SMREKOVE DESKE (5 cm in 2,5 cm) prodam. Tel. 24-456. (4777-PR-38)

PLETILNI STROJ Singer Memomatic z motorjem in karticami prodam. Tel. 25-940. (4769-PR-38)

OMARO za šivalni stroj, rabljeno, prodam za 8 SM. Tel. 26-978, četrtek, petek popoldne. (4773-PR-38)

PRALNI STROJ CANDY (3 kg) prodam. Tel. 26-115 popoldne. (4776-PR-38)

PRODAM ali zamenjam za drva 2.000 kosov rabljene strešne opeke. Püreber, Pot na Gorjance 23, Novo mesto (Zabja vas). (4782-PR-38)

RADIO HSR 160 (2 x 60 W) z zvočniki prodam. Tel. 22-460 po 16. uri. (4785-PR-37)

500 l belega vina in 800 kg grozdja (šmarice) prodam. Franc Murn, Podtum 65. (4791-PR-38)

NOVO HRASTOVO KAD (1000 l) ugodno prodam. Tel. 65-374 v večernih urah. (4798-PR-38)

ELEKTROMOTOR 5,5 KW/1400 obratov, nov, prodam. Gruča 1, 68310 Šentjernej. (4799-PR-38)

25 AŽ družin na satju, dobro razvitih, prodam. Tel. (068) 67-328. (P34-5-MO)

ZAMRZOVALNO SKRINJO (410 l), rabljeno eno leto, novo 80-basno klavirsko harmoniko in popolnoma novo termoakumulacijsko peč prodam. Velimir Ilič, Bršljan 44, Novo mesto, tel. 23-686. (ček-PR-38)

OTROŠKO POSTELJICO z jogijem, TV Grundig color na daljinsko upravljanje, kasetofon Telefunken in Audi 60 ugodno prodam. Jože Novak, Gor. Straža 215, Straža. (4812-PR-38)

NOVO MOTORNO ŽAGO STIHL 056 prodam. Tel. 52-018 zvečer. (4816-PR-38)

GARAŽO na Kristanovi prodam. Ponudbe na oglasni oddelek pod šifro »UGODNO«. (4817-PR-38)

8 NASELJENIH AŽ PANJEV 10 satorjev prodam. Mara Zamida, Uršna sela 18 A. (4810-PR-38)

SEDEŽNO GARNITURO, rabljeno, prodam. Ivanka Mestnik, Nad mlini 41, 68000 Novo mesto, tel. 25-072. (4906-PR-38)

PRODAM mlin za grozdje — pecljalnik Zambeli z motorjem. Florjančič, Loka 14, Šentjernej. (4907-PR-38)

PLASTIFICIRANE OBLOGE (bor, 18 mm) in podpornike (punte) prodam. Tel. 26-665 do 7. ure zjutraj. (pol.-PR-38)

PRODAM dve avto prikolici, kozo, staro 6 mesecev, in kueppersbusch. Telefon 85-921. (4910-PR-38)

PRODAM prešo za sadje (polžev prenos, 76 l), koso za DEUTZ (30 KS) in konjski obračalni plug. Stanko Hosta, Sela 16, Šentjernej. (4868-PR-38)

TV HITACHI (color), rabljen, 49 cm, prodam. Tel. 24-682 popoldne. (4864-PR-38)

ZAMRZOVALNO SKRINJO (210 l), malo rabljeno, prodam. Alojz Hočevnar, Dule 3, Bučka. (4848-PR-38)

GROZDJE (šmarnico) prodam. Ivan Ambrožič, Šentjošt 14, Stopiče. (4854-PR-38)

KOZE prodam. Muren, Lobetova 8, Novo mesto. (4855-PR-38)

UGODNO prodam novo strešno opko (rdeči zareznik, 3500 komadov). Tel. 56-034. (čak-PR-38)

MARLESOVO KUHINJO s predelnimi omarami, dobro ohranjeno, prodam. Tel. (068) 71-984. (pol.-PR-38)

posest
UGODNO PRODAM 60 arov njive v Mirni peči. Naslov v upravi lista. (5583/87)

PARCELO (40 arov), primerno za vikend in vinograd v Semiški gori prodam. Tel. 58-763. (pol. PO-38)

VINOGRAD in sadovnjak s hramom ter kolosek v Šutenskem vrhu prodam. Informacije na tel. 61-660 popoldne in 61-706 popoldne. (P 38-7-MO)

PRODAM vinograd (300 trt), sadni vrt in 1200 kg grozdja. Vinji vrh pri Skocjanu. Informacije zvečer: tel. 22-831. (4865-PO-38)

PARCELO z gradbenim dovoljenjem v Dolenjskih Toplicah prodam ali zamenjam za avto. Kličite na tel. (061) 213-961. (4898-PO-38)

VINOGRAD v Grčevju, primeren za dva vikenda, prodam. Leopold Kranjčič, Gor. Karteljevo 2. (4841-PO-38)

razno

IŠČEM DELAVNICO ali garažo za mirno obrt. Tel. 21-657. (4805-RA-38)

LEPO NAGRADO dam ženski, ki bi pazila dve leti starega fantka na našem domu. Tel. 84-781. (4796-RA-38)

PAZIM otroke doma. Tel. 26-743. (4972-RA-39)

ZA DOBO 6 mesecev potrebujem prostor ali sobo s posebnim vvhodom za mirno dejavnost. Ponudbe pod šifro: »DOBER PLAČNIK«. (4955-RA-38)

DELAVNICO prodam v Boštanju. Naslov v upravi lista. (4963/38). (4963-RA-38)

STAREJŠO žensko iščem za pomoč v gospodinjstvu. Oglasite se na naslov: Martina Bele, Birčna vas 33, Novo mesto. (4880-RA-38)

preklci

JOŽE DOVŠAK, Radovlja 32, opozarjam JANEZA MRGOLETA in njegovo ženo, Zbure pri Šmarjeti, naj prekličeeta neresnične besede, sicer ju bom sodno preganjal. (P38-18 MO)

FRANC in JOŽEFA ZALETELJ prepovedujeva vsa pota in steze po parcelah kmetije Poljane 3. Kdor tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala. (4890-PRE-38)

MARIJA in IVAN GORENC, Črešnjice 4, Otočec, prepovedujeva vsakršno vožnjo po najini parceli pod Razborami, p.št. 860/29, k.o. Črešnjice, vsem lastnikom sosednih parcel. Prepoved velja za vedno. V nasprotnem primeru bova kršilce sodno preganjala. (4839-PRE-38)

Dragi teti REZKI KLOBUČAR iz Doma starejših občanov čestitam za njen visoki jubilej in želimo še veliko lepih dni. Nečaki, nečakinje. (4866-CE-38)

Dragemu atu ALOJZU ZUPANČIČU, K Roku 30, Novo mesto, za življenjski praznik želita mnogo sreče, posebno pa zdravja, žena Štefka in sin Simon. (4917-CE-38)

čestitke
JOŽETU GAZVODI iz Šentjošta za 88. rojstni dan in vnuku TINETU ANDREJČIČU za 21. rojstni dan želijo vse najboljše in še mnogo let vsi njegovi, posebno otroci iz Kanade. (4827-CE-38)

Dragi teti REZKI KLOBUČAR iz Doma starejših občanov čestitam za njen visoki jubilej in želimo še veliko lepih dni. Nečaki, nečakinje. (4866-CE-38)

Dragemu atu ALOJZU ZUPANČIČU, K Roku 30, Novo mesto, za življenjski praznik želita mnogo sreče, posebno pa zdravja, žena Štefka in sin Simon. (4917-CE-38)

SVOJI DRAGI VNUKINJI LILIJANI TEKSTOR z Malega Slatnika iskreno čestita za uspešno opravljeno diplomu na ljubljanski fakulteti-smer kemija in želi, da se ji izpolni vse skrite želje, njena mama Anica Tekstor. (4814-CS-38)

obvestila

SNEGOBRANE za opečno in salonitno kritino izdeluje, po potrebi tudi montira OBRATNA DELAVNICA DANE MIŽIGOJ, 68270 Krško, p. p. 26, tel. (068) 71-513. (P37-15-MO)

STRANKE OBVEŠČAM, da bom spremenil delovni čas prodaje svežih jajc: namesto ob sredah bom prodal ob ponedeljkih od 8. do 12. ure, in sicer od 28. 9. dalje. Priporočam se Janez Kos, Cesta komandanta Staneta 5, Novo mesto. (4804-OB-38)

OBVEŠČAMO znance in prijatelje, da je nova telefonska številka za PEZDERŠKOVE (Marija, Mara) 27-560. Enako velja tudi za Davorinove stranke. (4903-OB-38)

PRODAJAL bom bele piščance, stare pet tednov, od četrta do nedelje. Piščanci za zakol pa bodo od 10. oktobra dalje. Jože Jeršin, Račje selo, Trebnje, tel. 44-389. (4956-OB-38)

SNEGOBRANE za opečno in salonitno kritino izdeluje, po potrebi tudi montira, Obrtna delavnica DANE MIŽIGOJ, 68270 Krško, p. p. 26, tel. (068) 71-513. (tel-OB-37)

KERAMIK polaga keramiko. Kuletič, tel. 26-480. (4655-OB-37)

zahvale

NAJLEPŠE se zahvaljujem sošolcem in profesorjem, ki ste mi 14. septembra 1987 pomagali pri nesreči v gorah. Marjan Menger, Novo mesto.

OB NESREČI, ki nas je prizadela 2. julija 1987, se zahvaljujemo za vsestransko pomoč vaščanom vasi Straža, GO Mokronog, HP Kolinski, IMV Mirna, zavarovalnici Triglav ter izvršnemu svetu Trebnje. Še enkrat vsem iskrena hvala! VIDMARJEVI iz Straže pri Šentrupertu. (4808-ZA-38)

V SPOMIN

29. septembra bo minilo žalostno leto, odkar ni več med nami našega dragega moža in očeta

ALOJZA MIRTČA

iz Semiča 21

Naša srca so polna žalosti in bolečine, ki jih čas ne izbriše. Hvala vsem, ki se ga spominjate ter prižigate sveče na njegovem grobu.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 89. letu starosti nas je zapustila naša draga mama

NEŽA MILEK

roj. ADLEŠIČ
iz Adlešičev 22

Zahvaljujemo se sorodnikom in prijateljem za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje ter vsem, ki ste pokojno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala sosedom, ki ste nam pomagali, tov. Olgi Požek za poslovilne besede, pevkam, zastavonoši in g. župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustil naš dragi oče, brat, stari oče, dedek, pradedek, tast in stric

FRANC HOMAN

iz Šmalčje vasi 2 pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, prijateljem, posebno pa sosedom in vaščanom, ki so nam v težkih trenutkih tako požrtvovalno stali ob strani, šentjernejski godbi, kolektivu Iskre-TOZD HIPOT, osnovni šoli ter gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred. Vsem ponovno prisrčna hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob nenadni smrti dragega moža in očima

LUDVIKA HOČEVARJA

iz Stopič 18

se iskreno zahvaljujemo sosedom, prijateljem in znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku. Posebno zahvalo smo dolžni DO Emona Dolenjka, pevcem in gospodu župniku za ganljive besede in lepo opravljeni obred.

Žalujoča: žena Marija in Tone z družino

V SPOMIN

FRANCU KNAVSU

iz Podpreske 22

Z bolečino v srcih se spominjamo 4. oktobra 1986, ko nas je v 33. letu starosti tragično zapustil dragi sin, brat in stric

Srce je tvoje dalo vse, kar je imelo, nobene bilke zase ni poželo, spomini nate še živijo, zdaj solze naše tvoj prerani grob rosijo.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu krasite grob s cvetjem in prižigate svečke.

Neutolažljiva mama in ostali

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, staroga očeta in brata

JOŽETA BOBNIČA

z Rožnega

se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala osebju pljučnega oddelka Splošne bolnice Novo mesto za trud, družinam Rostohar, Cizelj in Žibert za nesebično pomoč, godbi in pevcem za zapete žalostinke ter govorniku tov. Mirtu za besede slovesa od doma in ob odprtem grobu. Hvala tudi gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi brat in stric

FRANC PUCELJ

z Vrhpeči pri Mirni peči

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, posebno pa dobrim sosedom z Vrhpeči in družini Gašparac za vsestransko pomoč ter g. župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

Trpljenje si prestal, v grobu zdaj boš mirno spal.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega

DRAGA DVORŠČAKA

iz Metlike, 1. maj 6

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste v teh težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku. Posebna hvala tovarni IMV Črnomelj za vence in vsestransko pomoč, tovarni Beti za vence in za denarno pomoč in delavkam, ki so bile ob strani v težkih trenutkih.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 55. letu nas je zapustila sestra, teta in svakinja

ANA LJUBI

iz Muhabera 13, Novo mesto

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, prijateljem, znancem in sošolkam, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, darovali cvetje, izrekli sožalje ter pokojno spremili k zadnjemu počitku. Posebej se zahvaljujemo kolektivom SGP Pionir, NOVOLES TDP, ŽTO-TOZD VV Novo mesto, zdravnikom in bolniškemu osebju bolnice Novo mesto ter g. župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

Vinska trta že zori, a tebe, dargi ata, več med nami ni.

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, ata, stari ata, praded, brat in stric

MATIJA MURN

z Rdečega kala 13 pri Dobrnju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in ostalim vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste v težkih trenutkih sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnega v tako velikem številu spremili k zadnjemu počitku. Posebno zahvalo smo dolžni Metalki Ljubljana-tozd Skladišča, DO Trimo TOZD Žaga Straža, pevcem in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Ana, sinovi Matija, Jože in Tone, hčerke Anica in Marija z družinami, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

Ko bi ljubezen govorila, solza mrtve obudila, ne bi krila te gomila.

ZAHVALA

V 53. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat in stric

SLAVKO GORŠE

Pristava 11

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vence ter tako številno udeležbo na zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni vaščanom, bolnici v Novem mestu, IMV Novo mesto, LB Ljubljana, pleskarstvu Bobič, GD Mokro polje, LD Orehovica, g. kaplanu za lepo opravljeni obred, skratka vsem, ki ste nam denarno ali kakorkoli pomagali. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Mimi, sinova Mirko in Jože, mama, bratje, sestre ter ostalo sorodstvo

DUŠAN PAVLENIČ

Spoznal sem ga po naključju. Bilo je pozno ponoči, in v Metropolu, kjer smo ob vinu še razpredali misli o literarno-likovni priveditvi, ki se je nekaj ur prej končala v Dolenjskem muzeju, so že odslavili druge goste, ko se nam je pridružil s svojo kitaro. Igral je melodijo za melodijo, znane in neznanne, zanosne in prilegajoče se našemu razpoloženju.

Ko Dušanu Pavleniču zdaj omenim, kako prijetno ga je bilo takrat poslušati, se namuzne: »Tako da je bilo, pravite?« Spet sediva skupaj, tokrat v kavarni ob pivu in sama za mizo. Ura je nekaj čez osmo zvečer in Dušan je imel od ene popolne pa vse do zdaj pouk na Glasbeni šoli Marjana Kozine. Poučuje kitaro. Dodeljenih mu je devetindvajset učencev. Pouk za začetnike je v supinah po štiri do pet učencev, kasneje, ko je program zahtevnejši, pa individualen. Mimogrede vprašam, ali so res vsi otroci, ki jih starši pošljejo v to šolo, vsaj po nagjenju glasbeniki. »Ne vem,« odvrne, »toda na nekem seminarju sem slišal, da za to potrebuješ bister razum in ognjevito srce.«

Dušan je bil na šoli, kjer poučuje, nekoč sam učenec. V prvi letnik je prišel, ko je na OS Katja Rupena obiskoval četrti razred. Pravi, da se je začel učiti klarineta, a ker ga instrument ni veselil, je po pol leta odnehal. Podobno je bilo s harmoniko. »Ko sem se navdušil za kitaro, sem bil že v sedmem osnovnošolskem razredu. Od tedaj kitaro nisem odložil,« pristavi. Šolanje je nadaljeval na gimnaziji, obenem pa uspešno obiskoval glasbeno šolo. Iz njegovega razreda je kar polovica dijakov hodila še na glasbeno šolo, tako da so eden drugega spodbujali. Hkrati je zaključil šolanje na

obeh šolah. Na glasbeni je dobil spričevalo za končanih šest letnikov kitaro.

»Po gimnaziji me je močno vleklo na kemijo, saj sem imel ta predmet zelo rad in sem celo sodeloval na tekmovanjih. Študija glasbe takrat nisem imel v mislih, čeprav me je malo tudi mikal. Vse pa se je končalo tako, da sem se vpisal na ekonomijo, obenem pa še na srednjo glasbeno šolo v Ljubljani.« Dušan pojasni, da je zanj postalo usodno prav dejstvo, da se je vpisal v srednjo glasbeno šolo. Kajti prav takrat so ga naprosili, da je začel honorarno poučevati na novomeški glasbeni šoli. Ker se je še pred koncem šolanja na srednji glasbeni šoli redno in za stalno zaposlil na glasbeni šoli Marjana Kozine, je študij ekonomije obesil na klin.

Zdaj je Dušan Pavlenič samo še glasbenik. Vsak dan pol dneva prebije v razredu, preostali čas pa ima za lastno izpopolnjevanje. Rad bi še globlje prodir v magični svet zvokov in harmonije, si teoretično in praktično razširil znanje, nastudiral nove skladbe. Letos se je že drugič udeležil Tedna kitaro v Titovem Velenju in zablestel na zaključnem koncertu. Kritiki ga je v svojem zapisu posebej omenil zaradi muzikalnih vrtil, ki jih je Dušan pokazal, ko je na kitari spremljal tenorista v treh pesmih zgodnjega baroka.

»Pedagoško usmerjanje prireditve, kakšna je ta v Titovem Velenju, ki že postaja v tradicionalna, niso dobrodošle samo zavoljo izkušnji, ki jih pridobiš pod vodstvom visoko strokovno usposobljenega mentorja, ampak ti tudi omogočajo, da se dokoplješ do novih načinov kitarske igre, piliš svoj slog in podobno,« pravi Dušan. »Zelo pomemben je sam zaključni koncert, saj nastopiš pred takšnim auditorijem navsezadnje ni majhna stvar. Tako se pač kalíš.«

Velenjski uspeh je kitarista Pavleniča spodbudil, da je začel razmišljati o lastnih nastopih oziroma koncertih. Igral bo mojstre, ki so mu blizu. Bach, Tarrega, južnoameriški avtorji. Zdaj se ukvarja s Scarlattijem, staroangleškimi skladbami. Najraje ima spevne skladbe. Minuli petek je igral na otvoritvi slikarske razstave v Krškem. Vabijo ga v Novem mestu. Želi si nastopati, pokazati, kaj zna.

»Kitaro je zame nenehen izziv. Tako velik in močan, da bi nekoč sam rad izdeloval kitare. Ob tem pa naučil igranja na tem instrumentu čimveč mladih.«

I. ZORAN

Kolajna pionirkam iz Dolge vasi

Z republiškega gasilskega tekmovanja v Ribnici

RIBNICA — Republiško tekmovanje pionirjev in veteranov gasilcev, ki je bilo 19. in 20. septembra v Ribnici, je bilo posvečeno 11. kongresu Gasilske zveze Slovenije, ki bo junija prihodnje leto v Celju. Na njem je sodelovalo 115 ekip iz vse Slovenije, ki so se sem ustile iz poprejšnjih območnih tekmovanj.

V skupini pionirjev A (mlajši) je zmagala ekipa Gorj... 9. Stara cerkev, 10. Sentjerne (sodelovalo je 17 ekip). Pri pionirkah A je zmagal Vuhred, odlično tretje mesto je zasedla ekipa pionirk-gasilk iz Dolge vasi pri Kočevju (in tako osvojila bronasto kolajno)... 13. Krmelj (sodelovalo je 13 ekip).

Pionirji B (starejši): 1. Laporje, 7. Ribnica, 18. Otočec, 20. Bršljin, 26. Stranska vas (sodelovalo je 27 ekip). Pionirke B: 1. Laporje, 13. Grosuplje, 16. Sentjerne (sodelovalo je 20 ekip).

Veterani: 1. Mengeš, 21. Boštanj (sodelovalo je 24 ekip). V skupini veteranov je nastopila le ena ekipa. V vseh konkurencah pa je sodelovalo izven konkurence še po nekaj ekip.

V okviru dvodnevnega srečanja gasilcev je bila v Ribnici še seja predsednikov in tajnikov občinskih gasilskih zvez, na kateri so razpravljali o pripravah na gasilski kongres in o dokumentih zanj, o gasilskem tisku in o poteku del pri urejanju rekreacijsko-izobraževalnega središča slovenskih gasilcev na Travnici gori. Ta center so si nato ogledali tudi udeleženci seje.

Pionirji-gasilci so si ogledali tudi Jelenov žleb, Ogenjico in Travno goro. V nedeljo je bila še parada in zaključna svečanost. Pokrovitelj tekmovanja je bil ribniški Riko.

Tekmovanje mladincev in članov bo 10. in 11. oktobra v Koprju. Zahodno Dolenjsko bodo na njem zastopali: pri članskih ekipah Mahovnik (pri Kočevju) in Radohova vas, pri ženskih ekipah Ribnica in Struge, pri mladincih Ribnica in pri mladinkah Kočevska Reka.

J. P.

POZDRAV HIDROELEKTRARNAM NA SAVI

SEVNICA — Sevnško elitiščno pisko-sportno društvo Primož Truber (da, tako je prav, ne Trubar, saj so tudi Nemci našega Primoža imenovali Primož Truber) je za petek, 2. oktobra, povabilo na merjenje moči Fotogrupa M = M Punk Unied Team. Med drugim bo ob 18. uri na igrišču Partizana tudi nekaj nogometa. Zatem bosta na koncertu nastopili skupini Free 48, ki ji pravijo tudi kralji dolenjskega rocka, in Center za dehumanizacijo, letošnja nagrajenca Zlate ptice. Hkrati bo to promocija njihove kasete. Za zabavo bo nato do poznih ur poskrbel Martin Krpan. Sevnški mladinci bodo na ekološki stojnici zbirali podpise zoper gradnjo atomskih central. Tudi zato na svidenje 2. oktobra!

Arheologi raziskujejo gradišče

Delavci novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine že drugo leto raziskujejo prazgodovinsko naselbino na Cvingerju

DOLENJSKE TOPLICE — Delavci Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto pod vodstvom arheologa Boruta Križa in ob pomoči študentov te zadnje septembrske dni končujejo dober mesec trajajoče letošnje raziskovanje prazgodovinskega naselja iz halštatskega in deloma latenskega obdobja na hribu Cvinger nad Dolenjskimi Toplicami. Raziskovanje financira novomeška raziskovalna skupnost, poteka že drugo leto, upajo pa, da ga bodo lahko nadaljevali tudi prihodnje leto, kajti dela, da bi prišli do jasnejše podobe takratnega življenja, je še veliko.

Gradišča, prazgodovinske naselbine, so v Sloveniji nasploh zelo slabo raziskane. Doslej so raziskovali le obzidje gradišča v Stični in na Libni pri Krškem, notranjost naselja pa le v Mostu na Soči, kjer so odkrili zelo lepe prazgodovinske hiše. Podobno bo verjetno tudi na Cvingerju, saj so dolenjske naselbine in najdišča iz tega obdobja vodilna v Sloveniji in celo v Evropi. Bist-

veno bolje od gradišč so nasploh raziskane gomile — tudi po pobočju Cvingerja so jih delno raziskali že ob prelomu stoletja, dosti bogate najdbe, od sulic, nožev in sekir do figuralne situle pa so žal večinoma na Dunaju — kjer so zagotovljene dokaj hitre in lepe najdbe. Za izdelavo slike o takratnem vsakdanjem življenju pa je treba raziskati tudi naselja.

Prazgodovinsko gradišče na Cvingerju je bilo precej veliko. Obzidje ima obseg 750 metrov. Vhod v naselje je bil z južne strani. Raziskave so pokazale, da gre za dve vrsti obzidja, da je bilo prvotno obzidje kasneje dozdano. Mlajše je iz kamna, zidano na suho, široko meter in pol, videti je tudi, da so bili v obzidju za ojačanje postavljeni pokončni koli. Na skale in kamne so naleteli tudi znotraj obzidja in dosedanje raziskave že potrjujejo, da so jih takratni prebivalci uporabili za to, da so nanje

»naslonili« svoje hiše. Naleteli so tudi že na prazgodovinsko hišo, vendar do popolnega tlora le-te letos ne bodo mogli priti, zato upajo, da bodo z odkopavanjem lahko nadaljevali prihodnje leto.

Pri odkopavanju so našli uteži za statve, posodo na treh nogah, železno dleto, ki je edina kovinska najdba, pa veliko značilne halštatske keramike ter živalske kosti, ki bodo precej pripomogle k določanju načina takratnega življenja in prehrane. Naleteli so tudi na veliko ostankov železove žindre, pod gradiščem pa je precej ostankov železovih talilnih peči. Skupaj s topliški jamarji raziskujejo tudi brezno, ki je nastalo sredi naselja.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

PRIREDTIVE NA LOKI

NOVO MESTO — V petek, 25. septembra, bo tu gostovala ena najboljših rock skupin Riblja čorba iz Beograda. Pričetek koncerta bo ob 19. uri. Naslednji dan se bo ob 18. uri začel turistični ples, ob 20. uri pa bo izbor mis meseca turizma (kandidatke naj se prijavijo v recepciji hotela Metropol ali v gostišču na Loki pri Rudiju Lihentengerju). Na turističnem plesu, kjer bo na sporedu tudi bogata igra na srečo s sodelovanjem Pivovarne Union, bo igrala skupina Domino iz Kopra, ki bo na Loki igrala tudi dva dni prej, to je danes, z začetkom ob 18. uri. Vabljeni!

Prve pogodbe za KATV na levem b.

Včeraj popoldne so začeli v krajevnih skupnostih levega brega v Novem mestu podpisovati pogodbe za priključke na kabelsko omrežje. Sedanja cena za priključek in obresti za obročno odplačevanje velja samo do konca septembra, zato je zanimanje izredno veliko, čeprav so družinske bližajne te dni že močno suhe. Jutri bodo krajevne skupnosti levega brega izdale posebno glasilo s podobnimi navodili, kje, kdaj in kako lahko naročite svoj kabelski priključek.

OBČINSKO PRVENSTVO V KROSU

TREBNJE — Zveza telesnokulturnih organizacij občine Trebnje priredi 2. oktobra na travnikih za igriščem OS Mirna občinsko prvenstvo v krosu. Ob 16. uri bodo startali pionirji, ki bodo tekmovali kar v osmih kategorijah, ob 17. uri pa bodo tekli še mladinci in člani. Zmagovalci po kategorijah se bodo kot občinska reprezentanca udeležili 22. krosa Dela, ki bo 17. oktobra v Titovem Velenju. Prijave sprejema ZTKO Trebnje, tudi po telefonu 44-157, vse do pol ure pred pričetkom krosa.

POLŠJI LOV

KOČEVJE — Sezona lova na polhe je že tu. Lovci pa pravijo, da bo letošnji lov slab. Vzroka sta predvsem dva: polhov je malo, polharji pa zaradi srahu pred medvedji tudi niso več tako navdušeni za poljšji lov na kočevskem.

JELENI RUK

KOČEVJE — Lov jelenov je odprt od avgusta do konca leta, glavni lov pa je med jelenim rukom, se pravi nekako od 20. septembra do 5. oktobra. Na območju kočevsko-belokranjskega lovskogojitvenega območja je bilo lani namesto 1891 jelenov in košut odstreljenih le 1682. Letošnji načrt odstrela je podoben lanskem, pri vodstvu gojitvenega območja pa smo zvedeli, da do sele odstrel poteka skladno z načrtom.

Še Martin Krpan

Jutri bo ta ansambel nastopil v Crnomlju ob obletnici diskoteke

ČRNOMELJ — Pred osmimi leti so Mladen Einsidler, Vojko Petje in Janez Doltar s pomočjo direktorja Viatorja-tozid Gostinstvo Valentina Papeža, v sklopu restavracije Grad v Črnemlju odprli diskoteke Belokranjska klet. Vse od takrat deluje neprekinjeno, s svojimi dobriimi in slabšimi časi. Takoj po nastanku so prihajali v črnomaljsko diskoteke mladi iz vse Dolenjske in celo iz Karlovca, toda bencinska kriza je obisk zmanjšala in zabavišče se je omejiolo bolj na domače goste.

Značilnost črnomaljske diskoteke je, da raznoliko glasbo popestri z nastopi različnih priznanih glasbenikov, saj se lahko pohvali, da so na njenem odru doslej prepevali Sladana Milošević, Gu-gu, Oliver Mandič, Aske, Karamela, Željko Bebek, Janez Bončina idr. V petek, 25. septembra, bo v počastitev obletnice ustanovitve diskoteke nastopil popularni ansambel Martin Krpan, naslednji dan pa skupina Grande Bretanija. Diskoteka dobiva v teh dneh tudi novo preobleko in poleg sedanjih stalnih gostov vabi tudi starejše, ki so nekaj obiskovali to priljubljeno zabavišče.

J. D.

PRVIČ »STRAŠKA JESEN« — Prizadevni turistični in kulturni delavci v Straži so minulo nedeljo pri straškem gasilskem domu ob pomoči gasilcev in članov drugih društev izvedli prvo kulturno-turistično prireditev pod imenom Straška jesen. Začela se je že zgodaj popoldne s povorko okrašenih kmečkih voz s konjsko vprego skozi kraj. Na vozovih so mladi domačini in domačinke v delovnih oblekah prikazali nekatera gospodarska opravila na kmetih v prejšnjih časih. Paša za oči so bile narodne noše, manjkalo pa ni tudi veselih domačih poskočnih viž, ki so jih na frajtonarice izvajali trije fantje. Na stojnicah, kot je tale na posnetku, so bili naprodaj domači kruh in potice, ki so jih napekle gospodinje iz več vasi straške krajevne skupnosti, in niso ostali nezaužiti, s takimi dobrotami pa so sodelovala tudi nekatera gostinska podjetja. Prireditve se je kmalu spremenila v družabno srečanje številnih krajanov in drugih obiskovalcev od blizu in daleč. Za veselo razpoloženje in ples je skrbel ansambel Slavček, s humorno razvedrilnimi vložki, mestoma na moč popopranimi in bodičastimi, pa je skrbel televizijec Boris Kopitar. (Foto: I. Z.)

Jackson je priplezal na vrh lestvice in pustil za seboj dosedanja konkurentki Susanne in Madonna, vendar pa obe še vedno vztrajata tik pod vrhom in se ne dasta. Novosti ta teden ni nobene, razen seveda te, da je žreb izbral za nagrado ANDREJO BUČAR iz Dol. Vrhpolja pri Sentjerneju, ki bo prejela majico z znakom Diskoteke Otočec. Za to nagrado se lahko potegujete vsak teden že s tem, da pošljete na naslov: KRKA, Zdravilišča, Diskoteka Otočec, 68222 Otočec, s pripisom LESTVICA, svoje predloge, katere od znanih hitov naj bi uvrstili na lestvico. In potem seveda, če se vas žreb ne usmili, vsaj lahko izbrane melodije slišite v otoški diskoteki.

Ta teden je lestvica takšna:

1. Just can't stop loving you — M. JACKSON
2. Luka — SUSANNE VEGA
3. Who's that girl — MADONNA
4. Pseudo echo — FUNKS TOWN
5. I want you sex — G. MICHAEL
6. Nothing gonna stop me now — S. FOX
7. Goodbye stranger — PEPSI & SHIRLEY
8. Sweet sixteen — BILLY IDOL
9. Never gonna give you up — RICK ASTEL
10. Living in a box — LIVING IN A BOX

Za otroke bo Vrtiljak lepo doživetje

V soboto bo v Sevnici pestra kulturno-zabavna prireditev

SEVNICA — Občinska zveza kulturnih organizacij, turistično društvo in društvo prijateljev mladine Sevnica priredijo 26. septembra pri osrednjem otroškem vrtcu v naselju heroja Maroka pestro občinsko kulturno-zabavno prireditev Vrtiljak. Pričela se bo ob 11. uri in se, vsaj za otroke, končala okrog 19. ure, ko bodo prišli na račun tudi odrasli na družabnem srečanju.

Ves čas se bo dogajalo kaj zanimivega. Otroci bodo spoznali novo kaseto Svetlane Makarovič Mali kakađu, Janez Bitenc bo pripravil glasbeno pravljico, ki jo bodo otroci z vedno bujno domišljijo kar narisali. Z Ivanom Razborškom bodo risali ornamente, otroci bodo družno narisali tudi najdaljšo risbo. Pomembno besedo bodo imele tudi lutkovne skupine osnovnih šol in seveda Lutkovno gledališče Toneta Cufarja z Jesenic. Preproste ročne lutke bodo izdelali otroci kar sami, poskrbeli pa bodo še za skromne nagrade na otroškem srečelovu, kjer vsaka srečka obeta spominček z Vrtiljaka. Otroška modna revija, risanke in filmi ter vse dejavnosti bodo naravnane tako, da bodo lahko otroci sodelovali pri različnem dogajanju. Dobro založene stojnice z igračami, slikanicami ter jedajočo in pijačo naj bi bile še dodatno zagotovilo, da nikomur ne bo na sobotnem Vrtiljaku prav nič dolgčas. Celotno najbolj zahtevnim odraslim ne!

P. P.

Medved ostal neznanka

Z analizo se ni dalo več ugotoviti, če je odstreljeni medved pravi — Priporočajo skrajno previdnost

KOČEVJE — Še vedno ni znano, če je odstreljeni medved, ki so ga našli 10. septembra mrtvega pri Vrbovcu, res tisti, ki je 27. avgusta raztrgal 65-letno Jožico Kranjc, ko je nabirala gobe v gozdu med Strugami in Ambusom. To smo v ponedeljek zvedeli

pri tehničnem sekretarju kočevsko-belokranjskega lovskogojitvenega območja Ivanu Bartolu.

Sekretar Bartol je nadalje povedal, da analiza medvedjih šap, ki so jo opravili pri UNZ Ljubljana — okolica, ni dala nobenih dokazov, da je medved pravi pa tudi, da ni. Inšpektor UNZ Vojko Robnik je dejal, da je od dneva nesreče do najdbe medvedva očitno preteklo preveč časa, da bi na medvedovih šapah še ostali zanesljivi znaki.

Vsi pa upajo, da je uplenjeni medved pravi. Do 21. septembra na ogroženem območju ni bilo zabeleženo nobeno nenavadno srečanje z medvedom ali napad medvedva na človeka. Kljub temu pa naj bi bili občani še vedno previdni. To velja predvsem za gobarje.

J. P.

PREČENSKI GASILCI NAJBOLJŠI

DOLENJE MOKRO POLJE — Tukajšnje društvo je v nedeljo, 20. septembra, organiziralo že tretje tradicionalne športne igre protivoljnih gasilskih društev novomeške občine. Gasilci so se pomerili v balinanju, mini nogometu, streljanju z zračno puško, šahu, polaganju cevi in vaji z vedrovko. Zmagala je ekipa GD Prečna, pred domačini iz Dolenjeje Mokra polja in GD iz Sentjerneja.

KONCERT V TERMAH

ČATEŽ — Moški pevski zbor Planina iz Cerkeļ ob Krki je imel v ponedeljek celovečerni koncert v Termah v Čatežu. Na programu so bile skladbe slovenskih in jugoslovanskih avtorjev ter narodne pesmi.

TV O PTT PROBLEMIH NA SENOVEM

SENOVO — Senovčani si bodo lahko danes ob 18.20 na TV ogledali, kako so se njihovih problemov s telefonijo lotili v oddaji Potrošniška porota. Gre za probleme okoli napeljavne telefonskih priključkov, ki so jih stanovalci Delavske ulice plačali že pred enim letom, pa še sedaj nimajo telefonov. Potrošniška porota sicer nima te moči, da bi reševala take in podobne težave, bodo pa v njej spregovorili predstavniki PTT, stanovanjske skupnosti, krajevne skupnosti Senovo in tudi krajani.

kozerija

MARTIN, PIJ KAJ KREPKEGA!

V Repičevino je prišel nastopat angleški pevec ljudskih pesmi Martin Scott. To je bil za Repičane velik dogodek, saj si niso mogli zaradi pomanjkanja denarja privoščiti v goste niti domačih popevkarjev. Scotta so dobili v Repičevino po rodbinskih zvezah, kajti Otočan je prepričan, da izhaja njegov rod iz okolice Repičeve drage.

Martin Scott še ni zaprl vrat spsojenega avtomobila, že so ga odvekli pripravljali njegovega koncerta v gostilno Pri debelem medvedu, da bi si nabral poguma in moči za prepevanje.

— Vino, konjak, vinjak, slivovico, pivo, liker? Je silila vanj predsednica občinske zveze kulturnih organizacij tovaršiča Blesača, in da bi ga opogumila, je še dodala: »Jaz bom pivo.«

— Pri debelem medvedu imajo super žganje. Sedemdesetodstotni alkohol, si je lomil z angleščino jezik predsednik kulturne skupnosti tovaršič Kozlač.

— Meni dvojno žganje! Je zatulil proti šanku.

— Jaz pa bom stock. Ima prijetno aromo, blag je in se te hitro prime, se je hihitela repuška reži-

serka tovaršiča Zakulisar.

— Deci mentola, je bil kratek Tone Odrov, fant, ki je navadno igral glavne vloge, največkrat karakterne.

— Napravi mi cocktail. Pa ne kot zadnjič. Brez paradiznikovega soka, zgolj žgane pijače, je naročil John, vodja ansambla Krvave kuzle.

— Meni pa liter belega, repiškega, je vlad žvepla, je duhovičil Maxim, mladenci, ki je šel na jetra vsem v Repičevino zato, ker je zganjal alternativno sceno. Pa še lase si je barval z zelenim sprejem.

— In vi? Je vprašal natakara Martina Scotta.

— Sok.

— Daj, Martin, daj, menda ne boš pil pred nastopom soka? se je zarezal predsednik kulturne skupnosti tovaršič Kozlač.

— Sok, sok. Preden grem na oder, nikoli ne pijem alkohola, je vztrajal Martin Scott.

— Ta je pa slika! Pravo nasprotje mene, ki me vsi svetniki ne spravijo pred publiko, dokler nisem dober zadet, se je hihital John, vodja ansambla Krvave kuzle.

TONI GAŠPERIČ